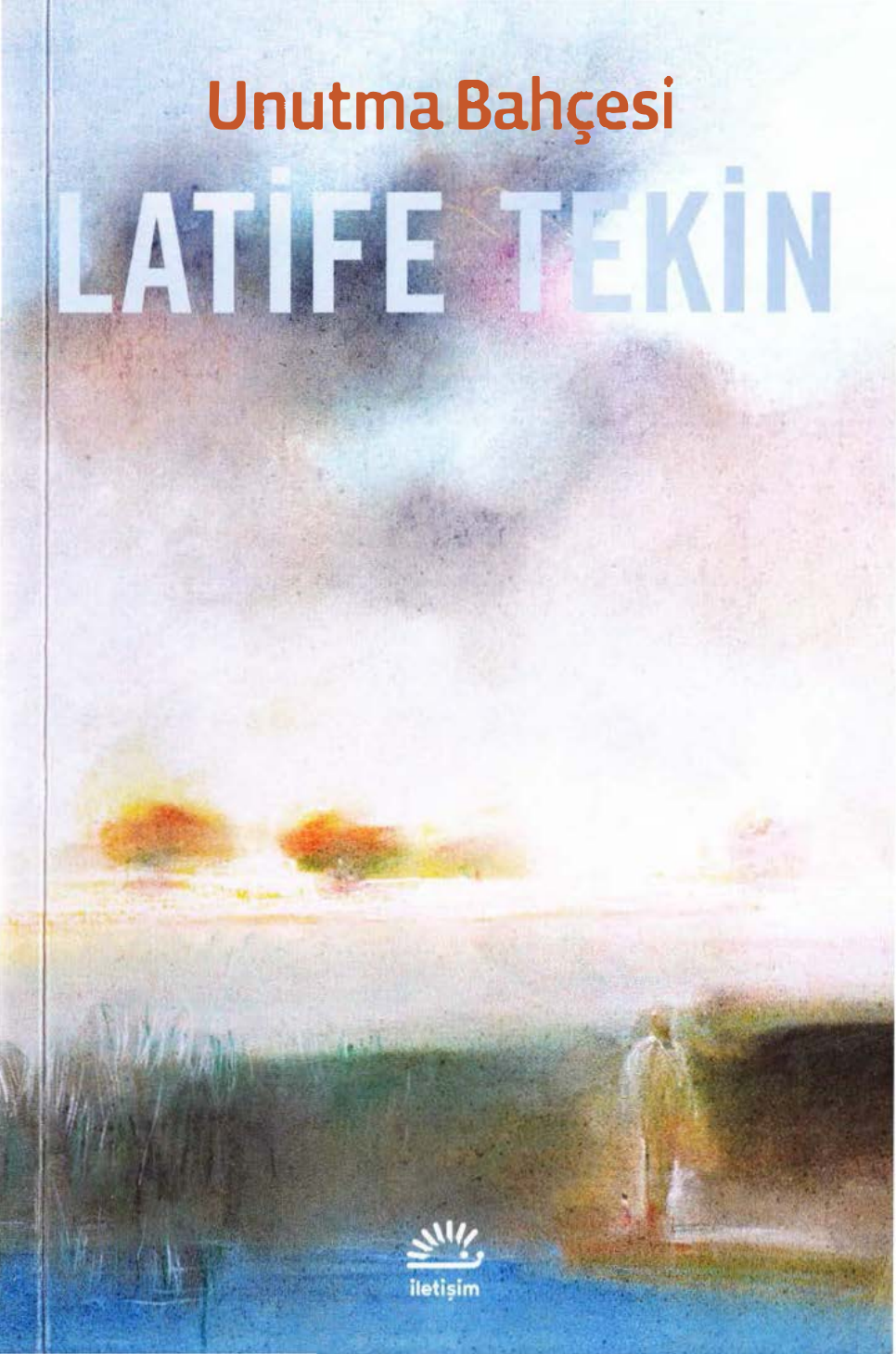
Unutma Bahçesi

LATİFE TEKİN

iletişim

LATİFE TEKİN • **Unutma Bahçesi**

LATİFE TEKİN 1957 yılında Kayseri'nin Bünyan kazasına bağlı Karacafenk köyünde doğdu. Dokuz yaşında ailesiyle İstanbul'a geldi. İlk kitabı *Sevgili Arsız Ölüm* 1983 yılında çıktı. Ardından *Berci Kristin Çöp Masalları* (1984), *Gece Dersleri* (1986), *Buzdan Kılıçlar* (1989), *Aşk İşaretleri* (1995), *Ormanda Ölüm Yokmuş* (2001), *Unutma Bahçesi* (2005) (Türkiye Gazeteciler Cemiyeti 2006 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü) ve *Mutnar* (2006) adlı romanları yayımlandı. Değişik üslubu ve yaklaşımıyla 1980 sonrası edebiyatın önde gelenisimlerinden biri olan Latife Tekin'in romanları İngilizceden Farsçaya pek çok dile çevrildi.

Everest Yayınları, 2004-2010 (4 baskı)

İletişim Yayınları 1875 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 267
ISBN-13: 978-975-05-1190-5
© 2013 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2013, İstanbul

EDİTÖR Bahar Siber
KAPAK TASARIMI Gürel Yontan
KAPAK UYGULAMA Suat Aysu
KAPAK RESMİ Gürel Yontan
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Kutluşad Seferoğlu
BASKI ve CİLT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

LATİFE TEKİN

Unutma Bahçesi

iletişim

Bomboş unutabilsek, unutmadan yanayım ben... Ama unuttukça insanın anıları çoğalıyor.

Şeref'e, "Unutarak hafifleğimiz söylenemez o zaman, yani uçulmuyor öyle unutarak, kuşlar gibi," demiştim.

"Doğru, kuşlar gibi uçulmaz, balıklar gibi uçulur, anıların derinliklerinde," demişti.

Buzullar eriyip deniz suları yükseldiğinde, içinde yaşadığımız bahçenin sırtımızı verdiğimiz dağla birlikte bir adaya dönüşeceğini söylüyor. "Kayıkları nereye çekeceklerini bile biliyorum," der, "bunu hissederek bakın etrafınıza, geleceğin adasında yaşadığınızı..."

Alt tarlanın sınırındaki çınar ağacına kadar bütün vadi sular altında kalacakmış.

İlk günlerde, rüyamda, aşağıda kımıldanan canlıların aslında balık olduğunu düşündüğümü görmüştüm. Bu düşünce, arada bir tazelenir, daha çok da sabahları... Gün boyu süren bir dalgınlık yaratır bende.

Olgun, denizden dağlara, dağlardan denize bakarak, bölgenin gelecekteki haritasını çizdi. "Üzülürsünüz diye silmedim, siyah lekeler halinde bıraktım onları. Bugünkü adaların hiçbiri yok, hepsi suya gömülecek," diyor.

Asıl başka bir şey üzdü beni. Burası bir ada olarak görünmüyor onun haritasında. Karayla ince bir bağlantısı var.

Ahmet Filmer'e

BİRİNCİ BÖLÜM

Yazdığı hiçbir şeyi okumayacaktım ama hikâyelerin nasıl başladığını konuştuğumuz bir gün, söylediklerimden etkilenip bir şeyler karalamış Ferah. Kim olduğunu sonra anlatacağım size, bir süredir burada bizimle yaşıyor. "Yayımlarsam sana adayacağım, bir göz atarsın herhalde," deyip elime bir kâğıt tutuşturdu. Okuyunca öfkelendim, düşüncemi tersine çevirip unuttuğum şeylere üzülüyormuşum gibi ifadeler kullanmış.

Bir rüzgâr yok mu, anılar yaratan unutma rüzgârı, uğultusunu dinliyorum onun, yaşadıklarım için kalbim sızlıyor...

Hiç böyle kederlendiğim olmaz, üzülüp dikkati elden bırakırsam geçmişin beni kendine çekeceğini biliyorum çünkü. Bu rüzgâr fikri ona değil, bana ait. Ferah, biz bunu konuşmadan önce, unutmanın ölümle ilgisi olduğuna inanıyordu; zaten, ölüm, sihirli sözcüğü onun. Rujunu tazeler gibi ölümden söz eder. Böyle süsleniyor, ifadesine ölümün bilinmezliği sinecek... Unutmanın canlılık getiren bir rüzgâr

olduğunu ben söyledim ona. Benimsemiş bunu; yakında unutur, kendi düşüncesi sanmaya başlar.

Olgun, buraya geçtiğimiz yaz sonunda geldi. Eskiden muhasebeciymiş. Dayısının ecza deposunda çalışmış. Uyku sorunu var, arkadaşlarından biri, "Sanatçı hastalığıdır bu," demiş. İnanıyor öyle olduğuna. Bilgisayara ve resme meraklı. Olur olmaz zamanlarda canhıraş bir bağırtı koparıyor. Ölüme karşı bir haykırışmış bu. Duymazlıktan geliyoruz. Giray'a, annesinin ölümünü kabullenemediğini söylemiş. Bağırtısını ilk kez duyduğumda bahçede birinin üstüne kaya yuvarlandı sanmıştım. Dışarıda öylesine sahipsiz bir ezilme çığlığı kopmuştu ki, her birimiz ayrı köşelerden koşup çevresini sarmıştık. Dizüstü yere çökmüş, soluyarak kendine gelmeye çalışıyordu. Olur olmaz zamanlarda bir şarkı tutturur sonra... Bu haliyle içimizden bazılarını ürküttü. Ondan uzak duranlar var aramızda. Müzik zevki de görünümüyle pek bağdaşmıyor, geceleri odasından ilahi sesler yükselir. Ney üflemeyi öğrenmek istiyor, bu isteğini insanı üzecek kadar yineliyor kimi günler. Kargı ve kamış kesmeye gidiyor sürekli. Kesip taşıdığı kargılardan, kamışlardan, odasında yürünecek yer kalmadı. Bir ara, üfleyeceği neyi kendisi mi yapmayı düşünüyor acaba diye endişeye kapılmıştım. Sesi de, sözleri de bana dokunuyor. Pek bir şey sormam ona ama dayanamayıp, "Kendine bir kulübe filan mı yapmayı düşünüyorsun Olgun bunlarla?" diyerek yokladım bir gün. "Bir şey yapmam onlarla, yok... Öyle... Kesip elimde tutuyorum, bakmak hoşuma gidiyor. Kargıları seviyorum, güzel ses veriyorlar..." dedi. Rahatladım o zaman. "Aslında ben atları seviyorum, kargıları atlara benzettiğim için seviyorum, püsküllleriyle..."

Geldiği gün anlatmıştı, Olgun'u sıkıntılı uykusundan uyandıran, asfalt tabancalarının çıkardığı bitmez tükenmez

kırma sesi ve ardı arkası kesilmeyen otomobil alarmlarıymış... Kaçma isteği, kulağında patlayan bu seslerle bir karara dönüşmüş.

Gelenlerin çoğu karar ânıyla ilgili buna benzer şeyler anlatır. Dinlemek beni sarsardı eskiden. Hep bir çatlama, kopma sesiyle, ayrılma hışırtısıyla zihnimde beliren, dönmemek üzere giden insan imgesinin yerini, ansızın içimde uyanan bir sezgi sonrasında, bir yırtınmayla dünyaya gelen insan görüntüsü aldı. Nasıl doğduklarını anımsayıp, bilmeden bunu anlattıklarını düşünmeye başladım. Ben artık böyle dinliyorum öykülerini. Ama söylemiyorum kimseye.

Sanırım, Olgun buraya annesini unutmak için geldi.

Zamanının çoğunu bilgisayar karşısında geçiriyor. Web sitemizi o kurdu. www.unutmabahcesi.org... Şimdilerde yeni yüzümüzü oluşturmaya çalışıyor. Her birimizin birer pet şişe olduğumuz düşüncesinden yola çıkarak pek çok çizim yapmış. Şişelerin kimi renkli, kimi renksiz... Dik duranı, üstüne basılıp ezilmişleri var, başka bir sayfada oraya buraya fırlatılmış gibi görünüyorlar. Fikrimi sordu, söyledim, pet şişelerden nefret ederim, üretiminin yasaklanmasından yanayım. Umarım morali bozulmamıştır, aylar aldı çünkü bunu hazırlaması. "Çok şık, çok şık ama... Bu ağzı kapalı yan yana dizilmiş şişelerden bana boğulma hissi geldi, yoksa güzel de... İlaç şirketi sitesi gibi olmuş... Eskisi daha iyiydi, uğraşma yenisini yapacağım diye," dedim.

"Ben de doğayı kirlettiklerini düşünüyorum ama bir yandan da hoşuma gidiyor görüntüleri. O da zamanla kendini yok ediyor, ne kadar dayansa da bir ömrü var sonuçta. Biz de öyle değil miyiz, yaptığımız işler de zamanla silinip gidecek," diyerek savundu kendini. Ama ben tam olarak ne demek istediğini anlamış değilim. Pet şişelerle biz aynı gibiyiz onun gözünde, söylediklerinden böyle bir şey çıkardım.

Daha şişelerin sıkıntısını üstümden atamadan, karaböceklerin nasıl yürüdüklerine dikkat edip etmediğimi sordu. Etmişimdir herhalde ama gözümde canlanmadı. "Yerde kürek çeker gibi yürüyorlar, dikkat et bundan sonra... Onların yürüyüşlerine bakarak gelecek zaman için bir kayık tasarladım... Görmek ister misin? Karaböcekler, toprağı su gibi hissediyor... Kesin... Eminim... Bak nasıl kürek çektiklerine, unutma..."

"Aklımda kalırsa, tabii... Bakarım Olgun," dedim, "üstümde bir dalgınlık var, hafızamda boşluklar oluştu..."

Ona anlatmadım ama, o sıralar, uçuruma düşer gibi üç yılı birden unutuyordum, dört yılı, beş yılı... Anısız, ışımasız... Büyük boşluklar içinde uyuyup uyanmaya başlamıştım. Yaşadığım günün olayları, unuttuğum zamanların boşluğuna yayılıp hemen silinecekmiş gibi eskiyordu.

Gerçi şimdi de biraz öyle ya... Olup bitenleri, kolayca unutabileceğiniz hafiflikte anlatacağım size, üstünüzde bir ağırlık oluşmayacak. Söylemek istediğim bu.

"İnsanın anımsadıkları, unuttuklarının milyonda biri etmez," diyor Şeref.

Zihnimde bir kıpırtı hissettiğimde boşlukta ardı ardına görüntüler belirir, sayılarla düşünüp konuşamıyorum onun gibi. Önceleri farkında bile değildim; boşlukta beliren görüntülere bakıp aklımdan geçenleri mırıldanıyorum işte. Kimseyle anlaşmazlığa düşüp bir sorun yaşadığım da olmadı. Ama böyle konuşmam Şeref'i öfkelendiriyor.

Yaptığım sadece bir benzetme: "Öyle yanıp sönüyor... Sanki ışıkla, sesle... kokuyla tutuşan, bilemediğimiz bir yangın var, anımsadıklarımız o yangının dumanı," demiştim, birkaç gün uzak durmuştu benden.

Düşüncelerine katıldığımı belirtmek amacıyla söylediğim

sözleri yanlış anlayıp kendisine karşı çıktığını sanmasına üzülürken de onu asıl kızdıran şeyin bu olmadığını fark ettim. O yüzden eskisi gibi açıklama yapmaya uğraşmıyorum artık.

"Gerçekten bir şeyler düşündüğüne inanarak mı söylüyorsun söylediğin şeyleri, ne dediğini anlamıyorum," diyor. İkimiz yalnızken olsa neyse...

Dilimi çözemediğini başkalarının duyması gerekmiyor ama onu uyarmak içimden gelmiyor açıkçası. Yıllardır herkesle nasıl konuşuyorsam onunla da aynı biçimde konuşuyorum. İster istemez kafamda bir kuşku belirdi. Yoksa kimse söylediklerimden bir şey anlamıyor muydu diye düşünüp hüzünlenmeye başladım. Rüyama girdi sonunda. Herkesin birbirine bir şeyler anlattığı kalabalık bir toplantıda başımı önüme eğmiş susuyordum, insanlarla nasıl anlaştığımı unutmuşum gitmiş...

Bunu Olgun'a anlatmıştım. Kimseyle anlaşamadığını görüp üzüldüğüm için yalnız olmadığını hissettirmek istiyordum ama onu teselli etmeye çalışmam her zamanki gibi yanlış oldu. Etkileneceği bir şey anlatırsanız, başka türlü inanıp bunu kendisinin yaşadığını sanıyor. Önceden bildiğim için, sonra gelip rüyamı bana geri anlatmasına şaşırmadım. Ayrıca, buradaki diğer insanların Olgun'la böyle bir şey yaşadıklarında onun karşısında susmasına da içerliyorum. Şaka yapıyormuş gibi davranmaları hoşuma gitmiyor. Elimde değil, sesimi her defasında yükseltirim. Fazlasıyla ciddiye alıp kızdığım bile oluyor. Buna da üzülüyorum aslında; ne kimseye öfkelenir, ne de birinin ona kızdığını anlar, tümden unutmuş öfkeyi...

"Olgun, bu benim rüyam," dedim yine. "Aynı rüyayı ben de gördüm, hem de çok daha önce. Anlatırken kendi rüyan sanıyorsun diye söylemedim sana," dedi, "benim rüyam diye bir şey olmaz ki..." Rüyalar insandan insana dolaşırmış. İnanıyor öyle olduğuna. Bana sorarsanız okuduğu kitaplar kafasını karıştırıyor. "Şu anda ikimiz birbirimize doğru göç

ediyoruz," demesinden anlıyorum bunu. Ben ona akıyorum sürekli, o bana. Hareket halindeyiz. Kimse kendisi değil...

İkimizden birinin burada bulunma nedenimizi yanlış bildiği kesin. Böylesine her şeyi aynılaştıran bir bakış genişliğine sahipseniz, neyi içinizde tutup neyi dışınıza atacağınızın ayrımını yapamazsınız ki... Yani Olgun bir şeyleri unutmaya nasıl karar vermiş, merak ediyorsunuz. Soracaktım ama sonra yine bir şey söyler, üzülürüm diye korktum. Burada olmanın anlamı üstüne herkes birbiriyle konuşup duruyor gerçi de, kime ne sorup ne söyleyeceğinizi iyi düşünmeniz gerekir. Aklınız karışabilir çünkü.

Bu konuşmalar sırasında önemli noktalara gelindiğini pek hissedemediğim için, gün boyu edilen değerli sözlerin boşa gittiği telaşıyla her sabah düzenli biçimde toplanıp fikir alışverişi yapmamızı önerenlerle aram açılmaya başladı. Doğrusunu isterseniz, içimizde sürüp giden tartışmalara kendimi kaptırmamaya başından beri dikkat ediyorum. Herkesin kavrayışı ayrı... Boşuna sarsıcı sözler işitiyorsunuz. Sesleri birbirine karıştığında yanlarından çekilip uzaklaşıyorum.

Aramızda sürekli anlaşmazlık çıkıyor olsa da, sadece Şeref'in düşüncelerine güvenim var. Neden burada olduğunu, ne yapmaya çalıştığını bir tek o biliyor içimizde.

Her ayın ilk haftası web sayfamızda farklı bir grafik düzenle, yazdıklarından bölümler yayımlıyor. Ben daha çok düşüncelerini öyküleştirdiği yazılarını okumayı seviyorum. Prenses ve Balık... Bu çok hoşuma gitmişti. Bir bizonun ağzından anlattığı özgürleşme öyküsü de güzeldir.

... O sessizlikte bir tüfek patlıyor, ürken bizonlar dağınık düzen bir koşu tutturuyorlar, sonra bir anda bütün bizonların...

Avın Sesini Duydum

Her şeyi unutup hayal meyal olsak hepimiz... Garajda, tanımadan işe aldığımız bahçıvanın gelmesini beklerken, üstümde böyle bir özlemin dalgınlığı vardı. Adamla ilgisi yok aslında, sadece, onu karşılamak üzere yola çıktığımızda hava daha yeni aydınlanıyordu. Güneş öncesinin serinliğinde yamaçlara, vadilere uykulu gözlerle bakarsanız, dünya nasıl rahat eder anlıyorsunuz işte.

Böyle duygulanmak, hiç de düşüncemize, amacımıza aykırı değil, ama Şeref benim işi taşkınlığa vardırdığım görüşünde. Bakışlarım hafifçe boşluğa kayacak olsa, yine bir anıyı, bilgiyi silmeye uğraştığımı sanıp uyarır beni. Unutma gücümüzü yerli yersiz zorlamayıp kendimizi dağıtmayacak biçimde kullanmalıymışız... "Doğal işleyişe uygun olan bu," diyor. Taşlar bile ufalanıp gitmemek için direnç gösteriyormuş.

Son zamanlarda, bendeki unutma isteğinin normal ölçüleri aştığı duygusuna kapıldı. Kaygılanmasın diye, "Ne yapabilirim ki ağzımdan böyle sözler dökülüp duruyor... Sayıkladığımı düşün," deyip gülümsemeye çalışıyorum. Buna pek

inanmıyorum ama taşları kırmaya uğraştığımızda sertleştiklerini söylüyor.

"Anlaşılmaz bir yanı yok... İnsan, her şeyden önce uyuyan bir varlık, her gün düzenli olarak kendimizden vazgeçiyoruz, çevrene bak, bütün canlılar saatlerce boşluğun kucağında," diyecek oluyorum... "Aylarca... Mevsimler boyu..."

"Bahaneler yarat, peki... Büyüt boşluğu, kaybol içinde," diyor.

Gece gündüze dönerken, yaşadığımız bahçeye hayvansı bir sessizlik yayılır... Gizli böceklerin çıtırtısını, toprak kıpırtılarını işiterek; tilkiler az önce uçup gitmiş gibi bir duyguyla yola koyulup sayısız insanı karşıladık garajda. Kimileri öyle çıkıp geliyor ki, alacakaranlığın sezgileri bile işe yaramıyor.

"Ses benim yalnızca, sözler hayatın..." Sonunda dayanamayıp Şeref'e bunu söyledim.

"Metafizik yapıyorsun," dedi. "İnsanların kendilerini bırakıp solmasından yana olamayız."

Tartışma uzamasın diye her defasında susuyorum ama çevresinde tek bir insan bile görmek istediğinden emin değilim. Yaşamı olumlayan bir bakışa sahiptir, o başka.

Bahçıvanımızın gelmesine yakın, hep yaptığım gibi, garajda bir köşeye sinmiştim. Biriyle tanışacak olduğumda, o beni görmeden ben ona gizlice bakarım önce. Nedenini açıklayacağım tabii ama başta, ne olduğunu anlatmalıyım. İlk görüşte ani heyecanla sarsıldım.

Kendimi hiç öyle yakalanmış hissetmemiştim. Sanki o anda beni alıp başka bir yere götürdüler, uzak, ıssız... Karlı ormanların sessizliğine...

Akla gelmez şeyler yaşayıp duruyoruz. Karşımızda sabahın en canlı yolcusu belirdi. Göreve en hazır olanı...

Avcı kıyafetiyle otobüsten inen adam yeni bahçıvanımız!..

Yüzüme şiddetli dağ güneşi çarptı sonra, ve ben ona farklı bir gözle baktım. Öyle yüksek bir düzeyden değil... İçimizde her şeye büyük düşüncelerle bakan yeterince insan var doğrusu.

Saklanıp herkesi gözetliyorum, yine de nasıl olabildiğini anlamış değilim: Yaşanacaklardan tümüyle habersiz geliyorlar, bir hikâye başlatıyorlar, engellemek imkânsız. Durumun önüne geçemezsiniz. Ne gördüğümü söyleyeceğim size, dikkatim derin bir ürpertiyle dağıldı bu kez.

Korkulu anlarda üstüme saçma bir iyilik havası çöker. Tanrı biliyor, giyecek başka bir şeyi kalmamıştır belki diye düşündüm.

Öyle ya, sabah, karatavukların cıvıltısıyla uyanmıştım. Bu kuş, avı serbest kuşlar grubuna giriyor. Üstelik de göze çarpıcı. Siyah tüyleri, sarı gagasıyla... Aksi gibi ürktüğü yerden öterek havalanır. Yavrularını tehlikeye karşı uyarmak için elbette. Ne yankılı ötüşle, bir duysanız. Sesli, sıçramalı uçuşuyla kendini ele veriyor.

Garaja gittiğimde Şeref aklımdadır her şeyden önce. O asla gitmez çünkü. "Gelecek olan bulur yolunu gelir nasıl olsa," der, "bulamayanı da kimse burada istemiyor." Hak verdiğimden değil, tersine, onun gibi tanımadığım kişilere kızıp küseceğim diye korktuğumdan açıkçası. İnsan böyle sözler işitince başkaları için yapacağı şeylerin daha başta pişmanlığını duyuyor. Saklandığım köşede bunun üzüntüsüne kapılıp kendimi yine suçlu hissetmiştim. Adam çalışma isteğiyle doluydu... Anlamakta çok da gecikmedim neyse ki.

Sonra şu vardı: Onu internet üzerinden iş yapan bir şirket aracılığıyla bulmuştuk. Gelmesinden birkaç hafta önce, bilgisayar ekranımızda ağır ağır açılan fotoğrafına bakmış, ya-

nıp sönen bir ok işaretini izleyerek depremde her şeylerini kaybettiklerini, evlerinin yıkıldığını okumuştum.

Kararı onaylamış değilim gerçi, bana bu yolla bahçıvan aramanın ruh çağırmaktan bir farkı yokmuş gibi göründü ama neyse... Yaptığımız tartışmaları anımsamak istemiyorum. O kadar iç içe yaşıyoruz ki, herkes her düşüncesine birbirini ortak etmeye uğraşıp duruyor burada.

Çaresi yok, tümüyle karşı olduğunuz konularda bile işin dışında kalamazsınız. Merakıma yenilerek, fotoğrafından nasıl bir insan olduğunu çıkarmaya çalışmıştım. Bırakın başkasını, ekranda kendimi görecek olsam o ışık uzaklığından dönüp gelemeyeceğimi sanıyorum. Ölmüşüm de cam altına gömülmüşüm gibi. Yerimden kımıldanamam bile.

Önceden kimseyi böyle görmek istemem... Bakmamaya çalışıyorum ama, ekranın orasında burasında patlayan pırıltıların delik deşik ettiği yansımalardan korunmak olanaksız. Adam garip biçimde yıpranmış görünüyordu fotoğrafında. Geleceğe götürülüp ışınla eskitilmiş gibi, dedim. Zihnime de öylece yerleşip kaldı. Sürekli anımsatacaklarını düşünüp ne hissettiğimi kendime saklamalıydım, umarım ona söylemezler.

O yüzden, bütün canlılığıyla karşımızda belirdiğinde düş kırıklığına benzer bir duyguyla burkuldum ayrıca. Her sözünden bir anlam çıkarmamı, davranışlarını dikkatle süzmemi yadırgayacaksınız diye anlatıyorum. Adam bahçıvan diyeceksiniz...

Her gelenle bir hikâye başlamıyor. Başladığını hissederseniz, hayıflanmaya benzer bir tedirginlik kaplıyor içinizi. Büyük bir sır bu, solup gidiyorsunuz o anda.

Geri çekilerek başkalarının tuhaf bulacağı bir ilgiyle o insanı izlemeye koyuluyorsunuz.

İlk karşılaşmada kimden ürkecek olsam, bir kalp boşalmasının ardından, ruhum kabullenme isteğiyle ona yöneli-

yor. Bu yabancı varlığı benimsemeye zorluyor beni. Üstünde düşünmek de boşuna bunun. Çözemeyeceğimi anladım sadece.

Çünkü o anda kendimi hikâyeye bırakmış oluyorum artık.

Böyle şeyleri Olgun dışında kimseyle de konuşamazsınız burada. Onunla da çok uzak düşüncelere sürüklenir, kendinizi dünyada yapayalnız hissedersiniz. Uygun bir ânını kollayıp, yine, Şerefle, belki...

Kimin içinde ne sakladığını anlamanın bir yolu var, olmasına; hiç de yanılmazsınız. Aramızda heyecan uyandıracak gizli gerçekleri kendisinden önce başkasının kavrayıp dile getirmesine katlanamayan kişiler olmasa, söylemeye çekinmezdim. Her zamanki gibi hafife alacaklar, oysa hepsini uyarmam gerekir, özellikle de Şeref'i...

İlk bakışın gücüne inanırım ben. O zaman, karşımızdaki insanın ruhu bir kereliğine, asla unutamayacağımız biçimde, en gizli köşelerine kadar aydınlanıyor.

Bizi tanıyıp güldüğü an adamın yüzünde bir dağ başı ışığı parladı, ve ben o ışıkta olacak kötü şeyleri gördüm.

Karatavuklar bahçemizdeki ateş dikenlerinin çevresinde korkusuzca uçuşsun hep... Unutamayacağınız bir şey görüp unutmak isterseniz bir hikâye başlıyor.

Belayı kovarcasına kıyafetine şaşmayı reddettim, yapabildiğim de bu oldu ancak. Kalbim o an öyle çarptı ki, kapıldığım düşüncenin tam da Şeref'in sinirleneceği türden bir düşünce olduğu aklımdan geçti. Söylersem de, bunu saklaya-

cağım herhalde, aklın açığını kalp kapatır gibisinden laflar eder şimdi. Bir kez ona; daha çok da sabahları, böyle unutulmaz masumlukta düşüncelere kapıldığımdan, sonra bütün gün başımın çevresinde saçma düşünceler uçuştuğundan söz edip yakınacak olmuştum. İlkçağ filozoflarından başlayıp bir çırpıda düşünce tarihini özetleyivermişti bana. Onunla artık dikkatli konuşuyorum. Umarım adamla anlaşır da bahçe bakımı bizim için sorun olmaktan çıkar. Bu dördüncü bahçıvan çünkü. İşin gerçeği, tümüyle de haksız bulmuyorum onu, fazla bir şey bekliyor sayılmaz. Baharat çalılarını, yabani çalılardan ayıracak dikkate sahip olsun, yetecek ona. Bir önceki bahçıvanımız limon otlarımızı biz görmeden söküp yakmıştı.

Uğuldasın unutma rüzgârı... Yoksa, yaşadığım her şeyle nasıl var olabilirim ki, kaldıramam ağırlığını sessizliğinin. Anlayabilsem, geleceğe doğru mu esiyor...

Yeni bahçıvanımız, kendisini selamladığımız anda konuşmaya başladı. "Mesafe bırakma duygusu yok olmuş," dedim içimden, "serbestlemiş... Ağırlık diye bir şey kalmamış üstünde." Öyle kötü bir anlamda değil, yıkıma uğramış olmasına üzülerek düşündüm bunu. Konuşma rahatlığı başta tedirgin etmedi beni, sonra yolda huzursuz oldum.

"Yağmur altında geldik, hiç kesilmedi, buralara damla düşmemiş," dedi, "sigaraya müsaade var mı? Resmen altıncı parmağım meret, sonunda dört kolluya bindirecek beni... Bıraktım ucunu artık... İçmeyince olmuyor işte."

Söylemekte geciktim, adı Cömert. Ava meraklı olduğu kesin, bakan görüyor hemen.

"Ateşim yok arkadaşlar... Şimdi nasıl yok diye soracaksınız bana... Anlatmam lazım bunu... Bir saniye... Buraya özel... Kendime ağızlık yaptırdım, bir kıpırdanma var... Bırakmaya niyet edecek gibiyim de, hafiften şuramda bir damar atmaya başladı... Çakmağı şoföre kaptırdım, yanına oturup bir iki sigara içtim, hediyemizi verdik tabii, usul öy-

leymiş. Hanım aldı dedim ama... İs çıkarıyor, koku yapar... Yalan, gazı çabuk boşalıyor, elim alışmıştı, ağırlığına..."

Yalnızca karatavuklar değil, avcıların vurmaktan hoşlanacağı daha pek çok kuş var çevrede. Sessizce kaçıp gidenlerini de biliyorum. Anlaşılmaz biçimde her birinin üzerimde yarattığı etki öyle farklı ki... Hıçkırma isteği uyandırırlar, suçluluk gibi titreyen iç sızısı... Özlem... Ya da gururla solumama neden olurlar.

Ama bu kuş, ormana atılmış prenses haklılığıyla gülümsetir beni. Tan vakitlerinde mutfak penceremden yemlenişini izliyorum. Geniş, dik kuyruğu, hoş biçimli tombul gövdesi... İnceliveren boynuyla az yakma... az yakma gelip sokulması yok mu! İçim mutlulukla doluyor.

Aslında böyle şeyleri içte tutmak gerekir, büyüsü uçup dağılmasın diye. Söze ilk düşüncemle başladığım için garaja nasıl duygularla gittiğimi biraz olsun anlatmak zorundaydım. Yoksa söylediğim gibi kendime saklamaya özen gösteriyorum bunları.

Adamın, başını yana çevirip dumanını dikkatlice üflemesi gözümden kaçmadı, az incelik sayılmaz. Bir önceki bahçıvanımız sigarasını suladığı çiçeklerin dibine söndürürdü. Sigarasının yanan ucunu ıslak toprağa bastırıp öylece bırakır, doğrulur doğrulmaz da yenisini yakardı hemen. Sulama sırasında ardı ardına bütün o sigaraları nasıl içebildiğini anlamaya uğraşırdık, bakmak bile yorar insanı. Elleri hiç ıslanmıyor mu, diye düşünürdük. Bastırıp bıraktığı sigaraları arkasından kimin topladığını merak edip sormazdı. Çalışmaya gelenler arasında içmeyenine rastlamadık henüz. Baş ağrıtıcı sorunlarımızdan biri bu... Uyarırsınız, alınırlar.

Sonra, gözüm ne çok eşyayla gelmiş olduğuna takıldı ama üstüme çöken iyilik havası şaşkınlık yaşamama izin vermi-

yordu. Ağır bir dalgınlıktan gerçeğe uyanmışçasına, bunların felaketten artakalan şeylerin tümü olduğunu düşünerek kederlendim. Demek, hepsi hepsi bu kadarcıktı...

"Yahu arkadaşlar, bir çay içsek mi? Sabrınız varsa? Bir ikramda bulunsanız..."

Aracılık eden şirket, www.orsondanismanlik, hizmeti karşılığında bir aylık ücretine peşin peşin el koymuştu. Bunu anımsadım üzülerek...

"Her şeyim özeldir benim... Hastalık... Hiçbir şeyin hazırına elim gitmez, imkânım oldukça... Annemden geçti bana, anlatırım... Ne istesem yaptıralım, yaptıracağız oğlum, beni öyle kandırırdı da... Rahmetli..." Adamını bulursa, kendine tükenmez çakmak da yaptıracakmış. Annesinden geriye bir aynayla duvar saati kalmış, onları da getirmiş yanında. "İnsan o arada düşünemiyor, sonradan kafama takıldı bu, en kırılacak şeyler, kırılmamışlar nasılsa... Yuvarlak olduklarından... Ben bilemedim... Hanım çözdü..."

İki yıl önce bir internet kafede tanıdığım genç adam aklıma geldi. Gözümün önünde "Baca işleri yapılır," gibi bir şey yazmıştı ekrana. Algılama telaşına kapılıp dikkatini dağıtmıştım onun. Bakışımdan rahatsız olmuştu. Kendi kendine konuşur gibi, "Parmaklarımın hepsi kırılıp yanlış kaynadı, ellerimin eğriliğine bakıyorsan, ben bu parmaklarla klasik gitar çalıyorum. Kendi web sayfam var, ama fatura yüksek geliyor, üstüne faiz binmiş," demişti, "ödeyemedim, bu ay telefonum kesildi. Geçici olarak... Baca açmakta kullanılacak bir alet icat ettim, patentini almaya uğraşıyorum, her yerden teklif yağıyor."

Simsiyahtı elleri... Kötü bir anım canlanmıştı, sesimi çıkarmamıştım. Söylersem aklında kalırım diye. Kardeşim böyle işler yapardı eskiden, çatıdan düşüp kolunu bacağını kırmıştı. O da gitar çalıyor...

Web sayfasını açıp yaptığı aletin fotoğrafını göstermişti bana. Bakmak istememiştim. Bir şey sezmiştim çünkü. "Kuşları model aldım, kanatları var, pille çalışıyor," demişti. Anlamıştım ne olacağını. Artık ikisini birlikte hatırlıyorum hep, o genç adamla kardeşimi...

Bahçıvanımızın durumuna üzülürken, kardeşimin hastanedeki hali gözümde canlandı bir an.

Aklımdan çıkıp gitmişti, çoktan unutmuştum... Öyle konuşmamış olsa... Kendi kendine mırıldanır gibi söylemişti bunları. Ama ormanda bir domuzu vurmak üzere yol alan avcılar da, yeşillikler arasında kendi kendilerine dolaşıyormuş gibi görünürler; bir an gelir, silahlarını boşaltırlar. Bu genç adam da tıpkı öyle, bir hedefe yönelmişçesine birden dönüp konuşmaya başlamıştı benimle.

Düşünüp çözemediğim şeylerden biri. Eskiden beri kafamı kurcalayıp durur... Belki bununla ilgili Şerefin söyleyecekleri olabilir diye aklımda ona sormak vardı. "Yakındığın nedir, anlayamadım, açıklama yapamayacağım sana," dedi. Ne zaman ona böyle bilinmez durumlardan söz etsem bir şeylerle başa çıkamadığım duygusuna kapılır. Beni yine aynı havayla karşılayınca, "Anılarımızın da anıları oluyor, bunu söylüyorum, o zaman unutmak zorlaşıyor onları," dedim. "Senden başka kimsenin şikâyet ettiği yok bundan," dedi. "Yooo... Ben de etmiyorum... Sadece düşünüyorum üstünde," dedim, "aslında ben bunu biraz da böceklerin, kıyıda köşede solmuş, kurumuş yaprakların üstüne yuva yapmasına benzetiyorum."

"Böcekleri de gözlem altında tutuyorsun demek," deyip başını çevirdi. Doğada ne olup bittiğini hissedebileceğime hiç güveni yoktur. Haksız bir yargı... Buna ayrıca canım sıkılıyor ama neyse, sesimi çıkarmadan dönüp geldim yanından.

Doğrusu bu konuda en çok Olgun'un söyleyeceklerini

merak ediyordum. Fazlasıyla etkilenip kendimi o genç adamın yerine koyabilir diye açmaya çekindim ona.

O ara dalmışım... Bahçıvanımız konuşmaya devam ediyordu, sesi bana ulaşınca, "İstiyorsanız peki... Eşyaları yükleyip oturalım biraz, ama yolumuz uzun, oyalanmayalım fazla da," dedim.

"Beş dakika canım... İnanın, yüzlerinizi daha yeni seçiyorum, yağmur, uğultu... Sarhoş gibiyim şu anda," dedi, "hava aydınlandı, sahile vurduk, rüzgârdan ağaçlar nasıl karışmış... Yeşile de doyamam, maviye de, bakmayayım dedim ama, dışarıda manzara enfes, gözüm yoruldu."

Sözünü yarıda bırakarak bir sigara daha yakınca, yanından çekilip yüzümü doğmakta olan güneşe verdim. Düşüncelerim dağılır gibi olduğunda, "Buralarda domuz vardır," dediğini duydum, ardından da şunu: "Sakıncası yok ya, tüfeğimi getirdim arkadaşlar."

En azından tüfeğini sağlam kurtarmış olduğu kesindi. Göğsüme bir sevinç dalgası çarpınca irkilip durumun saçmalığına uyanır gibi oldum. Hemen hiç gecikmeyip geldiği yere geri göndermeliydik onu. Bu kararla dönüp adama baktım.

Sönüp gitmesin sezgilerim, bilgece düşüncelerim, hiç değilse sevinçli anlar... Benimle kalsın, yönünü kavramaya uğraşıyorum, karşı durmamak için, anlayabilsem, gücünden yararlanırım belki, geçmişe doğru mu esiyor...

Ferah, daha buraların havasına alışmış değil; ona söyledim, her şeyi atsın bu rüzgâra. Gidip gelip "Yağmur yağacak mı?" diye bana soruyor. Yağmayacak, rüzgâr var çünkü... Bunu öğrenemedi, unutma rüzgârının gücünden yararlanmaktan söz ediyor...

Eskiden ne olsa Şeref'e anlatırdım. Zamanla dikkatimi çekti, o kimseye gidip bir şey anlatmıyor. Bunu fark edince durup düşündüm üstünde. Daha uzaktan kendisine yaklaştığımı gördüğünde, "Bir şey mi soracaksın?" diyor. Öncelikle bu kafama takıldı ve izleyip kararımı verdim sonunda. Bir insanın yanma onu dinlemek için gidilmesi gerektiğine inanıyor.

Dinlemiyor değilim onu; sesimi çıkarmadan, bütün bir gece, gündüz... Bilmeden, ona etkileneceği bir soru yöneltiyorum, açıklamaları sarsıyor beni. Öyle başka bir kavrayışla her şeyin anlamını değiştirerek konuşuyor ki –başım dönüyor o ayrı– boşuna bir yakınlık duygusuyla yanma sürüklenmiş gibi oluyorum, mahzunlaşıp susuyorum karşısında. Sonra, bir yanı var ki, daha çözebilmiş değilim, basit bir sorunla ilgili ayaküstü düşüncesini almak istiyorum... Sesim ruhuna dokunmuş gibi, uzayın enginliğini hissettirecek bir şeyler söylüyor.

Geçenlerde, bir biçimde gelip aramıza karıştıktan sonra, tatsız şeyler yaşamamıza neden olan insanlar hakkında öyle laflar etti ki, unutamayacağım herhalde.

"Neyin peşinde olduğumuzu anlayanlar kendi düşleriyle kanatlanıp üstümüze üstümüze uçuyorlar, olay bu kadar basit, görebilene... Onları geri püskürtmenin çaresine bakmalıyız, hayatlarında isteyip de gerçekleştiremedikleri ne varsa hesabını bizden sormaya kalkıyorlar."

Aramıza katılma koşullarını ağırlaştırmak istiyor, böyle bir düşüncesi yoktu, söyleyecektim ama tehlikesini bildiğim için sustum. Karşı çıkmakta acele ederseniz, öfkeye kapılıp, sözde kalacak şeyleri kesin bir karara dönüştürdüğü oluyor.

Söylediği şeyin anlamı sonradan derinleşmeye başladı. Kuşkuya düşecek olsanız, içinizden kimseyi karşılamak gelmez.

Garaja neden gitmediğini –yıllarca gitmeyi düşlediği bir yere gidemediği için yerinden kımıldayan suçludur onun gözünde– her yola çıkışımızda bize başka türlü açıklıyor. İstediği halde bu bahçeden dışarı çıkamıyor Şeref... Bunu yapabilenleri kıskandığını düşünmeye başladım artık.

Sersemleyip sessizleşmiş insanların, güneş öncesinin se-

rinliğinde hayret uyandıracak bir hızla hareket ettikleri iki yer biliyorsa, biri hastane bahçeleriymiş, öteki de garajlar.

Bunlar onunla ilgili öncelikle duymanızı isteyeceğim şeyler değil; hafta boyunca karşılayacağımız daha başka kimseler var, işin sorumluluğu da benim üstümde... Gelip gidenlerle içimizden birinin ilgilenmesi gerekiyor. Kısacası konukları ağırlamakla görevliyim ben. Geçerken uğrayıp ne yaptığımıza bakmak isteyenlerin merakını gidermek de bana düşüyor. Zaman buldukça da sulama yapıyorum bahçede. Çalışanların sorunlarını dinlemek, öfke ve korkularını yatıştırmak...

Önceden belirlenmiş kuralları bilerek geldik buraya. Bahçe konusu ayrı... Verilmiş bir sözümüz olmadığı halde, ağaçları paylaşıp bahçe bakımını üstümüze almak istedik. Her birimizin günde dört saatten fazla sulama yapması gerektiği ortaya çıkınca vazgeçtik. Şeref kendisi de bunu kaldıramayacağını kabullenip işi bırakmamıza ses etmedi. Beni etkileyen bir şey oldu, sulama yapmaya yeniden başladım. Eskisinden daha geniş bir bölgeyi suladığım halde, bana davranışında bir değişikliğe yol açmadı bu. Ağaçlara az su verdiğimi, ne zaman baksa diplerini kuru gördüğünü, hortumu şöyle bir tutup çektiğimi... Dayanamayıp bırakacağımı düşündü. Zaten yaptığım öteki işleri de pek öyle hesaba katmıyor. O nedenle size hikâyeyi buradaki herhangi biriymiş gibi anlatmaya başladım. Aslında kendimi diğer insanlardan ayırmam gerekir... Üstlendiğim sorumluluklar açısından onlardan farklı bir durumum var çünkü. Şeref, bunu bilmezlikten geldiği için, ben de, sanki öyle değilmiş gibi bir tutum edindim zamanla. Fazla da üstünde durmuyorum... Çok çalışırsanız, bu defa sizden başka türlü kuşkulanmaya başlıyor.

Neyse, sürekli yeni taleplerle karşısına çıkmamıza kızıyor en çok. Bunu da anlamak gerekir, sağlayabileceği imkânları baştan herkese ayrıntısıyla açıklıyor çünkü. Bize şu ya da bu

görevi üstlenmemiz için baskı yaptığını sanmanızı istemem. Sürekli yeni insan görmek, hep rüzgârda kalmaya benziyor. Gözlerimin, yüzümün acıdığı oluyor... Kendi seçimim bu, zorluklarına katlanıyorum. Tanışma anlarında parlayan ışık için... Gidenlerin o son iyi bakışıyla da soluklanıp tazeleniyorum ayrıca. Buradan da kaçanlar oluyor tabii... Sırasıyla anlatacağım her şeyi. Yakındığım yok.

Sadece, biri çıkıp da, yapılması gereken, ama sizin yapmaktan kaçındığınız bir işi üstlenmişse, artık o işle ilgili konuşmayı bırakmalısınız, diyorum. Hâlâ bir şeyler söylemeye devam ederseniz, o kişiye kendine göre duygulanma hakkı tanımamış olursunuz.

Bunu Şeref'e anlatmaya çalıştım, böyle konularda sözümüzü sakınmayız ondan, açıklıktan yanadır kesinlikle.

Yanına gittiğimde dürbünüyle karşı yamaçlarda otlanan keçileri izliyordu. Burada bizimle değil, bir adada tek başına yaşamak istiyor. Hikâye üzüntü verici... Duyduğumda hüzünlenmiştim ama, onun iç dünyasında keçilerin bizden çok daha önemli bir yer tuttuğunu gerçekten anladığımda duygum değişti. Kuşlarla da böyle ruhsal bir yakınlık içindedir. İnekleri sevmez aksine, oraya buraya dağılıp otlanmalarına katlanamaz onların. Kaldıramayacağım bir açıklamada bulunmasından çekindiğim için nedenini sormuyorum. Aklındaki adayla bu canlı türünü kafasında yan yana getirip bir arada düşünemiyor herhalde, hayalinde yaşatamadığımdan sanırım.

Keçileri izlediğini fark edince yanma gitmekten vazgeçmeliydim. Söylediklerimi, dürbünü yüzüne yakın, havada tutarak dinlemesine aldırmamaya çalıştım ama daha sözümü bitirmeden, "Kendine göre duygulanma hakkı diye bir şey yoktur," dedi. Üstüne gitmedim ben de, zaten biliyorum, düşüncelerimi açıklama biçimim onu rahatsız ediyor.

İşte, birden öfkeleniyor bana. "Yaz getir okurum, anlamadığımı düşünüyorsan," diyerek başını çevirmesine canım sıkıldı. Belki yalnızca dikkatini dağıtmama kızmıştır. Bilemezsiniz ki, bazen de hoş karşılar, izlediği bir kuşu filan görmenizi ister heyecanla.

Uyku tulumu, fener, av çantası, matara... Bahçıvanımız, eşyalarını arabaya taşırken, yanında neler getirdiğini sayıp dökmeye başladı. Sanki garajdan çıkıp bir av evine gidecekmişiz gibi gelmişti. Söylenecek şey değil, bu kez de aklımdan, tam arzuladığımız gibi gitmemek üzere gelmiş olduğu düşüncesi geçti.

Bir kez Şeref e sormuştum, ani bir korkuyla kapıldığı bir düşüncenin onda yarattığı duygu dalgalanması ne kadar sürüyor, diye. Hiç öyle gizli bir amacım yoktu, sadece karşılaştırmak için... Kendi durumumdan endişe ettiğimi açıkça da belirtmiştim. Hafif hafif bir şaşırma hoşluğuna gömülüp ayılamıyorum sonra. "Bana öyle şeyler olmuyor," dedi. Bu çeşit sorularla iç dünyasına girmeye çalıştığımdan kuşkulanıyor.

"Anlatırım yolda size, arkadaşlar, benim için büyük ayrılık bu. Dün sabahtan beri iki tane bisküvi yedim, gözüm burayı tutmadı, bir çorba içsem kendime gelirim, ayıp etmiş olur muyum? Siz oturun, ortam değiştirmek insanı sarsıyor ne de olsa, gerçi ben alır başımı giderim ya... Yerinde duran bir adam değilimdir öyle, bizim kayınbiraderin ormanda bir

kulübesi var, üç gün evdeysem, beş gün orada... Buraya gelmek, oraya gitmekle aynı şey değil tabii... Hayat şöyle bir yakamızdan tutup sarstı bizi. Baktık olmuyor... Toparlanıp bir yerlerden yeniden başlamak lazım. Tek başıma olsam girer ormana kaybolurum... Yoksa her şeyimiz yolunda yürüyordu... Çapımıza göre kendimize bir ortam yaratmıştık..."

Araştırsak, çevre köylerden bahçe işinde çalışacak birileri çıkardı belki... Ama ortak mutfağımızı çekip çevirecek, gerektiğinde şoförlük yapacak bir insana ihtiyacımız vardı. Şeref e kalsa parayla kimseyi çalıştırmaz burada. Zaten köylülerin yenmeyen bitkileri seveceğine de inanmıyor. Bunu ilk söylediğinde ona tepki duymuştum, düşününce o kadar da mantıksız gelmedi. Onlardan birinin daha çiçeklerimize basa basa hayatımızın içinde dolaştığını görmek istemiyor.

Hak vermiyor değilim, sözleri bana dokunuyor yine de. Duruma göre bizi de istemeyeceği anlamına gelir bu, çiçeklere gereken özeni gösterdiğimiz pek söylenemez. Endişelendiğimi hissettirmeden, bir konuşma arasında, "İnsanların buraya gelme nedeninin bitkilerle bir ilgisi yok," dedim, önce kabul etmiş göründü, ama sonra söylediğim şeyi tersine çevirip, "Bitkilerin her şeyle ilgisi vardır," dedi bana. Sulamadığımız çiçekleri koklamamız yasak şimdi. Susuzluktan kuruyan iki sekoya ağacından da bizi sorumlu tuttu.

Suladığım bölgede çiçek yok. Koklayacağımdan değil ama öylesine, "Peki, şimdi ben melisa çayı içemeyecek miyim?" diye sordum. "Bana böyle saçma sorular sorma, tenekelerde melisa var, suladığın bölgeye götürüp dikebilirsin," dedi, "bir şey dikmek nedense hiçbirinizin aklına gelmiyor." Oysa biliyor, ben bir şey dikemiyorum. İsteyip denedim ama diktiğim bitkileri toprak kabul etmedi. "Böyle herkesi herkesle bir tutman doğru mu, elimden geleni yapıyorum, görüyorsun herhalde," dedim. "Görüyorum, endişen olmasın...

Ne yapıyorsan kendin için yapıyorsun, öyle düşün. Belki rahatlar, birkaç çiçek de sen ekip yetiştirirsin burada. Yaptığın şeylerle gelip beni huzursuz etme."

Yani, bundan sonra kimse ağaçların gölgesine sığınıp oturmayacak, diyebilir. Sesimi çıkarmadan korkarak bekliyorum, yeni kararlar alacak gibi geliyor bana. Zaten duygularımız köylülerinkinden daha da aşağıdaymış, biz yediğimiz bitkileri bile sevmiyormuşuz.

Şunu söylemedim gerçi, bahçe ve mutfak işlerinde çalışıp ayrılanların ağzından hakkımızda ortalığa o kadar çok mutsuz edici laf yayılmış durumda ki... En hafifinden Şeref'in burada bir hazine bulmuş olduğu konuşuluyor. Daha başında köylülerle ilişkisini kopma noktasına getirmiş tatsız bir olay da söz konusu. Bize davranışını onlardan ayrı düşünüp değerlendirmek gerekiyor.

"Günde dört pakete çıktım, bir nefes alıyorum gövdem geri geri kayıyor, biri göğsümden itiyor sanki, bir nefes, bir nefes daha, elektrikler kesiliyor bende..."

Yolda bir süre konuşmadı bahçıvanımız. Yorulmuştu herhalde. Bütün gece gözünü kırpmamış. Uyuyacağını düşündüm, ama suskunluğunu derin bir iç çekişle bozdu. Daha önce buralara gelmişliği varmış. Anılarına gömülmüştü anlaşılan ki, "Neşelidir bu dağlar..." dedi, "Biz severiz birbirimizi de, yavruların büyüme zamanı... Anlatırım, başımdan bir olay geçti, şu aralar kendisiyle karşılaşmak istemiyorum." Kimle kim birbirini seviyor diye düşünecek olursanız, Cömert'le domuz!

Budanması gereken iki binin üzerinde ağaç, neredeyse bir o kadar da otlarının yolunmasını, köklerinin açılıp toprağının gübrelenmesini bekleyen baharat çalısı, çiçek, sarmaşık vardı. Ben onun adına, ne çok yorulacağını düşünüp üzülürken, hatta işin ağırlığı nedeniyle içimi suçluluk bile kap-

lamışken, bir domuzla karşılaşmanın nasıl bir şey olduğunu anlattı bize. Sormasam bitkilerden hiç söz açmayacaktı.

Şeref, buraya geldiği ilk yıllarda, bahçe çitini aşıp yaz ayları boyunca kovayla su taşıdığı asmalarını yemesine kızıp bir ineği bacağından vurmuş. Mahkemede kendini nasıl savunduğunu anlatmak istemiyorum şimdi. Bir korkum olduğundan değil, başkalarından dinledim bunu. Arazinin yakınında bir inek belirecek olsa sahibi hemen koşup yetişiyor. Kaplan alıp beslemekle tehdit etmiş onları çünkü. Akıl etmeleri zor, uydurmuş olamazlar. Anlaşılan doğru; ama uzaklarda ava çıktığına da inanmıyorum ben, ava çıkan o değil, biliyorum... Çevrede hepimizle ilgili söylentiler dolaşıyor ama en çok Şeref hakkında kötü konuşuluyor. Elektriğini kesmeye gelen görevliyi tüfekle kovaladığından tutun da, yoluna çıkan ineklerin üstüne arabasını sürdüğüne kadar.

Bir tüfek patlaması duysa yüzü acıyla gerilir oysa, çok üzücü bir şey anımsamış gibi sarsıldığını hissedersiniz. Anlatılanlar benim görüp yaşadıklarımı tutmuyor. Güneş öncesinin serinliğinde avladığı çullukları bel kemerine asıp bahçemizden içeri atlayan bir köylüye, "Tanrı beni bu tepeye kuş avlayan soysuzların elinden tüfeklerini alıp kıçlarına sokmam için gönderdi," diye bağırdığını duydum birinde. Sonra karatavuklar için nasıl çırpındığını da biliyorum, dünyanın her yerinde şarkı söyleyen kuşların avlanmalarının yasak olduğunu haykıran mektuplarını ilgili kurumlara ben postaladım. Az önce söylemiştim, Şeref gerekmedikçe buradan dışarı adımını atmaz. Bir tüfeği varsa bile, onu hiçbirimiz elinde görmedik. Bahçe ve tamirat işlerinden gün içinde ona pek zaman kalmıyor zaten. Yorgun düşüp ara verdiğinde elinde dürbünüyle terasında sessizliğe gömülür, doğal olarak da o sırada kimsenin çevresinde dolaşıp ses çıkarma-

sını istemez. Önünden geçip yürüseniz, uzak ağaçlara konan kuşları ürküteceksiniz diye tedirgin olur.

Önceleri ben de ona çok kızıyordum, anlayamıyordum çünkü. Pek öyle kırılıp içerlemiyorum artık; gideceğimiz her yere yürüyerek gitmemizi öneriyor, "Yalınayak hem de!" diye bağırarak toplantıları terk ediyordu. Adımlarının hızıyla haykırdığı sözler için koşup ondan özür dilememiz gerekirdi. Yoksa günlerce çıkmazdı evinden. En çok da, "Siz tembel olduğunuz, yapmadığınız için bunlar iş haline geldi, iş yerine çevirdiniz burayı," demesine canım sıkılıyordu. "Yemeğini kendi pişiremeyen aç kalsın, ölsün isterse..."

Bir gün, otların üzerine bitkin serilmiş, uyurken gördüm onu, hortumun suyunu açık unutmuş. Yorgun bir yılan gibi, üzgün... Sanki kıvrılamamış bile... Bakışlarım suyun ışıltısına takılı kaldı. Karar veremedim, kapasam mı hortumun suyunu, uyandırsam kızar mı? Kim olursa olsun, birini öyle toprağa serilmiş görürseniz, ona yardım etmek istersiniz. Yeniden sulama yapmaya böyle başlamıştım. Aslında buraya kısa bir süre kalmak için gelmiştim. Suyu açık unutulmuş bir hortum, insanın yaşamının akışını değiştirebiliyor.

Ertesi gün iş istemek için yanına gittim. Toprak altına hortum döşeyip sulama sorununu çözmeye karar vermiş. "Dinlenmek için uzanmıştım, bütün gün toprak kazdım, uyuduğumu sanmışsın sen," dedi, "vaktim kalmadı; sulama yapmak istiyorsan, arazinin girişindeki ağaçlara uzanamadım, o bölgeyi al..."

Garajda ne gördüğümü daha söylemedim size. İlk bakışta yeni bahçıvanımızın bahçe duvarının üstünden Şeref'e ateş ettiğini görmüştüm. Keskin bir dönemecin ani görüntüsünden başımı çevirdim, adamın yüzünde yine o ışık parlıyor.

Serviler... Meşeler... Çalılar devriliyor gözlerinde...

Badem ve zeytin ağaçları, kendi gölgelerinden kaçarcasına eğilip dönerek doğruldu. Yanılmışım, yavaşça soluğumu boşalttım. Güneş vurmuş yüzüne.

Gözlerimi kaçıracaktım, omuzlarını yükseltip arkasına yaslanarak konuşmaya başladı.

Birkaç yerden daha teklif almış. Bizi tercih etmesini doğa sevgisinin kuvvetli olmasına bağlıyor.

Uzakta bir işe girmeyi düşünmediği halde, gelmeyi çok arzu ettiğini söyledi. Yüzünde, evinden kopmuş insan ifadesi belirince bakışımdan bir şey hissettiğini sanıp tedirgin oldum.

Sigara içmek için müsaade istiyormuş.

Dört beş yıl önce televizyonda *Domuz Avı* diye bir film gösterilmiş. Sigarasını yakıp camı araladıktan sonra o filmi izleyip izlemediğimizi sordu.

Bir domuzun insana neler yapabileceğini biliyordum, izlemiştim ama sesimi çıkarmadım.

"Yaşamak için kendinize iyi bir yer seçmişsiniz, güneşlik, güzel yerler buralar..."

"Oksijeni bol, az nüfus..."

Bu ilişki Cömert'in sesiyle yürüyüp gidecek artık. Tanışma anlarında sadece bir ışık parlamıyor, aynı anda bir de gizli işaret çakıyor. Ses ver, ses al işareti bu.

Geçtiğimiz yaz, birkaç saatliğine uğrayan bir yazara söz etmiştim bundan, komik bir şey söylediğimi sanıp gülmüştü. İçerledim kadına, "Bunu hiç unutmayacağım, çok hoşsunuz," demişti, ben de "Anlamadınız ki, neyi unutmayacaksınız?" diye sormuştum. Gidene kadar düşünmüş üstünde, ayrılırken, kâğıt peçeteye yazdığı bir notla birlikte kartını bırakmış bana, kadını uğurlamak gelmemişti içimden. *İlk anda notayı biri belirler demek istiyorsunuz.*

Bunu anımsayınca bir an sesi benden uzaklaştı Cömert'in, sonra, "Arkadaşlar çok iyi film, rastlarsanız izlemenizi tavsiye ederim kaçırmayın, izleyin mutlaka," dediğini duydum.

O anda sesi kulağıma öyle bir duyguyla doldu ki, yanıt versem hikâye hızlanacak, yavaşlatmak için susuyorum... Sonra bunu bile yapamayacağım zaten. Az da olsa bir di-

renç gösterebiliyorum hâlâ, durup bir söz etmemizi bekliyor o zaman.

Aklımdan geçen kimi düşünceler benim için de ürpertici yenilikte. Adamın yüzüne bakarak kendime, "Sonu kötü bitecek bir hikâye başladığında hiç konuşmayarak olayların önüne geçebilir miyiz acaba?" diye sordum. Geçemeyiz gibi geldi bana, bu yeterli olmaz, tümüyle unutmam gerekir gördüklerimi. Yaşanacaklar gözümün önünden öylesine canlı akıyor ki... İmkânsız, hafiflemeyecek, unutamayacağım olacakları.

Hikâyeyi durdurmanın tek çaresi gitmek belki de. İçinde ben de varım çünkü. Buradan gidersem bir boşluk oluşacak ve gördüklerim tam olarak yaşanmayacak o zaman... Bu düşünceyle başımı çevirdim, sanki ağaçlar değil de hava yapraklanmış... Ana yoldan ayrılıp içerilere sapmışız. İki yanımızda taş duvarların alçalıp yükseldiği yollar boyunca sustum sonra, hiç açmadım ağzımı. Meyve bahçelerinin arasından geçiyoruz... Bilincimde son bir kıpırtı hissettim, o da şu: Yeni bahçıvanımız kendi sözüne saygısı olan bir insan... Belli belirsiz bir el işaretiyle geri dönüp yarım bıraktığı cümlesini tamamlıyor.

"Çık dağlarında yürü, denizinden faydalan..." diyerek sürdürdü konuşmasını, "Beni de çağırdınız... Gelip teslim olduk, bakalım, anlaşabilirsek... Birbirimizden memnun kalacak mıyız..."

Burada yaşamaya karar vermemde, suladığım ağaçlara bağlanmamın bir etkisi oldu kuşkusuz. O bölgede yuvalanan kuşlar var sonra... Uçuşlarını izlerken, vadinin derinli-

ğine ve genişliğine, dağların yüksekliğine ürpermeden gözüm alıştı. Dünyada kuşlar olmasaydı göğe nasıl bakardık bunu hiç bilmiyoruz... Daha Şerefi tanımıyordum pek, zaten iç dünyasına girmek zor. Neye neden öfkelendiğini anlayarak ulaşmak mümkündü ona, insana başka yol bırakmıyordu. Sadece bunu görebilmiştim o zaman.

Bize parayla hizmet edecek kişilerle bir arada yaşamak zorunda değil. Çalışanları yönetmek gerektiğini hiçbirimizin aklına getirmediği de doğru. Sonra bu insanlar, bizim kendilerini yönetemeyeceğimizi hissederek ona yöneliyorlar. Çevresinde dönüp duran birilerine sabah akşam yapmaları gereken işleri tarif etmek zorunda kalınca öfkeleniyor.

"Size şoför tutmayacağım," demişti. Yürüyerek fazla zaman kaybettiğimizi düşünüp üzüldüğünden kararını değiştirmiş olabilir. İsteğimizi kabul etmesine şaşırmadım, internet fikrini onaylamasını aklım almadı.

Birden herkesi bu yolla bulunabilecek en uygun insanı bulacağımızın heyecanı sarınca paniğe kapılıp, "İnternet yalanın umuda dönüştüğü yerdir, umudun yalana... Vazgeçin, üzüleceksiniz sonunda," dedim. Suçlarcasına bilgisayar alanındaki gelişmelerden habersiz olduğumu hatırlattılar bana.

"İyi ama..." dediler, "Bir adam böyle bir imkânı kullanarak kendine bir iş bulup hayatını kazanacaksa bunun neresinde kötülük var..."

Kendimi tutamayıp, "Yılan gibi deri değiştiremeyenler için bir kötülük var," deyince tartışma alevlendi.

Onlardan biri, Giray, gençlik yıllarından beri kuyu fotoğrafları çekiyor, beni ilgilendirmez tabii de... Issız bir köyde doğup büyümüş, "Deri değiştiremeyenler köylü kaldı," dedi. Bunu ondan duyduğuma inanamadım, dünyanın dibini

görme merakına kapılmış birine ne söyleyeceksiniz, ama dayanamadım.

"Herhalde farkındasın, ekrana da aynı merakla bakıyorsun," diye bağırdım yüzüne, "daha derin bir kuyu bulamazdın, mutlusundur herhalde!"

"Dünyanın dibini görme arzumdan kaynaklanmıyor bu," dedi, "beni korkutan şeylere bağlılık duyuyorum yalnızca."

Fotoğraflarına baksanız, hiçbirinde kuyuların derinliği filan görünmüyor. Bir tekinde bile insanı içine çeken suyun o siyah ışıltısı yok. Kupkuru iç duvarlar ve kuyu ağızlarını çevreleyen üst üste konmuş taşlar... "Korkunu pek iyi yansıtamıyorsun o zaman," deyip uzaklaştım yanından... Sanırım buna üzüldü, yoksa tek bir sözünüzü karşılıksız bırakmaz. Beni de, insanların topluca ve hızla alıştıkları şeyler ürkütüyor, yalan değiş tokuşu yapmaya yarayan ortamlar yaratmaya olan hevesleri... Gerçek düşüncem neyse söyledim ona. Daha gün ışımadan bilgisayarın karşısına geçtiğinde aynı anda milyonlarca kişinin ayrı bir kuyunun ağzından içeri bakmakta olduğunu aklına getirir umarım.

Son geçici başkanımız Giray... Bir yıllığına üstlendi bu görevi. Şu aralar her şey ondan soruluyor. Tiyatrocuymuş. Eski oyuncu. Buraya gelmeden adını duymamıştım, bir iki televizyon dizisinde de rol almış. Kendi web sayfası var, asıl hazinesi arşivi, öyle herkese de kolay kolay göstermez. Fotoğraflarına baktım yalnızca, yarısından çoğu kuyu fotoğrafı, siyah beyaz. Yirmi yıl önce çekilmiş olanları var aralarında, hepsi de tarihli, tek tek gösterip kuyuların nerede olduklarını söyledi bana. "Bu kuyular kurumuştur artık Giray," dedim şaka olsun diye, güldürmek istemiştim onu ama ciddiye aldı. "Niye kurusunlar ki, sanmıyorum, kurumamışlardır," dedi. O zaman düşünüp söylememiştim, anlattığım gi-

bi hiçbirinde kuyuların derinliği hissedilmiyor. Yine de içim ürpermişti, hepsine böyle bir arada bakarsanız bilinmez duygulara kapılmış diyorsunuz, korkunun da ötesinde... İnsan bu kadar çok kuyu fotoğrafı çeker mi... Ürktüğümü belli etmemeye çalışmıştım ona.

Ondan fazla oyun sahneye koymuş. Hiçbirinin belirgin bir konusu yok; vardır belki de ben anlayamadım, tuhaf şeyler yapmış. Fotoğraflardan birinde kucağında bir kazla içi su dolu bir küvette oturuyor. Tek kişilik oyunlar yazıyor, kendisi yönetip kendisi oynuyormuş. Korkularından hareket ettiğini söyleyip tiyatrodan neden vazgeçtiğini anlattı bana. "Yapacağım en doğru şeyin bu olacağı aklıma geldi, şehrin kâbusu üstüme çökünce... Kendi korkularıma sahip çıkıp kendimi öyle savunayım bari dedim ama tutmadı, iyi bir düşünce değilmiş, dengem bozuldu, baktığım her şey büyüyor... Durup dururken bir ter boşanıyor üstümden, renkli terliyorum, kırmızı, yeşil, sarı... Gözlerimde renkli patlamalar, dumanlar, gölgeler... Rengârenk oldum, bitti bu iş artık... Çözüldüm, sürdüremiyorum, dedim kendime... Şeref söyler hani, Vazgeçme Mucizesi... Öyle oldu, her şeyi bırakınca her şeyin rengi kendine geldi." Tiyatro binasıyla yaşadığı ev arasında dört hastane, kentin batakhaneleri, umumi tuvaletler... Üst geçit olmayan işlek bir cadde varmış. Saat başı kaza görüp birilerinin öldüğüne tanık olmak ve hastane atıklarının iç bulandıran görüntüsü, sonunda korktuğu geri dönülmez çözülmeyi yaratmış onda. Varlığını, fren sesleri ve kanlı pamuklara borçluymuşuz Giray'ın da. Bunu, hazinesini bana açtığı güne kadar bilmiyordum, kendileri söz etmedikleri sürece kimse kimseye burada geçmiş hayatıyla ilgili soru sormaz. Başvurular gizli tutuluyor.

Olgun'la birlikte *AsalMasal* adında dört yapraklı bir gazete çıkarıp sağa sola postalayacaklarmış. Alt başlığını da ke-

sinleştirmişler: *İmkânsız Karşılaşmalar Şanslı Kaçışlar*. Şeref önermiş bunu.

"Çalışıyoruz üstünde, bakmak ister misin? Şeref tasarladı logomuzu, bilgisayarda ama... Ada ve bulut..." dedi. "Güzeldir eminim, tekerleme gibi, çok hoş adı var," dedim, anlamlı anlamlı güldü bana... Dünyanın en eski bilgelerinden birinin adıymış Asal. İnanmadım önce, ama doğruymuş. Kimsenin bilmediği, duymadığı şeyleri bulup çıkarmakta üstüne yoktur. Dergisinde nelere yer vereceğini sordum, "Basitçe, dünyada olup biten şeylere," dedi, her ay bir konuya ağırlık verecekmiş. "Herkesin yaptığı gibi yani, bilemiyorum hoş olur mu?" dedim. "İlk sayımızın konusu 'Korkuluk' ama..." dedi. Dergi çıkaran herkes kendini bir konuya ağırlık vermek zorunda hissediyor, biraz tartıştık bunun üstünde. İnandırdı beni, korktuğu şeylere bağlılık duyması gerekiyor gerçekten.

"İkincisinde ne yapacaksınız, kafanda var mı bir şey?" diye sordum. Şeref, "Hep görünen şeyler üstünden hareket etmeyin, ikinci sayının konusu 'Tekrar' olsun" demiş. Hangi anlamda 'tekrar' ama? Bunu pek açıklayamadı bana, anlamını kavrayamadığım örnekler verip tekrar tekrar aynı şeyleri söyledi: "Hayatımızdaki tekrarlar üstüne işte..." dedi. "İyi, güzel konu, yapın okuyalım, aklıma pek yatmadı ya..." diye mırıldandım. Şöyle bir baktı yüzüme. "Nasıl altından kalkacaksınız hayatımızdaki tekrarların... Sen yine korkularından hareket et bana kalırsa, sizin köyün ağılı yok muydu? Boş ağılların korkutuculuğu üstüne bir sayı çıkarabilirsiniz örneğin..." Yüzüne bir gülümseme yayıldı, "Çok iyi fikir, gerçekten," dedi, "ağıl..."

Giray erkenden uyanır sabahları, gün ışımadan internette gazeteleri okumuş olur. Unutmadan, ileride bir çocuğu olursa adını Asal koyacakmış. "Masal koysana peki," dedim, "Asaldan daha hoş..."

"Düşünmemiştim, olabilir gerçekten," dedi, not defterini çıkarıp hemen yazdı bunu. İlginç bir şey söyleyin, hemen yazar. Ayaküstü bir şey tartışsanız, aynı gün o konudaki düşüncelerini yazılı hale getirip koyar önünüze. Yazdıklarının imla hatalarından okunmadığını da söylemeyeceksiniz, söylerseniz mutsuz oluyor, birden hırçınlaşıp bütün kuralları çiğnemek gerektiğini filan haykırır yüzünüze.

Bundan Şeref de şikâyetçi benim gibi, üstelik ona her gün bir şeyler yazıyor. Tuhafımıza gideceğini de düşünmez, Şeref'e yazdıklarını zarfa koyup götürür hep. Tesadüf ettiğim için Şeref'in onun yazdıklarını nasıl okuduğunu biliyorum, okuyor mu, karalıyor mu, belli değil. Kırmızı kalemle sayfa sayfa, neredeyse bütün cümlelerin altını çizip oklar çıkarıyor. "Zaman kaybı, boşuna israf, anlaşılmıyor..." dediğini de duydum kaç defa. Ona da söylemiş bunu, elinden kalemi fırlatıp atıyor. Zarfları biriktirip Giray'a geri veriyormuş.

Küçük şeyleri sorun ettiğimi düşüneceksiniz ama, böyle ayrıncılık yaparsa zarf, zarf olmaktan çıkar işte, suç aracına dönüşür. Bu çeşit davranışların üstüne gitmemiz gerektiğine inanıyorum ben. Ne yazık ki yeni gelen kişiler arasında Şeref in çiçeklere olan sevgisini yanlış değerlendirip ona çiçek toplayıp götürenler bile oluyor. Hemen herkes gizli açık onun ilgisini üstüne çekmeye uğraşıp durur burada.

O bir ses verdi, ben o sesi yankılamadım. İlişkimiz yürümüyor... Ferah'la demek istiyorum. Hikâyelerin nasıl başladığını konuştuğumuz gün, bir şey daha söylemiştim, duymadı bile. Oysa üstünde durması gerekirdi bunun. Okumam için elime tutuşturduğu kâğıtta izi yok. Kafası rüzgâra takıldı... "Hiç yaşamadığımız, yaşamayacağımız şeylerin anısına da sahip olabiliriz... Düşünü kurarak..." demiştim ona, "daha bize değmeden, geleceği savuşturup arkamıza alabiliriz böylece." Bahçıvanımızı dinlerken aklıma bu geldi.

Ona basit bir düşünce gibi çarpmıştır. Aslında biraz öyle ama önem verse, unutma rüzgârının yönünü kavrayabilirdi. Hakkında bir şey öğrenmiş oldum. Ferah da, çokları gibi, yaşamak istediği şeylerin düşünü kurup arzulanarak öne atılanlardan. İnsanın, şimdi-şu andan öteye geçebilme gücü yok. İyi ya da kötü şeylere doğru yol alan yolcular değiliz ki bizler. Geleceğin bize doğru geldiğini, bizim ona doğru gitmediğimizi, olduğumuz yerde aşınıp eskidiğimizi düşündüğümden, ben, savunmada bekliyorum, sessiz, sakin... Ne yaparsak yapalım şimdiki zamanı aşamı-

yoruz, ötesi düş öyleyse... Düşüncelerimiz de düş, unutuyoruz bunu... O, geleceğe gittiğimizi varsaydığı için arzularını kuşanmış yolda, kafası böyle çalışıyor, bu nedenle Ferah'la anlaşamıyoruz. Elbette, ben de boş durmuyorum beklerken, onun yaptığının tersini yapıp yaşamak istemediğim şeylerin düşünü kuruyorum sürekli, bana değmeden anılaşıp gitsinler...

"Telefonda dikkatimi çekti, Şeref Bey ağır ağır konuşuyor, hatta hanıma da söyledim bunu, ağır konuşan insanlardan çekinmek lazım, bela çıkarırlar. Anladığım kadarıyla ben onunla çalışacağım, doğru mu arkadaşlar? Kafama böyle bir şey yazıldı, neyse, biz işimizi yapalım da, hayırlısı diyelim artık..."

Yolumuz güneşe karşı döndü. Yıllar sonra, olacakları önceden gördüğümü anımsayıp üzüleceğimi düşünüyordum o sırada...

Bakışlarımı, iri taşlarla dolu bir dere yatağından şaşkınlıkla bahçıvanımızın yüzüne çevirdim. Benim güneşten korunmaya çalıştığımı sandı.

Kolay anlaşacağız Cömert'le... Her konuda bir düşüncesi olduğu gibi, kendisine ne sorup ne söylememiz gerektiğini de bize önceden bildiriyor.

"Sabah güneşinin etkisi daima yüksektir, gece, insanın gözleri karanlığa alışıyor." Tepeye dikilene kadar dikkatli olup güneşe kısık bakmam gerekiyormuş.

Ona belayı kimin çıkaracağını söylerdim ama, kendimi gördüklerimin bir düş olduğuna inandırmaya çalışıyordum. Usulca yana çekilip sesimi çıkarmadan arkama yaslandım.

Gece olanlardan hiç haberim yoktu, sabaha karşı, taş atıp Şeref'in camını kırdığında uyandım uykumdan, pencereye uzandığımda Şeref elinde demir bir çubukla ara bahçeye çık-

mış, ateş dikenlerinin üstünden, "Defol git, hayvan herif!" diye bağırıyordu ona.

Duvarın üstündeydi Cömert, elinde tüfekle dikiliyordu, üstü çıplaktı, hırpalanmış gibi bir hali vardı. Sonra söylediler, Şeref dövmüş onu. Yüzüne garip bir ifade yayılmıştı, gülüyordu sanki, birden ateş etti, hiç sesini çıkarmadan. Şeref'in düştüğünü gördüm, yavaşça... Kendi çevresinde dönerek...

Yakıcı bir ürpertiyle dağlanarak geri çekildim pencereden, sonra hep anımsadım o anı, kafamın içi gökyüzü gibiydi, öyle sessiz... Uçsuz bucaksız... Bomboş bir mavilik... Patlamanın yankısı hafifledi kulağımda, boşlukta, yüksekten yükseğe süzülen kara kuşlar belirip silindi, sonra hiçbir canlının varlığı hissedilmez oldu.

Adamın yüzüne bakarak, Şeref onu bekliyormuş demek ki, diye düşündüm. Kesin, tahmin etmiş geleceğini, demir çubuğu hazırlamış önceden, arayıp bulacağı kadar zaman geçmedi çünkü. Son günlerde zaten demir çubuğu yanı başına koyup öyle yatıyormuş uykuya. Bir anda oldu her şey... Şeref aslında o sabaha karşı tüfeğini çıkarmış ama fişekler eskiymiş, nemden çürümüşler.

İkisini en son yemekte görmüştüm, kurbağa seslerinden yorgun düşmüştüm akşam, aralarında bir gerginlik olduğunu hissetmiştim ama aklım başka yerdeydi, kurbağalar neredeyse masamıza zıplayacaktı.

"Boğdular geceyi, ağzımızdan içeri girecekler," demiştim, kimin ne söylediği duyulmuyordu. Masadan Olgun'la kalktık, üst yola kadar hızlı hızlı yürüdük. Yemeğe gelip giderken de kargısı, kamışı eksik olmuyor elinden, yemek arasında bile kargısını omzuna atıp iki eliyle iki ucundan tutarak sallanmaya başlar. Şaşırarak bakarsanız da, "Bu benim dansım," der hep, tepeye vardığımızda yine aynı şeyi söyledi. Kurbağalardan kaçmıştık ama sanki hepsi birden göğe sıç-

rayıp yıldız olmuşlar... Sesleri aynı anda her taraftan duyuluyordu, Olgun, yıldızların altında sallanmaya başladı, kurbağa sarhoşluğuyla dans eder gibiydi, birden durup "Biz arkadaş mıyız?" diye sordu bana. Şaşırdım ne söyleyeceğimi, "Bilmiyorum ki nasıl arkadaş olunuyordu, unuttum," dedim, o kadar genişti ki karanlık, uzak ev ışıklarıyla...

"Sahiden unuttum bak, şaka yaptığımı sanma..." diye ekledim.

"İlkokuldan sonra hiç arkadaşım olmadı," dedi, "onlar da hemen askere gittiler." "Ne çabuk gitmişler, hay Allah..." dedim. "Hayatta en mutlu olduğum yer burası" diye ekledi sonra. Anlaşılıyor bu zaten, öyle olduğunu biliyordum.

Garajda gördüklerimin bir düş olduğu duygusu içime yerleşirse endişelenmeme gerek kalmayacak.

Ateş dikenleri bembeyaz çiçeklenmişti... Soluk alıp verir gibi... Güneşin ilk ışıklarıyla yüzlerce kelebek doluşur üstlerine.

"Sorumu yanlış karşılamazsanız, benim teslim alacağım araba bu mu? İmkânlarınızı bilemem... Kulağıma iyi sesler gelmiyor, en az on yerinden sıkıntısı var, arızalarının tespitini yaptım, büyük iş çıkaracak size, moralinizi bozmak gibi olmasın da... Kulağım eğitimlidir..."

Üçümüz de susup yanıt vermedik. "Olmaz ki, konuşana yardım edeceksiniz... Anlaşıldı, sizin soru sorma alışkanlığınız yok. Öyle konuşur gözüktüğüme bakmayın, bir kulağım, bir gözüm iş üstündedir sürekli. Beni şurada yolun kenarına dikseniz önümden geçen arabaların arızasını kulağımla tespit eder, söylerim..."

Sonra birden bana dönüp, "Sizin bir üzüntünüz mü var, öyle çok iç çekiyorsunuz..." dedi. Ne söyleyeceğimi bilemeyip bocaladım. "Yooo... Hayır, yola baktığım için... Yani, çok iyi bir şey... Böyle kulağınızı eğitmiş olmanız... Nasıl yaptınız peki?"

Giray'a kızıyorum ama doğrusu ben de, ölü, güzel bir kelebek ya da tuhaf çıkıntıları olan kabuklu bir böcek bulduğumda Şeref'e vermek için saklıyorum. Yanma elimde böyle bir şeyle gidersem, içeriden bir sandalye getirir bana. Üzülüp kırılmadan söyleyeceğimi söylerim o zaman. Kaç yıldır buradayım, terasında üç dört sandalyenin bir arada durduğunu görmedim.

Çocukça belki ama işe yarıyor gerçekten, fazlasıyla üstelik. Hem düşüncelerimi rahatça açıklıyorum, hem de ondan, götürdüğüm şeylerin değerinde sözler işitiyorum. Doğada ne olup bittiğini anlamadığımı düşündüğü doğru, ama bu yöndeki çabamı destekliyor. Bir defasında hiç olmadığı kadar heyecanlandı, ona verdiğim böceği bulmak için bilim adamları kilometrelerce yol katediyormuş. Eline alır almaz, "Bu gergedan böceği," dedi, "çok aramıştım... Nerede buldun?" O kadar kıymetliymiş ki... Duymamıştım bile, eğilip dikkatlice baktım, tıpkı gergedana benziyordu sahiden. Yaz başından beri duruyordu bende, bilsem daha önce verirdim.

O gün konuştuklarımız üstüne epeyce de düşündüm sonra.

Bir şeyler sormak ya da söylemek için yanına gitmesem ilişkimizin yürüyeceği yok... Ondan üst üste iyi duygularla ayrıldığımda, daha fazlasını ümit etmeye başlayacağımdan korkup kırgınlık yaratacak bir tartışma çıkarıyor. Eskisi gibi boşluğa bakıp mırıldanarak da konuşmuyorum Şeref'le. En azından dikkat ediyorum, hiç değilse bakışlarımı yüzünde tutmaya çalışıyorum. Düşünce mırıltısı çıkararak düşünceleri çağırıp duruyormuşum ama boşunaymış bu, yanıt alamıyormuşum ki... Sesimi yükseltip sertleştirerek konuşmaya başladım, benim kendisine bir şeyler öğretmeye kalktığımı sanıp daha çok hırçınlaştı. Üzülerek de sözlerimi onun için önemli kılamam. Duygularıma, sezgilerime yoğunlaşarak kimi düşüncelere ulaşıyorsam, yol alıyor sayılırım, en sonunda bunu söyledim ona. Ama değeri yok, aramızda geçen her konuşmanın Şeref'in ağzından çıkacak bir sözle son bulması gerekiyor, hep buna uğraşır. "İnsana öyle çarpıp duran düşüncelerle bir yere varılamaz," dedi. Onun bilgisini yük edinsem daha mutlu olacak sanki. Düşüncelerime merak duymuyor. Ben de kabul etmeliyim bunu artık. Duysa zaten açıklama yapmama gerek kalmazdı. Karşılıklı konuşmuyoruz yani... Yalnızca bana böyle davrandığını da sanmayın, daha kimse onunla huzurlu bir ilişki kurmayı başarabilmiş değil.

Tutumuyla, karşısındaki herkesi kendisine ilişen insan durumuna düşürdüğünün de farkında.

Ruhu ağırlaşmasın diye yapıyormuş bunu. O güne kadar bilmiyordum, büyüklendiğini sanmakla hata etmişim.

Kaplan desenli çiçekler açan kaktüslerden başlayıp karaciğer görünümlü taşlara, üzerinde soluduğu yaprakla aynı renk ve biçimdeki kurbağalara, maymun suratlı örümceklere geçip binlerce ağaç arasında sanki o ağacın uzantısıymışçasına kaçınılmaz bir çekimle gelip sadece fırça ağacına

konan fırça pervanelerine adayarak söylediği şeyi, daha önce de duymuştum ondan. "Doğada insanı düşlere sürükleyen böyle bir ikizlik durumu vardır. Aynı şeyin büyüğü, küçüğü, bitkisi, hayvanı, insanı... Bir yerlerde dünyanın ikizi uçuyor olmalı, doğa bana bunu söylüyor, kendisinin bir ikizi olduğunu..."

Doğa ve evren hakkında böyle masal diliyle konuştuğu olur bazen. Yüzünü vadiye dönüp geniş zamanlı cümleler kurmaya başladığında bahçedeki bütün canlılar susar. Çok derinlerdeki kıpırtıların işitildiği bir uyku sessizliği kaplar her yeri. O zaman öylesine masum görünür ki, ardı ardına sıraladığı hoş düşünceler bir anda eğlendirici olmaktan çıkar, içime bir anlamsızlık ürpertisi yayılır. Söylediklerini gizlice dinlemişim gibi, kulağında bir sayıklama çınlamasıyla mahcup, suçlu oturup kalırım yanında. Bu halini yadırgadığımı da biliyor... O havada sözler söylediğinde sorularımla onu huzursuz etmemeye çalışıyorum. Eskiden bir iki kez zorlamıştım, söylediğim gibi öfkeleniyor. Ağzından çıkan her sözün anlamlı olması gerekmiyor elbette. Hak vermiştim, "Karşımda anlam iblisi gibi oturma," demişti bana. Ama bu kez, bir noktada öyle bir susuşla yüzüme baktı ki, kendisiyle ilgili önemli bir açıklamada bulunmak isteyip vazgeçtiği duygusuna kapıldım. Ümitlendim bir an.

Ona verdiğim böcek aslında bir gergedanmış, bir şimşek etkisiyle küçülmüş, ya da işitilmedik bir çığlıkla, başka bir canlının haykırışıyla... O kendine ne olduğunu biliyor ve bizim sihri çözmemizi bekliyor olabilirmiş.

"Peki sen neyin ikizi, bir çeşitlemesi olduğunu düşünüyorsun, kendinle ilgili olarak özünde ben şuyum diyebileceğin bir şey var mı?" diye sordum ona. Yani hangi bitkiyle, hangi hayvanla arasında akrabalık, bir benzerlik olduğuna inanıyor... Öylesine merak etmişim, yanıtlamak zorunda değilmiş gibi.

Ben Şerefi gözümde geniş kanatlı, yırtıcı bir kuş olarak canlandırabilirim örneğin.

"Göğe süzülüp silinen, görünmez şeylerin..." dedi.

Beklediğim somutlukta bir yanıt sayılmaz. Gerçi biraz yaklaşmışım, içindeki en güçlü arzu uçma arzusuymuş. Ama bir dağın tepesinden kendini aşağı bırakma isteğiyle bir ilgisi yokmuş bunun. Yanlış anlamamam için uyardı beni, çünkü ilk başlarda kendisi öyle olduğunu sanmış.

Böceklerin, bitkilerin biçiminden konuşurken başka türlü bir duyguya erişip, iç dünyasında bir zamanlar neler olup bittiğini anlatacağı doğrusu aklımdan geçmezdi. İyi ki sormuşum, sayıklamaya başladığında az daha kalkıp gidecektim yanından.

Onu buraya getiren şeyi merak ediyorsanız, hem bir arzu, hem bir korku...

"Ölüme denk bir hazzın peşinde filan değildim ama içimdeki arzuyu yanlış yorumlayıp tehlikeli sporlar yaptığım zamanlar oldu. Kayak, paraşüt, suyun derinliklerine dalmak, hız... Otomobil yarışı..."

"Bir gün şaşkınlıkla fark ettim; bu arzu, unutamayacağım bir şey yaşayacağım korkusuyla yan yana duruyor içimde... Bütün istediğim yaşayacağım şeylerin sonradan unutacağım hafiflikte olmasıydı."

Hayata ve kendine bakışını değiştiren keşif buymuş...

Uçma arzusunu yaratan, ağırlaşıp kalma korkusu mudur? Yoksa o korkuyu uçma arzusu mu yaratıyor? Dayanamayıp böyle şeyler sorduğum için söz olmadık yerlere sıçradı.

Öncelik hangisinde, diye düşünmemiş Şeref, başka türlü bir mantık yürütmüş. "Önemini, anlamını derinlemesine kavradığımı sanıyorum," diyerek, içindeki uçma arzusu sönecek olsa kendisinden geriye ne kalacağını hissetmemi sağlayacak şeyler söyledi. Duymayı hiç istemeyeceğim sözlerle, giderek ne hale geleceğini bana anlatmaya uğraşırken, çiz-

diği görüntünün sevimsizliğine dayanamayıp terastan aşağı tükürmeye başladı.

"Bu korku ve arzu... Kendimi bildim bileli ikisi de içimde var, birbirlerini yarattıklarını da düşünmüyorum. Korku, yer çekimiyle ağırlaşan bedenimizden yansıyor, hafif olma isteği ruhumuzun uçuculuğuyla ilgili," diyerek sözü hafifleyerek görünmez olma durumuna getirince rahatladım. Dinlemesi çok zevkli şeyler anlattı sonra. Eski insan topluluklarının hayatı kavrayışı, Kızılderililerin doğayla kardeşliği, Şamanların uçma deneyimine filan kendimi heyecanla kaptırmışken, sesimizin bomboş bir sessizlikte yankılanmaya başladığını hissettim. Şeref giderek sorularıma daha öfkeli yanıtlar veriyor... Masal diline dönmüş yeniden, bütün canlılar susmuş.

"Sinir edici bir üslubun var," dedi bana, "başka gün konuşalım bunları, hiç hoş değil, gerçekten." Sonra yüzüme ahtapot ruhlu olduğumu vurdu. Ahtapotlar gibi parlak şeyleri topluyormuşum hep. Pırıltılı düşüncelerini çalmaya kalkışmakla suçladı beni. Sesimi çıkarmadım ama susuşumdan kızdığını anladı herhalde. Toparlanıp ayağa kalktığımda önüne bakarak, "Hatırlatırsın, sana anlatırım Şamanları, sonra..." dedi usulca.

Gerek yok tabii, merak edersem kitabını alıp okurum, anladım anlayacağımı... Beni ağırlaştıracak her şeyin üstündeyim, demek istiyor, kimse bana ulaşamaz. Her şeye, herkese karşı neden o kadar kuşkulu olduğu sorusu aydınlandı kafamda, unutamayacağı bir şey yaşamaktan korkuyormuş. Benim unutma taşkınlığı geçirdiğimi söylerken bu aklına gelmiyor anlaşılan.

Anlattıklarından, burada olup bitenlerin onun için unutulur şeyler olduğu apaçık ortaya çıkıyor.

Bunu içime sindiremediğimi sanacaksınız, ama daha sözünü etmedim, beni düşündüren başka şeyler var.

Her şeyden önce ortaklaşa sürdürmeye çalıştığımız hayatın anlamı, bir şeyleri unutma amacıyla bir araya toplanmış insanlar olmamızdan ileri geliyor. Bize bu imkânı sunan kişi de Şeref. Ne zaman gerçekleşir bilemem, Şeref'in düşüncesi bu bahçede bir Unutma Enstitüsü kurmak.

Ne yapmaya çalıştığını hemen anlamak da zor tabii, her şeyi sonuna kadar unutun demiyor kimseye. Ama çoğu kişi ilk duyuşta öyle dediğini sanıp karşı düşüncelerin heyecanına kaptırır kendini. Benim tepkim de bundan farklı olmadı. Ta başlarda, arada bir anımsatıp güldüğü saçma bir düşünceyle yanma sokulmuştum. Dünyanın gelecekteki unutma merkezinde yaşayan ilk insanlar olduğumuzu unutursak peki? Sonra gelenler de unutursa... Kurulamaz o zaman, böyle bir tehlike var, demiştim.

Enstitünün yeri hazır, planları çizilmiş durumda. Su kulesinin az altında, bir ucundan denizin göründüğü, vadiye bakan açıklık bir alan var, yeri orası... Üst sınırına bir sıra çam ağacı dikmiş Şeref, çamların hepsi de kurtarmış kendini, su vermesek de boylanıp yükselecekler dağlara karşı. Şimdilerde bu açık alan bordo pembe orkideler ve sarı papatyalarla kaplı. Unuttuğum şeylerin üzüntüsünü pek duymam artık, ama yorgunluğunu hissettiğim olur. Yılların boşluğu birden bütün ağırlığıyla çöker üstüme. O zaman adımlarım beni oraya götürür. Yüzümü vadiye dönüp derin derin soluklanarak hafifler, unuturum sıkıntımı. Her defasında da Şeref'e güvenip inanmakla iyi bir şey yaptığımı düşünür, tam işte doğru noktayı bulmuş, derim içimden. Arazideki en uygun yeri seçmiş, biraz durup soluklansanız unuttuğunuz her şey için sevinmeye başlarsınız orada.

Kesin bir kopuşla, insanların kendileri için kötü olanı unutmaya gelecekleri, yeni bir ruhla hayata doğacakları bir

düşünce bahçesi düşlemekle kalmayıp gerçekleştirmiş olmanın rahatlığıyla, "Sadece bir bina daha yapacağız, hepsi bu," diyor Şeref.

Sık sık onunla rastlaşırız orada. Her defasında da kendisini izlediğim duygusuna kapılacak diye tedirginlik duyarım. Son gidişimde çamların toprağını açıyordu, sessizce geçecektim yanından, "Söyle bakalım, ne oluyor, fazla gelmeye başladın buraya," dedi. Duraladım ben de, bağırarak söyledi bunu, arazinin en rüzgârlı yeri... Konuşulmuyor rüzgârdan, sesiniz uçup gidiyor. "Bir şey yok, kafam dağılsın diye," dedim bağırarak, "öylesine, sıkılırsın ya... Zor şimdi, bu rüzgârda anlatmak..." Sonra bir akşam, söyledim ona.

Geçmiş zaman içinde kimi şeyler olmuş, unutmuşsunuz... Sonra birden onları unuttuğunuz aklınıza geliyor. Daha sonra da onları unuttuğunuzu hatırladığınız... Şeref buna, unutma yankısı diyormuş. Yanlış anımsamıyorsam, unutarak derine daldığımızı da o akşam konuşmuştuk onunla.

"Unutacağımız hiçbir şey kalmayana dek her şeyi unutabilsek tanrıyla karşılaşacağız ama oraya kadar unutmayı beceremiyoruz bir türlü..." demiştim. "İnsan iniyor aşağı, ama bir noktada soluksuz kalıp yukarı sıçrıyor," demişti, "unuttuğun kadarı bile fazla bana kalırsa, boş laflar ediyorsun..."

"Her şey geçmişte gömülü, başlangıçta," diyorum ben. Şeref, "Sırlarımız gelecekte çözülecek ama," dediğinde de soluğumun açıldığını hissediyorum. Söyleyecek olsam, "Benim öyle seni rahatlatmayı düşünerek böyle konuştuğumu sanıp kendini yanıltma," der, "unuta unuta in aşağı sen... Madem anılar bizim atıklarımızmış, unutmanın sonuna var, anlarsın... Tanrı senin yüzüne bakıyor muymuş? Her şeyin başına dönmek isteyen nedir biliyor musun, akıl ister bunu... Aklı da kendi haline bırakmamak gerekir, aptalca işlere kalkışır çünkü..."

Elimde yazdan kalan son şey gergedan böceğiydi, onu da o gün geri verecek diye korktum. Sonra götüreceğim şeyleri istemez olur diye. Neyse ki, henüz bununla ilgili içinde bir kuşku uyanmış değildi.

Beni yanında kalmaya zorlayıp, üstünde ağırlık oluşturacak durumlar ve olaylara karşı ne kadar uyanık olması gerekiyorsa o kadar uyanık olduğunu söyledi.

İçindeki uçma arzusunu biraz olsun solduracak her şeyin karşısına dikileceğinden kuşkum olmadığını belirttim, ama bir hayat sürüp gidiyor burada, olaylar üst üste yığılıyor. Kötülük sızıyor içeri, fısıltılardan, gülücüklerden hava solunmaz oluyor kimi zaman.

Ne düşünüyor bu konuda diye merak ettim. "İnsanlar kopup geldikleri hayatın gürültüsünü, pisliğini taşıyorlar buraya. Bana sorarsan, yakın aralıklarla gelmemelerine dikkat etmen lazım, yoksa buranın havasını istediğin ölçüde temiz tutamayacaksın," dedim, bir an kuşkuyla yüzüme baktı. Onun sorumluluk alanına giren konularda düşüncemi pek söylemem, yine bir şey anlamaya uğraştığım duygusuna kapıldı tabii. "Senin de giderek öfken artacak..." diye devam ettim, "Bir şeyleri unutmak isteyen insanların iyilikle dolu olduklarına inandığımı sanmıyorsun herhalde, en fazla kötülüğe değmekten korktuklarını düşünebilirim, o kadar..." Yuvalarını pislettikçe yeni yuvalar yapan kuşları anımsayarak, kendisinden duyduğum bir şeyi söylemek istedim ona. Kötülük bir anda örgütlenip yayılıverir, iyilik güç gösterisi yapmaz, zavallı ruhludur iyilik... Kötüleri zeki buluyor Şeref... Ama bu onun kötülükten yana olduğu anlamına gelmiyor tabii.

Derinden yükselip ansızın beni saran bir duygu var, hissettiğim de şu: Bir sabah uyandığımızda Şeref gitmiş olacak... Küçücük bir terslikte hemen öfkeye kapılmasını ken-

dini gitmeye hazır tutuyor olmasına mı yormak gerekir? Rüzgârım dinmesin mi, diyor? Dinerse kalakalacak burada çünkü.

Yoksa her şey aslında göründüğü gibi mi, bize yönelttiği öfkenin altında, buraya onun kadar bağlılık duymadığımız, burayı yeterince sahiplenmediğimiz düşüncesi mi yatıyor?

"Durulup arınacak olanlar kalacak, diğerleri terk edip gidecek bu bahçeyi," dedi.

En azından yakınlarda öyle adaya filan gitmeyeceğini anlamış oldum. "Burada kötülük hâkim olamayacak," deyip yumruğunu sandalyesinin koluna indirdi, ürküp geri çekildim... Ama biliyorum, gidecek bir gün. Gözlerini ufka dikip yalnızlaştığı anlarda onu çağıran sesin yankısı bana kadar ulaşıyor...

Yeni bahçıvanımızla ilgili onu uyaracağım uyarmasına da, dikkate alacağını pek sanmıyorum. Son nokta gücündeymiş... O gün öyle söyledi Şeref. Bunun, nasıl bir güç olduğunu sezmeye çalışmamı istedi. "Yok artık, kaça kaça sırtım gelip buraya dayanmış..." dedi.

Biliyorum, "İzin vermem," diye bağıracak yüzüme.

Burada gücünü aşacak kötülükte bir şeyler olmaya başladığını hissederse, bir kibrit çakar, yakıverirmiş bahçeyi.

Yapabilir, inanıyorum. Zaten gitmek istediği o ada var.

Hep bir, iyi insan-kötü insan tartışmasıdır sürüp gider aramızda, bu konu açıldı yine, her defasında olduğu gibi birbirimizden kızgın ayrıldık.

"İyi insanları ben çok zarif buluyorum, hep bir soyluluk vardır onlarda," dedim. "Seni etkileyen şey talepsiz olmaları

herhalde, istemeyi beceremeyip geri çekiliyorlar... Asalet dediğin bu, sıkıldım ben iyilerin zarafetinden," dedi.

"Ben de sıkılıyorum ama iyi olmaları önemsiz mi?"

"Kime ne yararı var iyi olmalarının? İyi bir insanı çölün ortasına bıraksan yaşayabilir mi sence, iki saatte ölüp gider..." Eskiden beri iyi insanların zekâlarının düşük olduğuna inanırmış.

"Şu senin iyilerden birini çöle bırakalım, ne yapar dersin? Kurbağalar gibi kendini kuma gömmeyi akıl edebilir mi?"

"Edemez herhalde, bilmiyorum ki... Seni atalım çöle..." Merak etmeyin, kötüler zekidir dedirtemeyecek bana.

Şeref kimsenin notayı belirlemesine izin vermez ki... Cömert'in tüfeğinden ürküp hiç olmayacak şeyler görmüştüm. Ateş dikenlerine kan sıçrayacağı filan yoktu. Bir rahatlama geldi üstüme, bakışlarım akıp giden görüntülerden sıyrıldı, zayıf, ışıksız yavaşça kapandı gözlerim... Hiç ümit yok, bu kez de gülüp konuşurken belirdiler önümde. İkisi, ellerinde bahçe makaslarıyla ara merdivenin başında durmuş, yan yana soluklanıyorlardı, birlikte defneleri budamışlar. Kesik kesikti konuşmaları, içlerinden sevinç taşıyormuş gibi, yüzleri öyle bir ışıkla aydınlanmış... Yukardan, yattığım odanın penceresinden gördüm onları. Çok mutlu olmuşlar, Şeref birlikte yorulacağı bahçıvanı buldu sonunda diye düşündüm. Kucaklarında kestikleri defne dallarıyla ateş dikenlerinin arkasından dolanıp Şeref'in terasına çıktılar.

Hemen açmadım gözlerimi, kötü şeyleri unutup, gördüğüm iyi şeyleri canlı tutmayı başarabilirsem, belki yalnızca iyi şeyler yaşanır, diye geçirdim aklımdan. Sonra bir sızı hissettim, çok önemli bir sezginin yakalanmaz izi gibi bir şey kaldı içimde.

Ani bir kararla açılıp doğrularak camı yarısına kadar araladım.

"Artık hiç konuşamayacağım insanlarla, konuştuğum kadarını bile," dedim içimden, "onlar geçmişte kalan şeyleri unutmaya uğraşıyor olacaklar, ben başlayan bu hikâyeyi, gelecekte olacakları..."

Başımı omzuma yaslayıp büzülüp kalmışım koltukta.

Işıklı mandalinaların, limonların aydınlattığı kıvrımlı, dar yollardan geçip dağ laleleriyle soluk alıp vermeye başlayınca görüntüler de, düşüncelerim de hafifledi. Zaten yolun bundan sonrasında benim için unutma anları başlar. Anlatacaksam, gelmeden anlatmalıyım o anları, yoksa aklımdan çıkar, anlatmayı unuturum.

Bahar, o dipdiri yumuşaklığıyla yamaçlardan fışkırsın... Ilık sessizliğiyle ruhumuza dolsun, içine alsın bizi, hiç dışında bırakmasın...

Bu duygularla soluklanırken, "İçinizde ava çıkmış olan var mı arkadaşlar?" diye sordu Cömert. Giray'a baktım, çıkmışsa o çıkmıştır, diye.

"Peki hiç domuz göreniniz var mı?"

"Kuş avına çıktım yalnızca," dedi Giray... "çarşaflara sarınıp çukur filan kazmıştık..."

"Domuz çok güçlü bir hayvandır, dişi jilet gibi keser, köpeği de, adamı da. Av iyi organize olmamışsa insanlar birbirlerini de vurabilirler. Şaşırtmaca yapar, çok dikkat gerekiyor, yerde koyun izi gibi iz bırakır. Çift tırnaklı, avı on iki ay serbest, ekinlere büyük zarar verdiği için vur emri çıkmış, yaban domuzu çok da temiz bir hayvandır esasında. Şavrotin ya da tek kurşun atarsın, dönerek gider, temas edince patlatır. Karda oyuk açıp, beyaz çarşaf giyip, öyle se-

nin bildiğin gibi çukura filan yatarak kuş avlamaya benzemez bu."

Sigara altıncı parmağı değil, yedinci, sekizinci, dokuzuncu... Pek çok sigarayı aynı anda içiyormuş gibi geldi bana. Sonra iki kez durup soluk almak için kendimizi arabadan dışarı attık.

Herkesin elinde uzun namlulu, yivli tüfekler, güldüler bana, "Sen bu hayvanı tanıyor musun, yırtar alır bacağını, bununla mı vuracaksın domuzu," diye.

"Resmen ağırlaştım, avda da beni zorlamaya başladı bu meret, üç gün yürümüşlüğüm vardır, o nefes gitti."

"Kusura bakmayın arkadaşlar... Size sonra daha komiğini anlatacağım."

Gövdesi geri geri kaymıyor, öksüre öksüre yok oluyordu. İkinci durduğumuzda eli göğsünde kaçıp kayaların arkasına saklandı.

"Ne yapacağız, böyle susmamız saçma oluyor," dedi Giray, "izin verdiğimizi sandı, ondan anlatıyor... Söyleyelim, sonra yanlışlıkla dinledik diyemeyiz bakın, adam şaşıracak, Şeref, tüfekle sokmaz bunu içeri."

Durum başka türlü diyecektim, yüzüme bir rüzgâr çarptı. Bu defa da Cömert'le Şeref'i bir tepenin başında yağmur altında gördüm, ellerinde kazmalarla çalışıyorlardı, sırılsıklamdılar... Kıvrım kıvrım yapraklı, sökülmez bir çalıyı sökmeye uğraşıyorlardı. Yakınlaşıp dikkatlice baktım, çok yaşlı, çalılaşmış bir ağaçtı... Keçiboynuzuydu, tanıdım... "Gövdesi ne kadar kalınlaşmış öyle, boyuna süremeniş," diye geçirdim içimden, araziye taşıyacaklardı herhalde. İzlemeye koyuldum onları, bakışlarım Giray'ın yüzüne takılı kalmış... Yağmura hiç aldırdıkları yoktu, ağacın kö-

küne ulaşmak için tepenin başında kocaman bir çukur açmışlardı, çukurun içi suyla dolmuştu yarısına kadar. Aralarında el işaretleriyle anlaşıyorlardı, yüzümde hissettiğim bir acıyla gözlerim kapandı. Rüzgârın ve yağmurun sesinden birbirlerini duymuyorlardı, öylesine uğulduyordu hava... Şeref onu büyük bir görevle onurlandırmış gibi, Cömert itaatli, uysal... Saf bir çabayla kendini işine vermiş, çalışıyordu.

İkisini yine böyle mutlu görünce, adama karşı içimde sevgi uyandı. Kayaların arkasına saklanmasına da üzülmüştüm ayrıca.

Uslu biriydi bana kalırsa, önüne baka baka kaçıp gidişinden, çocukluğunda edindiği bir iç terbiyesi olduğunu anlıyordunuz. Ne zaman böyle utanan birini görsem, hemen onun da bir annesi olduğu aklıma gelir, söz dinleyeceğini filan düşünürüm nedense. Daha yeni tanımış olsam da değişmez bu. Adamın yapacağımız her çeşit uyarıyı iyilikle karşılayacağını hissettim ama Giray'a söylemedim. Annesinin aynasıyla saatini yanına almış... Kime böyle şefkat duysam, güvenecek olurum zaten.

"Onunla Şeref konuşsun, biz açmayalım şimdi," dedim.

"Göndereceğiz sonunda, olacak bu," dedi, Giray, "yemek pişiremez adam, baksanıza haline..."

Tanısanız, ruhu ne güzel yatışmış dersiniz, ama kalbi birden katılaşır böyle Giray'ın.

"Denememiz gerekir, bize güvenip gelmiş o kadar, hep öksürecek değil ya... Olmazsa mutfak işine karıştırmayız,"

Olgun da destekledi beni. Hafif ürkmüş bir sesle, "Bağlanmış durumdayız, iki aylık sözleşmemiz var," dedi. Başka türlü davranması saçma olurdu zaten, internetten bahçıvan bulma fikri ondan çıkmıştı. Buna kızmama anlam veremedi-

ğini hissedince ona bağırdığım için üzülmüştüm sonradan. Bir dans grubuyla internet üzerinden dans çalışmaya başlamış. Söylemişti ama inanmamıştım, birkaç gün önce bilgisayara yüklediği dans görüntülerini izletti bana.

'Hep Unutarak'... Dansının adı bu. İnternetle soluk alıp veriyor.

Garaja biz üçümüz gitmiştik. Adam Olgun'a da pek sağlıklı görünmemişti ama işe koyulunca toparlanabilirdi.

"Zaman geçirirsek göndermemiz zor olur, hemen yapmalıyız bunu, ilişki duygusallaşmadan," dedi Giray.

Asfalt yoldan ayrılıp araziye giden toprak yola sapmamıza az zaman kaldı, susar artık bundan sonra...

Denizi kaybedip birden iki dağın arasına düşersiniz. Yükseklerden biri seslenmiş gibi sessizleşir insanlar, bahçe kapısına dek konuşan olmaz.

Cömert, kayaların arkasından dönüp geldiğinde, onun düşünen bir avcı olduğuna karar verdim. Yoksa av heyecanını, hiç yaşamamış olan insanlara bir sözle nasıl hissettirebilir ki: "Arkadaşlar öyle bir heyecan ki bu, insan köpek olup ormana dalmak istiyor."

"İçimde o istek uyanmış artık, kim oradan döner, imkân var mı? Telefon geldi, kalkıp yürüdüm o heyecanla, avcı başı herkesi bir yere noktalıyor, pompalı winchester'le gitmiştim, bir kayanın üstüne dikti beni, harfiyen uygulayacaksınız ne derse, geçit yeriymiş domuzun, hayvan çıktı geldi, bir atışta burnu paramparça oldu, şaşırdılar, bir tane de ağaç köküne sıktım, kök parçalandı, o zaman inandılar..."

Yaz başından ilk yağmurlara kadar kemik beyazı çalılarla kaplı görünür yamaçlar, her geçişimde ardı ardına üç değişik duygu sarar beni. Unutma anları dediğim bunlar, kendi

kendime yaşıyorum böyle şeyleri. Bazen gelip gidenlere anlattığım oluyor ama aramızdan kimseyle konuşmuyorum. Şeref karşı çıktığından değil bu, güvensizlikten... Birbirimizin unutma deneyiminden yararlanmaya pek istekli olduğumuz söylenemez. Herkes başkasının kendisini yanıltmasından korkuyor çünkü... İlk bakışta kara uyanmış çocuk sevinci... Soluğumu boşaltır boşatmaz da gözlerim taze bir sızıyla kapanıverir. Bilmediğim, yepyeni bir yalnızlık dolar içime, her defasında başka türlü acıtır.

Olgun'la Giray, "Bir hayvanın yüzünü öyle görmek sarsmıyor mu seni? Etini yiyor musun peki?" diye sordular.

Cömert, "Yerim icap ederse, arkadaşlar böyle ilkel sorular sormayın," diyerek azarladı onları. "Sarsmıyor ki gidip aynı işi tekrar ediyorsun, neler görürsünüz, camianın içine şöyle bir girip baksanız, benim hanımın tonu da aynı. Geçin bu eski fikirleri... Avı kameraya alıyorsun resmen, gündüz öldürdüğün hayvan sofrada pişmiş vaziyette önünde dururken kasedi koyup canlı halini, hatta tam vurduğun ânı televizyonda seyrediyorsun..."

Sonra niye sarsmayacağını da açıkladı. Tümüyle başka bir duyguyla dolmuşçasına birden av mutluluğunun nasıl bir mutluluk olduğunu bize hissettirmek üzere konuşmaya başladı. Ormanlarla kaplı dağlarda avın soluğunu duyup tüfeği doğrultmanın sevinci hiçbir sevince benzemezmiş... Düşüncesine katılıp katılmayacağınızı bilemem, ama yanlış anlamadıysam, avcılar, avlayacakları canlıların doğadaki mutluluğuna ortak oluyorlarmış.

Garip yaratıklar gibi biçimlenmiş kayalıkların bir çatırtıyla silkinip canlanacakmış gibi göründüğü bir yer var, iki dağın arasında. Tuhafınıza gidecek şimdi, iki omzumla duygulanırın orada, gözlerimden omuzlarıma bir soğukluk akar...

Korku değil bu... Bakışımla ümitli bir esintiye yol açmışım gibi, yaşanası bir heyecan, göğsümü genişletir.

"Hiç dönüp bakmadınız, bu yamaçlar yaza kadar kaç renge bürünecek," dedim.

"Bakarız canım, sitem etmeyin," dedi, "bana sorarsanız, doğayı en güzel yansıtan canlı bukalemundur... Ava çıktım diyelim, giderken heyecandan gözüm bir şey görmez de, av dönüşü, yolda çok düşünce geçer kafamdan. Bu dönüşüme ben de çok şaşıyorum, yeşillenir, sararır, mora çalar böyle..."

"O zaman bitkilerle de aranız iyidir sizin," dedim.

Eğilip yüzüme baktı, "Ne dediniz, duyamadım, şaka mı?.. Benim hanımın amcası ziraat profesörüdür, dağ bayır çok dolaştım kendisiyle, şair yönü de vardır, tam bir hayat adamı. Daha büyüğüne rastlamadım, içkicidir de, herkesin yüzüne tatlı tatlı küfrünü de eder. Yaşlandı artık, seksenlerinde. Soğanlı bitkiler uzmanı, yazılmış kitapları var, çok değerli bir hocadır. Öğrencilerinin biri gider, biri gelir, koloni halindeler. Kitaplarından iki tanesini getirdim size."

Geçersiniz kayalıkları, yol bir duygu erimesiyle hızla aşağı indirir sizi, her şeyi unutturan bir çukurdan sola kıvrılarak denizin açıldığı yüksekliğe ulaşırsınız. Şeref'in neden kimseyi karşılamaya gitmek istemediğini yürekten anladığım yer burasıdır. İnsan yalnız olmak istiyor. Yapayalnız... Üçüncü duygunun adını koyabilsem... İlk çığlığın şiddetiyle ağzımdan bir soluk boşalır. Işık! Bilmediğim bir şeye çarpar soluğum. Zaman bana geri verilir, gözlerimde öyle bir kısılıp açılma... Her geçişimde kayalıklardan denize doğmuş gibi oluyorum.

Zambaklar Arasında, Orkideyle Sohbet... "Telefonda Şeref Bey'e söylemiştim, kitaplarından getirmemi istedi, beni de bu işlere sokmaya çalıştı ama bizim ailede yok... Spor meraklısıydı bizimkiler, küçüklüğümde boks tutkunuydum ben, o tarafa yöneltmişler, kaptıramadım pek, severim de, toprağa ekili olacak. Saksı işine ısınamadım. Bizim hanım beni usandırdı, ekmek alır gibi, saksı, saksı... O vaziyette. Aileden geçmiş ona, çiçek hastasıdır."

Sonra kış ortasında pembe eflatun bir ışıkla aydınlanır yamaçlar; fundalar ve yabani lavantalar açtığında. Bu yıl açmakta geç kaldılar. Soğuklar yüzünden otların da, çiçeklerin de zamanı karıştı.

Bahar hep şaşırsa keşke böyle...

Çukurdan çıkınca sizi yol getirir artık. Sağınıza düşen dağın arka yüzüne geçince bir ucundan vadi görünür, genişler önünüzde. Biz yukarıdayız, birbirine yakın iki köy var aşağıda, vadinin derinliklerinde koyulaşan yeşillikler yerleşim alanı.

"Kuşkonmaza biterim ben, şöyle boylanıp yükselmiş olacak, bir evin cephesinden yukarı, çok hoşuma gider. Bir de mum çiçeği, hanım zorla sevdirdi bana, kokusuna bayılırım, evin içini sarsın, beş dakikada işiniz tamam. O kadar tehlikeli bir nesne, gelip gidenler kafayı buluyor, durum resmen bu, kimseye ayık demeyin sonra... Mahvolup gitti hepsi, kurtarabildiklerimizi ona buna dağıttık, koyacak yer yok, ağlaya üzüle... Kafamda bir tanesini ayırmıştım size, az daha getiriyordum, hanımla hediye olarak düşündük ama otobüse sığmaz, taşıyamam diye son anda vazgeçtim. Beyaz açanlarından, şöyle ağaç olarak hayal edin, otuz, otuz beş yıllık..."

"Getirseydiniz sevinirdik buna," dedim. Ağaçla gelen bir bahçıvan görmek, Şeref'i çok mutlu ederdi herhalde, söyleyecektim ama sesinin deprem üzüntüsüyle titrediğini hissedip sustum. Belki de, gerçekten av elbiseleri dışında giysisi kalmamıştı, bu hiç de mantıksız değil. Çiçeklerden söz açınca bir rahatlık geldi üstüme.

Ona bir ot uzatsanız... Şeref'e demek istiyorum, tanımadığı bir otsa, hemen beyaz bir kâğıdın üstüne koyup fotoğrafını çeker, sonra, kitaplığındaki bütün bitki kitaplarını indirir aşağı. Ne kadar çok bitki kitabı olduğunu ilk gördüğümde şaşırmıştım. Şaşılmayacak gibi değildi... Şeref iki dil biliyor, ama dünyadaki bütün ağaçların, bitkilerin her dildeki adını öğrenmiş bu kitaplardan. Sayfa sayfa iz sürerek bilinmez otların Latince adlarını bulup bir kenara not ediyor ve sonra hepsini bilgisayarına giriyor. Buna harcadığı zamana hiç üzülmez. Önceleri bahçıvanları da elindeki kitapları okumaya zorluyordu, vazgeçti sonunda. Yabani orkidelerle ilgili kitabının üstüne çay dökmüşler, kızdığı için şimdi sadece tek bir sebze kitabını verip, okumadıklarını anlarsa da hemen geri alıyor. Gecelerini bahçıvanlar için çeviri yaparak geçirdiği günler, geçmişte kaldı.

Doğrusunu isterseniz, sözü açılmasın diye Şeref'in adını bilerek anmamıştım. Ümitsizce hikâyeye direnmeye çalışıyordum hâlâ. Cömert'in karşısında kendimi fazla da uyanık tutamayacağımın farkındaydım. Konuştukça korkum hafifleyip dağılıyor...

Bir özelliğini daha keşfettim o arada: Bahçıvanımız sessizleşip dalgınlaşıyor birden. Konuşmayacağını sandığınız bir anda yavaşça, sayıklar gibi bir sesle, sormadığımız bir soruyu yanıtlayarak söze giriyor.

Sigarasına davranıp üzülmek boşunaymış gibi bir el hareketiyle "Gelmeden üç dört gün önce bir rüya gördüm... Onu düşünüyordum," dedi, "Şeref Bey esmer mi? Öyle olması lazım... Sizi şaşırtacağım şimdi arkadaşlar. Niye soruyorum bunu... Rüyamda hiç gitmediğim bir ülkede avdaymışım. Tek başıma bir ormanın içinde... Ağaçlar bildiğim ağaçlar değil, otların da hepsi yabancı..."

Onu av elbiseleriyle, tüfeğiyle benimseyip söylediği hiçbir şeye şaşırmaz olacaktım sonunda. Varlığı bana doğal gelmeye başlayacaktı. Serinlik getiren bir rüzgâra alışır gibi... Cömert'in sesine alışırsam, hikâyeyi kim durduracaktı peki?

Susarak olayların hızını kesebileceğim kuşkulu... Gördüklerimi unutmaya uğraşmaktan vazgeçip herkese anlatmalı mıydım acaba? Yaşanacaklar aklımdan çıkıp giderse, tehlike ortadan kalkacak diye bir şey yoktu ki... İkisinin bir hikâyesi olacaksa, bunu kimse engelleyemez.

Buraya geldiğim günlerde, Şeref'in zehirli sandığı bir otu koparıp yemiştim, bana bahçeyi dolaştırıyordu, çocukluğumdan bildiğim bir ot, başka da yok... Otun zehirli olmadığını öğrenince heyecanlanmıştı. Düş kırıklığına uğradı. Otlarla ilgim olduğunu sanıp öyle olmadığını anlayınca üzüldü. Zehirli ot yiyerek insanları etkilemeye çalışacak biri değilim, ama beni öyle tanıyacak diye endişe duymuştum.

Şeref bir bitki kitabı yazmak istiyormuş. Vazgeçmiş sonra. O zaman bunu bana söylediğine bile pişman oldu. Toprakla, otla bir ilgim yokmuş diye. Toprak üstünde yalınayak, yarı çıplak bir çocukluk geçirdiğim halde, kendi köklerimle bitkilerin kökleri arasında bir bağ kuramıyorum. Zehirli bir otun neresinden koparılıp yeneceğini bildiğim için kendi kendine bir beklenti oluşturup kırıldı. İnanması zor ama böyle durumlarda kırılıyor gerçekten.

Geçenlerde anımsayıp, "Yazmalısın bu kitabı, niye vazgeçtin, bitkiler hakkında çok şey biliyorsun," dedim. "Sen bana bunu söyleyebilecek biri değilsin, sahtekârca tutumlara girme..." dedi, "Sanki çok önemsiyorsun da..."

Web sayfamızda yayımladığı yazılarını okuduğumuzdan bile kuşkusu varmış... Başkalarını bilemem ama, ekrandan yansıyan ışık, beni sersemlettiği halde aynı gün gidip okuyorum hepsini, size de okumanızı öneririm.

"Arkadaşlar, rüyaların benim için hükmü kalmadı, depremi yaşadıktan sonra... Ama enteresan bu, dinlemenizi isterim... İlginizi çekecek... Ağacıyla, hayvanıyla yabancı bir ormandaymışım, yalnızım dedim ama yanımda köpeğim var. Önceden bana bildirilmiş ki, bu ormanda ateş etmek yasak, tersime gitmiş benim de, karşı çıkıp kabul etmemişim, yürüyüş avı yapacağım demişim onlara, onlar kimse artık... Rüyada olur böyle şeyler, ormana dalınca cesaretim kırılmış, tüfeği patlatamıyorum, bu arada karnım aç ama... Bir şey bulup ağzıma atmam lazım. Yürüye yürüye susamışım da..."

Bu ay, bir değişiklik yapıp sayfasını sadece bize gelen mektuplara ayıracakmış Şeref. Bu çeşit haberleri biz hep Giray'dan alıyoruz, geçici başkanımız olmadan önce de böyleydi. Hangi mektupları koymayı düşündüğünü bile söyledi bana. Bir tanesi de çok eski bir arkadaşının bana gönderdiği mektupmuş. Sonra zaten Şeref mektubu istedi benden, ona ne zaman okuttuğumu bile unutmuşum... İzin verirsem yayımlayacakmış. Arkadaşıma sormalıyım tabii ama aklına nereden geldiğini merak ettim. Yanıtı pek inandırıcı değildi. Sözde, bu onun okuduğu, içinde 'unutulmak fiili' geçen tek mektupmuş... Ötekilerde ne var acaba? Hepsi hepsi üç mektup seçmiş. Okumak istedim, "Olmaz, yayımlayınca..." dedi. Unutmazlarsa benim için yazıcıdan çıkış alacak-

lar, Olgun'la Giray bana her ay bunu yapacaklarına söz veriyorlar, söylememe gerek yok sanırım, kimseye unuttuğu şeyler yüzünden kızamazsınız burada. Sözcükler uçup gidebilir her an... Yanlışlıkla bir satır aşağı kaydırsam, yirmi satır yukarı kaçıyor.

Az değil, ekranın karşısında üzülmemi gerektirecek kadar fazla zaman harcıyorum, yakınlarda farkına vardım, ne okuduysam ezberlemişim. Şeref beni öyle suçlayınca, yazdıklarının tümünün aklımda olduğunu söyleyip şaşırttım onu. Her şeyi kolayca unutup hatırlamamı sağlayan bir yöntem geliştirdiğimi sandı galiba. Çünkü bu anlama gelecek bir soru yöneltti. "Peki, unuttuğun şeyleri hemen böyle nasıl hatırlıyorsun? Cevap ver..."

Arada bir, öykülerini gelenlere anlattığım oluyor.

Mavi Kafalı Sinekler

Kayalık bir dağın tepesinden, sessiz ovaya dağılmış bir bizon sürüsüne baktığınızı düşünün. O sessizlikte bir tüfek patlıyor... Ürken bizonlar panik halinde dağınık düzen bir koşu tutturuyorlar. Sonra bir anda bütün bizonların aynı hızı yakalamasıyla koşu şaşmaz temposuna kavuşuveriyor.

Heyecan duyuyorsunuz, Şeref, öyle güzel anlatmış ki, ovanın sessizliğiyle koşunun uyumunu... Giray söylemişti ama o kadar olabileceğini düşünmemiştim, yüzlerce insandan yanıt gelmiş bu öyküye, gelmeye de devam edecek anlaşılan.

Kızıl Bulut adlı bizon panik başladığında sürünün ortalarında bir yerde, tehlikeden habersiz olmanın rahatlığıyla otlanıyor yavaş yavaş, daha çok genç... Gerilerden ayaklanarak büyük bir gürültüyle öne atılan bizonların darbeleriyle sersemleyip koşunun yönünü şaşırıyor.

Toparlanıp dön geri ediyorsa da, acıdan gözü karardığı için hızını denetlemekte zorlanıyor. Olanca gücüyle hamle ettikçe ağzı önündeki bizonun kıçına yapışıyor, geri bastığı her defasında da kendi kıçı arkasındaki bizonun ağzına...

Bu utanç verici bocalama sırasında Kızıl Bulut aydınla-

nıyor. Doğacak ilk fırsatta kendine sürünün kenarında bir yer edinmeye karar veriyor. Işık geçirmez bir sıkışıklık içinde koşarken oradaki ışık bolluğu dikkatini çekiyor. Kenarda koşanlar bizonlar mı, ışık mı, şaşırıyor baktıkça. Sağı solu kapkaranlık çünkü Kızıl Bulut'un. Kenardaki bizonların arasında açıklıklar olduğunu fark edince özgürleşme isteği uyanıyor içinde. Sonra ışık içinde koşan bizonların ardı ardına vurulduklarını görüp ancak ölümü göze alabilenlerin özgür olabileceklerini anlıyor.

Şeref, kendisine gönderilmiş bir mektubu bu öykünün hemen altına koymuş. İnce bir çizgiyle çerçeveye aldığı bölümü okuyunca içimi sevinç kaplamıştı. Güvenilmeyi hak ediyor kesinlikle.

Yüzyılın ortalarında ölen bir filozofa aitmiş bu sözler:

... Kuzey Amerika bizonundan ya da mandasından (buffalo) bahsederken genelde yapıldığı üzere – en başta ve yalnızca silahlarımızı suçlamamız akıl alır gibi değildir. Güçlü görüntüsüyle insanı etkileyen ve büyük sürüler halinde yaşayan bu görkemli hayvan yüz yıl içinde yok olup gitmiştir. Kuşkusuz bu acı sonuca kurşunların büyük katkısı oldu. Fakat nedeni yalnızca kurşunlar değildi. Burada Pompadour Markizi'nin sağduyulu görüşüne yer vermek isterim, şöyle ki: Amerikan bizonuyla ilgili tarihçede bu ölümcül sona yönelik en kesin gerçek, hayvanların Mississippi nehrinin doğusunda yer alan çayırlarla kaplı ovaları terk edip nehrin karşı yakasına göç etmeleriydi. Peki, bu neden böyle olmuştu? O acımasız avcılar yüzünden mi? Hayır. Koşullar şöyleydi: Bu ovalara ilk gelen öncü göçmenler kendileriyle birlikte sığırlarını da getirmişlerdi ve sığır sürüleri her gün çayırlarda gezinerek otluyordu. Kaybolmalarını önlemek için de, âdet olduğu üzere, boyunlarında çanlar asılıydı.

Ve sığırlar batmakta olan güneşin son ışıklarıyla ağır ağır dolaşıp otlarken çan seslerinin müziği yumuşacık gözyaşları gibi ovalara yayılmaktaydı. Ancak bu şiirsel sesler bizonların dünyasını tümüyle altüst etmiş ve onlarda aşırı heyecan ve sinir yaratmıştı. Sonunda, duydukları büyük korkunun etkisiyle çılgınlaşan on binlerce bizon kendini nehre atıp karşı sahile yüzmüştü. Şimdi kim gülebilir ki Madam Pompadour'a!

Şeref'in ineklerden arılara bütün canlılara seslenircesine, insanları azarlarcasına yazdıkları pek öyle kimseyi mutlu edecek şeyler değil. Sonra, yeryüzünde olup bitenleri duygulu bir dalgınlıkla izleyip derinden soluklanırcasına yazdığı kısa metinler var. Bir de gelecek için tasarladığı projeler...

Yalnızca düşüncelerinden söz edip onunla konuşma zorluğundan yakınmayabilirdim. Şeref'i bütün yönleriyle tanımanızı istedim. www.unutmabahcesi.org'a şöyle bir göz atmanız, yanına yaklaşılmaz biri olduğunu anlamanıza yetecektir. Daha önce buraya çalışmaya gelenler gibi, bir kez onunla konuştuktan sonra Cömert de sessizliğe bürünürse doğrusu hiç şaşırmayacağım buna. Söylemek hoşuma gitmese de geldikleri gün, havanın kararmasını bekleyip kaçanlar bile var.

Diyeceğim, herkesle ilişkimiz sorunlu...

Özellikle de arazinin öbür ucundaki teneke evde kalanlarla yaşadıklarımızı anımsadığımda kendimi kötü hissediyorum. Buraya çalışmaya gelenlerin hepsi de bende aynı duyguyu yaratmıştır: Düşlerimiz ve düşüncelerimiz bizi hiç aydınlatmıyor... Demek istediğim, kim olduğumuz onlar için tümüyle karanlıkta kaldı. Ne yapmaya çalıştığımızı anlayamadılar. Buranın normal bir iş yeri olmadığını hissettikleri anda hepsinin de içindeki çalışma isteği sönüp gitti. On-

lar hakkındaki en derin görüşüm bu, onların da bizimle ilgili bundan daha derin bir görüşe sahip olduklarını sanmam.

Çalışanlarla ilişkimiz ne zaman çıkınaza girdiyse, Şeref hep "Para gerilimi içindeler," demiştir. Başkaca nedenlerden kendisinin de sürekli bir gerilim içinde olması, böyle şeyleri sezmesine yarıyor; yalan değil, gerçekten hiç paraları yoktu. Ellerini ceplerine attıklarında, parmakları buz kestiğinden olsa gerek, bahçe ve mutfak işleri için anlaştığımız kişilerle burada huzur içinde yaşayıp çalışmamızı sağlayacak bir dil tutturamadık. Kaç bin yıllık soğukluk...

"Her yanım ağaç, ot... Bir tekini bile tanımıyorum, yavaş adım ölümü düşünerek yürüyorum ormanın içinde, çaresizliği yaşıyorum rüyamda, köpeğin keyfi yerinde, o açıdan rahatım biraz, çıkışı bulur diyorum kendi kendime, hayvanların hepsi de tek geziyor, geyik, panter, ayı... Kuşlar da tek uçuyor, ne anlamı varsa bir kanadı kırmızı, bir kanadı siyah bütün kuşların, alev alev yanıp dönüyorlar başımın üstünde, bir domuz görüp çakıldım, on, on beş saniye, yaralıymış gibi yere çene vurup şakalaştı benimle, neşelenip güldüm domuza..."

"Kırmızı siyah hangi takımın forması? Kesin öyle bir şeydir..."

"Ohoo... Giray Bey, sen işi nerelere götürdün... Futbola merakım var, yalan değil, ama doğrudan benim gelecekteki yaşantımla ilgili bu rüya, dinlerseniz anlatacağım sonunu, şaşıracaksınız..."

Çalışanlarla görünürde bir çatışma yaşamıyor gibiydik. Az bir çabayla konuşabilecek duruma geleceğimizi bana düşündüren bu oldu zaten. Dostluklarını kazanmak için, hangi duygularla bir araya geldiğimizi, niye böyle iç içe yaşadığımızı, ne yapmaya çalıştığımızı açıklamaya uğraştım hep.

İleride su deposunun aşağısına bir Unutma Enstitüsü kurulacağına kadar, bilmelerinde sakınca görmediğim, kural gereği saklamak zorunda olmadığım her şeyi anlattım onlara.

Burada rahat edeceklerine inanabilselerdi... Bu ümitle, bize gelen mektupları götürüp okudum, en çok unutmak istedikleri şeyi bile sordum hepsine. Şeref'e de, onlarla aramızdaki kopukluğu kendimize sorun etmemiz gerektiğini söyledim.

"Yanlarına fazla sokulma, sonra bin yıllık kuşkularını sana yöneltirler, uyarmadı deme," dedi bana, "hatırladıkları kötü davranışlar yüzünden kafalarına herkesten kötülük görecekleri düşüncesi yerleşmiş bir defa. Durumu çözümsüz görüyorum, size söyledim, burası insanların para karşılığında çalışmasına uygun bir yer değil, işveren kim? Belli değil, işin sahibi yok... Karşılarına çıkıp biz tembeller yapmadığımız işleri size yaptırıyoruz diyemediğiniz için kendimi mecbur hissedip ortalıkta patron kılığında dolaşacak değilim, bir avuç sersemin zoruyla... Ben kimseye iş vermem, kendi işimi kendim yaparım..."

Unutarak rest çekin diyor herkese, burayı biz kurmadık, ortaya unutmadan yana düşünceler süren o... Ama unutmanın patronu olmaz, haklı bu konuda.

Çalışanlar kendilerini düşman kampında hissetmek isterlermiş. Bu doğruysa, onlarda istedikleri duyguları uyandıramayacağımız apaçık...

"Hiçbirini iyi olduğuna inandıramazsın, boşuna uğraşma, iyi görünmeye çalışarak kendilerini kandırmak istediğini düşünürler. Haklı da olurlar böyle düşünmekte, onların yanlış bir düşünceye kapıldıklarını da söyleyemezsin. Gerçekten iyi olan, kimseyi kendisi için çalıştırmaz çünkü, kafaları net bu konuda, ortada böyle bir şey yokmuş gibi davranarak onları

aptal yerine koyduğunun farkında değilsin... Amacımızı kavrayıp düşüncelerimize değer vermiyor olamazlar mı?"

Şeref'in çabamı anlamsız bulmasına kızıyordum ama doğrusunu isterseniz, o zaman da aklıma, duygusuzluğuyla beni sarsan sözlerine hep sonradan hak verdiğim geliyordu. Kızılacak sözlerine kızmaya da korkuyorsunuz işte. "Sana hepimizden daha fazla içerliyorlar, çünkü kötülük beklemek onların hakkı, bu hakkı ellerinden almaya kalkarsan kızarlar, anlamalısın bunu, sana kötü olduğunu adam gibi kabul et diyorlar."

Hem onları hem bizi aynı anda, aynı güçle aydınlatacak, birbirimizi görüp anlamamızı sağlayacak ışık dünyadan çekilmiş, üstelik o kadar zaman önce ki... Beni Şeref'e şikâyet ediyorlarmış, "Bir sürü şey anlatıyor, ne dediğini anlamıyoruz," diye. Gelip gidip bize öyle şeyler söylemesin, biz işimize, alacağımız paraya bakarız.

Birden aklıma geldi bu, yarın değilse, sonraki gün, Cömert arabayı teslim alacaktı. Bundan sonra insanları karşılamaya ikimiz birlikte gidecektik. Artık benim yol arkadaşım o... "Yaban domuzu, karga, saksağan, kurt, tilki... İstediğin zaman çeker vurursun, avı serbest bu hayvanların..."

Yavruların büyüme zamanı, anne domuzu üreme organından vuran avcıların hikâyelerini anlatacak bana, yavruları kıstırıp parçalayan eğitimli av köpeklerini... Bir şoförümüz olmasını istiyorduk, Şeref de bunu kabul etti işte.

"Hepsini cipin üstüne serdik, santimetre görünmüyor, silme çulluk, öyle bol bir av günü yaşadık ki, sevinçten çocuklaştık hepimiz, duygularımız çok taze, daha on dakika önce vurmuşum birini, son anda... Çömeldik cipin önüne, olmazsa olmaz, hatıra fotoğrafımızı çektirdik, o kadar mutluyuz...

"Arkası gelmedi, mutluluğun devamı yok, kesintiye uğradık... Depremde böyle bir kaybımız da oldu arkadaşlar, borular patlamış bizim, tavana vurmuş hepsi, her şey su içinde, bir top hamur olup kalmış fotoğraflar, hanım ağlıyor... Benim av albümlerim gitmiş..."

Hafta boyunca, kimini gün ortasında limandan, kimini gece yarısı havaalanından getirmeye gideceğimiz insanların uzak yalan ülkelerden kalkıp Şeref in "Ada Projesi"ni değerlendirmek üzere buraya geleceklerini söylemedim size. Bilgim olsun diye bu konuda yazdığı her şeyi de okudum, "Yüzen Ada" masalına kadar. Doğrusu içime yalnızlık çöktü. Gerçekten gitmek istiyor, bunu bilmiyor değilim ama hiç böyle ürpererek düşünmemiştim.

Vahşi doğanın sessizliğinde yankılanan bir ses durmamacasına onu çağırıyor...

Anlatımının yalınlığı eski zamanlarda yazılmış öyküleri akla getiriyor. Günün birinde, adanın üstüne aynı büyüklükte, yüzdüğü her yere onunla birlikte süzülen bir bulut gelip oturuyor. Önceleri hoşlanıyor bu durumdan ada, en çok da gecenin boşluğunda bembeyaz ışımasına sevinerek... Ama sonra sonra, bulutun süzüldüğü yere doğru yüzüyor olmasından kuşkulanıyor, kıyıya sürükleneceğinden korkuyor... Artık hiç yüzmek istemiyor... Araya politik anlamları olan sözcükler serpiştirmiş Şeref. Bu pek hoşuma gitmedi ama yine de, adanın karayla birleşme korkusunun dile geldiği bölümden çok etkilendim. Özlemini duyduğu yaşamın havası, canlanıveren bir imgeyle içinize doluyor.

Alacakaranlıkta, kayalık bir kıyıda tek başına bağdaş kurmuş ıssız ıssız parlayan denize bakarken gördüm onu. Üzülmeme gerek yok, Olgun'un gelecek haritası hatalı...

Bu bahçenin yanlışlıkla kıyıya sürüklenip karayla birleş-

miş, hep birlikte içinde unutulduğumuz bir ada olduğu duygusu uyandı bende. Zamanla kopup yeniden yüzmeye başlayacak...

Okuduklarımın üstümdeki etkisi bu. Toplanıp neyi tartışacaklarını anlamadım açıkçası. Eğer gelecek kişiler de onun gibi insanlardan kaçma isteğiyle doluysa, konuşacaklarını dinlememek daha iyi olur.

Zaten buna pek zaman bulabileceğimi de sanmıyorum. Yorgunluktan kimseyi dinleyecek halim kalmaz herhalde. Topluluktan biriyle yarın karşılaşıp tanışacağız. Hazırlıkları gözden geçirmek için birkaç gün öncesinden burada bulunmak isteyen Derin Hanım'm, epeyce uzak bir sahil kasabasından taksiyle geleceğini öğrenmek şaşırttı bizi. Kendisini karşılamaya gitmemiz gerekmiyor. Akşam saatlerinde arazinin girişinde bekleyeceğim onu. Hiç öyle hazırlık filan yapmadık, odalar temizlendi yalnızca, ama sanırım Derin Hanım bizden çok daha fazlasını bekliyor. Bir yanlış anlama olmuştur diye korkuyorum, telefonda bana katıldıkları başka bir toplantıdan söz etti. Davetlilere sülün yumurtası armağan etmişler, "Siz de böyle bir hoşluk düşünseniz iyi olur, oralara özgü bir şey..." dedi. Sonra, "Buz makineniz var mı?" diye sordu, "Birkaç şişe iyi marka viski bulundurmanız şart..." Sinirlenir diye Şerefe söylemedim bunları. Kimsenin bizden böyle şeyler istemeye hakkı olmadığını düşünür. "Öyleyse bize buz makinesi getirsin," diyecek. Kim bilir, kadından hoşlanır belki, olmadık insanlarla şaşırtıcı yakınlıklar kurabiliyor.

Sanki, saklana saklana derinleşmiş bir özlem ansızın içinden taşıp uzun aralarla onu bir kavuşma heyecanına sürüklüyor. Bu halini ilk gördüğümde, dostluk duygularıyla bağlanacağı birini beklediği duygusuna kapılıp hüzünlenmiştim. Sırrını çözemediğim bir coşkuyla karşılayıp kucakladı-

ğı kişilerde ne bulduğunu merak edip anlamaya uğraşınca, bu insanların, zaten taşacak bir özleme denk düştükleri duygusuna kapıldım. Buraya başka bir zaman uğrayacak olsalar, Şeref onlarla hiç ilgilenmeyebilirdi.

"Sonrasını dinleyin asıl, ormanda niye tek geziyor bu hayvanlar... Uyandıktan sonra beynimi zorlayıp düşündüm, çözemedim, hanıma anlattım rüyamı, 'Onlar senin öldürdüğün hayvanlardır, rüyanda işlediğin günahı görmüşsün' dedi. Beni yıkmak için fırsat kollar, ömrümde panter vurmuş olsam bari... Mantık hatası yaptığını buradan anlayın, o bakımdan açıklaması doğru görünmedi bana... Bir türlü ormandan çıkamıyorum, köpek de yanımdan çekilip gitti, aç susuz kayboldum diyorum, sonum geldi... Karşıma bir adam çıktı. Esmer, ince, uzun boylu... Bir meyve uzattı bana, alıp ısırdım, ağzımdan aşağı kan boşandı, üstüm başım kan içinde uyandım... Kan rüyayı bozar, biliyorum, geçersiz bir rüya bu da... Şeref Bey'i gördüm diye düşündüm, içime öyle doğdu, temiz kalpliyimdir, mesajları alırın önceden..."

Cömert'in rüyası benim için hiç de şaşırtıcı değil. Yamaçlara bakarak "Haklı..." diye geçirdim içimden, doğru söylüyor, rüyasında karşısına çıkan adam, Şeref... Mesajı almış ama anlamını çözemiyor... Bense yaşanacakların tümünü gördüm... Alıp ısırdığı meyve ne olabilir? Düşünmenize gerek yok, şimdi size anlattığım bu hikâye...

Yaz sonuydu... Kendini Korsan diye tanıtan bir adam çıkageldi, karavanla. Gezgin bir müzisyen olduğunu söylemiş Giray'a. Üç aydır yollardaymış, telefon edip haber verdiler, yetkili biriyle görüşmek istiyor diye. Kendini fazlasıy-

la önemseyen bir meraklı değilse, sorun yok, asıl insanı yanlarına çağıran ziyaretçilerle, göldeki balıkların cinsini, arazinin kaç dönüm olduğunu filan konuşmak zorunda kaldığımda sinirleniyorum. Hemen hepsi söze, "Tabelanızı görüp saptım içeri," diye başlayıp, "burası nedir hanımefendi?" diye sorar. Sonra da kendilerini binaları neden siyaha boyadığımızın merakına kaptırırlar. Mazı meşesini meyve ağacı sananlara hep aynı sözlerle mazı meşesi hakkında bilgi vermekten de usandım... Dişi mazı arılarının, yumurtalarını korumak için, meşe dallarına yaptıkları sert kabuklu, kızıl kahverengi küremsi taneleri "Bunlar erik mi?" diyerek ağızlarına götürenleri uyarmak içimden gelmiyor. Ne olduğunu söylerseniz, meşenin dalına asılıp "Bundan beş altı tane alabilir miyiz?" diye sorarlar.

Bu kez, ziyaretçimiz, biraz konuştuktan sonra, anlamlı sözler etmeye başladı.

"Ne güzel, ben de tek başıma böyle uzun bir yolculuğa çıkmak isterdim sizin gibi," dedim. "Tek başıma değilim, bana tanrıça EA'nın ruhu eşlik ediyor," dedi. Anlamadım önce, EA kim? Karavanda onu bekleyen bir hanım olacağını düşünüp ilgilenmedim.

Yirmi, otuz yıl önce terk edilmiş eski bir dağ köyü var yakınlarda, iyi durumdaki evlere dışarıdan gelen insanlar yerleşmeye başladı, o köyde yaşayan ressam dostunu görme isteğiyle buralara uğramış.

"Yetişemedim ne yazık, geçtiğimiz ay ölmüş dostum, aslında epeyce yukarılara çıkmıştım, geri döndüm, ney üflerdi, iki üç yılda bir buluşur çalardık birlikte..." O köyde yaşayan insanlarla sohbet ederken bizden haberi olmuş. Yabancılar gelip yerleşiyor bölgeye, toprak elimizden çıkıyor...

Buradan sırlarla dolu bir yer gibi söz ediyorlarmış. Aksi bir adam var başlarında, arazi onun malı, adalardan birinden

gelip tümüyle satın aldı o yamacı... Dışarıya kapalılar, kim olduklarını, ne yaptıklarını bilmiyoruz, çalışanlar yanlarında tutunamıyor, ortalıkta görünmezler...

"Ben gelip rahatça girdim içeri, bir saattir buradayım... Çıt çıkmıyor, farkında değilsiniz... Bahçeyi dolaştım, buraya birinin ruhu sinmiş, kimin ruhu... Ben o ruha kendimi teslim etmek istiyorum," dedi. Göle inen merdivenin başında yüzüne bir soluk çarpmış ve sanki o anda, arkasından biri yetişip kucaklamış onu...

"Aşağıya indirip çimlerin üstüne bıraktı beni, dinler misiniz, bana bir şey söylendi gölün kıyısında..." dedi. Sonra, hafifçe omzuma dokunup bir sır verecekmiş gibi, belli belirsiz bir gülümsemeyle bakışlarını yere indirdi.

EA dedi ki: "Sazdan kulübenin duvarının yanında dur, ben seninle orada konuşacağım. Benim sözlerimi kabul et ve sana öğreteceklerimi dikkatle dinle. Sana bir görev vereceğim."

Yola çıkma düşüncesini kafasından silip burada bizimle yaşamaya karar verebilirmiş hemen... "Beni gölün kıyısında yakalayan genç arkadaş asıl yetkili kişinin bir bey olduğunu söyledi, o beyle görüşmem mümkün mü?" diye sordu bana.

Görür görmez Şeref'le sevdiler birbirlerini. Sesleri uyuştu; ayaküstü üç dört söz edip bir ırırıltı tutturdular çarçabuk, hafif, sevinçli... Bakışları bir olup akmışçasına süzülüp gittiler göle doğru. Olduğum yerde kalakaldım ben. Bir kuş uçumu gidip rüzgârla geri döndüler. Öyle pek alışık değilim Şeref'in bu haline... Sonra, birlikte yukarı, terasa çıkıp oturdular. İlk gün gece yarısına dek uzadı konuşmaları. Geç vakit, içimi bir endişe kapladı, uyumadan önce yanlarına uğradım, gerçekten kalacak mı bizimle, öğrenmek istedim. "Bilmediğim, yapamayacağım tek şey var, müzik," diyordu Şeref, "bir vakitler caz dinlerdim, burada artık rüzgârın, yağmurun sesi... Kuşlar ötsün yetiyor, kurbağalar... Kulağım başka sesle-

ri duymak istemez oldu... Baykuşlar gelsin, yetiyor..." İçeriden bir sandalye çıkardım kendime, Korsan Şeref'e bestelerini nasıl yaptığını anlatıyormuş. Oturup dinledim, bir bölgeye yerleşip dağlardan yankılanan, vadilerden yükselen sese kulak verirmiş aylarca. Bu kez ilham kaynağı tanrıça EA... O zaman anladım, yalnız başına dolaşan adamlardan biri bu. Kalıyormuş bizimle, asıl duymam gereken konuşma ben kalktıktan sonra olmuş.

Korsan, bu bahçede kendine bir mağara yapıp yapamayacağını sormuş Şeref'e. Burada kalmak istediğini, gezip dolaşmaktan vazgeçmesi durumunda ancak bir mağarada yaşayabileceğini söylemiş. Şeref etkilenmiş, isteğini heyecanla karşılayıp kabul etmiş. Sabah kahvaltısında burada Korsan için bir mağara açılacağını öğrendik. Gölün kıyısında ona ne söylendiğini anımsayarak baktım yüzüne, EA'nın ona vereceğini söylediği görev buymuş demek ki... Üstelik son model bir mağara olacakmış bu, iç yüzeyini çok yeni bir malzemeyle kaplayacaklarını anladım ama nasıl bir şey hayal ettiklerini gözümde canlandıramadım pek. Kapısı, havalandırma delikleri...

EA dedi ki: "Şeref'e git, birlikte bir mağara açın, sen o mağarada yapacaksın bestelerini..."

Tanrıça EA bilmiyor anlaşılan, burada bizimle yaşamak üzere aramıza katılacak kişilerin yaptıkları işi bırakmış olmaları gerekiyor...

Teknik ayrıntıları geceden konuşmaya başlamışlar bile. Sonraki günlerde bize anlaşılmaz gelen bir heyecan taşkınlığı içinde sabahtan akşama arazinin içinde mağara açacak yer aradılar. Teneke evin yakınlarındaki kayalık bölgeyi seçtiler sonunda.

EA dedi ki: "Kazma kürek çalışın ikiniz birlikte..."

Korsan'la ilk konuştuğumda onun Giray'la yakınlık kuracak biri olduğunu düşünmüştüm ama bizimle geçirdiği

bir günün sonunda EA'nın ona dost olarak işaret ettiği kişinin Giray değil, Şeref olduğunu anladım. Giray'la uzak düştüler nedense, ruhları birbirini itti. Şeref dışında aramızdan Olgun'u sevip ona bağlandı. Geceleri, Şeref uyuduktan sonra karavanda geç saatlere kadar birlikte müzik dinleyip bira içiyorlarmış. Bir sabah kahvaltı sonrasında Giray usulca yanıma sokulup, "Olgun tam manasıyla uçmuş durumda," dedi, "zaten alkolik çocuk, saklıyor bunu, tedavi görmüş gelmeden önce..."

Kışa doğru Korsan, çözümlemesi gereken bir miras meselesi olduğunu söyleyerek bir haftalığına ayrıldı buradan, bir daha da ondan ses çıkmadı, yenilerde öğrendik, kendine mağara yerine bar açmaya karar vermiş. Üzülür diye olayı Şeref'in yanında pek konuşmayız, ama yarısı açılmış bir mağara durup duruyor öyle. Geçip giderken anımsıyor mutlaka, ne düşünüyor bilemiyorum. Giray, Şeref'in web sayfamızda duran "Çingene Kızın Yalanı" öyküsünün, Korsan'la ilgili duygularını yansıttığını söylüyor ama bana pek öyle gelmedi. Olay daha tazeyken insanlar hakkında bir kez yanıldığını, onun da işte bu müzisyen olduğunu söylemişti. "Aslında ben böyle bir şey istemesine değer vermiştim, sonra üstünde düşünüp kavradım ne olmuş olabileceğini, bu onun kendi kafasından çıkmış bir düşünce değilmiş, bunu anladım, başka birinden duymuş kesinlikle... Mağara isteyen bir başkası, hoşuna gitmiş belli ki, fikrini çalmış onun, o yüzden yapamadı. Böyle, söyleyip yapamayan çok hırsız var ortada, arada bazılarının yolu da buraya düşecek..."

'Ruhun Acıyla Tanışması'... Giray'ın sözünü ettiği öykünün alt başlığı bu. Çingene kızla köylü kız arkadaş olmuşlar, büyük bir sevgi doğmuş aralarında. Beş altı yaşlarındalar, çingene kız hiç gitmeyeceğine, hep onunla kalacağına inandırmış köylü kızı. Bir sabah dışarı koştuğunda bakmış köy-

lü kız, arkadaşı gözükmüyor, gelmemiş, çeşmenin başında yok. O uyurken çadırlar kalkmış, bomboş bir rüzgar esiyormuş yerlerinde, ağlamış uzun uzun köylü kız. Sonra çingene kızın, çadırlar toplanırken kaçıp saklandığını, ortaya çıkacağını aklına getirip susmuş, avunup beklemiş, bütün gün, gece... Günler ve geceler boyu...

Neslihan, Şeref'in başından benzer bir olayın daha geçtiğini, yine böyle bir adama kapılıp su deposunun üstüne bir hapishane yapmaya kalktığını anlattı bize bir akşam. Bütün gençliğini hapishanede geçirmiş, hapishane özlemiyle dolu bir çevirmen gelip yerleşmiş buraya, iyi yürekli mahcup bir adammış, Şeref'e ilginç gelmiş önerisi. Altı metre yüksekliğindeki su deposunun üstüne, altı metre yükseldiğinde metal bir kule oturtup hapishane yapacaklarmış orayı, isteyen gönüllü olarak gelip yatsın, kendini kapatsın kuleye, diye. Çevirmen, her nasılsa bunun bir ihtiyaç olduğuna inandırmış Şeref'i. Herhalde o da bu fikri başkasından duymuş olacak ki, Korsan gibi gidip gelmemiş bir daha. Neslihan'ın anlattıklarıyla yetinmeyip bir konuşma arasında Şeref'e sordum, doğruladı bunu, hapishanenin maketini, planlarını gösterdi. "Çok güzelmiş, masal hapishaneymiş... Yine yapabilirsin aslında, hapishane olması şart mı?" dedim. "Fikir kime ait bilmiyorum, benim değil... Yaparız yıkılır sonra..." deyip duraksadı. "Ama bu unutma değil ki, özleme... Anımsama..." diyecek oldum. "Hapishaneden öyle özlemle söz etmek cesaret ister, bundan etkilenmiştim," dedi, "ara sıra düşünüyorum, rasat kulesi olabilir, bilemiyorum, şimdilik rafta, beklesin bakalım. Belki biri kendi isteğiyle gelir, ona veririz orayı." Sonra bir süre tartıştık bunun üstünde, biraz kafam karıştı açıkçası. "Bu konuda hassas olan sensin, tuhaf değil mi peki, burada daha Unutma Enstitüsü kurulmadan böyle birilerinin özlemini çektiği anımsama binaları yapmamız doğru

mu sence?" dedim. "Ben anımsamayı unutmadan ayrı bir şey gibi düşünmüyorum ki, anımsamanın karşıtı değil unutma, hayır, anımsama unutmaya dayalıdır aslında," dedi.

Bunun üstüne ben de sesli düşünmeye başladım. Pek katlanamaz ama nedense öfkelenmedi. Yanlışlarımı düzeltip düşüncelerimi doğru bir çizgiye oturtmama yardımcı olmasına sevindim.

"Bir şey hatırladığın anda bütün diğer şeyleri unutmuş olursun diyorsun... Bu tamam..." dedim, "Her şeyi aklımda tuttuğumu kabul edelim şimdi, bunun tam tersi olduğunu, o zaman, ben şunu anımsadım diyemiyorum... Anlamış mıyım? Öyle ya, her şey aklındayken neyi anımsayacaksın... Haklısın... Ama kayıp gidiyor bu düşünce, bir yerinden yakalayamıyorsun ki..."

"Kaç defa konuştuk bunları, ben her şeyi unutmasak hiçbir şey hatırlamıyor, anımsamıyor olacaktık diyorum, anlamak o kadar zor değil. Bunun altını çiz, sonra nereye kadar düşüneceksen düşün üstünde..." dedi.

"Peki, iyice kısalt zamanı, anlık unutmalar var, bir şeyi almak için mutfağa yöneliyorsun, bir boşluk... Ne alacağını unutmuşsun, gidip kapıyı açıyorsun, çıkacak mıydın unutuyorsun örneğin, bütün unutmalar için bu söylediğin geçerli mi? Düşünmek gerekiyor... Yani bu nasıl gelişti sende, o kadar merak ediyorum ki... İnsan böyle basit bir şeyi unuttuğunda bile utanıp korkan bir varlık. Ne oluyor bana diye telaşlanır, telaşlanmaz mı? Tutup onlara; asıl sen anımsadıklarından telaşa kapıl, o seni kollarından bağlıyor, çözülmene bak, unut unutacağın kadar, diyoruz ya biz..."

"Bunu diyen sensin... Ben kimseye unutun her şeyi filan demiyorum, zaten sürekli bir şeyleri unutuyorsunuz diyorum..."

"Haklısın, o zaman ne bu tutturmaca değil mi, bilinçli bir biçimde insan neyi unutacağına karar verip üstüne gidebilir... Böyle düşünmekte bir terslik yok tabii... Niye kızıp heyecanlanıyorlar, anlamıyorum... Madem bunu yapabiliyorlar, işi tesadüfe bırakmasınlar... Yani senin söylediğin o kadar basit bir şey ki... Herkesin aklından geçmiştir bu, ama üstünde durmayıp unutmuşlardır sonra..." dedim, ancak o zaman ayıldı. Arada bir yaparım bunu, Şerefle böyle konuşup eğlenmek hoşuma gidiyor.

Buna ayıldığında da gözleri bulutlanır. Aslında dünyadaki en masum insanlardan biri, sadece öyle olduğunu anlamak zaman alıyor biraz.

"Uğraş, devam et uğraşmaya, başaracaksın beni kızdırmayı..." dedi.

Tümüyle aklımda kaldı konuştuklarımız. İşin gülünç yanı da bu: Unutmayla ilgili kimle ne konuşsam aklımda kalır. Sonra üstünde düşününce, unutmanın yaşamımızdaki yerini büyütüp hatırlamanın ve anımsamanın yerini epeyce küçültmüşüz gibi geldi, ama neyse... O yaşlı adamı da nedense hiç istemedi, diyecektim. Burası sığınma yeri değil, uyanma yeri diyerek... Ama bunu size sonra anlatacağım artık.

UNUTMAK: İnsan her gün gördüğü yüzler arasından bir yüzü seçip unutmak isterse, bir varlığın, içine işleyen duygusundan sıyrılmaya çalışırsa başarısızlığa uğrar, o yüzü ve o varlığı çevreleyen her şeyi, sesinin ulaştığı, titreştiği genişliği, bakışlarının derinliğini, gezip dolaştığı yerleri, gidebileceği uzaklıkları, sığdığı ve taştığı her şeyi unutması gerekir. Unutmak, insan için, bütün bir zamanı unutmakla olanaklıdır. Bir bakışı unutmak istediğimizde, büyük bir yitimi göze almak zorundayız. Ancak böyle bir yitimin neden olacağı yıkımın altından kalkabilirse, insanın yeni bir yaşamı olabilir, ve insan bu yeni yaşamına çok derin bir bilgiyle, kaybın bilgisiyle sahip olur.

Garajda karşıladığım insanlara, yeni bir yaşama kavuşma ümidiyle gerçekten böyle bir yitimi göze alıp almadıklarını sorabilmek isterdim. Ne yazık ki, Şeref beni açıkça uyardığı için soramıyorum. "Yerinde bir soruyu sormanın da uygun düşmeyeceği durumlar vardır," dedi. Elbette, tanışma anlarında o ışık hep parlıyor... Ama kimilerinin içinde acı fazla-

sıyla yoğunlaşmıştır. Bakışınızı boşuna zorlamış olursunuz o zaman, bir şey görünmez çünkü. Kimilerinin ruhu da sisle örtülü. Çok insanla denedim, ilk bakışın işe yaramadığı durumlarda, bir hikâyenin başlama tehlikesi yok. Konuşmaya istekli görünürlerse sesimi esirgemiyorum, araziye giden toprak yolun unutmaya olan faydalarından söz ediyorum onlara.

En iyisi bu yoldan yalnız geçmektir. Yanımda hep birileri olur, ama dediğim gibi insanlar susup sessizleşiyor. En dalgınlaştırıcı kayalıkların yanından geçerken Cömert'in söylediği her şeye kulak verip ona yanıtlar yetiştirdiğimi fark ettim. Tuhaf işte, yol bana bu defa, susarak hikâyeyi yavaşlatmak istediğimi unutturdu...

"Arkadaşlar bir ricam olacak sizden, yaklaştık tahmin ediyorum, lütfen beş yüz metre kala inecek var," dedi Cömert, "bir on dakika durmamız lazım." Giray'la bakışıp arkamıza yaslandık, istekleriyle bizi yoracak, yapamayacağız bu adamla, diye.

"Cömert Bey, lütfen, geç kaldık, bizi bekliyorlar orada," dedim.

"Eeee... Ama saati saatine denetim altında olacağım bundan sonra, şöyle özgürce soluklanınama bir izin vereceksiniz artık."

Sanki ormanlarda gezinen hayvanlara tüfeği doğrultmanın sevincinden söz etmek için bizden izin istemiş gibi. Buna hiç gerek duymadı, düşününce öfkelendim ona. Aklımdan geçeni söyleyecektim ama tam anlamıyla dile getiremeyeceğimi hissedip yutkundum. Adamı o kadar uzak yoldan buraya çağırmış olmamız hata. Bunun bize, onun gece boyunca anımsayacağı her şeyi dinleme zorunluluğu getireceğini baştan düşünmeliydik.

"Çok güzel bir köpeğim vardı, dişi puanter... Canım kadar seviyorum, iz sürmesine hayranım en çok da. Hanım evde istemiyor, izin aldım apartmandan, malum kiracıyız, girişe bir kulübe koymama müsaade ettiler. Herkesin de neşesi, memnun bu hayatından, apartmanın bekçisi oldu ya. Yalnız arkadaşlar, erkek köpekler sorunu çıktı. Gündüzleri daha rahatız da, gece tepesinden inmiyorlar, cadde köpek kaynıyor, mahvettiler hayvanı, bir taraftan da gururuma dokunuyor bu iş.

"Balkonda tüfekle nöbet tutmaya başladım her gece. Korkmayın, tehlike yaratmayacak biçimde havaya sıkıyorum, bir iki el, dağılıyorlar. O aşağıda, ben yukarda derken bir gece kafam iyi, toplaştılar bunlar. O sokaktan bu sokaktan çıkıp geliyorlar, gece yarısı bir havlamadır koptu. Caddenin ortasında bizim kız için kapışıyorlar. Doğrulttum tüfeği, üstlerine boşalttım, hiç yapmadığım şey... Hırlamaları beynime işledi, bir gözü kör, kara bir azman var aralarında, ona nişanladım, sekmiş saçmalar, komşunun tül perdesine saplanmış. Çok da iyi görüştüğümüz insanlar, şikâyette bulundular, hemen dibinde uyuyorlarmış pencerenin, polise ne derim şimdi? Gelip aldılar beni, yolda bunu düşünüyorum, hanımı da üzüp ağlattık gece gece. Herkes ayaklandı tabii, seyre çıktılar. Karşı camdan biri de bağırıyor, köpeğinin üstüne atlayacağım diye. Hasta bir adam var komşumuz, karısına kızıp kendini aşağı atıyor, öyle az yükseklik de değil, üçüncü kat sayılır, bakıyorsunuz yerde, bütün kemikleri kırılıp yeniden kaynadı, aileye eziyet... O arada bizim kızda çıt yok, giderken baktım yatmış uyuyor... Adı nedir diye hiç sormuyorsunuz arkadaşlar... Samarra... Birine verdim, alıp götürdü, dönüp dönüp arkasına nasıl baktığını görseniz... Samarra'yı tutamadık elimizde, tek katlı, bahçeli ev istiyor..."

"Ben de seviyorum ama beslememiz yasak burada, göle atlayıp ıslak ıslak mutfağa giriyorlar, Şeref kızıyor," dedi Ol-

gun. Giray da, "Bahçeye zarar veriyorlar, ağaçların dibini kazıyorlar hep, çukur açıp içine giriyorlar, yazın serinlik arıyorlar sürekli," diye ekleyince sustu Cömert. Sonra, "Aklım kabul etmedi düşüncenizi," dedi ama sesi solmuştu biraz.

"Köpekten hisli hayvan var mı, üzüntüsünden intihar edenini bile gördüm..."

Bir önceki bahçıvanımız, bize pek bir şey anlatmazdı. Vakti olmuyordu çünkü, tutkusu çok daha derindi onun, güvercin besliyordu, yüz on iki güvercinle gelmişti. Teneke evin aşağısındaki düzlüğe indirildi kafesler... Sesi de, bakışları da, yürüyüşü de güvercin olmuş bir adamdı, konuşsa da dilini anlamıyorduk zaten. Karısı da güllere tutkundu. Gelirken de, giderken de günler sürdü taşınmaları. Kafesler dolusu güvercin, tenekelerce gül fidanı... Merak edip güvercinlerine bakmak isteyenlerin hepsini de, aynı sihirli fısıltıyla uğurladığı ortaya çıktı sonradan. "Yem almaya gideceğim, param yok..." Güvercinler açlıktan ölmesin diye insanlar gizli gizli para veriyormuş ona. Karısı da bize gülleri satabileceği teklifinde bulunmuştu. Nedenini bilmiyorum. Şeref pek gül sevmez, almak istememişti.

Burada çalışanlarla neler yaşadığımızı size uzun uzun anlatırdım ama onlarla aramızda geçen şeyleri pek öyle kimseyle konuşmuyoruz. Bunu yaptığımızda her şey bize olduğundan daha soluk görünmeye başladığı için sanırım. İçinde bulunduğumuz durum olduğundan daha ümitsiz... Teneke ev boş şimdi, terk edilmiş durumda. Bana kalırsa arazideki en hoş yapı bu, açıkçası ev için de ayrıca üzülüyorum. Kış aylarında burada yaşam zorlaşıyor. Kuş adamdan önceki bahçıvanımız, ilk fırtınada toparlanıp gitmişti. Çalışmaya gelenler arasında tutkusu olmayanına rastlamadık henüz. Onda da ölçüsüz bir mermer sevgisi, aynı zamanda müdür olma isteği ve cep telefonu merakı vardı... Fırtınalar dindikten aylar sonra haberimiz oldu, buranın müdürü olduğunu

söylüyormuş herkese, kart bile bastırmış. Çim ve su bitkileri konusunda kendini bilgili sayıyordu, askerde çim ekmeyi öğrenmiş. Bahçıvanlarımız içinde en çalışkanı oydu yine de. Gölün çevresine, Şerefle birlikte günlerce toprak taşıyıp çim ekmişlerdi. Köyünden su naneleri, kamışlar, su marulları, su soğanları getirmişti gölümüze... Sert, sivri yaprakları gösterişsiz, iri eflatun çiçekleri şaşırtıcı güzellikte, adını bilmediği bir su bitkisi daha... Bitki kitaplarında da henüz izine rastlayamadı Şeref, bilinmez bir su bitkisi... "Ne olduğunu bulamıyorum, adı, getirenin adı olsun, Alaaddin diyelim bulana kadar," dedi, soranlara öyle söylüyoruz. Yakınlarında iki büyük şelalenin aktığı, biri sıcak, altı gölün bulunduğu suyu bol bir köyde doğup büyümüş. O kadar güzelmiş ki köyleri, ailesinde ondan başka hemen hiç dışarı çıkan olmamış... "Anneme çocukken söylemişim, kalıp su yılanı mı olacağım, olmayacağım, giderim ben... Yedi çocuğu daha var, ne yapacak beni köyde tutup, su içinde... Seven kalsın, ben atacağım kendimi dışarı... Doğası güzel de sonu yok, kararımı o kadar eskiden vermişim..." Babaannesinin göllerde eliyle balık avlamasını da anlatmıştı bize. İşten ayrılacağını duyunca, "Niye kalmıyorsun ki?" diye sormuştum.

"Cep telefonların göle düşüyor, ben zaten göllerden sıkılıp çıktım, kuru bir yer olsun rahat edeyim diye. Gözlerim pul pul oluyor, teybimi de kurup çalamıyorum iş yaparken, ortam yok burada..." demişti. Ticarete atılacağını, mermer alıp satacağını söyledi bana, o tutmazsa elektrik işi... Fayansçılık... Briketçilik...

Şeref her gidenin arkasından, "Keşke işten kaçıyor olsalar, o bile değil," demiştir, "bizden kaçıyorlar, çünkü elimizde bir şey eksik, görmeye çok alışık oldukları bir şey... Görmediklerinde sistemleri bozuluyor, çareyi kaçmakta buluyorlar. Burada onları kırbaçlayacak biri olsa kalıp çalışırlardı..."

Birbirlerini tanımadıkları halde hep aynı biçimde kaçıp

gitmelerinin başka bir açıklaması yokmuş. "Yaşamak istemediğim şeyleri dayatmayın bana dedim size..." diyor.

Birinde dayanamayıp düşüncemi söyledim artık: "Başka bir şey var, bana çok önemli görünüyor, onlara kötülük etmediğimiz için gittiklerini sanmıyorum."

"Önemli görüyorsan yaz getir, okurum," dedi yine. Yazmayıp o anda söylediğime doğrusu pişman oldum. Haklılığı yüreğine saplanan bir sözle onu köşeye sıkıştırdığınızda yüzüne bakılamaz oluyor.

"Onlar hakkında bildiklerini, onlara karşı kullanmayı düşünmüyorsan, niye hep aklında tutuyorsun ki, unut gitsin öyleyse..."

Ben böyle şeyleri, yeri gelir kullanırım diye aklımda tutmaya korkuyorum. Açıkçası, çalışanları onun ürkütüp kaçırdığım düşünüyorum ben, bunu da saklamıyorum ondan. "Söyle ne söyleyeceksen, beş dakika dinlenmek için çıktım şuraya," deyip kızgınlıkla yüzüme baktı... Terasında oturmuş yine keçileri izliyordu o sırada. Söyleyeceğim şeyi duymakta acele edince, "Hep böyle düşünmeye devam et, hep aynı biçimde kaçıp gitsinler," dedim, tartışmaya başladık. Yanına çıkmazdım ama mutfakta çalışanlar gelip bana işi bıraktıklarını söylemişlerdi. Gerekçe olarak öne sürdükleri şeylere de canım sıkılmıştı. İçerde kalan paralarını istiyorlardı, yoksa gitmezdim yanma. İşten ayrılacaklarını bildirmeyecek olsam, buna da kızar. Onlara girdikleri her iş yerinde ilk gün parfüm veriyorlarmış, temizlik malzemeleri... "Güneş kremlerimizi bile alırlar, âdet budur, bizim güzel kokmamız lazım, siz hiç böyle şeylerden anlamıyorsunuz," deyip düşüncesizlikle suçlamışlardı bizi, Şerefe söylemedim tabii.

"Gidiyorlarsa gidiyorlar, başka yerde iş bulmuşlardır, zaten sevmemiştim hiçbirini, öde paralarını, gitsinler çabuk..." dedi.

Ağzımdan dökülen her söz kulağımda yer edecek olsa... İşitmeye katlanamazdım bütün o sözleri. Hepsi birden aynı anda ses verse...

Her bakışı, her gülümseyişi... Zihninde parlayıp dursa yaşayamazmış Ferah. Yolun yarısına doğru aklımdan çıkıp gitmişti. Bahçıvanımızın susup dalgınlaştığı bir anda, uzaklara süzülen boş bakışıyla, yüzü gözümün önüne geldi yeniden.

Biliyorum, böyle şeyler söylenmez ama bunlar benim düşüncelerimin gerisinde kalan sözler; yayımlayacaksa, adımı karıştırmasın diye onu kırmayacak biçimde uyardım. "Yazdıklarımı yayımlayacak olsam, burada ne işim var, o kadar ciddiye alma, öylesine karalamıştım..." dedi, "bilerek yarım bıraktım zaten... Sana anlatmadım mı... Her şeyi yarım bırakma alıştırmaları yapıyorum ne zamandır, biz seninle sanki bunu konuştuk gibi kalmış aklımda." Ardından gülmeye başladı.

Ferah'ın kahkahası kulağımda çınlarken, "Affedersiniz arkadaşlar, hanginizin rütbesi daha yüksek," dedi Cömert,

"sizden bir isteğim olacak, az önceki konuyla ilgili, dönebilir miyiz ona, biraz hızlı geçtik, üstünde durmamızda yarar var. Buralarda köpek şart, bu yasak kesin yasak mı, benim bunu bilmem lazım, kalmama karar verirsek köpek almayı düşünüyorum. Zorlama yapsak Şeref Bey'in tutumu ne olur? Nasıl çözüyoruz şimdi, beraberce düşünelim, köpeğin adı bile hazır kafamda... Bu defaki Vildan... Alt katımızda bir çocuk vardı, hepimizin sevgilisi, gitti yavrucak, daha üzüntüsünü atlatamadım. Dünyanın en şeker kız çocuğu, üstüne ranza kapanmış, kollarımda öldü... Yetişkin bir köpek olmayacak, şöyle üç dört aylık bir seter yavrusu bulabilirsem, av kanı çekilmemiş... Çok bilinçli köpektir, sahibine aşın düşkün, tüfeğe yakın avlanmayı sever.. Uzağa düşen kuşa koşar sadece. Yakma düşeni hediye olarak sahibine bırakır, duygusuna balon hayvanın... Ama kuşun kafasını kesip ona vermeniz de şart, yoksa darılır, bir dahaki kuşu getirmeyip kendisi yer... Sevmeye mecbur kalırsınız bu köpeği... Bulursam kimseyi dinlemem arkadaşlar, zaten kızabileceğinizi de sanmıyorum ya... Şov köpeği alacak değilim, yalnız seterleri böyle kötü bir yola sokmaya uğraşıyor insanlar, çok güzel hayvan çünkü, bundan dolayı gelecekte avcılığı bitebilir... Bakmaya doyamayacaksınız, huyunu bilirseniz anlaşırsınız. Koşturacaksınız köpekleri, en vahşisi üç günde eğitiliyor bugün, elektronik tasmalar dönemi başladı artık, bağırınca basıyorsun düğmeye, hayvan acıyla yanıyor şöyle bir, ondan sonra çukur kazmaması gerektiğini anlayıp efendileşiyor... Bırakın beni, at bile alırım, o devirler kapandı, elektronik sayesinde hayvan bakımı, eğitimi kolaylaştı, ama demek ki siz bu çeşit gelişmeleri pek takip etmiyorsunuz. Hayvanla arkadaşlığa yasak koymak olmaz bu çağda."

Bizimle anlaşacağına inanır da, yerleşik duruma geçebilirse, yumurta sorunumuzu ortadan kaldırmak için kümes yapıp tavuk beslemeyi bile düşünüyormuş bahçıvanımız. Bu-

nun için de gerekli olan, sadece bir kumanda aleti. Yeter ki küçük bir elektronik istasyon kurmasına müsaade çıksın, kısa bir zamanda yumurta satacak duruma getirebilirmiş bizi.

"Demek ki kafamda burayı yanlış hayal etmişim, anladığım kadarıyla siz hayat yaşamıyorsunuz arkadaşlar. Bir kayığınız yoksa mesela... Oltaları yüklenip geldim..."

"Yukarıdayız biz," dedi Giray, "yamaçta, kıyıda değiliz..." Buna güldü Cömert. İrkilip başımı çevirdim, yüzünde ne gördüğümü söylemek istemiyorum şimdi. İri, beyaz köpekler... Patlamalı bir gülüşü var. Binlerce hayvana ateş etmiş... Doğal olarak insanın sesi de, gülüşü de değişir. Kıyıda olmayan balık tutamaz diye bir kural yok tabii. "Gülmemem lazım da, olur mu arkadaşım, bu söylediğin geçersiz, dağdan iner tutarsın balığını," dedi Giray'a.

Sözleriyle de cana kıyabilir... Bunu başta hissetmemiştim, sesi öyle bir güvenle titriyor. "Daha önce de isteyenler oldu, bahçede tavuk beslenmesine karşı çıkıyor Şeref, sinirleniyor. Sözünü bile etmeyin bana kalırsa, sonra kızar size," dedim, "bir aralar tekne almak istemişti, artık pek sanmıyorum ama ilgilenecek biri çıkarsa yeniden düşünebilir belki."

"Düşünülecek daha güzel bir şey yok, almayı hayal ettiyse devreye girerim, bana bırakın, Şeref Bey'e anlatacaklarım var öyleyse, denize açılıyorum arkadaşlar... Kendinize yeni bahçıvan arayacaksınız... Balık avcılığım da vardır."

Giray'la belli belirsiz gülümsedik birbirimize. Onunla bizimle konuştuğu gibi konuşamayacak... Cömert'e her şeyi de hemen anlatamayız. Evlerde kullandığımız sandalyelere, kâğıt lambalara kadar pek çok eşyayı elleriyle yapıp ortaya çıkarmış Şeref, hepsini kırıp bozduğumuz için, insanların kendilerine ait olmayan şeylerin değerini bileceklerine inancı kalmadı.

Hepsini toplayıp hurdalığa atacağını söylüyor, "İleride heykel malzemesi olarak kullanılır, bende heves bırakmadınız..." Bize verdiği şeyleri unutup nasıl kullandığımıza dönüp bakmamasını isterdim. Bunu da söyledim ona. "Güzel bir düşünce, öyle olması gerekir, ama haklı mısın onu sor kendine," dedi. Şeref evlerimizin içine girip çıkmıyor. Eşyaları tamir etmesi için biz ona götürüyoruz. Uğraşıp kendimiz onarsak aklına getirmeyecekti belki. Haksızlık ettiğimi anlayıp sözümü geri almak istedim, ama onu kendimize yeni eşyalar yapmaya heveslendirmeye kalkışmakla suçladı beni. Sıkıntısını paylaşmaktan öte bir niyetim yok... Duymak bile istemedi, "Sen beni teselli edemezsin," diye bağırdı bana. Yaşamı boyunca kimsenin şefkatli sözlerle yanına sokulmasına izin vermemiş. "Annem bile bana yapamadı bunu, sen mi yapacaksın?" dedi. Daha üç yaşındayken ailedeki bütün kadınların yapışkan ellerinden yüzlerine tükürüp bacaklarını tekmeleyerek kurtulduğunu, başını okşayıp boynunu koklamak isteyenleri küfürle geri püskürttüğünü söyleyerek terasın öbür ucundan bahçeye atlayıp kayboldu.

"Olmuyor, uğraştım, tamir edemedim, buna uğursuz bir el değmiş."

ANIMSAMAK: Nasıl bir şeyi onu çevreleyen her şeyle birlikte unutuyorsak anımsamak da böyledir... Bir anının ışığı, başka bir anıyı aydınlatıyor ve bu aydınlık bölge, bir leke biçiminde zamanın içine yayılıp genişliyor, bir sözcük, titreşimiyle başka bir sözcüğü harekete geçiriyor. Birbirine bağlı metal parçaların, bir dokunuşla tınlamaya başlaması gibi. Anımsama, bir an için geri dönmek değildir, kendimizi, geçmişte elinden sıyrıldığımız ölümün kucağında bulmamız demektir; bir şey unuttuğumuzda değil, bir şey anımsadığımızda ölüm aklımıza gelir, çünkü anılarımız ölümün de anıları...

Gidenlerin sayısı arttıkça, kalanların buraya bağlanma telaşıyla o işe, bu işe koşup sarılması Şeref'i her şeyden daha çok mutsuz ediyor. Birbirlerine hiç benzemeyen insanların, hep aynı biçimde, tekrar tekrar aynı şeyi yaptığını görüp ümitsiz düşüncelere kapıldığı bir durum da bu işte.

O söyleyene kadar anlayıp kavramış değildim, sonra hep birlikte daha önce görev bilip yaptıkları basit işleri bile yap-

maz oluyorlar. Kirli tabaklarını masada bırakıp kalkmaya, sigara paketlerini buruşturup bahçeye fırlatmaya, gülüşerek çıkıp bir yerlere gitmeye, bir yerlerden bağrış çağrış dönmeye, köpekler gelip torbaları parçalayana kadar çöplerini kapılarının önünde bekletmeye başlıyorlar. Daha çok bardak, daha çok tabak kırılıp mutfaktaki aletler, makineler ardı ardına çalışmaz hale geliyor, sonunda da su motoru yanıyor. Bilgisayarlar zaten çökmüş oluyor, telefonlar susmuş...

Kimseciklerin ortada görünmediği böyle bir günde, Şeref ara bahçeden seslenip bir şey konuşmak için beni terasına çağırmasa, herkeste birden aynı anda ortaya çıkan bu üzücü davranışların nedenini düşünüp duruyor olacaktım hâlâ.

"Şimdi söyleyeceklerimi sen aklından çıkarabilecek misin, merak ediyorum," dedi bana. "Başını kaldırıp yukarı bak önce, ne görüyorsun?"

Baktım ben de, tepemizde yırtıcı kuşlar süzülüyor. "Göstermesem göreceğin yok, bahçeyi dinle şimdi de, bana ne duyduğunu söyle."

"Arılar uğulduyor..."

"Mavi kafalı sineklerle beraber..." dedi, "Şu aralar buradan birilerinin daha gideceği anlamına geliyor bu."

Su motorunu, gidecekler gittikten sonra tamir ettirecekmiş, önlem alınam için uyardı beni. Böyle zamanlarda bahçeye de, mutfağa da adımını atmaz. "Bilmediğimi sanıyorlar, sergiledikleri pis davranışların altında, burada çalışanlarla sinsice mücadele eden bir adam olduğum düşüncesi yatıyor.

"Bu aşağılık görüşte birleştiklerini benden gizlemek için o işe bu işe koşturmaya başlıyorlar, çekilmez biriyim ama onlar yine de burada yaşamaya devam edecekler, nedense... Korkularından kırdıkları şeyleri saklıyorlar köşe bucak...

"Koşturdular ya bunlar, bahçeyi filan suladılar, çok iş yaptılar... Fazladan harcadıkları çabanın bir karşılığı olması ge-

rektiğini düşünmeye başlıyorlar. Samimiyetsiz çabalarından dolayı ben onlara minnet borçlu olmuş oluyorum."

Yanlış beklentiler, yanlış davranışlara yol açıyor, havası değişiyormuş bahçenin ve böcek, kuş cinsinden bazı hayvanlar kokusunu alıyormuş bunun.

Sesimi çıkarmadan susup dinledim sonuna kadar. Bana bir şeyi eksik düşünmüş gibi geldi açıkçası. "Çalışanlar senin yüzünden gitmek istediklerini söylüyorlar Şeref," dedim.

"Söylerler, seni de gelip bana şikâyet ediyorlardı, haklılar mıydı şikâyetlerinde? İşlerini iyi yapmadıklarını gördüğümde sinirleniyorum, yaptığı işe kendini veremeyen insanları sevemiyorum. Çalışmıyordu hiçbiri de..." dedi.

"O kadar kızman gerekiyor mu, çalışabilseler çalışacaklar ama güçleri ayakta kalmalarına zor yetiyor, dayanıksızlar. Hepsi kafasını bir şeye takmış, biliyorsun nasıl sigara içtiklerini..."

Birden öfkelendi bana. Zaten ona karşı hep buraya zarar veren insanları savunuyormuşum... "Hepsini biz o hale getiriyoruz, güç kullan bak, güçten düşüyorlar mı..." dedi. İyi yüz göstererek çalışanları tembelliğe ittiğimiz anlamına gelecek sözler etmeye başlayınca, "Sen elinde kırbaç olmadığı sürece kimsenin işini iyi yaptığına inanmayacaksın, o kadar düşüneceğine kendine bir kırbaç al," dedim, sarsıldı bunu duyunca.

Söylediğim gibi öfkelenmekte haklı değilse gerçekten yüzüne bakılamaz oluyor. Odağı parçalanmış gibi ifadesi şaşaladı birden. Görüntüsünden ürktüysem de, bu kez inatlaştım, üstünde düşünmesi gereken bir şey söylediğim inancıyla tartışmaya devam ettim. Haklı olduğumu kabul edip yatışacak mı, diye.

Alınıp güveneceği bir şeyi tatlılıkla söylerseniz de hiddetlenir, bunun cezası da onu ne hale getirdiğinizi görmek olur. Sonunda nefesim tükendi, yüzüne daha fazla bakamadım artık.

Bu hiç değişmiyor, haklıysam tartışmalarımız böyle sonuçlanıyor. Yapacak bir şey yok, susup yatışmasını bekliyorum. Sonra birkaç gün, o dakikaların kötü duygusundan sıyrılmak için ortalıktan çekiliyorum. Pencerelerimiz de karşı karşıya... Arazi epeyce geniş ama evler birbirine çok yakın, bazıları bitişik, kapı büyüklüğünde pencereler toprakla bir, düzayak... Yani uzun boylu saklanamazsınız da burada.

"Nasıl arkadaşlar, sizin oralar ormanlık mı? Sus pus, olmaz ki... Biraz anlatsanız ya... Hep ben konuştum..."

"Dağlar çıplak, vadi yeşildir, ama ormanlık bir alan sayılmaz," dedim.

"Tahminimce keklik vardır oralarda, arazi öyle gösteriyor... Domuz bırakmamışlardır... Rüyamı es geçtiniz de... Görsem yüzünü yabancılamayacağım Şeref Bey'in...

"Hayatımda üç dört kez oldu bu bana, hepsinde de ölümden döndüm, anlatırım... Gelmeyi çok istedim ya, ilk andan itibaren gönlüm kabul etti bu işi... Huylandım, yanlış anlamayın da, sebebi vardır böyle şeylerin, kalırsam şahit olursunuz, hislerim kuvvetlidir, hanım olsa anlatır... Onu iki kez otobüsten indirdim, son anda aşağı çektim, ikisi de kaza yaptı otobüslerin, kurtulan yok... Biri nişanlıyken oldu, biri biz evlendikten on yıl sonra. Şimdi bunu anlatmayacağım da, hanım, Gelecek Danışmanı, der bana, fal baksam çok para kazanırım ama hoşlandığım işler değil... Ava giderken de yaşıyorum aynı şeyi. Kaç ördek, kaç keklik vuracağımı bilirim, hiç de şaşmaz... Hatta o anlar önceden gözümde bir bir canlanır bile... Medyumluk diye bir şey var, bunu nasıl meslek edindiklerini aklım almıyor da, ben kendimde izine rastladım... Olgun kardeş bir iki kez seninle de konuştuk telefonda, içimde iyi kötü bir şey uyanmadı. Şeref Bey'in sesini duydum, hâlâ kulağımda desem inanmayacaksınız... Rüyamda karşıma çıkan o diye tahmin ettim dedim ya, aklıma

acaba av arkadaşı mı olacağız diye bir düşünce geldi, ondan sordum, arazi ormanlıksa... Şeref Bey'in tüfeği var mı?"

"Var, ama kullanmaz," dedi Giray, dönüp bir göz attı bana. "Biz hiç görmedik, sadece olduğunu biliyoruz..." dedim, susup dalgınlaştı Cömert.

Şerefe karşı içimde yine öfke uyanacak diye korkuyorum. Sözlerinin etkisinden sıyrılma telaşıyla öyle düşüncelere sığınıyorum ki, kiminde o an şaşırıp irkilmem, içimi acı bir pişmanlığın kaplaması kendime dönüp kafamı toparlamama fayda etmiyor. Kızgınlığım ona yöneliyor bu defa, gözüm kötülükleri görmez oluyor.

Cömert, Şeref'i vuracak, biliyorum bunu. Garajda nasıl zayıf düştüğümü anlattım size, hikâyenin sonunu gördüğüm anda, saçma bir düşünce bakışımı değiştirdi. Adamın karşısında şefkat dolu bir duygulanmayla kendimden geçtim. Saklamıyorum, Şeref'i vurmasını onayladım onun.

Tüfek zihnimde de patlamış olabilir. Yolda bir ara bunu da düşünmedim değil. Gördüklerim adamın yüzüne benden yansımıştı belki... Kıyafetini uygun görüp ona Şeref'i vurma rolü verip vermediğimi sordum kendine.

Daha Cömert'in adı ortada yokken, kendim için endişelenip yardımını istemiştim. Sözlerinin bende öfke uyandırdığını biliyor, kimi zaman onu öldürmeyi düşleyecek kadar... Uygun bir ânını kollayıp bu durumla ilgili konuşmayı denedim Şeref'le, –terasına gitmez olmuştum artık, işe ara vermesine yakın iyice yorgun düştüğü zamanlarda yanma uğruyordum– kapıldığım kötü düşüncelerden kendisini sorumlu tutmamın yanlış olduğunu söylemekle kalmayıp bunun sakıncalarını açıklamaya giriştiği için ayakta durmakta güçlük çekmeye başladı. İstemiyordum ama terasına çıktık birlikte, söz gece yarısına dek uzadı. Onu yıldızların altında aklın doğasıyla ilgili çözümlemeler yaparken bir başına bırakıp yemeğe inmeyi göze alamadığımdan, aç açına uyudum. Akıl, beklenmedik durumlarda sahibini koruma telaşıyla olmadık düşüncelere kapılır, insan mantık filan gözetemezmiş o zaman.

Dikkatimin dağıldığını nasıl fark ettiğini anlamadım, küser korkusuyla, terasın önünden yükselen çam ağacının karanlığına sinmiştim. "Yemek yemesek de olur, önemli şeyler konuşuyoruz," dedi. Her zaman böyle açıktan uyarmaz insanı. Dinlemediğinizi hissederse, boşluğa bir bakış fırlatır, çekip gider yanınızdan. Sonra günler alır yüzünüze bakması. Böyle uzun konuştuğumuzda havanın birkaç kez gerildiği oluyor, yorgunluktan sanırım. Şüphe uyandırmadan, ölçülü bir biçimde yüzüne gülebilirsem yumuşayıveriyor. Aniden öfkelenmesinin hoşuma gittiğine gerçekten inanıp inanmadığını da bilemiyorum. Herhalde inanıyor buna.

Aklıma öyle esmiş gibi, ay ışığıyla beslenen bitkiler olup olmadığını sordum, ciddiye alıp hangi bitkiden hangi tanrının fısıltısı yayılırmış, anlatmaya başladı. Kâhinler bu fısıltılara kulak verirlermiş zaten. Her birinin gidip gelip kulağını dayadığı seçilmiş bir ağacı varmış...

Gecenin sonuna doğru, girişe bir kapı yapacağını söyle-

yip sözü insanlarla uğraşmanın sinirlerimi bozmuş olabileceğine getirdi. "Duvarları yükselteceğiz, aşabilenler arasından bizi doğru anlayanlar çıkar belki, sen de olur olmaz herkese açıklama yapmaktan kurtulursun böylece," dedi. Kapıyı tasarlamış bile. Simsiyah, taş bir kapı olacakmış. Ta uzaklardan görülecek büyüklükte bir kaya kütlesi. Taşı dünyanın en eski madeni olan demirle yan yana getirecekmiş. O büyüklükte yekpare bir taşı bulup bulamayacağımız, bulsak da, buraya nasıl taşıyıp getireceğimiz kafama takıldı ama yaratıcı heyecanını köreltmek istediğimi düşünür diye sesimi çıkarmadım. Kapının nasıl açılıp kapanacağını sordum yalnızca. Elektronik bir gözü olacakmış. "Yaptığımda görürsün, gökten düşmüş gibi duracak..." dedi, "Aslında bir heykel..."

Söyledim size, hiç böyle düşünceleri yoktu, bu hali beni ürkütüyor, yerin göğün sarsıntısını anımsatacak bir heykelle insanları kapıda durdurmak istiyor... Yanından ayrılacakken elime bir kağıt tutuşturdu, "Tabletlere yazdırmayı düşünüyordum bunu, on bin yıl önce batmış bir adanın öyküsü... karar verdim, kapıya kazıtacağım, okursan hoşuna gidecek," dedi.

.... Her şeyi ada onlara vermekteydi, yapı için gerekli türlü malzeme ve madenler, her türden ehli ve yabani hayvan, onları yetesiye besleyebilecek, göl, ırmak, ova ve otlaklarla dünyanın en güzel kokularını sapan, özlerinden içkilerin, şifa veren ilaçların, yağların yapıldığı kökler, otlar, çiçekler ve ağaçlar, beslenmek için muhtaç oldukları zahire, türlü sebzeler, tüm kabuklu ve yumuşak meyve çeşitleri görülmemiş güzellikte ve sayısız denecek kadar bol yetişmekteydi. Adanın sunduğu doğal zenginliğin bilinci içinde evlerini ve kentlerini imar ederek

zevkle süslediler. Kullandıkları sular Poseidon'un kutsal ormanına geri dönmekte ve buradaki her türden ulu ağaçları beslemekteydi.

Rüyama girdi sonra. Büyük bir kaya kütlesi dağılıp ufalanıyor... Her bir parçanın çakıl taşı gibi biçimlenip yuvarlanmasına şaşarak uyandım uykumdan. Derin bir hayretle bunların çakıl taşı değil fındık olduğunu anlıyordum ve içimde az önce kabukluymuşlar gibi bir hisle, çevreme bakınarak fındıkların kabuğunu arıyordum.

Etkisinde kaldım rüyamın, dayanamayıp Şeref'e anlattım. Gözlerini gözlerime dikip fındık yiyip yemediğimi sordu.

Unutmuşum, o sorunca anımsadım, fındık dolu bir kâseyle mutfakta yere oturup hepsini yiyip bitiriyordum. Kucağımda da bir kedi uyukluyor...

"Vahşi yanın törpüleniyor, dikkat et, evcilleşiyorsun, sivriliklerini korumaya bak," dedi. Şaşırdım doğrusu, ben rüyamı, öyle gökten düşmüş gibi görünecek bir kapıyla kendimizi dış dünyadan ayıracak olmamızın anlamsızlığına yormuştum. Ara sıra sözünü eder, burada yalnız yaşadığı ilk yıllarda, uyku ve rüyalar hakkında epeyce şey yazmış. Okumaya isteklenip boş bir zamanıma bırakıyordum, dosyalar dolusuymuş çünkü. Vazgeçtim, kesinlikle okumam artık.

Neyse ki burada yaşayan herkes unutma isteğiyle dolu... Yoksa gerçekten huzursuzluk çıkardı. Evlerin kimsenin gizlenmesine izin vermeyen bir mimarisi var, gerçek bir evin değil de, bir ev düşünün içinde yaşadığınız duygusuna kapılıyorsunuz. Mimarının ruhu yanınızda yörenizde tatlı bir esintiyle uçuşup duruyor. Seslenseniz ses verecek size. Kimsenin değilse bile onun görünmez gözü önündesiniz. Her an

karşınızda belirecek gibi. Bir şey hatırladığımda sanki koşup içeri, "Unut," diye bağıracak bana...

Şeref ona, "Sahiplenilemez evler yap," demiş, "unutmaya eğilimli insanlar için, içinde sonsuz bir ferahlıkla yaşanacak..."

Web sayfamızda, mimarımızın, aylarca, burayı çevreleyen dağlarda kafasında düşüncelerle nasıl dolaştığını anlattığı bir söyleşisi var. Araziyi uzaklardan görmek için karşı adalara yüzüyormuş. Ayrıca sayfalarına kullandığı malzemelerden örnekler zımbaladığı, otlar, çiçekler yapıştırdığı, okunması çok zevkli bir inşaat günlüğü tutmuş. Bakır ve su kontrplağı parçaları, galvaniz sac, renkli cam ve ayna kırıkları, küçük naylon torbalarda toz boyalar, çakıl taşları... Sonra, o herkesi heyecanlandıran eflatun pırıltılı toprak... Şeref'le orman yürüyüşüne çıktıkları bir gün, çamlık bir yamaçta gözlerine çarpmış. Cepleri toprakla dolu dönüp gelmişler. "İkimizin de yüzü aynı düşünceyle ışıdı, ruh yakınlığı bu olsa gerek," diye yazmış. Toprağı o yamaçtan kazıtıp çuvallarla araziye taşıma düşüncesi bu. Kazıtıp taşıtmışlar da, iç avlulara yaymışlar toprağı. Sonra, bolca kara kalem çizim ve fotoğraf var içinde. İşçilerle çalışırken... Şantiye çadırında topluca yemek yedikleri sırada... En güzelleri de Şerefle katıla katıla güldükleri kareler. Yine ikisi birlikte, benim de çok hoşuma giden siyah, sivri sivri çanların tepesinden uzaklara bakıyorlar...

Şeref'e onun neden hiç buraya gelmediğini sormuştum, "Tutkusunun peşinde... Avcıdır Sadık," demişti. Evlerin temel çukurları kazılırken solucanların parçalanıp kıvrım kıvrım ortalığa saçılmasına çok üzülmüş. Bunu okuduğumda onun hayvanları incitmekten çekinen bir insan olduğunu düşünmüştüm. Sağına soluna nota işaretleri serpiştirdiği, şi-

ir mi, şarkı mı olduğunu bilemediğim dörtlükler yazmış solucanlar için. Şeref'in çocukluk arkadaşı. Gençliklerinde birbirlerine kırk yaşına geldiklerinde aynı denizde birer ada alma sözü vermişler.

"Alacaktık ama paramız yetmedi, ancak bir ada alabiliyorduk," diyor Şeref, "üç ay dolaştık denizlerde, burayı kurma düşüncesi de zaten o zaman kafamda oluştu, suların üstündeyken. Araziyi tanıyordum, döndükten hemen sonra gelip satın aldım burayı. Bir adaya gidemeyeceksem, bunun yerine ne koyabilirim diye düşündüm. Son gün, akşamüzeri küçük bir adanın yakınlarında demirledik. Güneş yarı yarıya batmıştı, suya girmiş eriyor artık... Adaya dönüp baktım. Sarı beyaz bir çiçek gibi... Sağımızda, gerimizde kalmıştı biraz, denizin üstü başka bir ışıkla örtülmüş, güneş eriyiği bir renk... Sabah, gözümü açıp suya atladım, adaya yüzdüm. Denizden çıkmış yeşil bir çalı gibi görünüyordu suyun içinden... O anda kararımı verdim... İnsanlar için bir unutma bahçesi yapmak..."

Bilmelisiniz ki ben buraya o amaçla gelenlerden değilim. İnsan bazı şeyleri kendiliğinden unutur, isteyerek unutma düşüncesiyle bu bahçede karşılaştım ilk defa. Şeref'i tanıyan bir arkadaşım beni zorlamıştı, aslında kâğıt yapmayı öğrenmeye gelmiştim, aklımda sadece bu vardı, kokulu kâğıtlar yapmak. Naneli, kekikli, papatyalı... Konuşmalar dikkatimi çekti. "Biz hayata böyle bir bilinç noktasından bakıyoruz," diyorlar. İçimde merak uyandı, nasıl bir nokta bu; unutmaysa, neyin bilinci? Yerimde kim olsa etkilenirdi, herkes neyi nasıl unutacağına kafa yorup duruyordu, günün 'boşluğunu' doldurmak için de değil üstelik. İnançla yapıyorlardı bunu, başka türlü o ümitli hava oluşmaz. Herkesin yüzüne dinleme tazeliği gelmiş.

Daha sonra olanlardan evleri mi sorumlu tutmalıyım, yoksa, herkesin her düşüncesine fazlasıyla değer verilen bir

yerde düşünceler ağırlığını mı yitiriyor, bilmiyorum. Bütün o insanlar gitti, hepsi unutmak istedikleri hayatlarına geri döndüler. Şeref'le ben kaldım burada, bir de Neslihan, odaların temizliğinden sorumlu. Bir kış boyu, üçümüz... O kadar çok yağmur yağdı ki tanrının ve mimarımızın yardımıyla gidenleri unuttuk. Önceki bahar yeni insanlar gelmeye başladı. Şeref hakkında bildiğim çoğu şeyi o arada öğrendim, Neslihan'ın anlattıkları, kendisinden dinlediklerim... "Şeref giderse bırakmaz beni, yanında götürür..." Neslihan'ın öyle bir bağlılığı, inancı vardı ona. Şiddetli yağmurlarda araziyi su basıyor... Yağmurlukları sırtımıza geçirip evlerin çevresinde kanallar açıyorduk, bazen bütün gün. Çılgınca bir mücadele. Yatağıma uzandığımda yorgunluktan hayal görüyordum. Ne onda ne de bende birbirimize daha fazla yakın olma isteği uyandı, merak ediyorsanız.

Ama daha geldiği gün Şeref'e bakarken Ferah'ın gözlerinin bir ışıltıyla simsiyah kesilip büyüdüğünü gördüm.

İKİNCİ BÖLÜM

Şeref'ten fazlaca söz ettiğimde içimi bir huzursuzluk kaplıyor. Daha çok da isteğimin dışında ona karşı bir şey söyleme noktasına geldiğimde oluyor bu. Nedeni açık, aramızda duyulmasından korkuyorum. Ağzımdan çıkıverecek bir sözün kulağına gitmesini hiç istemeyeceğim kişi de Ferah... İnsanların orada burada durdurup konuşmaya çalıştıkları bir yazar olmasından başta etkilenmiştim; arkasını döner dönmez sıkıntıyla yüzünü buruşturuyor. Gelmesinden çok önce, kesin bir kararla bırakmış yazmayı. Ne anlattığını bilmiyorum, kitaplarını okumuş değilim, bir gün okurum belki...

Söylemiştim, aramıza bizimle yaşamak üzere katılacak kişilerin zaten yaptıkları işi bırakmış olmaları gerekiyor, ana kuralımız bu. Geldiğinin ikinci günü, pazarda erkek gömleği satan bir adam onu tanıyıp heyecanlanınca içimden hemen koşup kitaplarını almak geçmişti. Ama o geceki konuşmalarını dinleyince isteğim kırıldı, merak edip okumayı düşünmedim bir daha. Bizim onu duyup duymamamızın önemi yokmuş gibi sesi yükseklere çekiliyordu. Orada, yanımızda oturuşuyla hepimizi aldatıyormuş gibi bir duyguya

kapıldım açıkçası. Sonra da pek değişmedi bu. Varlığı benim için yanıltıcı olmasın diye, bilerek, söylediği her şeyi aklımda tutuyorum Ferah'm. Sesinin tınısı uyarıcı oluyor. Böylece uzak durup korunuyorum ondan.

O geceyi kolayca, şimdi yaşıyormuş gibi anlatabilirim size.

Olgun Ferah'a, öyküyle roman arasındaki farkı sordu yemekte. Daha onunla hepimizin ilişkisi tebessümle bakışma aşamasındayken dirseğini masaya dayayıp (benim adım Tebessüm bu arada), "Şiir hakkında yeterli bilgin var anlaşılan," dedi.

Usul usul yağan akşam yağmuruyla sessizleşmiş, belki de bunun son yağmur olacağını, günlerin birdenbire uzadığını, artık akşam yemeklerimizi aydınlıkta yiyeceğimizi konuşarak göle düşen damlaların sevinçli, sıçramalı duygusuna bırakmıştık kendimizi.

Ferah'ın Olgun'a ne dediğini duyunca dönüp bir an yüzüne baktım, onunla yakınlaşma isteğim yok oldu. Kalkıp kapıyı araladım yavaşça. "Yaz geldi..." diyecektim, vazgeçip bahçeye süzüldüm. Ben bu hışırtıları biliyorum... Meşeler yapraklanıyor, papatyalar soluyor... Ağaçların ruhu ince bir kokuyla göğe çekiliyordu...

"Kaçırıyorsunuz olanları," diye seslendim, ama ilgilenip bakan olmadı, sigara içmek için çıkarlar, çıkarlarsa... Kuşlar susmuş, mırıltılarımız bile dinmişken Ferah hırçınlık edebiliyordu işte.

Yüzümü yağmura tutarak biraz dolaştım bahçede, sonra dönüp sessizce yerime oturdum. Gelenlerin ilk hali böyle can sıkıcıdır, her yerden duyulacak yükseklikte bir sesle bağırarak konuşur, hınçlı solumalarla düşe kalka dolaşırlar ortalıkta. İçlerinden taşan huzursuzluğu, coşku sanmalarına diyeceğim bir şey yok, ama coşkuları tehlike yarata-

cak boyutlara ulaşabiliyor... Ellerini bir dala uzatıp çekiştire çekiştire sonunda kopardıklarını, o sırada biriyle gülüp konuşmakta olduklarını gördüğünüzde, ister istemez, farkında olmadan yanan sigaralarını da ellerinden fırlatıp burayı yakabilecekleri aklınıza geliyor. Önceleri dayanamayıp uyarıyordum, birden hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlayanlar oluyor, vazgeçtim. Biz ağaçlara, çiçeklere bu kadar uzak kaldık, ne kötü, halimize bakın diye, oturup yere gözyaşı döküyorlar.

Ferah ilk gün, kimseye sormadan gidip Şeref'in kapısını çalmış, "Ne kadar inceymişsiniz, sizi başka türlü hayal etmiştim... Girebilir miyim biraz içeri... Daha fazla merak edemeyeceğim, tanımaya geldim sizi," demiş. Şeref hoş karşılamaz böyle şeyleri, yollarını şaşırıp yanlışlıkla uyuduğu odaya girenlere kızmaz ama böyle kapısını zorlayanlara kızar. Neslihan anlattı bana: "Sinema odası için diktiğim minderleri göstermeye gitmiştim, birlikte perdelerin ölçüsünü almaya inecektik aşağı. Bu geldi, evin içinde gezinmeye başladı, Şeref girmesine ses etmedi ama konuşmadı onunla pek."

"Aaaa... Saat koleksiyonu mu yapıyorsunuz..." demiş, "Çok güzeller, duvardaki resimler kimin?" İlk eşinin, ikinci eşinin, çok yakın bir arkadaşının... Üçünün de saat koleksiyonu yaptığını söylemiş... Şeref de, "Hayır, bir aralar saat yapıyordum," deyip susmuş. Bunu daha sonra Ferah kendisi de söyledi bana. Hiç şaşmadığını... "Bütün ilginç insanların zamanla bir meselesi olmuştur, eminim kol saatiniz de yoktur sizin, bakın nasıl biliyorum," demiş Şeref e. İlk duygusunu benden gizlemeye gerek duymadı. Şöyle bir duruşuyla Şeref'i ilk eşine benzetmiş. Yüzü hiç benzemiyormuş da, bakışı...

Şeref in duvarlarında ilk gençlik yıllarında, Japon resminden etkilenerek yaptığı beş altı resim asılıdır. Uzun uzun onları incelemiş.

"Topuklu ayakkabıyla evin her köşesini takır takır dolaştı, baklava getirmiş Şeref'e. 'Mutfağa verin' dedi Şeref, 'Hayır bu sizin' diyor... 'Ne güzel küp... Bunlar enginar çiçeği mi? Siz mi kuruttunuz?' Meraklı çok, eli kavanozların içinde, 'Bunlar ne tohumu? Aaaa... Böcekmiş bunlar...' Pembe porselenlere kadar soruşturdu, girmediği bir hela kaldı, kızdı öyle gezinmesine Şeref, çalışacağım deyip bilgisayarın başına oturdu, döndü arkasını buna... Keşke ben de dürbünümü getirseydim, keşke ben de gaz lambamı... Benim de böyle bir çini sobam var... İlgilenmiyor, zorla mı... Mecbur kalıp terasa çıktı, oradan da başını içeri uzatıp bu defa bana bir şeyler sormaya başladı." Neslihan'ın da ondan pek hoşlanmadığını söylememe gerek yok sanırım, benim gibi o da Ferah'ı kafasında bir yere oturtamadı. Şeref, "Aaaa... Kim var burada bonsai yapan?" diye sormasına kadar susup buna ters cevap verince Ferah artık inip gitmiş oradan.

"Kimin terasında dolaşıyorsanız o yapıyor herhalde," demiş.

Olgun hiç kitap okumaz değil ama büyücülükten, içimizdeki sınırsız potansiyelden, ruhun hallerinden söz eden kitaplar okur daha çok. *Ruh Gölü* diye bir kitabı uzun süre elinde dolaştırdığı için akşam yemeklerinde hep böyle şeyler konuşulmuştu. O sıralar, kendilerine bir fırsat doğmuş gibi, aramızdan kimileri sabah akşam birbirlerinin kahve falına bakmaya başlamıştı. Şeref, "Kim başlattı bunu, söyleyeceksiniz," diye hepimize birden bağırmıştı sonunda. Gölün içinden bir çift kahve fincanı ve bir gözlük çıkarmış. Sırrı çözülemedi kim yapmış, neden orada o fincanlar, bu gözlük hangimizin peki? Sahiplenen olmadı. Şaşmamak gerek, çünkü, çalıların otların arasından çıkan gözlüklerin sahipleri de bulunamıyor burada. Bir unutma ânında çıkarıp ellerinden bırakıveriyorlar herhalde. Bahçıvanlarımız çeşit çeşit gözlükle dolaşır. Düşündürücü olan daha çok fincanlardı...

Ben, "Gölde yıkamak istemişlerdir fincanları," demiştim. Neslihan, "Fal tutsun diye atmışlardır," demişti. Şeref de, "Bir dangalak fincanlarla düşmüş göle."

Burası fal bahçesi değil... Şeref'in bütün o ağaçları gölün kıyısına, fincanların içine bakıp fısıldaşacak insanlara gölge versin diye dikmediği ortada. Ama öyle olmadığı unutuluyor...

Bize söylememişti, Olgun, kendi kendine bir şeyler karalıyormuş. Aynı soruyu daha önce buraya gelip giden başka yazarlara da sorduğunu duymuştum, bunu ilk defa açıkladı o akşam. Ferah'ın, bildiklerinin ötesinde bir şeyler söyleyeceğini hissetmiş olduğundan değil yani, herkese soruyor... İnsanları mutlu bir sessizliğin sarmasına dayanamayıp bir sözle gerginlik yaratan kişiler vardır, Ferah da onlardan.

Susarsınız, çünkü, havada ani bir parlama olmuştur, her şey kendi içinden gelen bir ışıkla aydınlanmıştır... Bu parlamaya karşı dayanıksız birileri hiç eksik olmaz buradan.

Parlamanın şiddetleneceğinden korktuklarından o kadar eminim ki...

Ferah'ın sonra yaptığı açıklamanın sadece bana saçma geldiğini de sanmayın.

"Şiiri uzaklara bakarak, öyküyü komşu evlerin pencerelerine bakarak, romanı da başını eğebildiğin kadar eğip önüne bakarak yazarsın. Aralarındaki farkı yaratan bu, ayakta da yazamayacağına göre oturuyor olman gerekir," dedi Olgun'a. Olgun düşünmeden güldü sözlerine, sonra üstünde kafa yorduysa, bilemem.

Ben de güldüm ama onun değil, Şeref'in söylediğine. Tabağını yavaşça itekleyip ağır ağır, "Yazmayı bırakman iyi olmuş. Yoksa gelmezdin buraya..." dedi Şeref, "Tanıyamayacaktık seni... Demek öyle, her şeyi kuş bakışı görüyorsun..."

Daha yükseklerde uçan kuşlar var, yakalanırsın dikkat

et... Söylediğinden bu anlamı çıkardım ben. Ferah'ın istediği de zaten Şeref'in onu yakalaması... Yakalayamadığınız birine yakalanırsanız, biraz da onu yakalamış gibi olursunuz. Şeref'e bakarken gözlerinde böyle bir pırıltının yanıp söndüğünü gördüm. İri siyah gözlerinin etrafında gece mavisi bir kalem gezdirip dudağına parlatıcı sürmüş, başta dikkatimi çekmemişti. Kolumu dizime dayayıp elim yüzümde oturmaya başlayınca fark ettim bunu.

Daha Şeref'i tanımıyor, yanında kimsenin aşağılanmasına göz yummaz.

"Yooo... Unutma fikriyle yola çıkmış olmanız heyecan verici, gelirdim mutlaka, burayla bağım olsun isterdim," dedi Ferah. "Başından beri izledim sizi, bu çeşit oluşumları önemsiyorum." İlk duyduğunda sevinmiş çok.

Sezdiğim bir şey var ama Şeref'e söylemedim. Biliyorsunuz, sürekli kendisini gözlediğimden kuşkulanıyor, bir neden olmasa da, buraya yeni gelen kişilere kötü davranır hep. Herkes de kapısını zorlamıyor... İlk birkaç gün konuşmaz hatta, kaçar onlardan, yemeğini evinde yer. Acaba bizi istemiyor mu duygusu yaratır insanlarda. Bir ürküntü nedeniyle tanışma zorluğu yaşadığını, yoksa kendini böyle her gelenden saklamayacağını düşünüp önceleri onun adına üzülmüştüm. Sonra içimde bir sezgi uyandı, özellikle yapıyor bunu, bilerek, insanların hareketlerine bir ölçü gelsin diye. Başka türlü burada eşit ilişkiler içinde olamayız.

Çevresine huzursuzluk yayarak herkese üstünlüğünü hissettirmeye çalışanlara, böyle şeyler hissettirmekte bir kötülük yok. Ama buna kalkışmayacak olanlar küsüp alınıyor bu arada. Yeni gelenlerle ilgilenmek de benim görevim. İsteme-

yerek onlarla oturup Şeref hakkında konuşmak zorunda kalıyorum, söylediklerimin hepsi de kulağına gidiyor.

Ferah, "Hepinizi kutlamak gerekir," diye devam etti sonra, "başta sizi Şeref Bey, her şeyiyle güzel bir yer yarattığınız için... Ama gözüm bir akarsu aradı burada, gölünüz de çok zarif... Böyle durup duran suyun da bir hoşluğu var... Durgun su da insanı kendine çeker... Evet de..."

Unutma Bahçesi'nde bir göl olmayabilirmiş ama mutlaka olması gereken şey bir ırmak... Bunun, mağara ve hapishaneden daha anlaşılır bir istek olduğu ortada. Bir an aklımdan, erkeklerin kendilerini bir yere kapatmak, kadınların da akıp gitmek istediği düşüncesi geçti. Söyleyecektim ama Şeref, "Olur hanımefendi, sizin için de bir ırmak yatağı açarız buraya, arazi uygun," deyince sustum, "cennete mi dökülsün, cehenneme mi, onu söyleyin bize."

Gülümsemeye çalışarak, "Yerlerini biliyorsunuz galiba siz... En kesin unutma biçimi ölüm, fark etmez," dedi Ferah. Bir an, ta içinden ürpermiş gibi omuzlarını yükseltip bırakarak ölümle ilgili sesli düşüncelere daldı sonra.

Binlerce yıl önce, 'Ölmeden önce bir ırmakta yıkanıp dünyayı unutalım, öyle gidelim ölüme' demiş insanlar. Şeref'in buraya yapacağı ırmak, mutlaka bir kapıdan geçerek akmalıymış. "Adı da ölüm kapısı olsun." Giray defterini çıkarıp yazdı bunu. Onun hoşuna gitti ama benim içim sıkıldı.

"Şelaleyle göl var, size yetmiyorsa bize yetiyor, ne ırmağı?" diyecek oldum, mavi siyah bir bakışla dönüp bana "Susma ırmağı," dedi, "izin verin bir saniye, Şeref Bey'e bir şey söylüyorum."

"Buyurun, ne söylüyorsanız..." dedim.

"Biz mitolojik bir ırmaktan söz ediyoruz," deyip başını çevirdi.

"Yaa... Bilmiyorsun sen," diye mırıldandı Şeref bana doğru,

"Ne konuştuğumuzu anlamadın..."

Sözcükler yerli yerine oturmamış olsa da, aralarında özel bir dil kurulmuştu, o da henüz bunu bilmiyordu, konuştukça sesleri hızla kendi sesleri olmaktan çıkıyordu. Şeref sesinin bir yerlere doğru çekildiğini hissedip bir noktada uyanacak, silkinip kavga çıkaracak diye ümit ettim ama Ferah'la alay etmeye başladı.

Aramızda bir düzey farkı olmadığını ona anlatmak için mi, bilemiyorum.

"Nasıl bu kadar yukarılara çıktın, bir çekime kapılıp boşlukta yitme korkun yok muydu?" filan, diye...

"Bir yerden bir yere çıkmadım ki, hep yukarıdaydım..." dedi Ferah.

"Niye geldin buraya, düşüp parçalanma ihtimalin yokmuş demek ki, eline süpürge verip biz sana temizlik yaptıracağız şimdi."

"Yaptırın istediğiniz kadar."

"Niye canım, her şeyi kolayca kavrayıp basitçe anlatmak varken... Kalsaydın yukarıda... Merak ettim, seni aşağı ne indirdi..."

"Buraya gelmek aşağı inmek oluyorsa..." Ferah acı bir gülümsemeyle çatalını havada sağa sola döndürerek, "Çeşitli uyarılar almıştım Şeref Bey, terbiyesiz bir insan olduğunuzu söylemişlerdi bana," dedi.

"Hasta yaratıklar hasta yaratıklarla arkadaşlık eder, terbiyeli insanlar benim terbiyesiz olduğuma karar verebilirler tabii. Yanlış düşüncelerle gelip bizi ele geçirmeye uğraşmış olmasınlar..."

"Sizi çözmeye uğraşmışlardır olsa olsa," dedi Ferah.

"Yaaaa... Ben de bunu anlayamamışımdır, çözemedikleri için sizi gönderdiler buraya öyle mi?"

"Öyle Şeref Bey, evet, görevli geldim buraya, sizi anlayıp döneceğim sonra... Aşağı inme nedenim bu... Hakkınızda

duyduğum şeyler beni aşağı indirdi... Çözülemeyen şeyleri belki de kendisi çözülemeyen bir insan çözecektir, diye düşünüp geldim. Doğru düşünmüş müyüm?"

"Saçmalıyorsunuz bence... Bu akşamı size kim verdi... Ne anlatıyorsunuz şimdi bu insanlara, bakın rahatsız oldular... Her şeyi paylaşmaktan yanayım ama iş zamana gelince zorba kesilirim, kimseyle zamanı paylaşmam... Neredeysem, oradaki akşamlar, sabahlar benim... Kaplayıcı yaratıklar!"

"Ben susuyorum, bu konuşma yanlış bir yere gidiyor. Neden bu kadar sinirli olduğunuzu anlayamadım, bu güzel bahçenin içinde..."

"Güzel mi? Ohooo... Çok eksik var burada, hem de ne çok eksik... Salakça beklentiler bunlar, siz hepiniz zaten doğanın insanı yumuşatan bir şey olduğunu sanırsınız... Bakın hanımefendi, ırmak filan yok, kaynar su... Aklımda kaplıca var benim, ne zamandır düşünüyorum bunu. Buraya gelmek isteyenler, önce bir kaplıcaya gitsinler diyorum. Üç ay... Dört ay... Yıkansınlar, kaynar suyla, yanlış düşüncelerinden arınırlar mı sizce, ne dersiniz, getirelim mi bu kuralı?"

"Hayır, hayır... Dalgalı bir sahilde kayışla palmiyelere bağlatın insanları, daha iyi arınırlar."

Olgun kalkıp gitti o arada, dışarda bağırdığı şarkılar duyulmaz olduğunda, Giray sandalyesini öne çekip defterini çıkardı. Baksa, ayıp diye, işaret edecektim ama başını kaldırmadan yazdı yazacağını.

İki kişi arasında tırmanan böylesi bir gerginliğin yıkıcı bir kavgayla sonuçlanmasından doğrusu pek rahatsızlık duymam. Tersine, asıl bir noktadan sonra sözün gevşemesi mutsuz eder beni.

Sonunda durum öyle bir hal aldı ki, Ferah ona, "Gölge oyununda deveye binmişsin, farkında mısın?" diyor; o da

yanıtlıyor: "Yardım et de ineyim." Buraya geldiğimden beri duyduğum en tuhaf sözler... Bir insanla başta nasıl bir havayla konuşursanız, bu öyle sürüp gider. Onlar adına, kavga edemedikleri için üzüldüğümü anımsıyorum, atışmaya başladılar ve ikisinin de sesi aynı anda kendilerini doğru biçimde duyurma gücünden bir şey kaybetti. Sonra, ne Şeref, ne de Ferah kendi sesini tutturabildi bu ilişkide, bir şarkısı olamadı ikisinin... Huzursuzluk yayılıyor seslerinden... İlk günden beri böyle. Kendilerinin olmayan bir sesle sürüp gidecek bir ilişkiye gözümüzün önünde duyura duyura razı oldular çünkü. Şeref'ten hiç beklemezdim.

Şimdi ikisi nerede konuşacak olsa yanlarından kaçıp gitmek geliyor içimden. Bir eksik anlatım, yanlış anlama çatışmasıdır sürüp gidiyor aralarında.

Ferah'tan çekinmem de bu yüzden, ağzımdan çıkıverecek bir sözün, ona ulaşması halinde Şeref'in kulağında nasıl tınlayacağını o geceden biliyorum. Kendi sesini kaybeden biri, başkasının sesini taşıyamaz.

Yeni bahçıvanımızın pek öyle işten kaçacağını sanmıyorum. "Sizden isteyeceğim müsaade iki gün, sonra ağaçları budar çıkarım, bahçeden yana endişeniz olmasın," dedi. "Gelmeden önce bir tekne işi almıştım, Allahtan iyi gitti havalar, balıkçı teknesinden bozma ufak bir şey ama yetiştireyim diye sıkı çalıştım. Öyle bir yerden geldi iş, adamın balık filan tutacağı yok da, keyfine, binip gezecek... Kazı, macun çek, boya... Tek başıma, iki kol... O yorgunlukla bindim otobüse... Unuttum bak söylemeyi, bir sürü de tohum getirdim size."

Av çantasının içi çiçek ve sebze tohumu doluymuş. "Hanımla amcaya bir çıkartma yaptık burası için," dedi.

Ayrıca pek zorda kalmadıkça karatavuklara ateş etmeye-

ceğini de öğrendim. Hayvanlarla göğüs göğüse mücadeleden yana. Eski usul avcılardan olduğunu söyledi. "Silahlar çok gelişti, benim de merakım var, bir değil dört tüfeğim olsun isterim, inkâr etmiyorum ama dürbünlü tüfekle ava çıkanlardan değilim, sniper sanmayın beni," dedi. "Bu zevkin sorumluluklarının farkındayım, öldürdükleri hayvanın üstünde tepinen, çok vahşi, işkenceci avcılar gördüm. Böyle bir geyik avı macerası da yaşadım, sonra anlatırım size. Hepsi de okumuş etmiş adamlar, iş güç sahibi... Bir tanesinin karısı da avcı, o da var hikâyenin içinde, ava meraklı kadınları tanıyacaksınız... Daha canlı geyik... Ayağını üstüne koyup poz poz fotoğraf çektirdi... Karış karış ölçtü hayvanı, sevincini görecektiniz, dünyaya bedel... Omzuna tüfeği asacak insanın doğa felsefesi olacak."

Kalbim çarptı, Sadık Bey'le ava çıkmış olmasın diye. Korktuğum için soramadım. Şeref'ten, Sadık Bey'in karısının da ava meraklı olduğunu duymuştum, birden işte bunu anımsayınca... "Uzun yıllar önce ayrıldılar, sonra Sadık hep tek başına yaşadı ama karısıyla av dostluğunu sürdürdü," demişti.

Üstüme çöken havanın etkisiyle bir ara Cömert'in, Şeref'in karşısında sessizliğe bürüneceğini düşündüm ama para kazanmak zorunda olması dışında daha önceki bahçıvanlarla arasında bir benzerlik yok. Eminim onunla ilişkimiz tümüyle farklı olacak. Başka türlü konuşacağız Cömert hakkında. Gözlerinde her şeye dayanıklı olduğunu gösteren bir ışık parlıyor çünkü.

Sigarasını ani bir parmak hareketiyle ters döndürüp yanan ucunu avcuna gizleyerek içiyor. Bana kalırsa öksürüğü de geçici, dikkate almadım pek.

Doğrusunu isterseniz, sabah canlılığım onun canlılığı karşısında sönüp gitti ve o solgunlukla öyle anlayışlı bir hava-

ya büründüm ki sonrasında olanları hiç anlatamayacağım şimdi.

Araziye beş yüz metre kala durduk... Yürüyüp uzaklaştı arabadan, yüzü vadiye dönük bir taşın üstüne oturdu. Vadinin boşluğunda gergin, sarı beyaz kanatlarıyla atmacalar süzülüyor... Sonra dönüp arabanın arka kapılarından birini açtı, ayakları yerde, sırtı bize dönük koltuğa ilişip bir sigara daha yaktı. "Şu an ne özledim, biliyor musunuz? Güleceksiniz bana. Av karını özledim... On santim serilmiş olacak dağın eteklerine... Karın üstünde azılının taze izleri, çamlarla kaplı bir vadi karşımda... Domuzların âşık olduğu güzellikte... Sormayın, dalıp gittim... Size doğru yürürken yokladım kendimi... Hepinizi sevmişim... İçim rahat, gülünç bir hikâye anlatayım da dinleyin arkadaşlar. Ama size acıklı da gelebilir...

"Alışverişe gittim, pazara... Sevimliliklerine dayanamadım, on tane ördek yavrusu aldım, dişi erkek olarak, hanım evde istemiyor, aşırı titiz bir insan, balkonda besliyorum, söyleniyor. Bahçeye salmaya başladım, kediler köpekler dokuz tanesini yedi, pekin ördeği... Bir tane kaldı, Badi diyorum ona da... İnsanları annesi zannediyor. Bahçede, caddede köpek gibi yanımda gidip geliyor, vak vak ederek yiyeceğini istiyor, güzel eğitildi bu, harbiden de arkadaşım... Asfalta çişe çıkarıp gezdiriyorum, ıslatılmış ince bulgur yiyor.

"Hadi göle kuş avına gidiyoruz, dediler, Badi'yi yıpratacak bir şey yok, onu da götürelim dedik. Badi seyahate çıktı, sazların arasında Badi'yi kaybettik, aslına dönünce kayboldu...

"Avın son günü odun toplamaya gittim, şansımız kapalı. Öylesine ufak kuşlara, bahrilere falan ateş edip duruyoruz, silah sesi duymak için, alacalı bulacalı yenmez bir kuş... O zamanlar bu işin ahlakı daha oluşmamış bende, patlatıyorum ne uçuyor demeyip. Ben uzaklaşmışım, sazların ara-

sında uzun boyunlu bir kuş görmüşler, ördek olacağını düşünüyorlar, biri tüfeği doğrultup iki el ateş ediyor, vuramıyorlar ilkinde, sonra öteki bir atışta hayvanın boynunu düşürüyor. Büyük kuş vuramadığımız için sevine sevine sazların arasına dalıyorlar, bir de ne görsünler, bizim Badi... Gözlerinden yaş geliyor çocukların, ağlıyorlar resmen... Gizlice sazların arasında yolmuşlar tüylerini, bulgurla mulgurla pişirdiler, bugünkü ganimetimiz ördek deyip Badi'yi yedirdiler bana... Dönüp geldik, kayboldu gitti sanıyorum, seviniyorum da, doğaya karıştı, sazların kucağında mutludur diye... Sonra söylediler..."

Giray cebinden defterini çıkarıp not almaya başladı. "Yazacaksan bu işin çok ayrıntısı var daha, ayrıntısıyla anlatmadım..." diyerek onu uyardı Cömert. "Sözleri yazıyorum yalnızca," diye mırıldandı Giray, "aslına dönünce kayboldu..."

Olgun, "Tüfek gözünde, yüzüne tutmuş bekliyorsun, ucunda da bir kuş... Ne hissedersin?" diye sordu bahçıvanımıza.

"Beklemezsin ki bir defa, atıp vurmayı düşünürsün, vurduktan sonra okşar seversin hayvanı. Ne amaçla bunu sorduğunu anladım tabii ama Olgun kardeş, avcıların çoğu doğa dostudur, sevmeyi bilmediklerini sanma, yanılmış olursun, sevgi vardır onlarda. Avcının sevgisi bir hayvanı vurmasından sonra ortaya çıkar."

Sessiz ve Hışırtısız Dehşet

Yaşadığı hayatı istemeyen insanlar geliyor buraya. Şeref'in böyle bir şeyi neden istediğini daha tam olarak, hissedip kavradığım derinlikte anlatıp açıklamadım size. Bu ayrı konu, beni düşündüren bazı şeyler yok değil, ilgisini üstüme çekebilirsem, ruhunun taştığı bir gün, kafamda birikenleri tartışacağım onunla. Benim de, içimden boşalan bir soluk-la kendim olmaktan çıktığım, havadaki parlamalar gibi bilinmez anlarım oluyor. Önceki yaz, böyle bir durumdayken aramızda bir konuşma geçti, yakınımızda çıkan bir yangın sırasında. Gece geç vakit, karşı tepeler tutuşmuştu, iyi bir zaman değildi, az daha kopuyordu ilişkimiz.

Başvuruda bulunan kişilerle yazışmalar yapıldığı için doğal olarak niye geldiklerini bildiklerini sanıyorsunuz. Geçmişlerine ait kimi şeyleri unutmaya karar vermişler; her şeyden önce, bu bana yalnız kalmayı göze almış olduklarını düşündürüyor. Ama hafta geçmez, yanınıza sokulmalarından, yalnızlıkla başa çıkamayacaklarını anlarsınız. İşim sadece onları garajdan alıp getirmek olsa, bunun sözünü bi-

le etmezdim, asıl görevim gelenleri buradaki yaşama alıştırmak. Kendimi de sakınmıyorum, unutabileceğimden fazlasını unutmuş olduğumdan zamanım bol.

Hepsinde aynı şeyi gözledim, korkularını sevinçleriymiş gibi kolayca dışa vurup üzüntülerini sır gibi saklıyorlar. İçimde merak uyandı, "Yaşamlarında ne olmuş ki, böyle zayıflık neşesi sarmış bu insanları?" dedim Şeref'e, "Sence korkularından niye hiç utanmıyorlar?"

"Onlara utancına katlanamadıkları ağır şeyler yaşatılmış olmasından olabilir, duydukları üzüntünün derinliğiyle ilgilidir bu," dedi, "korkularını bağışlayarak rahatlıyorlar demek ki... Düşün bakalım, insan neden dertli hale gelir, daha çok hangi üzüntüler derine işler?"

Düşündüm ben de, "Bilmiyorum ki, haksızlığa uğradıkça galiba..." dedim, "Öyle mi dertli oluyoruz?" Yüzüne bir gülümseme yayıldı. Bazen, başını sallayarak doğruladığı şeyler de söyleyebiliyorum ona.

"Dayanılmaz üzüntülerimize, başkalarının bize karşı işlediği suçların içimize çöken katranı dersek, bu konuda belki biraz daha konuşabilir duruma gelebiliriz. Üzüntü saklanması gereken bir şeydir... Başkalarının üstümüzden suç işlemesine izin verdiğimiz için..." dedi, "Üzüntümüzden dolayı biz de kendimize karşı suçluyuz çünkü, insanlar normal olarak korkularını da saklarlar, ama sen neredeyse sevinçle açığa vurduklarını gözlemişsin. Kendimi haksızlığa uğratmak için nedenlerim vardı demek istiyorlar herhalde." Bu olsa olsa kendini bağışlamaktan doğan bir neşedir, öyle düşündük ikimiz.

Şeref'in beni sarsmadan sorularımı içtenlikle yanıtladığı durumların neler olduğuna dikkat ederek, ona rahatça soru yöneltecek duruma geldim. Ama bir konuda benimle konuşmuş olması düşüncelerimi önemsediğini göstermiyor yine de. Tam yanından ayrılacakken, "Emin misin öyle oldu-

ğundan, sanki korkularını da saklıyor gibiler, bir daha düşün istersen..." dedi.

En azından Giray'ın saklamadığı ortada.

Bıraktıkları mesleklerini, geldikleri yeri, hatta adlarını bile saklayanlar var ama cep telefonları hiç susmuyor. İstemedikleri hayatlarıyla haberleşiyorlar sürekli, ya unutamaz da geri dönersek kaygısıyla sanırım. Gölün çevresinde, birbirlerini görmüyorlarmışçasına, esnek adımlarla, bir elleri yitik, bir elleri düşeceklermiş gibi öne eğilmiş başlarına yapışık dolanıp durmalarına uzaktan bakıyorum. Buraya kendilerini hatırlatma ayinine gelmişler gibi bir hava çarpıyor yüzüme. Kaygıyı da aşan duygularla ilişkilerini koruyup bekletmeye alıyorlar. Unutma isteğiyle dolanların, unutulmaya hiç de razı olmadıklarını görmek beni sarsıyor.

Sonra şu oluyor: Telefonlarını kapatıp neşeli sesleriyle buradaki yaşama geri döndüklerinde, tüylü bir çekirge bir zıplayışta en ümitli sözlerin anlamını yok ediyor. Yüksek düşüncelerin dile geldiği konuşmalar, bir yılanın hışırtısıyla kesintiye uğruyor. Ne hissedeceklerini bilemez bir bakışla oldukları yerde yalnızlaşıyorlar.

Gelenlerin tümünde istedikleri şeyin bilinci, direnci yok dersem, bazı kişilere haksızlık etmiş olurum. Burada bize kendilerini unutturarak yaşamayı becerenler de çıkıyor. Gün boyu uyuyup, Venüs'le yatağından doğrulanlar... Onların da verdikleri bir rahatsızlık yok değil, ağır kanlılar, kirpi ruhlular... Gecenin en duru vaktinde reçel kaynatıp sebze haşlıyorlar, keskin bir incir kokusuyla –ya da karnabahar– rüyalarımız bozuluyor. Düşüncelerimi zorlayarak, onların da farkında olmadan kendilerini kokular aracılığıyla hatırlatmak istediklerini söyleyebilirim size.

Ayak sesimizi duydukları anda havayı yırtarcasına akıp giden yılanlardan gerçekten korkuyor muyuz? Doğrusu benim bundan kuşkum var, kulağımda patlayan çığlıkları, yı-

lan olmaktan kıl payı kurtulmuş olmamıza yoruyorum artık. İnsanları buradan kaçıran canlıların başında, her nasılsa yılan olmuş halimiz geliyor. "Ne yapalım, kışı bekleyeceksiniz..." diyorum onlara, "Yazı atlatın orada..."

Sürekli tekrarlanan bu çeşit durumlarla ilgili bir görüşümüz olması gerektiğini düşünmeye başladım ve toplantılarda da nedenini kendimce açıklamaya uğraştım bunun. "Bizim çağrımız aynı zamanda diğer canlılarla kaynaşma arzusunun, özleminin dile geldiği bir çağrı olsun..." dedim, Olgun dışında beni destekleyen olmadı.

Şeref buraya gelme koşullarını ağırlaştırmak istiyor, önerimi neden dikkate almadığını anlamış değilim, kızdım ona da. "Web sayfamıza koyalım şunu, bir cümleden ne çıkacak," diyorum. "Öyle senin istemenle, kararla, kuralla doğa kendini sunmaz kimseye... Böcekleri sevmiyorsanız gelmeyin mi diyeceğiz insanlara, saçma bir öneri, yanlış..." diyor. O, kimseyi bu çeşit zorlamalarla doğayla kucaklaşmaya davet etme aptallığına düşmezmiş. "Kendi adınla yaz ne yazacaksan koysunlar sayfaya, karışmıyorum," deyip susturdu beni.

Sürekli yeni kurallar getirmekten söz eder... Unuttuğumuzu sanıyor herhalde. Daha geçen gün, Olgun'un kulübenin önündeki ağaçları kesmesine kızıp "Bana burayı kullanma kılavuzu yazdıracaksınız el birliğiyle..." dedi.

Neyse, Cömert'in Olgun'a yaptığı açıklamadan sonra korkum tümüyle dağıldı. Doğa, yeni bahçıvanımıza kendini öyle sunmuş ki, deniziyle, ormanıyla... Sanki tüfeği ona domuzlar, geyikler armağan etmiş... Daha önce buraya öteki canlılardan böylesine heyecanla söz eden başka biri gelmedi. Hafiften gülümseyerek dinlemeye başladım onu. Her an içimden bir buluşma coşkusu taşacakmış gibi, göğsümde bir sevinç boşluğu açılıp kapanmaya, soğuyup ısınmaya başladı sonunda. Dayanamayıp gözlerimi yumdum, Şerefle aydınlık

bir ormanda karşı karşıya durmuş birbirlerine bakıyorlardı, ikisinin de yüzünde aynı ifade... Sevinçle kucaklaşıp sarıldıklarını gördüm. Hikâyenin kötü bir sona varmayacağı demek değil bu, ama az da olsa içimde ümit uyandı.

Böyle bir duygu şaşmasıyla, son beş yüz metrede ben de tutup ona en yanlış soruyu sordum. Bir başına çıksa burayı bulamayıp kaybolur düşüncesiyle... Yolu hiç izlemedi çünkü. Acaba nerelerden geçip nereye geldiğimizin farkında mıydı?

Gözlerini bağlayıp onu balta girmemiş bir ormana bıraksak kolayca çıkacak bir insan... Hep batıya gidip yarımadanın ucuna gelmişiz... Kafasının pusula gibi çalıştığını söyledi Cömert. Güneş şu konumda ve deniz orada işte... Adını bile biliyor görünen adaların. Buraların en son haritası varmış av çantasında... Buşmenlere taş çıkarırmış.

Bu bahçede sadece ağaçlar ve çiçekler yok, bitkilere de pek o kadar anlamlı baktığımız söylenemez ama yaşadığımız toprağı yurt edinmiş öteki canlılarla kaynaşma arzusu, özlemi hiç mi hiç uyanmıyor kimsede. Dehşetle farkına varıyorlar ki, böceklerin, kertenkelelerin sınırına gelip dayanmışlar. Burada çığlıklar ve titremelerle geri geri sıçrayarak yaşamaya uğraşmasın insanlar... Gelmek isteyenleri önceden uyarmamızda yarar var. Sonra çırpınışlarını izlemek bizim için hem üzücü, hem yorucu oluyor.

Bu düşünceyle, Olgun'a web sayfamıza kendi adımla bir cümle yazacağını söylemeye gittim. Kargısı boynunda bilgisayarın karşısında dans ediyordu. *Hep unutarak, hep unutarak*... Hep unutarak... Dansına şarkı yapmış. Susup oturmasını bekledim. Giray'la arkamızdaki dağın öteki yüzündeki eski maden ocağına çıkıp kamerayla yeni dans görüntüleri

kaydetmişler. Önce birlikte dansını izledik ekranda. Aklımda, 'Kedilerin sincapların kalbini çıkarıp yedikleri yerdeyiz, hayatın ta dibinde' demek vardı. Sezdiğim şeyi kimseyi incitmeden ancak böyle ifade edebileceğimi düşünmüştüm. Buraya ayak basan hemen herkesi, insan katından aşağıya inmiş oldukları duygusu sarıyor.

Elbette, Olgun, benden çok daha önce düşünmüş bunu, aklıma gelmemişti. "Hayatın zemin katındayız, bahçe katında desek daha iyi olmaz mı?" diye sordu.

Hoşuma gitti, ama duraksadım yine de, tam olarak neredeyiz? Bundan emin olmak istedim. Boşlukta ardı ardına görüntüler belirdi. Yüzüyormuşuz, uçuyormuşuz gibi gündüzden geceye kayıp giden görüntülere bakarak, "İnsanın olduğu yeri tarifleme dili aksıyor, tek düzlemli bir dil kurulmuş, bu kötü olmuş Olgun," dedim. "Sen yeni mi fark ediyorsun, çoktan anlamış olman gerekirdi, ikimiz seninle içimizden geldiği gibi konuşup unutacağız bu dili," dedi. Birlikte yeni bir dil bulacakmışız. *Ne unutsam, aklıma bir şey unuttuğum geliyor...*

Zaten ben onun düşündüğü şeyleri düşünüyormuşum hep. Ama gecikmeli olarak... Ondan birkaç ay sonra. Arayı kapatacağıma inanıyor... Yakın bir zamanda aynı anda aynı şeyleri düşünmeye başlayacağımızı söyledi bana. "O zaman çok daha iyi anlaşacağımızdan eminim, şarkın da, dansın da çok güzel," deyip ayrıldım yanından.

Sözlerinin bana niye o kadar dokunduğunu bilmiyorum... Ara bahçeye çıkan merdivenlerde, içimi kaplayan üzüntüden başım döndü, çöktüğüm basamakta şiddetli bir yalnızlık bulantısı geçirdim. Su kulesinin alandaki açıklık alana yürüme isteğiyle doğrulup eflatun avluya indiğimde karşıma Giray çıktı. *AsalMasal* için koşturup duruyormuş. Soluk soluğa kitaplarını çok sevdiği bir yazardan söz etti bana, Ferah onunla bağlantı kurmuş. "Dergiye yazı gönderecek, düşün-

sene..." dedi, "Şeref'e bakacaktım... Bahçede arayıp bulamadım." Onda beni kızdıran bir şey var ama ne olduğunu söylemek içimden gelmiyor şimdi. Evden çıkarken Şeref'in televizyonundan ara bahçeye yayılan sesleri duymuştum, otomobil yarışı izliyordu. Pistte kayan arabaların çıkardığı o iç kıyıcı sürtünme sesini kulağım başka seslerden ayırabiliyor. "Bilmiyorum, bak evindeyse," dedim Giray'a.

Web sayfamızda, insanların, gelmeden önce burayla ilgili az çok bir duygu edinmelerini sağlayacak bilgiler verilmiş durumda, Olgun'la girip bakmıştık, Şeref hayvanlara bitkilerden daha fazla yer ayırmış. Geçen yaz göle iki su yılanı gelmişti, sayfamızda onların bile fotoğrafı var. Yılanlardan kaçan kurbağalar araziye yayılıp dağılıyor, açık buldukları kapılardan evlerin içine giriyorlar. Çıplak ayakla bir kurbağa yavrusunun üstüne basıp ezen bir kadın aynı gün toparlanıp gitti buradan. Kim olduklarını söylemeyeceğim, yaz sonuna doğru, kurbağalarla yaşadıkları gerilime dayanamayıp gidenlerin sayısı üçü buldu. Sayfaya beş ayrı kurbağa fotoğrafı koymuş Şeref, ama "Burada o kadar çok kurbağa olacağını tahmin edemedik," diyorlar.

Bana sorarsanız yılanların oradan oraya süzüldüğü bir bahçede insan her şeyi daha çabuk unutur, acı veren anılar uykuya dalar...

Ne yazık ki, bu anların değeri konusunda aramızda bir anlaşma sağlanacak gibi görünmüyor.

İnsanlar, attıkları çığlıklarla bana yeni bir yaşama açılacak yolu göstermiş oldular. İnanarak söylüyorum bunu. Dehşetle geri çekildikleri her şeyin üstüne yürüme hevesi uyandı bende. Belki de her şeyi ondan öyle çabuk unuttum, bilmiyorum.

İnsanlardan uzaklaşa uzaklaşa...

Örümcekler var sonra, ansızın patlayan yaz fırtınaları... Yıldızların sonsuz karanlıkta oradan oraya sürüklenir gibi göründüğü uğultulu geceler... Akrepleri de kimseyi sokmasınlar diye tembihleyemezsiniz. Daha ilk günden birini üç yerinden soktukları oluyor.

"Akreplerin olduğu yerde onların zehrini alacak otlar yetişir," diyorum, beni duymuyorlar bile. Kaçıp gitmesinler diye, inlemeleri ne kadar derin ve sızılıysa o kadar yoğun ilgi göstermeniz gerekiyor. Ama ben de kendimi eskisi gibi her an, herkesin yardımına koşmaya hazır hissetmiyorum artık. Diğer canlılardan çığlıklarla korkan insanlardan ruhum geri çekilmeye başladı.

Rüzgârın uzak, ürkütücü sesleri taşıyıp getirdiği yıldızlı gecelerde yastığını göğsüne bastırıp elinde feneriyle ara merdivenleri koşarak tırmananları yatıştırıyorum ama sonra bütün gün arazide, gece göğünün altında rüzgârın uğultusuyla irileşmiş, fener ışığında parıldayan uykulu insan gözlerinin ürpertisiyle dolaşıyorum. Onlar uyuduktan sonra içimi kaplayan dayanılmaz üzüntünün, neyin üzüntüsü olduğunu da daha yeni keşfedebildim.

Otlara inançları olsa akrepler onları sokmayacak. Bunu anlatamıyorsunuz işte.

Akrep serumu, sağlık ocağı, hastane... Koşup Şerefi çağırıyorum, "Gidecek olan bulur yolunu gider, ben kimseyi hastaneye götürmüyorum," diyor. O da benim gibi, akreplerin sokulacak insanları soktuklarına inanmaya başladı. Bunu hiç söylemedi gerçi de öyle düşündüğünden eminim. O kendini kediler gibi otlarla iyileştiriyor. Nasıl yaptığını anlatmadı ama biliyorum, her şeyin zehrini düşünerek dışına atıyor. Son gittiğimde, "İyi... Bu akrep beni niye soktu diye oturup düşünsün sabaha kadar," dedi.

Şeref'in söylediği gibi, sihri çözebilsek... Silkinip dinozorlaşacak kertenkelelerin, kayalarının tepesinden vadiyi gözlediği, sihri çözebilsek... Dört bir yana ateşli oklar fırlatan canavarlara dönüşecek peygamberdevelerinin, gergedan böceklerinin, kuş kanadı karıncaların, çiyanların, kimilerinin fare sanıp boğuk iniltilerle ürküttüğü tüylü çekirgelerin yaşadığı, ineklerin ise uzaklarında otlandığı, yanlışlıkla karayla birleşmiş, bir zamanlar yüzdüğünü rüzgârlarla iç çekerek anımsayıp yağmurlarla yıkandıkça unutan bir ada burası. Üstünde kımıldanan canlılar gibi, o da, tılsımlı bir sözcükle kopup sonsuz sulara kavuşacağı ânı bekliyor.

Ben de bu bekleyişi yüreğimde hissediyorum artık. O yüzden ümidim hiç eksilmeyecek. Neyin ümidi bu, yıldızlı gecelerde içimi kaplayan üzüntüler gibi, önceleri bilemiyordum bunu da. Bütün varlıkların bekleyişine katılmanın ümidi... Anladım sonunda. Burada uzun süre yaşarsanız beklemeyi bekler gibi olduğunuz bir zaman gelip çatıyor, hiçbir şeye yönelmeyen amaçsız ümide doluyorsunuz.

Yolun sonuna doğru, kimi anlarda Cömert'i, ruhlarımız birbirine karışmış gibi dinleme nedenim de bu. Onda da başka türlü bir bekleyişin sezgisi uyanmış.

"Ama şu var arkadaşlar... Benim için yeni bir durum oluştu, insanlarla muhabbeti severim de, ava yalnız gidiyorum artık, kalabalıkta karışıklık çıkıyor, hangi iş üstünde olursanız olun fark etmez, insanın kafası yapılan yanlış hareketlere takılırsa neşesi kaçıyor. Vurulmayacak hayvanı vuruyorlar, aklıma gelince üzülüyorum. Ben de öyle kör atışlar yaptım, bu merakın heyecanıyla başa çıkmak kolay değil. Geriye doğru bakınca kendimi terbiye etmeyi başardım diyorum, şimdi sorun bana, beğenmediğim hayvanı öldürmem mesela.

"Ayağa dikilip önce kendimi göstermeden hiçbir canlıyı vurmam. Öyle gizlenip tüfeği patlatmak yok, ahlaksızlık bu. Gurur sadece insanda mı var? Hayvana şans tanıyacaksın, mücadele edip teslim olacak, duruşundan, bakışından anlarsın bunu, hayvan sana kendisini öldürmen gereken anı söyler. Tamam, vur beni, der, artık vur, yenilelim, der. O zaman çeker vurursun. Hayvanların dua edip etmediğini dünyada kaç kişi düşünüyor acaba? Ben düşünüyorum arkadaşlar, diz çöküp dua ediyorlar, ibadet onlarda da var..."

Gelenleri karşılayıp uğurlamaktan yana pek bir sıkıntı duymuyorum, üzüntüm kalanlarla ilgili. Onları buradaki yaşama alıştırma işinde başarılı değilim.

Neredeyse sevinçle yutkunduğum bütün anlarda, aramıza yeni katılan kişilerin ruhu da benden geri çekilip uzaklaşıyor, hissediyorum bunu. Birkaç yaz önce, göle inen merdivenin üst basamağını dayanılmaz güzellikte bir kıvrılışla ikiye bölen bir yılan görmüştük.

O zamandan beri biliyorum.

Sormam gereken asıl büyük soruyu Şeref'e sormadım daha. İnsanlar, burada kendilerini yenileyip kaçtıkları yere geri döneceklerse, biz onlara neden yardım etmeye uğraşıyoruz? Sırt çevirdiğimiz hayata, güçlenerek geri gitmelerini istiyor olamayız değil mi?

İnsanlar için bir şey yapanlarla insanların yolu ayrılıyor...

Ben kendime, kaplumbağaların sınırını geçtim eliyorum içimden, kirpilerin, kurbağaların... Sadece köpeklerle aram iyi değil, sivrisineklerle bile sorunum yok ama köpeklerin girmemi istemediği, bana karşı koruduğu bir alan var, adım atıp geçemiyorum, beni sokmuyorlar içeri.

Geçenlerde tutup Şeref'e söyledim bunu, "Buraya gelip insanlarla yaşadıklarını çarçabuk unutanlar, böyle senin gi-

bi, köpeklerin, kertenkelelerin kendilerini umursadıklarını sanmaya başlıyor," dedi. Üstüne kanatlı bir böcek konsa, yüce bir anlam çıkarır bundan...

Diyeceğim, öyle şeyler söylüyor ki, aklıma takılıp kalıyor, unutamıyorum. Sözlerinin etkisini hafifletmek için ısrarla kendi düşüncemi savunuyorum, o zaman da, ona söylediğim sözler, benim için unutulmaz hale geliyor. Bilincimde giderek büyüyen bir ağırlığın oluştuğunu hissetmeye başladım. Böyle devam ederse unutma gücüm zayıflaya zayıflaya tükenip gidecek sonunda.

Olgun, hiç değilse köpekler tarafından engellendiğimi sezip buna üzüldüğümü anlayarak konuşuyor benimle. "Bana sınır koymuyorlar, köpekler beni sokuyor içeri, seni niye almıyorlar ki... Alacaklar... Merak etme," demesini biliyor.

"Bir domuzum var arkadaşlar, beş yıldır peşindeyim, vuramadım. Onu o dağlarda bırakıp geldim... Bu duyguyu size tam olarak anlatmazsam içinizden eleştireceksiniz beni. Geçen hafta vedalaşmaya gittim onunla, şimdi de yüreğim sızlıyor, ben kalkıp buralara geldim, o kaldı oralarda... İnsan sevgilisinden ayrılınca böyle bocalamaz. Kafayı taktığın bir domuz varsa, ayrılık yıkım oluyor. Düşünün bir de, ben deprem atlatmış adamım... Bir aile yaşantım varsa, bir de dağlarda, ormanlarda hayvanlarla bir yaşantım var. Arkadaşlar tanışacağız... Hissettim artık, kalacağım sizinle. Bende iki ayrı insan göreceksiniz..."

Cömert'i, dağlarda sevgilisi kalmış bir adam olarak da tanıyacakmışız, çalışmaya başladığında yorulmak bilmeyen, işine ruhuyla sarılan bir insan olarak da.

"Domuzumun adı Zeynep, ilkokulda sevdiğim kızın adı... Bakın ne diyorum size, vurmaya gitmedim onu, vedalaşmaya gittim, Zeynep!.. Zeynep... Bağırıyorum, beni görseniz, adam

çıldırmanın eşiğine gelmiş dersiniz. Tersinden o da bana bağlanmış şimdi, ikimiz yıllarca kovalamaca oynamışız. Gözü yolda beklemesin, gelmeyeceğimi söylemeye gittim ona, son kapışma olmayacak, gidiyorum... Bilmek onun da hakkı.

"Üç tane yavrusu var, yavruları büyümeden zaten ateş etmeyi düşünmem de... Gelmeseydim, şöyle bir on beş gün daha zamanımız olacaktı. Sonra vurmaya çıkacaktım onu, belli de olmaz, kaçıp Zeynep'i görmeye de gidebilirim. Onu vurmayı hayal ediyorum ya, beni yaşatan duygu bu... Tabii, full çalışacağız önce, işi bırakıp kaçmam, böyle bir şeyi aklınıza getirmeyin sakın."

Çoğu bir sesle çılgınlaşıp geliyor bana kalırsa. Şeref'in düşünüp amaçladığı gibi yola bir iddia yüklenip çıkmıyorlar. Bunu nasıl anladığımı anlatmam da uzun sürer, kişiden kişiye değişen o kadar çok göstergesi var ki... En basitinden, gelme heyecanları yatıştıktan sonra, burada ne yapacaklarını sabah akşam bize sormaya başlıyorlar. Açıkçası benim hep içimden geçen, "Gidip unutun ne unutacaksanız..." demek. Ama Şeref, burada yaşayan insanlara, yapılması gereken işleri iletme görevini bana verdi. İstemeyerek düşlerin ve düşüncelerin dile geldiği heyecan dolu konuşmaların arasına girip, "Ot yolunacakmış..." demek zorunda kalıyorum. "Arıtma tarlasında kanal açılacakmış, lokantanın camları silinecekmiş..." Bugün, çimlerin gübrelenmesi gerekiyor, örneğin... Neyse ki duyduğum sıkıntıyı sonunda Şeref'e anlatabildim, haftadan haftaya yapılacak işlerin listesini çıkarıp lokantanın camına asmaya başladı. Kendi kafamdan işler bulup çıkarttığım düşüncesine kapılacaklar diye endişelenmeye başlamıştım. Benden duydukları için bu işlerin bana ait işler olduğunu sanabilirler. İnsanlarda böyle yanılmalar oluyor... Şeref'e, "Buranın işleri bunlar... Böyle bilsinler bunu, sen el yazınla yaz..." dedim de.

Listeye bakmayı unutacakları aklıma gelse, onu hiç o kadar zorlamazdım.

Söyleyebilirim artık, son bakışın gücüne de inanıyorum ben. Ayrılıp giden insanın ruhu bir kereliğine asla unutamayacağımız biçimde en gizli köşelerine kadar aydınlanıyor.

Kimileri, hep ışıyacak gölgelerini bırakıyor bize. Ansızın parlayarak karşımızda beliriyorlar... Durup gülümsüyorum o zaman, ayrılık anları, gerçek tanışma anlarıdır, gözden yiterken ruhu yücelenler var; onların arkalarından bakarken, hep işte, buradan ayrılacakları anı önceden iyi bir duyguyla düşlemiş oldukları aklımdan geçiyor.

Şeref, "İnsan aldığını silen bir varlıktır, yalnızca verdiğinin hesabını yapmayı bilir," diyor.

Deneyimlerime dayanarak ben de anlamlı sözler edebiliyorum artık. "İnsan ne yazık ki, gelmeyi ve kavuşmayı düşlediği kadar, gitmeyi ve ayrılmayı düşleyen bir canlı değil, öyleleri az çıkıyor..." diyorum ve birden aynı şeyi başka türlü söylediğimiz duygusu uyanıyor içimde. Susup kendime saklıyorum bunu. Deneyimle kendiliğinden oluşan ve zamanla ortak bir bilgiye dönüşecek sezgi ve duyuşa geçit vermiyor Şeref. Son zamanlarda onun gücünün buradan geldiğini daha sık düşünmeye başladım.

Tabii, kaçarcasına gidenlerin hepsini de ben yolculuyorum. Onlardan duyduğum son sözler de, "Burada hiçbir şey yok," oluyor. Sen vardın ya peki?

Geçenlerde bunu Ferah'a anlatıp, "Anlamıyorum, kendilerini bir şey olarak görmüyor mu bu insanlar, ne hissediyorsun bu konuda?" diye sordum. "Anlıyorsun, biliyorsun da, doğru mu bakalım düşündüğün şey, ikimiz konuşalım mı biraz...

Görmüyorlar demek istiyorsun, bak, alınmazsan sana bir şey söyleyeceğim, bir tespitim var, düşünme biçiminle ilgili..." deyip canımı sıktı. Fazlasıyla söz oyununa yatkın bir zekâya sahipmişim ben, zekâmın niteliğinin farkında olursam, kendimi belki daha az yanıltırmışım. Hemen her şeyi kavradığını sanan zekâlardanmış benim zekâm. O yüzden de, sahicilik duygusu uyandırmayan ilginç sözler edip duruyormuşum.

Bir sözle kendimi hemen kötü durumların dışına çıkarıyormuşum. Bu bir kıvraklıkmış aslında, ama olayların özünü kavradığım yanılgısına düşmemeliymişim. Burada yaşanan hiçbir şeyin üstünde, gerçekte ne olup bittiğini anlayacak kadar durmuyormuşum ki... Biri bir laf edecek olsa, aklım o anda buharlaşıveriyormuş. Gerçeklerden kaçma acelem varmış, sözden söze atlayıp yanıla yanıla insan yalnızlaşırmış böyle...

"Sana niye arkadaş olamadığımızı sormadım Ferah," dedim, "gerçi bunu da açıklayamazsın ya doğru dürüst... Hayat zekâyla yürüyor sanıyorsun..."

"Gözlemlerimden yararlanırsın diye anlatıyorum bunları, biliyordum alınacağını," deyip sözüne devam etti.

Bazı insanlar dünyada sesleriyle cezalıdır, daha kendinden haberi yok. "İyi, sen de benim bu gözlemimden yararlanırsın belki..." Herkese 'panik zekâ' olduğumu söylediğini bilmediğimi sanıyor.

Şeref in düşünceleri ona bir yol açıyormuş, ama benimkiler açmıyormuş. Şeref ondan daha bilgili, daha engin görüşlü olduğundan değilmiş bu. Onun düşünceleri başkalarının söylediklerinden kaynaklanmıyormuş çünkü, kendinden doğuyormuş.

Sonuç olarak, biri bir şey söylüyor, ben onun üstüne kuruyormuşum düşüncemi... Sanki ben biri bir şey söylemeden hiçbir şey düşünemiyormuşum gibi.

Hem tek tek sözcükler, hem de hepsinin cümle halinde kullanımlarıyla ilgili her şeyi biliyormuş da, bunu bilmekten sıkılmış gibi konuşuyor insanlarla. Yazmayı bu yüzden bırakmış olabilir. Başvurusunu Şeref değerlendirmişti, aramıza katılma nedenlerini merak edip anlamaya uğraşmadım. Giray'a ilişkilerden yorulduğunu söylemiş, epeyce insanı yormuş anlaşılan...

Olayların özünü sadece kendisinin görüp kavradığına inandığı sürece, yazmayı bırakmış olması benim için bir anlam ifade etmiyor.

Ferah'ın söylediğine göre bir de Şeref'te böyle bir anlama gücü varmış, kimsenin sözünden etkilenmeden, olayların içinde kendi düşünceleriyle yıllarca kalabilecek ender insanlardanmış o da...

Birincisi Şeref çok süratli araba kullanır, neden acaba? Yaz kış yalınayak sürüyor arabasını. Demek ki bu Ferah'ta, onun zekâsının niteliği hakkında bir sezgi uyandırmamış. "Sen Şeref in arabasına binmedin mi hiç?" diye sordum ona, "Arkasından bir araba hızlanıp yetişse çılgına dönüyor." Binmemiş daha, nedenini de araştırıp düşünmemiş bunun. Şeref yol boyunca susacağına güvenmediği insanları arabasına oturtmaz. Onunla bir yolculuk yapsanız zekâsının elektriği çarpar sizi. "Bunu yaşamadıysan onun hakkında doğru karar veremezsin," dedim, şaşırdı.

İkincisini söylememe bile gerek yok, Şeref, olayların içinde etkilenmeden kalabilse zaten kaçıp buraya gelmezdi.

Ferah'la söz yarışına girdiğimi düşünebilirsiniz ama bu çeşit heyecanlara kapılmayalı yıllar oldu, söylediğim gibi unutmuşum gitmiş her şeyi çoktan... Şeref'i soğukkanlı bir düşünce adamı sanmasına şaşırdığım için onunla böyle konuştum.

Ferah, bakışını yenileyecek mi burada, doğrusu merak ediyorum. Bu çeşit oluşumları önemsediği için bize destek

olma düşüncesiyle geldiyse eğer –yani hayata tavır olsun diye– değişmeden kalacak demektir.

Daha geldikleri gün, bavullarını bile açmadan bir böcek çığlığı atıp kaçanların ardından hiç de üzülmemiz gerekmiyor. Ama onlar bunu arzuluyor. Bizi birdenbire kendilerini çok özleyeceğimiz duygusunun sarmasını istiyorlar nedense. İlk günden kapıldıkları ümitsizlik için kendimizi suçlu hissetmemizi dileyen bakışlarla ayrılıp gidenleri gözümü kırpmadan unutuyorum ne yazık ki. Burada hiçbir şey yok diyenlerden bir iz kalmıyor geride.

Anlamışsınızdır sanırım, gün boyu üzerinde değerli sözler edilen konulardan biri de bu, başvuruda bulunan kişilerin gelme-gitme duyguları...

Şeref, insanların isteyip de gerçekleştiremedikleri ne varsa, burada onların kendilerine bağışlanacağı heyecanıyla gelip, mucize olmayınca gittiklerine inanıyor... Ya da, kendilerini mutsuz eden şeylerden kurtaracak sözler duyacakları ümidiyle gelip duyamadıkları için...

Ferah, geldikleri gün gidenlere, 'mucize isterikleri' diyor, "Buraya düşlerini gezip dolaşmaya geliyorlar, turist bunların hepsi."

"Çağrı yapan beklenti yaratır Şeref, sen de insanların düşlerini uyandırmasaydın..." ... Birdenbire, kaçıp gidenleri savunmaya kalktığı da olur böyle. Özellikle de Şeref'i alt etmeye uğraştığı zamanlarda... Duymaktan sıkıldım artık.

O geldikten sonra, bir bulutun gökte yer değiştirmesi gibi, ruhum yavaş yavaş Şeref'ten geri çekilmeye başladı... Ferah'la konuşmaya daldıkları bir gün, yine yanlarından kaçıp gitmek istedim ve adımlarım beni su kulesinin altındaki açıklığa götürdü. Denize karşı soluklanırken, canlanıp sö-

nen bir imgeyle Şeref le birbirimize olan uzaklığımızı gördüm, ilk defa... Boşluğu ölçebilen tek şey var, sızı... Bütün çabama karşın, onunla değil, Olgun'la arkadaş olacağımızı hissediyorum. Duyduğum sızı beni oracıkta uyuşturacak kadar derin bir sızıydı... Birbirimize o kadar uzaktık ki... O gün Ferah'la ikisi, üzerinde anlaştıkları çok şey varmış gibi konuşuyorlardı, bana çarpan duygu böyle bir şey...

"Benimki beş yıllık macera, kayınbiraderim on yıldır bir domuzun peşinde, anlatsam, resmen kara sevda çocuk... Vursun, o saniye avı bırakacak, tüfeği elimden atıp romanını yazacağım, diyor, gelmeden oturup kafaları çektik, 'Enişte ya, ikimiz de bir kadının peşinden bu kadar koşmadık, kader mi bu, sen benim ablamı, o domuzu düşündüğün kadar düşünmedin doğru söyle, öyle değil mi' dedi. Lanet olsun, haklı... Hayatı bir de bu açıdan görün arkadaşlar, erkekler arasında böyle bir muhabbet sürüp gidiyor, ama kim anlıyor... Sayılarını da az sanmayın ha. Her erkek bir Kızılderili reisi... Doğa öyle şart koşmuş. Bunun da bir üzüntüsü var. Televizyondaki tartışmaları dinliyorum da, doğa erkeğe kaplan gibi güçlü olacaksın demiş. Erkeklerin sıkıntısını hesaba katan yok, bu konulara meraklıyımdır. Minicik bir bebek olarak doğuyorsun, sana büyüyüp boğalaşacaksın diye emir verilmiş. Haksızlık yok mu bu işte? Benim hanım bile bunu söylediğimde ters karşılıyor."

Şeref başlarda, gelenlere çok güzel örneklerle açıklamalar yapıyordu. Söylediğim gibi kimseyle tanışmakta acelesi yoktur. İlk birkaç gün kendini sakındığı doğru, ama sonra insanlara gereken zamanı ayırmaktan kaçınmazdı. Bizimle yaşamak üzere buraya gelen gençlerin karşısında başka türlü duygulandığını da bilmenizi isterim. Erken yaşta unutma isteğiyle dolmuş olmalarından hep üzüntü duymuştur... Ön-

ceki yaz, karşı tepelerde çıkan yangından sonra, kimseye bir şey anlatmaz oldu.

Artık bilgilendirme toplantılarına da katılmıyor, söylemiştim sanırım, geçici başkanımız Giray, toplantıları o yönetmeye başladı.

Şeref önceleri bitki ve ağaçları tanıtmak için gelenlerle arazide gezintiye çıkar, adım adım iç mekânları dolaşıp teknik konularda onları aydınlatırdı. Sulama sistemi, vanalar... Arıtma tarlası, atölyeler, ışık ve ses odası, malzeme deposu, çamaşırhane...

O yaz ışık odasında müzik yayını yaptıkları sırada ışık mikserinin üstüne kola dökmüşler. Öfkesi hâlâ yatışmış değil, mikseri söküp tamir etti ama götürüp yerine yerleştirmedi, evinde tutuyor. Plastik vanaların üstüne basıp kırıyorlar sürekli, buna zaten sinirleniyordu. Sulama yaparken hortumu telefon kutularının üstüne tutuyorlar, çok öfkeleniyor, içlerine su kaçıyor... "Doğru dürüst hortum tutmaktan aciz-ler, istiyorsan sen anlat, göster... Ben yoruldum... Buraya yanlış insanlar geliyor, başvurular aldatıcı oluyor, yüzyüze görüşmeler yapmak lazım, deneme süresi koymamız gerekiyor," demeye başladı, "saksılara da hortum tutmuşlar, içlerinde toprak kalmamış hiçbirinin, yaptırabiliyorsan saksılara toprak taşıt bugün, konuş hepsiyle, saksıları sulama yapmayı bilen biri sulasın..."

Hepimizin her şeyi bilerek kırıp bozduğunu düşündüğü zamanlarda çok daha ümitli görünüyordu açıkçası. Geç de olsa, tüm bu dikkatsiz davranışların yalnızca bilgi eksikliğinden kaynaklandığını anlamasını aslında olumlu bir gelişme saymak gerekiyor. Ama aletleri çalışmaz duruma getirerek kendisini yıpratmaya uğraştığımızı sanıp kızmaya kendini o kadar alıştırmış ki, gerçeğin bu yeni durumu karşısında, üzülmekten öteye geçemeyeceğini hissetmek sarstı onu. Cesaretimi toplayıp üzüntüsünü paylaştığını da söyleyemiyorum.

En çok da, gençlerle yaptığı gece konuşmalarını anımsadığımda hüzünlendiğimi bilmesini isterdim.

"Don geçiren bitkilere, çiçeklere bakarsınız, soğuk kavurmuştur dallarını," diyordu, "yaprakları kararır, ölüp ölmediklerini anlayamazsınız, kazırsınız gövdesini tırnağınızla, yeşil çekilmiş, içi toprak renginde... Bekleyeceksiniz, bir yerden filiz verene kadar, verirse ölü dallarını budar kurtarırsınız...

"Hepiniz içinizde hayat olduğuna inanıyorsunuz değil mi? Yoksa kalkıp gelmezdiniz buraya, acele etmenize gerek yok. Kendinizi canlı hissetmeye bakın siz, bir yerden filiz verin önce. Yanlışlıkla ölü sanıp canlanacak dalınızı budamayın..."

O gece yarısı, yangının buraya sıçrayacağı korkusuyla panik içinde on dakikada eşyalarını toplayıp kaçanlar olmuştu.

... İçlerinde taşıdıkları tanrıca öz sayesinde adayı nesiller boyunca düşünce ve erdemle yönettiler. Zenginlikleri gün geçtikçe çoğaldı. Birbirlerine, ne olursa olsun yumuşak, doğru ve düşünceli davrandılar. Ölçülü yaşadılar, erdemle sevgi buluştuğunda zenginliklerin çoğaldığını, zenginliğin peşinden koşulduğunda ise sevginin ve erdemin birlikte yok olacağını bildiler.

Dünyalılar ile sık sık birleşmeleri yüzünden içlerindeki tanrıca öz zamanla azaldı. İnsanlık özü üstün gelmeye başladı. Yaşadıkları refahı hazmedemeyenler soysuzlaştılar. Gerçek değerlerin en güzellerini kaybettiler.

Evrende durmadan değişen her şeyi gören tanrılar tanrısı Zeus, bir zamanlar düşünce ve erdemin yönettiği soyun bahtsızlığını fark ettiğinde, onların akıllarını başlarına getirmek için bütün tanrıları kutsal evinde bir araya topladı.

Onlara dedi ki...

Bahçe kapısından içeri girdiğimizde, mavi kahverengi parıltılar karşıladı bizi, mekik uçuşlu alakargalar... Susup so-

luklandı bahçıvanımız. Erkek olmanın sıkıntılarından söz ediyordu ama yorgunluktan düşünceleri dağılmaya başlamıştı artık. En az tilkiler kadar severmiş bu kuşları... Bunu duyunca heyecanlanıp, "İnsanlardan kaçıp evlerin uzağında, arazinin ucunda yuvalandılar, duygunuz çok doğru, bende de tilkilerin yarattığı şaşkınlığı yaratıyorlar. Havalandıklarında ağaçlar kanatlanıyormuş gibi oluyor burada," dedim.

Hep birlikte, boşluktan boşluğa kayıp düşer gibi vadinin derinliklerinde koyulaşan yeşilliklere doğru uçan alakargaların arkasından baktık.

Olgun, erkek olma üzüntüsünü ta içinde duymuş gibi, "Silahların da bir ömrü var sonuçta, silahlar da eskiyor," dedi.

Cömert ona, "Her konuda eksik değerlendirme yapılıyor, konuşulması lazım bunların, erkekler olarak biz niye bu kadar seviyoruz silahları... Kadınların da gözlerini açıp gerçeğin bu yönüne bakmaları şart," diye karşılık verdi, "ruh çözümlemesi yapmak istiyorlarsa..."

Sonra söylediklerinden, av tutkusunu, insanlardaki hayvan öldürme isteğinden ayrı tuttuğunu, bizim de kendisini böyle görmemizi istediğini anladım. "Kilometrelerce denizi uçup ilk kumsala düşmüş yorgun bıldırcın sürüleriyle yaşadığımız nedir bu dünyada, daha kanatları ıslak hayvancıkların, uçacak halleri kalmamış. İnsanlar neden o kuşların kafalarını kopartıp torbalarına dolduruyor, araştırmasını yapmak gerekir bunun. Buraya uçup geldilerse, bizim kısmetimiz bunlar diye bakılıyor, insan bunun rahatlığıyla öldürüyor."

"Avcılığın çekilen bir çilesi var, kolay mı tırmanmak o dağlara... Ormanlara dalmak... Almışsın avcı sertifikanı, dürüst avcısın, yatırmışsın paranı, ortalık avcı düşmanı dolu, devlet milyarlarca para kaldırıyor avcıların sırtından, üstüne de bir sürü yasak... Diyelim ki, tutuldun bir domuza, heyecanını yaşama özgürlüğün yok, kardeşim iz sürüyorum, avı da serbest, önüne bir sürü zorluk çıkarırlar. İyi avcıyla kö-

tü avcıyı kim ayıracak bu dünyada, hepsi sorun bunların... Ama işin felsefesine girecek adam kalmamış ortada. Korku hayvanı akıllandırır, yaşadığım için biliyorum, insanı aptallaştırır. Böyle konularda toplumu aydınlatacak kişiler yetişmiyor."

Arabadan inip eve doğru yürüdüğümde... Ayak sesimden ürken yavru bir kuşun yanlışlıkla üstüme uçup boşlukta geri geri kanat çırpmasıyla korkuya kapıldım ve sonra da eve çıkacak gücü bulamadım kendimde. Yolda hiç aklıma gelmedi bu. Ara merdivenlerden dağın tepesine kadar her yere, her şeye hikâyenin duygusu sinmişti. Bahçede bir köşeye saklanıp yatışana dek kımıldamamaya karar verdim. Şeref'le karşılaşmadan su kulesinin altındaki açıklığa geçip yüzümü denizden esen rüzgâra tutarsam belki gözlerimden silinir gider bu görüntüler diye düşündüm sonra... Papatyaların arasına dalıp arıtma tarlasına yöneldim, okaliptüslerin serinliğinde gezinip oyalandım bir süre. Arazinin dışından dolaşarak açıklığa çıktım, bir saate yakın oturdum denize karşı. Söylemiştim size, orada her şeyi unutabilirsiniz. Arazinin en rüzgârlı yeri.

Ağaçları yanan tepeler, geçirdiği yangını sonradan unutur mu, bilmek isterdim. Yatak odamın üç penceresi var, ikisi vadiye ve dağlara, biri ara bahçeye bakıyor. Başımı cama yasladığım bazı sabahlarda alnımda hissettiğim bir soğumayla aklıma gelir. Yağmurlarla diplerinden yeşeren çalıların kökleri, o gece gövdelerini saran alevleri anımsıyor mu?

Şeref'le ben, gidip bakmak istemiştik, yangın arka vadiye, badem ağaçlarına sıçrar endişesiyle. Kaçanlardan kaçmak ister gibi arabaya koşmuştuk ikimiz.

Alevler arabanın hızıyla büyüyordu... "İnsanlar için bir şey yapınana gerek yokmuş, onlar kendileri için ne gerekirse yaparlarmış değil mi, Şeref?" dedim. Yangının ve alıp başını gidenlerin öfkesiyle frene basıp, "Ortada bir şey bırakmayın, aşağılık duygularla kemirin her şeyi. O kadar aptalım ki şimdi diz çöküp önüne pişman olduğumu söyleyeceğim sana!" diye bağırdı. Araba savruldu, az daha yoldan çıkıyorduk. Afalladım düpedüz, "Oturup ağlayacağız ikimiz öyle mi? Ne güzel istekleriniz var, yatacağım kucağınıza sırasıyla avutacaksınız beni. Bütün iyi düşünceleri yok edin böyle... Uğraşın ele geçirmek için, hesap sorun, haddimi bildirin bana..."

Susup alevlere baktım, içim acıyla doldu. Dünyanın derisi tutuşmuş, yanıyormuş gibi bir koku, duman savruldu üstümüze.

Böyle öfkelenmesine üzülüp yatışsın diye, "Kendin unutacağın şeyleri unutsaydın... Boşverseydin başkalarını..." diyecek oldum, "Karşımda alttan almak zorunda değilsin," diye haykırdı bu defa, "her taraf yanıyor, hâlâ dümen çevir, numara yap... Ne bu aşağılık tutum, büküldün hemen, dik otur, bağırırım canımı sıkarsan, niye korkuyorsun, konuşmuyoruz bir daha, arabadan aşağı in..."

Onu üzüntülü anlarında yakalayıp direncini kıracak sözlerle üstünde egemenlik kurmaya çalıştığımdan kuşkulanmaya başlamış.

Kuşkuyu da aşmış aslında, uzun zamandır sinsi tavırlar içinde olduğumu söyledi bana, ona karşı planlı davrandığımı... Yoksa niye o kadar çekinecekmişim ki, Şeref bunu anlar, suçum açığa çıkar diye korkuyormuşum işte.

Rüzgâr tepenin ucundan alevlerle uçup gidiyordu, yangın aşağıdan başlamıştı, rüzgârın yönü yukarı doğruydu. Kurtarılmıştı badem ağaçları. Kimsecikler yoktu ortada... Sadece

iki itfaiye aracı çalışıyordu, iki şoför, ve unutma bilincine sahip iki varlık... Şeref'le ben.

O gece, koyu karanlıkta ateşli çıtırtılarla için için sızlayan yamaçlardan durumumuza bir ışık tutuldu desem... Kavrulan çalıları umursamadığımı düşünürsünüz belki. Bir açıdan haklıydı Şeref, yangına bile, burada yaşadığımız şeylerin üzüntüsünden sıyrılarak bakamamıştım.

Sonsuz karanlığın, alevlerin aydınlattığı ucunda üzgün, öfkeli dikildik yan yana. Ağlayacaktım ama tuttum kendimi, çok önceden, bir toplantı sırasında ettiği laflara alınıp ağlamıştım. "Git kendi başına ağla, kendine acıyacaksan çık dışarı, dışarıda acı..." deyip toplantıdan kovmuştu beni. Ağlayarak çıkmıştım ben de. Tutumu anlaşılmaz geldiği için sonra terasına uğrayıp, neden bana böyle davrandığını sormuştum. "Ancak soysuzlar başkalarının önünde gözyaşı döker," demişti, "izin vermeyeceğim burada ağlayıp zırlamanıza, tiksiniyorum çünkü, tahammülüm yok!"

"Bu toplum böyle soysuzlarla dolu, kendine gülen, kendine ağlayan kıvrım kıvrım yaratıkları görmemek için kaçtım buraya. Ağlayacağına dikil ayağa, söyle söyleyeceğini. Peki sen niye kovamıyorsun beni dışarı? Tabii... Ayıp olur, kovamazsın... Güçlüyüm senden çünkü. O kadar güçsüz olursanız ben de güçlü oluyorum, başka ne olmamı bekliyorsunuz... Bana ne yaptığınızın farkında değilsiniz ki. Güçsüzlüğünüzle beni güçlü adam haline getirdiniz burada, istemeye istemeye sizin güçlü köleniz haline geldim. Nefret ediyorum bu durumdan. Geçip karşıma keyif içinde gözyaşı dökeceksiniz, izin vermeyeceğim... Sanki hiç düşünmedim bunları ben, üzüntüsüz çıkıp geldim buraya... Gözyaşına da kafa yordum, sevince de, rüyaya da... Anlıyor musunuz beni, sakat tavırlı bir toplumuz, kendi kıçına gülüp güç karşısında eğilen insanlar görmekten sıkıldım. Dik tutamıyoruz başımızı, tiksinti uyandırıyor bu bende. Kadı-

nı ağlıyor, erkeği güce tapıyor. Bir gün düşünmüştüm, topluca yok olup gitsek dünya ne kaybeder, hiç..." demişti, susup kalmıştım.

Ben söylediğimde kızıyor, "Hep birlikte sönüp gitsek..." diyorum, "derin, boş bir uykuya gömülüp unutsak her şeyi..."

Soylu bir davranış olmayacak diye ağlayamadım o gece. Yamaçları ateş böcekleri kaplamıştı... Binlercesi... Yangın, geceye ne kadar yakışıyor diye düşünmüştüm içimden. Acıyla karışık garip bir duygu kaplamıştı içimi, gözlerimi yangından alamıyordum... O karanlıkta kim ıssız tepelerde dolaşıp sigarasını söndürmeden fırlatır, kendileri yakıyorlar, köylüler... Neyse ki, rüzgâr hızla alevleri uçuruyor, ağaçları tümden kavurup kül edecek zaman bırakmıyordu yangına. Yamaçlar yeşerecek yeniden diye düşünüyordum.

"Yanımıza gelmesi gereken insanlar gelmiyor, mesajımız onlara ulaşmıyor," dedi Şeref, "beklediğim insanların hepsi bir yerlerde bir şeyler yapmaya uğraşıyor, işleri var hepsinin. Bizden haberleri yok henüz, olsa da koşup geleceklerini sanmıyorum..."

"O zaman bırak beklemeyi, unut... İnsanlar için bir şey yaptığında onlar bunu ikram olarak kabul ediyor, karşılığında bir şey yapma ihtiyacı duymuyorlar..."

"Canlanın... Bozuk vagonları ayırıp bırakın geride, rest çekip yeniden başlayın hayata diyorum."

"Rest çekin diyorsun da unutarak ama..."

"Benim amacım bu tavırdaki insanlara bir mekân hazırlamaktı, elimden geleni yaptım... Ağaç budasınlar, sebze yetiştirsinler, bir şey yaratsınlar, yenilesinler kendilerini..."

"Elinden geleni yaptın da, unutma dükkânı açtığını sanıyorlar Şeref, unutma almaya geliyorlar buraya," dedim, "benim gördüğüm bu."

"Elleri boş dönecekler öyleyse," dedi.

Ardı ardına zihnimde iki düşünce patlaması oldu o gece: Alev almış tepelere doğru koşmamak gerektiğini anladım. Yangın ruhumuza sıçradı, savrulan alevlere alev almadan bakma gücünden yoksunmuşuz.

Şeref'in buradan gideceğini düşünmek, Unutma Bahçesi'nde yaşadığımız her şeyin duygusunu hafifletiyormuş.

Bir sabah uyandığımda gitmiş olursa o kadar üzülmeyecektim artık.

... Ben hep ne kadar unutmazsak varlığımızı o kadar dolu ve zengin hisseder ve memnun oluruz diye düşünürdüm. Yani kendi tarihimizelimizin altında olur ve biz de kendimizi bir şey sanabilirdik!

Tebessümcüm,

Geçen gün telefonda ne kadar çok unutursak boşluğumuzun o kadar büyüyeceğinden, yani azaldıkça çoklaşabileceğimizden söz edip kafamı karıştırdın yine...

Galiba unutmak iradi bir şey değil (hatırlamak belki). Yine de berbat acıları unutmak için, yazarak, gezerek, içerek, çalışarak çabaladığımız oluyor.

Belki de bu çabalar çok yoğunlaşırsa bizimle beraber o unutmak istediklerimiz de hayal-meyal'e dönüşebilir!

Hadi diyelim ki unutmayı becererek boşluğumuzu büyüttük, biz de hayal-meyal olduk (şimdi bana iyi fikir gibi geliyor haftten)... Peki yaşanmış o güzelim anlar'a yazık olmaz mı bu arada?

Hani yad etmek onları, boşluğun ürpertisinden daha iyi değil mi?

(...)

Bir de unutmak-hatırlamanın dışında apayrı bir şey var: UNUTULMAK... Bu hemen hemen hiç aklıma gelmez, gelirse de bir an gülümserim hâfiften.

Şeref in bu ay sayfasında yayımladığı üç mektuptan biri bu. Arkadaşım o defasında bana ne yazdığını hatırlamıyordu bile... İsterse mektubunu ona telefonda okuyabileceğimi söyledim. "Uykum kaçtıkça sana bir şeyler karalıyorum, ne bileyim içimden ne geçmiş o zaman. Boşver, tembellik etmişsin bak, nezaket kurallarını unutmamışsın daha," dedi, telefonda gülüştük.

Bizimle yaşamaya başlayan kişilerin arkasından soluğu burada alıp, onları geri götürmeye çalışan insanlarla yaşadıklarımızdan hiç söz etmedim. Ağlayan annelerin, terk edilmiş sevgililerin, kimi suskun, kimi kızgın eski eşlerin, yakın arkadaşların biri gider, biri gelir. Şu aralar sık sık Cavidan Hanım'm eski eşinin baskınına uğruyoruz. Hemen bütün hafta sonlarını burada bizimle geçiriyor. Dayanamayıp gidecek sanırım Cavidan Hanım. Sakladığı her şeyi eski kocasının açığa vurmasına o kadar üzüldü ki...

Gelemeyecek durumda olan kayıp yakınlarının telefonlarına yanıt vermekten yorgun düştüğümüz günler olur ayrıca. Kimle konuştuklarını düşünmeksizin, birbirleriyle yarışırcasına, özledikleri insanların suçlarını sayıp döker, sırlarını söyleyiverirler. Arkalarında ne kadar elektrik, su borcu bırakmış olduklarına kadar üstelik... Sabahın erken saatlerinde, gecenin geç vaktinde çalan telefonuma korkarak uzanmaya başladım, yine kızgın bir baba oğlunu ya da kızını

isteyecek telefona diye. Ev telefonlarımızın numaralarını nasıl öğrendiklerini araştırmaktan da vazgeçtik, çünkü cep telefonu kullanmayı reddeden kişileri buluyoruz karşımızda. "Size numarayı yanlış vermişler, bu benim ev telefonum," filan diyecek oluyorum, çat! Kapanıyor telefon. Olgun'un dayısı var örneğin, Giray'ın abisi... Geçenlerde Olgun'un dayısı telefon edip, "Kaç aydır yanınızda, sigortasını yapmadınız daha," dedi. İş yeri sanıyor burayı. Cavidan Hanım'ın eşi, gide gele bize Unutmacılar Çetesi demeye başladı.

Son gelişinde, "Şeref Bey düşüncelerini kitaplaştırsın bence, en doğrusu bu," dedi bana, "burayı bir işletmeciye bıraksın, tümüyle o alsın ele, göl çok büyük, inceledim ben etrafı... Yarısını yüzme havuzuna çevirebilirsiniz, kültür turizmine açarsanız, daha çok insan yararlanır..." Sanatçı ruhlu bir iktisat profesörü kendisi. Gelir gelmez doğruca Şeref in yanma çıkıyordu ilk haftalar. Düşünceleriyle onu etkileyemeyeceğini anlayıp bize yöneldi. Bilgisi ve birikimini değerlendirmemiz gerektiğine inanıyor. Konuklarımızın çoğu zaten bu inancı taşır. "Sizden ücret istemiyorum, bakın beni dinlemek için insanlar büyük paralar ödüyor, burada karşınızdayım, şansınızı kullanın, sorularınızla beni yorun," diyen eski eşlerle de tanıştık. Onlara göre bu Profesör Bey, alçakgönüllü bile sayılır. "Sizi evimde görmek istemiyorum," dediği halde Şerefe kırılmayacak kadar da anlayışlı sonra. Aralarında geçen tatsız konuşmayı bize Giray aktardı, kendisi sadece "Arkadaşınız tanık oldu, anlatmıştır size, Şeref Bey çocuksu bir ruha sahip, çabuk inciniyor," demekle yetindi. Giray'dan dinlediğimiz ise, Şerefle başka türlü bir iddiayla konuşmuş olduğu. İki elini bacağının arasına sokup sandalyesinde kaykılarak, "Ben hayatı avuçlarımda tutuyorum, bakın... İşte böyle, Bey, yapmayın, daha çok gençsiniz. Hayatınızda bir kadın olsun," demiş. Bu sözlerin nasıl bir anlam taşıdığını hepimiz biliyoruz. Cavidan Hanım'ı, öğren-

cilerinden birine âşık olduğu için terk ettiğini öğrenmek durumunda kalmıştık.

"Aşk değil canım, büyütmeyin o kadar, Cavidan'a da anlatıyorum, anlamak istemiyor, onun gibi zeki bir insanın böyle yıkılmasını ayıplıyorum ben. Güzel bir evimiz var, rahat bir hayatımız... Lütfen konuşun onunla, kafasında özgür bıraksın beni, dönsün evine, hayatına devam etsin eskisi gibi... Asla onu ihmal etmiyorum, inanın benim için çok değerlidir. O günden sonra çok değerlidir, o günden sonra..." Yıllar önce bir araba kazası geçirmişler, Cavidan Hanım kendini unutup Profesör Bey'in üstüne kapanmış.

Sorunlarımızdan biri de bu, geçmişlerini unutmaya gelenleri unutamayanlar.

Kendisi buraya yerleştikten sonra, eşini, çocuğunu yanına almak için başvuruda bulunanlar çıkar. Bize sorma gereği duymadan kız kardeşlerini, annelerini çağıranlar olur ayrıca. Odasında aylarca konuk ağırlayanlar ve ailece unutma deneyimi yaşamak isteyenlerle ilgili bir kuralımız da yok. Şeref'in aklına böyle şeyler olabileceği gelmemiş çünkü, tavrımızı belirleyip netleştirmekte de geç kaldık. Geçtiğimiz yaz içinde, habersiz konukların sayısının burada yaşayanların iki üç katına çıktığı zamanlar oldu. Yemek masasında kendilerine yer bulamayanların açlığını gidermek gibi bir sorumluluk dayatmasıyla karşılaştım. Gelip gidenlerle ben ilgileniyorsam, yerlerine kimseyi oturtmayıp sandalyelerini boş bıraktırmalıymışım. "Burada iç düzeni sağlamak senin görevin," dediler. Sonra, Giray bana düzenbaz filan demeye kalktı, "Duyduğun korkulardan gevşiyorsan o başka, ne oluyor Giray, sahneler seni geri mi çağırıyor?" deyip kapadım ağzını.

Sert çıktığımı kabul ediyorum ama üstlendiğim sorumluluklar yüzünden insanların beni kendilerinden ayırdığı-

nı hissetmek canımı sıkıyor. Giray unutmamış bunu, aylar sonra Ferah'a anlatmış. O da şimdi laf arasında, "Yaptığın iş çok önemli bence, sen buranın kâhyasısın," deyip duruyor. Sonunda sinirlenip "Sen buranın nesisin acaba, söylesen de anlasak hepimiz," dedim, "sadece Şeref'e açıklamakla olmaz. Olur olmasına da ben seni duymamaya başlarım." Ne yazıp da insanları o kadar etkilemiş bilemiyorum.

Şeref, beni buraya birkaç günlüğüne gelip giden insanlarla bile bir tutuyor. İç dünyasında ayrı bir yerim olabilse, herhalde kendimi böyle yalnız hissedip hırçmlaşmazdım. Takdir edilmek istediğimi sanacaksınız... Edebilse mutlu olurdum tabii. Böyle bir beklenti içinde değilim, bana karşı tersine duygular geliştirmesi hoşuma gitmiyor, hepsi bu... Ne yazık ki, gördüğüm olumsuzlukları, kötü davranışları onunla konuşmaya çalıştığım için giderek kötü olanın ben olduğuma inanmaya başladı.

Asıl üzülüp endişelenmem gereken şeyin de sonra farkına vardım. Yangın gecesi... Düşünce bunalımı geçirdiğini anladım Şeref'in. Öfkeyle söyledikleri, rüzgâra çarpıp kendine geri dönüyor, alevlerin ışığında, sesinin şiddetine dayanamayıp düşecek gibi görünüyordu. Ne durumda olduğunu anladığımı ona hissettirmemek için başımı çevirdim. Kimse kimseyi, kendi sözlerinin darbelerinden koruyamıyor, burada öğrendiğim şeylerden biri de bu. Sonra gerçekten kötü zamanlar geçirdi Şeref.

Kuşlardan, keçilerden, böceklerden, çiçeklerden başka canlılara yer açmadığı iç dünyası, birden öyle karıştı ki, evinin çevresinde ters bir hava akımının oluştuğunu bile söyleyebilirim size. Yanma yaklaşmak isteyenler, vahşi bir uğultuya çarpıp uzaklaşıyordu ondan.

Neslihan'ın götürdüğü yemekleri yemeği reddettiği o günlerde bir rüya görmüş, daha yenilerde anlattı bize. Arazinin

üst kapısından binlerce insan bahçeye akın ediyormuş, "Panamalılar!" diye bağırarak uyanmış uykusundan... İki üç yaşlarındayken annesiyle Panama'ya gitmiş. Bu rüyayı anlatana kadar, dünyanın her yerine dağılmış bir ailesi olduğunu bilmiyordum. Bu, insana kendini yersiz yurtsuz hissettirebilir mi? Böyle bir düşüncesi olup olmadığını öğrenmek istedim. Saçma varsayımlarda bulunmaktan vazgeçersem bu bahçede yaşayan herkesin çok daha rahat edeceğini söyledi. "Doğru şeyler seziyorum diye suçlu mu oluyorum?" deyip çekildim yanından.

Bana o gece bir pişmanlık nöbeti geçiriyormuş gibi gelmişti. Burayı kurmakla, pek de iyi bir şey yapmadığını düşünmeye başladığını sanmıştım. "Bu bahçeden içeri tek bir yanlış insan giremeyecek!" diye bağırarak evine kapandı. Üstümüze çöken ağır sessizliği kaldıramayanlar, birer ikişer ayrılıp gittiler.

Nasıl bir duyguya, düşünceye ulaşarak kapısını aralayıp dışarı çıkacağını merak ederek beklemeye koyuldum. Onun için gerçekten endişelenmeye başladığım bir sırada, ara bahçeden seslenip beni yanına çağırdı. Dışarıda, terasında oturduk birlikte. Güneşli bir kış sabahı, uzun uzun söylediklerini dinledim. Hepsi de aklımda kaldı söylediklerinin, konuşmayı unutmuş gibi aynı şeyleri tekrarlayıp durdu çünkü. Israrla niye sustuğumu sordu bana.

"Bazı şeyler değişmişe benzemiyor," dedim, "bu bahçe yine kafandaki o ada sanki ama keyfim kaçtı. Merak ediyorsan, burada bir Unutma Enstitüsü filan kurulamayacak bu gidişle, öyle anlaşılıyor. Yerine bir Unutma Tapınağı dikeceksin, yanına yaklaşılmaz bir unutma rahibi olup çıkacaksın." Çılgına dönüp bağırarak evine çekildi. Burada tek başına yaşamak istediğini de ilk o zaman düşündüm. Nedense daha önce bu hiç aklıma gelmemişti. Yakınında kimseyi istemiyor... Neslihan'ı bile... Bunu dürüstçe söylemesi gerektiği-

ni yazdım ona. Yoksa karşılaştığımız sorunların, çözülmeyecek sorunlar olmadığını, düşüncesini inanç haline getirirse ruhunun ağırlaşacağını, içindeki uçma arzusunun sönüp gideceğini, unutamayacağı bir şey yaşamaktan korkmaya son verip unutamayacağı bir şey yaptığını kabul etmesi gerektiğini... Yanıtlamadı önce, dayanamayıp Neslihan'la ona bir pusula daha gönderdim. "Üzüntünü anlıyorum, hâlâ içinde gitme isteği varsa git, ben bu bahçeyi beklerim, söz veriyorum sana," dedim. Bilmiyorum, belki de sadece, "Yaz getir, okurum," dediğinde, neden düşüncelerimi yazmadığımı merak ederseniz diye anlatıyorum bunları. Söylediğim şeyler gibi yazdıklarımı da istediği gibi anlıyor. Sonunda bir yanıt aldım Şeref'ten, onu buradan göndermeye kalkıp kalkmadığımı soruyordu bana. Bir kâğıda, "Sen hep burada mı kalacaksın, bilmek istiyorum, neden gitmiyorsun, git artık," diye yazıp Neslihan'la gönderdi.

Ben de elime geçirdiğim bir kâğıdı öfkeyle yırtıp, bir parçasına, gidemeyeceğimi, çünkü buradan başka her yeri unutmuş olduğumu yazdım. Sonrasını biliyorsunuz. İkimiz de burada kaldık işte, bir de Neslihan tabii. Tanısanız, onu bir daha unutamazsınız sanırım. Bir kış boyu üçümüz... Baharda Giray geldi, geçtiğimiz yaz sonunda Olgun...

Çiçek Saati

Cömert teneke evde yaşayacak.

İki demirci ustası kardeşin bir ayda yapıp bitirdikleri bu ev; kapıları orta bölümdeki terasa açılan, birbirinin aynı, küp biçiminde, bağlantısız iki odadan ibaret. Odaların sacla kaplı dış yüzeyleri şimdilerde tümüyle paslanmış durumda.

Bahçe kapısından içeri girdiğinizde yol ikiye ayrılır. Açıklıkta vadiye sırtınızı dönüp başınızı yukarı kaldırdığınızda kayalık yamaçta teneke ev görünür. Bize ulaşmak için soldaki yola girip yokuş yukarı yürümeniz gerekiyor...

Saçaklı kanatlarıyla tombul kargaların uçuşup kaçıştığı yamaç eğimlenir, silinir vadiye doğru... Bir serinlik çarpar yüzünüze, o yanımız masmavi, bulut hafifliğinde görünen adalarıyla deniz...

Birkaç sabah önce Şerefle erken yaptık kahvaltımızı, daha kimse uyanmamıştı, güneş doğdu doğacak... Bir hafta süreyle, çoğu başka ülkelerden gelecek yirmiden fazla insanı konuk edip ağırlayacağız burada. Birlikte eksik kalan işleri gözden geçirdik, konuşa konuşa üst yola çıktık, başımı-

zın üstünde kargalar uçuyor... Dikkatimiz dağıldı. Yavaşladık, denize karşı sustuk, bulutların aydınlattığı uzak adalara baktık öyle...

"Anlamıyorum, o kadar uzun yaşıyorlar, hep acelesi var bu kara kargaların," dedim. "Yeterince bakmamışsın," dedi bana, "saatlerce kımıldamadan durur onlar tünedikleri yerde, Ferah'a sor, o daha iyi gözlemci, çarşaflı kocakarılar gibi eliyor." Her şeyi bir şeye benzetir zaten. Canım sıkıldı böyle söylemesine. "Uyuyor kargalar da, biliyoruz bunu herhalde," dedim, "o kadar iyi gözlemci ki, martıları leylek zannetti geçen gün, kışın ortasında..." Yürüyüp aşağı indim. Her çiçeğin adını gidip gelip bana soruyor.

Sonra rüyamda Şeref i gördüm, araziyi yerin altına doğru derinlemesine parselleyip metreküp hesabı, gizlice ona buna satıyordu. Üzüntü içinde uyandım uykumdan, huzursuzluğum yatışınca gidip anlattım ona. Soğuk bir ifadeyle yüzüme baktı, "Bu rüya bana senin kıskanç ve güvensiz yapıda bir insan olduğunu söylüyor, gidip düşün kendin hakkında," dedi. bahçeye inip beni yalnız bırakmasına kızdığım için kalkmadım, oturdum terasında.

Vadi dağlarla çevrili, ilk bakışta dağların yüksekliğinde görünür deniz... İnsanlar, hep aynı arzuyla yanılıp sendeler burada, bir solumada bütün o görüntüyü gözlerine sığdırmak istediklerinden başları döner, kollarından tutup kaldırmanız gerekir onları. İlk gün Ferah'ı da kaldırmıştık böyle. Neslihan'ın getirdiği suyu yudumlayarak, "Başım döndü, nedir burası," demişti, "iç kulak mevkii... İnsanları uyarmanız gerekir." Daha buraların havasına alışamadı, söylediğim gibi.

Neyse, teneke evin hikâyesini anlatacaktım size... Şeref bir Unutma Çiftliği kurmaya karar verdiğinde mimari projeyi arkadaşı Sadık Bey çizmek istemiş. Araziyi görmek için uğ-

rayıp bir iki gün kalmış önce, Şeref pek sözünü etmez, yalnız geçirdiğimiz kış, aralarında geçen kimi konuşmaları aktarmıştı bana.

"İnsanlar gelip unutma biçimleri üzerine kafa yorsunlar, yeni fikirler çıksın ortaya, zamanla bir unutma enstitüsü kurulsun bu bahçede, dünyanın unutma merkezi olsun..."

Şeref araziye yerleşince, gelecekte burada yaşayacak kişilerin toprağı işleyerek nasıl kazanç elde edebileceklerini araştırmaya başlamış bir yandan. O nedenle ilk yıllarda, Unutma Çiftliği diyormuş buraya.

Sadık Bey o sıralar yeni bir yolculuğa çıkma düşüncesindeymiş, vazgeçmiş, gidip iki demirci ustasıyla geri dönmüş ve bir yıl burada Şeref'le birlikte yaşamış. Demirci ustaları işlerini bitirip gitmişler. Sadık Bey teneke eve yerleşip projeyi orada çizmiş, sabahtan akşama uğraşmış inşaatla, bütün öteki evler, ek binalar tamamlanana kadar... Teneke evin yapım giderlerini kendisi karşılamış ve daha sonraki yıllarda mimari amaçlı kullanılması dileğiyle çiftliğe bırakıp ayrılmış buradan. Bir daha da hiç gelmemiş.

Nedenini sormuştum Şeref'e... Söylemiştim size bunu, Sadık Bey avcı... Dünyanın her yerinde avcı dostları varmış... Kimbilir hangi dağda, hangi ülkede... "Daha evliydiler o zaman, yemeğe çağırdılar beni, av fotoğraflarını gösterdiler, binlerce ölü hayvan... Kızıl tekeler, yaban koçları, ördekler... Domuzlar... Hepsinde gülümseyen, gururlu yüzüyle Sadık... İçimde bir şey kırıldı, yemeği sofrada bırakıp kalktım... Dağların keyfini sürdüm, bak şu doruklara... Tanrının bana armağanı Şeref, büyük zevk..." diyor.

"Bilmiyorum, hassas bir insan gibi geldi bana, solucanlara şiir yazmış, teneke ev de o kadar güzel ki, bu evleri de çok seviyorum, senin düşüncene değer vermiş..." diyerek Sadık Bey'e arka çıkmak istedim.

"Çok hassastır, doğru bu, ev yapma fikrine ısınamadı, kullanılmayan eski evlerin onarılmasından yanadır... Solucanlara üzülür, geyikleri, keklikleri vurmaktan da zevk duyar. Daha çocukken başladı av tutkusu onda, dedesi ünlü bir avcıydı, annesinin babası, dünyada avlanmadığı ülke kalmadı... Evin yapımı biter bitmez gidip köpeklerini getirdi buraya, bahçeye zarar vermeye başladılar, tepem attı sonunda... Buralarda da ava çıkıyor... Günlüğe iyi şeyleri yazmış hep, ters bir siniri vardır, zehir saçar ortalığa. Sürekli de beni sorumlu tutar öfkesinden, çocukluğumuzdan beri böyle. Ben yanındaysam kesinlikle birileriyle kavga çıkarır, yumruk tokat... Bunu ilk fark eden annesi oldu, çılgın bir kadındı, yıllardır görmüyorum, ne hale gelmiştir artık. Öyle miydi, pek gözümde canlanmıyor şimdi. Ama güzel olduğu söylenirdi, çok da şıktı tabii... 'Sadık senin yanında vahşileşiyor, hayranlığını kazanmak istiyor' demişti, söyleye söyleye onu da inandırdı böyle olduğuna, 'Bu öfke bana senden geçiyor' deyip durur... Cehenneme çevirdi burayı, orduyla savaşıyor sanki... İşçilerden birini tokatlamış, yürümüşler üstüne, yakacağız evini, demeye başladılar, kavuracağız tenekede. Durum o hale geldi, odaların duvarlarına tabanca resimleri çiziyorlar. Kırk kişiydiler, tüfekleri çekip öyle durdurduk adamları... Öfkelerinden şantiye çadırına kurduğumuz mutfakta ne kadar tabak, bardak varsa alt araziye fırlatmışlar hepsini... Köylüler şikâyetçi oldu, ağaçların tepesinde kaşıklar... Çalılıklar çatal, bardak içinde..."

Görmüştüm, Sadık Bey'in köpeklerle çekilmiş fotoğrafları var.

"Kavga dövüş ortasında çıkıp terasıma oturuyor, hepimizin sinirleri bozulmuş, keyfi yerinde bunun, öfkesini bize bulaştırdı... Kahkahayı basıyor buradan aşağı, işçiler alay ettiğimizi sanacak, susturamıyorum, Sadık ağır şakacıdır... Çocukluğundan beri öyleydi, hiç hoşlanmam bu yanından,

tam bir düşünce şımarığı, durmadan zekice laflar eder. Ciplere adayıp doğanın huzurunu kaçıran insanlar bunlar, söyledim bunu ona, gücüne gitti. Üstüne dangalakça bir güven gelmiş, beş yaşından beri hayvanları öldürüp duruyor... Senin yüzünden avcı oldum, benim asıl vurmak istediğim sendin, dedi bana, bir gün anlayacakmışım bunu... Vuramadığı domuz, kızıl koç benim, düşünsene... Bunu anlamamı istiyor. Konuşmadım ondan sonra, mektup yazdım, sözlerim dokundu, orman züppeleriyle geçirecek bir saniyem yok..."

Bir şeyler olduğunu sezmiştim, Şeref arayıp sormaz bir daha. Sanırım biraz suçluluk duyuyor, yoksa o kadar şey anlatmazdı bana, heyecana kapıldı. Belki Sadık Bey çıkıp gelir bir gün, aralarındaki ruh yakınlığından öyle söz ettiğine göre...

"İşine hiç karışmadım, evlerin ortasında bir kış bahçesi olsun istiyordum, tropikal bitkiler yetiştiririz diye, bunu ne kadar istediğimi biliyor, sonuna kadar sakladı benden, yapmamayı kafasına koymuş, ya da çözemedi, bilmiyorum. Gururundan gizledi belki, söylemedi inşaatı başlatana kadar. Orta yere bir taş bahçesi yapacağız, dedi, sinirlendim. Ama en çok, yeni yapıları getirip evimin dibine sokması canımı sıktı. Böyle bir sevgisizlik gördüm onda, neyi içine atmışsa artık, burada açığa çıktı. Soğudum o zaman, ruh yakınlığımız var herhalde, yok demiyorum, çocukluğumuz beraber geçti, birlikte büyüdük ikimiz, çok eski aile dostlarımız. Babası da ünlü bir terziydi Sadık'ın, annem, teyzelerim elbiselerini hep ona diktirirlerdi... Babaannem ve arkadaşları da..."

Şeref, vadiden bakıldığında evlerin, sıramızı yasladığımız dağın tepesinden atılıp araziye yuvarlanmış tenekeler gibi görünmesini istiyormuş. Ama asıl düşleyip de gerçekleşme zorluğu nedeniyle vazgeçtiği fikir, hurdaya çıkmış dev bir gemiyi bu yamaca oturtmak.

Arada bir iç geçirir hâlâ, "Gerçekleşmeyecek bir şey değildi ama sabrım yoktu sadece," deyip üzgün üzgün soluklanır.

"Malzeme konusunda da tartıştık onunla. Sonuçta beğendim yaptığı işi... Belki fazla hayran olmadım, ona kızdı, bilemiyorum. Gittikten sonra düşünmedim üstünde."

Teneke evi kim görse, "Yıldırım çekmiyor mu bu ev?" diye sorar. Cömert, "Vukuatsız mı burası?" diye sordu, kapıda duraksamasından anladım, ağırlığımı vererek basabilecek miyim? "Yapılalı kaç yıl olmuş, gördüğün gibi sapasağlam ayakta," dedim.

Yıldırım aklından geçti mi bilmiyorum ama hemen pas meselesine bir çözüm aramaya başladı. "Bir zımpara çekip boyamak lazım bu evi," dedi.

"Sakın düşünmeyin bile, Şeref özellikle böyle kalmasını istiyor, paslansın diye ne kadar beklemiş, bilmiyorsunuz," dedim, "burası mimarımızın."

"Allah allah, böyle bir şeyi ilk defa duyuyorum, çürür ama, dayanmaz ki... Öldürürsünüz binayı," dedi.

"Şeref bilgilidir bu konularda, paslı kalmasını istiyor, bakın ne güzel eskimiş, meşelerin arasında çok hoş görünmüyor mu? Ne tatlı bir renk almış... Sanki dünya kurulduğundan beri buradaymış gibi... Pas öyle bir duygu veriyor insana."

"Çirkin demiyorum, özel bir imalat olduğu belli," dedi, "yalnızca bunu kafamda eve benzetemedim, sorarsanız mesela... Çok güzel bir büfe olur bundan, tam midye tava satılacak yer."

"Bu binanın bir sürü mimarlık dergisinde fotoğrafı yayımlandı, yakından bakmak için kaç kişi gelip gidiyor, içinde yaşa da gör peki."

"Ben her yerde yaşarım canım, sorun değil benim için. Çadırda da yatarım, açıkta bir yere de kıvrılırım, dert etmem, uyumlu bir insanımdır."

"Beğenmediniz galiba, bana öyle geldi," dedim.

"Bu iki oda da benim mi şimdi, önemli olan o..." deyip terasa çıktı, birlikte karşı odaya yöneldik. "Işık almaz olmuş odalar, üstten şu dalları biraz kesip almak lazım, müsaade ediyorsanız tabii... Ohoo... Arkada köpek kulübesi var, tamam işte, daha ne isterim, mesele ortadan kalktı."

"Unutmuştum, evet... Sadık Bey'den kalmış, iki taneydi ama biri çalındı, üç kişi zor kaldırır, alıp gitmişler, nasıl taşıdıklarını anlayamadık."

"Sabah akşam tüfeği patlatacaksın böyle yerlerde, çevreniz ıssız... Çaresi var, havaya sıkacaksın şöyle, duyar onlar o sesi, yanaşmaya korkarlar..."

"Yerde yatan elektrik direğimize, bahçe tellerimize kadar ne bulurlarsa çalıyorlar, beton direği yüklenip götürmüşler bir gece..."

"Biz ne hırsızlıklara şahit olduk depremde, unuttuk gitti hepsini..."

Evin önü kapanmıştı sarmaşıklardan, karanlıktı odalar. "Bahçıvan sizsiniz, Giray malzeme deposunu gösterir size, testeremiz var."

Paslı ev arazinin içindeki en sevdiğim yapıydı gerçekten de, diğer evlerin o kadar uzağında olmasa orada yaşardım. Yaşlı zeytin ağacına yakın, sincap yuvalarına...

"Düşünmeyin, birkaç saatte yerleşirim... Akşama kontrole gelirsiniz."

"Temizlik işlerinden sorumlu bir arkadaşımız var, Neslihan. Size yardım edecek, burada en eskimiz o, her işi sahiplenmeye çalışır, bütün gün koşturup durur."

Neslihan, bahçenin hangi köşesinde hangi bitki çiçek aç-

mış, herkesten önce görür, taş oynasa bilir sahiden, ama ruhu öyle yukarılarda uçar ki, temizlik işlerine pek uygun biri sayılmaz aslında.

"Anladığım kadarıyla siz müdür pozisyonundasınız Tebessüm Hanım, ne zamandır buradasınız?"

"Kimse müdür değil burada, pozisyonlar var ama başka türlü. Birkaç gün içinde ağırlıklı olarak kim neyle uğraşıyor öğrenirsiniz, eskiden gazeteciydim, ama çok çok eskidendi bu, okuluna gittim diye birkaç yıl yapmıştım öyle."

"Ben olsam bırakmazdım, hiç bırakılır mı böyle bir meslek? Bizim oğlan çok uğraştı, ama bir gazeteye yerleştiremedik onu."

Neslihan gelince birden sustu Cömert. Neslihan çok güzeldir, ilk bakışta ürperir insanlar. Başlarda bir kez Ferah'la onun güzelliği hakkında konuştuğumuzu anımsıyorum. "Dikkatimi çekiyor, kimse yüzüne söylemiyor güzel olduğunu, arkasından kulağıma eğilip bana fısıldıyorlar, bu çok saçma," demiştim, "Tabii, güzelliğinden habersiz bakıyor da ondan," demişti, "kötü bir şey değil, söylememeleri daha iyi... Kıskanmıyorsun ya?"

Cömert'in heyecanı yatışsın diye kalıp oyalandım biraz. Açık pencerelerden yanlışlıkla içeri uçan küçük kuşlar gibi o köşeye bu köşeye savrulup elleriyle duvarları yoklamaya başladı. "Çivi çakabiliyor muyuz? Takvim asacağım da... Haklısınız sağlam ev, en çok da mutfağını sevdim... Arka odadaki dolaplar da harika..." Çırpınışını görmemek için başımı önüme eğdim. Saatsiz, takvimsiz yaşayamazmış... "Ayıptır söylemesi, bizim bir alkol timimiz var, sağolsun arkadaşlar, bir hediye düşünmüşler, beni uğurlamaya geldiler. Ağaç üstüne sık kullandığım bir cümleyi yazdırmışlar, kafam iyiyken dilimden düşmez, onu da asacağım, çocukların

hatırası... Ağlayarak gönderdiler beni, duramazlar... Toplanıp gelirler tahmin ediyorum."

Dışarı fırlayıp soluklanarak şaşkınlığını attı üstünden, heyecanını yatıştırdı Cömert. Sonra, mutfak tezgâhına yaslanıp, "Sıcak su meselesini nasıl hallediyoruz arkadaşlar şimdi, onu düşünelim, kahvesiz duramam hiç, baktım ama tüp boş... Başım döndü, bir kahve iyi gitmez mi, ne dersiniz?"

Benim coşarak bağırmama kimse karşı duramaz, nice kişiler sesimden dolayı can verdi.

Duvarında asılı duracak söz buymuş, "Matrağına söylüyorum canım, öyle kimseye kükremişliğim filan yoktur hayatta, korkmayın sakın," deyip rahatlatmak istedi bizi.

Sonunda Neslihan'la ikisi konuşmaya başladılar. Neslihan'a bir soru sorun, hayatını anlatır size zaten. "Terziydim eskiden... Buralıyım ben, kocam oymacıydı, tahta işlerdi, dantel gibi... Koca bir kütüğü akşamdan önüne koysan, sabaha sana bir dünya yaratır. Cennet cehennem yapmıştı, öyle pahalıya sattı ki, melekler, ırmaklar, ejderhalar... Bir profesör, ta nerelerden çıkıp geldi, satın aldı eserini... Annesi ünlüdür buralarda, büyücü... Fal baktırmaya gelirler... Öldü kocam, denizde... Şeref'le iyi görüşürlerdi, o da yabani, Şeref de... Köydeki evi sattık, o parayla Şeref bana bir ev yaptı bu bahçede. Buraya ilk geldiğimde bir şey gördüydüm, etkisinde kaldım, durup durup aklıma gelir. Babaannemin avlusunda bir çiçek vardı, yok oldu sonra... Büyüyünce farkına vardım, yok olmuş... Hep aradım gittiğim yerlerde, rastlar mıyım diye, ama dünyadan yok olmuş sanki, yok... Sabahları onun kokusuyla uyanırdım, yaprakları kokardı, geceleri... Sabah gün ışığıyla dağılır... Ne aradım o çiçeği... Bir daha da hiçbir yerde göremedim. Yıllardan sonra ilk burada gördüm, çingene pembesi açar, ballıbaba gibi, katırtırnağı-

nın küçüğü... Bu bir işaret sayılır diye düşündüm, kabul ettim Şeref'in teklifini. Burayı tek başına çekip çeviremiyor... O yıl bir de çekirge baskını olmuştu."

"Bir saniye. Size bir şey hatırlatmama izin verir misiniz Neslihan Hanım, biliyorsunuz emir yukarıdan geliyor, evlenmeniz lazım yeniden," dedi Cömert. Garajda söylememişti bunu, yanında Kur'an getirmiş. Her gün iki sayfa iki sayfa okuyarak ilerliyormuş...

"İsteyenler çıktı ama ümitlenemedim bir daha... Kocamla uyuştuğumuz gibi olmaz, inancım yok... Öylesini bulsam da zor, silip yerine yenisini nasıl koyacaksın ki... Kardeşlerim de sizin düşüncenizde, ama serbest büyüdüm ben, babam karşı çıktı onlara. 'Acelesi yok, acısı sönsün, küllensin içinde, kararını sonra versin...' dedi. Bu bölgeyle ilgili yazılmış kitapları var, eğitimciydi babam, ta elli senesinde yazmış. Seksen yaşında bilgisayar öğrendi, aydınlık içinde yatsın, hastalığı uzun sürdü... O arada bana neler etmediler zaten...

Şeref, karşısına oturttu beni, 'Neslihan sen sanatçısın' dedi bana, kocamla oymacılık yapardım ben de, ama hevesim taşlara, kemiklere... Şeref, 'Doğanın biçimlendirdiği nesnelerle ilgileniyorsun, bunlardan bir şeyler yapmayı denemek istemez misin? Sana yardıma hazırım' dedi. Zaten elim durmaz, gözlemiş beni, biliyor... Yürürken ayağıma bir tahta parçası çarpsa, arar ikincisini, üçüncüsünü bulurum, koyarım üst üste, etrafını taşla süsleyip öyle geçerim oradan...

Şeref kimse için yapmaz bunu, babamla konuştu gelip, babam, 'Neslihan'ın içi çok geniştir' demiş. 'Ben ölünce ona rahat vermezler, gelsin istiyorsa, malını ayırdım oğlanlardan, terzilik yapıp da ne olacak, iyi bir amaca hizmet edecekse...' Şeref, okuyup fikir alınam için kitaplar verdi. Küçük bir bostanımız var burada, yerini belli edecek bir işaret yapıp diktim önüne, tahtayla kemikten, çok hoşuna gitti, daha büyüklerini yapıp başka yerlere de koymamı istiyor, bilmem

ki, havasını tutturamazsam... Büyüğüne cesaretim yok, bahçe lambası gibi küçük küçük şeyler yapıp oraya buraya sapladım...

Sabahları erkenden yürüyüşe çıkarım, çoğunlukla yalnız, Tebessüm'le gideriz bazen, arada bir Şeref gelir. Beraber çok şey topladık... Sergi yapacağım, sözüm var ona.

Dün sabah... Pamuk gibi beyaz daha... Bakın... Yeni örülüp bitmiş... Kelebek kozası bu... Sonra, bir kemik ve eski bir kapı kilidi buldum. Şöyle bunu ağzınıza tuttuğunuzda... Üfleyince gözünüzün içine akıyor soluğunuz, göze üfleme kemiği..."

"Yaaa... Tuhaf sahiden, ne kemiği acaba... Terziliği tamamen bıraktınız yani, öyle mi?" dedi Cömert.

"Mecburen, Şeref bıraktırdı bana... İstemiyor..."

"Ruhunu koyduktan sonra terzilik de sanat benim gözümde. Bugün meyvelerden elbise diken insanlar var moda dünyasında..."

Neslihan yardım ister gibi bana baktığı için araya girip, "Burada hiçbirimiz önceden yaptığımız işleri yapmıyoruz, kural bu," dedim.

"Şeref Bey'in zihniyeti başka türlü demek ki... Farklı düşünceleresahip bir insan olduğunu sesinden anladım zaten..."

"Tabii, bahçeye yerleşenler için söylüyorum, odalarda kalanlar bu kurala uymak zorunda değil. Sanatçılar kiralıyor odaları, ben gelip gidenlerle ilgileniyorum... Gerçi mutfak işi de üstüme kalmış durumda ya, tartışmalardan yoruldum, kimse yemek yapma işine talip olmuyor. Giray ekmek pişirmeyi üstlendi... İlk günler hevesle yapıyordu, şimdilerde sıkıldı."

"Biraz boş bakıyor o arkadaş, kulağına gitmesin de... Konuşması da öyle, pek mantıklı değil" dedi.

"Gelmeden bir iki gün önce televizyonda yapımı otuz gün süren bir ekmek belgeseli izledim, dağ köylerinden birinde.

Çavdar ekmeği... Ceza olarak Giray Bey'i oraya göndereceksiniz, nasıl dönüp geliyor seyredin bakın."

"O zaten öyle bir köyden kaçıp açılmış dünyaya."

"Eh... Ben de eskiden bahçıvanlık yapmamıştım... İyi, uydum desenize takıma..."

İlk bakışta anlamıştım bunu zaten.

"Adınızla mı sesleneyim, Neslihan Hanım dememi mi kabul edersiniz, sıcak su yok mu sizin işletmenizde? Yani yol yorgunu bu adam değil mi?"

Yanında küçük ısıtıcı zımbırtılardan bir tane getirdiğini, ama elektriklerin de kesik olduğunu söyledi bize. "Şalteri kaldırdım, hatta cereyan yok, bu işler için kime başvuruyoruz? Kendim çözerim hepsini de, kafamda ne neredeyse, önce canlanması lazım," Bizimkilerden duyduğumu anımsamıyorum, yapı meslek lisesi mezunuymuş.

Neslihan kahve için sıcak su getirmeye gittiğinde, "Arkadaşın durumuna üzüldüm, yanlışım varsa düzeltin, aklı pek sağlam görünmedi, ölüm sarsıntısı mı? Geride kalanlara hep böyle yazık oluyor..." dedi. "Fakat Tebessüm Hanım, af buyurun, insan konuşurken gözlerine bakamıyor... Çok güzel kadın."

"Hayır, hayır... Neslihan'a öyle bakmayın, gerçek bir sanatçıdır o, sorun Şeref'e, onda ne gördüğünü anlatır size," dedim.

"Herhalde canım, bir şey görmüş ki harekete geçmiş Şeref Bey. Ama devamında ne olacağı meçhul... Yapıp satsın desem?.."

"Yaptıkları pek öyle parayla satılacak şeyler değil. Şeref zaten o yüzden getirmek istemiş Neslihan'ı buraya... İçine şey-

tan girdi filan diye bir yerlere atacaklarmış onu. Olur olmaz şeyleri üst üste çakmaya başlamış, kafasına göre şekiller verip köyün orasına burasına bırakıyormuş, her gün yirmi, otuz tane... Köyün çeşmesini süslemiş, cami kapısını... Evlerinin ön yüzünü... Çamur, taş, kemik... Tel, teneke... Şeref fotoğraflarını çekmiş, o kadar güzel ki... Annesi ressamdır Şeref Bey'in... Bir aralar kendisi de resim yapmış... Ürkmüş köylüler, birkaç ay ellerini sürmeye çekinmişler, sonra abilerinden biri kazımaya başlamış evin duvarını. Kazmayla baltayla kırıp parçalamışlar yaptığı her şeyi, ellerini bağlayıp hastaneye yatırmaya kalkmışlar. Terziymiş de kim ona elbise diktirir? Öyle üste giyilecek elbiseler dikmiyor. Tel, ot, çuval, kemik, kök... Bence harika elbiseler, elinden alıp yakmışlar hepsini. Çok tutturdum, burada bana dikti bir tane, gösteririm."

"Sanat eseri diyorsunuz..."

"Öyle... Şeref kurtarmış onu, birbirlerine çok değer verirler."

Cömert'in Neslihan'a bakışından ürktüğüm için anlatmıştım bunları. Sözümü bitirmeden içimi bir huzursuzluk kapladı, pişmanlık duydum. Avcıların sessizliğe karşı dayanıklı olmaları gerekir, ama Cömert, bir sessizlik olduğunda varlığı silinecekmiş gibi telaşa kapılıyor.

Av çantasından tohumları çıkarıp gösterdi bana. Ateş dikeni ve alıç tohumu da getirmiş... Gülümsemeye çalıştım ama ateş dikeninin minicik kırmızı meyvelerini avcuma boşalttığında sırtımdan aşağı soğuk bir ürperti aktı, kalbimi yatıştırmak için, elimi göğsüme bastırmak zorunda kaldım. Gözlerim kapandı bir an. Soluğumu boşaltıp kapıya yöneldim. "Bizim bahçede vardı bundan, ama alıç yoktu... İyi etmişsiniz getirmekle..." dedim usulca. "Olmadı şimdi, asıl alıç kutsaldır, âşıkların meyvesi, yetiştiği her yere dikmek lazım alıcı," dedi.

İnsanı rahatsız edecek ölçüde her şeyden haberli Cömert...

"Çiçekler susuz kalmış," dedim, "yağmur bekliyorduk, bulutlar toplanıp dağılıyor... Yağmayacak herhalde, çıkıp depoda su var mı, bakacağım ben, su istiyor bunlar..."

Depo boşalmıştı, duvar boyunca hızlı hızlı yürüyerek evin su vanasını açtım, deponun dolması zaman alır... Konuşması yormuştu beni, garajdan beri görüp düşündüklerim... Yüzümü dağa dönüp gökyüzüne bakarak sessizliği dinledim. Bir taşın üstüne çöküp oturdum, gözlerim vadinin derinliklerinde... Gürültüyle depoya akan suyun sesiyle dalıp gitmişim.

Hep gördüğüm bir rüya var. Elimi bir köpeğin ağzından çekip almaya çalışırım ama köpek tarak kemiklerimin aralarına geçirir dişlerini, elimin içine içine batırır... Varlığım bir elden ibaret kalır. Bedenimizin bütün parçaları gece karanlıkları kadar derindir uykumuzda. Elimi kurtaramazsam bir daha uyanamayacağımı, yaşamının son bulacağını düşünürüm. Olanca gücümle köpeğin ağzından çekip almaya çalışırım elimi, olanca gücüyle dişlerini batırır köpek. Ya köpek ölecek bu rüyada, ya ben diye geçiririm aklımdan... Hâlâ yaşadığıma göre rüyamda elimi kaptırdığım bütün köpekler ölüp gitmiş... Saymadım ama çocukluğumdan bu yana yüzü geçmiş olmalı. Duyduğum acı, etimin yırtılarak parçalanma, kesilme acısına benzemiyor. İçimin derinliklerine doğru fışkıran bir acı. Büyük fırtınaları, depremleri, yaşanacak kötü şeyleri, önceden hissetmemi sağlayan rüyam bu benim. Daha rüya sürerken, bir felaketin bana haber verildiği düşüncesiyle başım yanar, gözlerim ateşli bir kalp çarpıntısıyla açılır, üstüme koyu bir duman çökmüş olur. Keskin kokulu... Simsiyah üzüntü dumanı... Boğulmamak için soluğumu tu-

tarım ve... Kalkıp o dumanla yalınayak dağlara doğru yürümek isterim.

Elimden bedenime yayılan aynı acıyla uyandım yine, taşın üstünde bükülüp kalmışım. Korunamayacağım bir felaketin sezgisiyle sızlıyordu içim. Su deposu dolmuş taşıyor...

Kurbağaların sesinden uyuyamadım o gece, evin bütün pencerelerini kapadım, radyoyu açtım. Geç vakit, müzikle uykuya dalmışım. Sabaha karşı başımda bir yanınayla uyanıp su içmeye alt kata indim. Bedenime yayılan acı soğusun diye... Mutfak pencereme bir beyazlık vurdu, iri beyaz köpekler vardı ara bahçede, koca kuyruklarıyla birbirlerinin çevresinde dönüp koklaşan dört köpek. Cama tırmanan yavru kedilerden birinin düşme sesiyle yataktan sıçramıştım. Acı omuzlarımdan aşağı bastırdı. Kalkamadım. Sonra kavak ağacının dibinde ölüsünü buldum kedinin, güneşte uyuyormuş gibi uzanmıştı, tüyleri karmakarışıktı, gözleri açık kalmış... Diş izine rastlamadım üstünde, ağızlarıyla hırpalamışlar kediyi. O düştü ve benim uykum bir an o sesle açıldı, yoksa bu kez rüyamda elimi köpeğin ağzından çekemeyecektim, öyle hissetmiştim. O kadar güçlü bastırıyordu ki dişlerini... Kedi yavrusuna ölüme giderek beni kurtarmış gibi bir üzüntüyle baktım. Mutfağa su içmeye indiğimde öldüğünden haberim yoktu, köpekleri gördüğümde...

Düşme sesiyle uyandığım o zaman aklıma geldi, bunun kedilerden biri olabileceği... Elimde bardakla köpekleri kovalamak için dışarı çıktım, aynı anda duvarın üstüne zıplayıp havada bulutlanarak karanlığa karıştılar. Kedileri içeri almak için bakındım ama hiçbiri yoktu ortalıkta. Hepsi bir ağacın tepesine çıkmıştır... Kavakların, meşelerin ışıklanmış uç dallarında kedileri aradım gözlerimle, görünmüyorlardı.

Öğleye doğru ortaya çıkarlar diye düşündüm, korkuları o zaman geçmiş olur ancak.

Kurbağalar susmuştu... Rüzgârlı, yıldızlı bir geceydi... Sanki rüzgâr yıldızları oradan oraya sürüklüyormuş gibi görünüyordu. Çocukluğumdan beri rüzgârlı geceleri severim. İncecikti ay... Bir yıldız kaydı, ya da ben öyle sandım, uçaktı belki... Soluklanıp içeri çekildim, sıcak yaz rüzgârı içime doldu, rüya acım bir yanmayla sızladı yeniden. Yukarı çıkıp yatağıma uzandım, dalmışım yeniden...

Ardı ardına yedi sekiz el... Tüfek patlamasıyla açtım gözlerimi, ev sarsılıyor... Doğrulup pencereye uzandım, tan vakti... Yakınımızda patladı tüfek. Aşağı koşup ara bahçeye çıktım. Şeref belirdi ateş dikenlerinin önünde. "Duydun mu sesleri, ne oluyor burada, bu saatte böyle..." dedim.

"Ne sesi? Duymadım, hayır," dedi öfkeyle, "duysam tüfeğimi çekip o hayvan herifi vurmuş olurdum." Cömert'ten söz ettiğini anlayıp sustum, üzüntüyle başımı salladım. En iyisi bu, duymamış ol sen... Havayı dinleyip evlerimize çekildik ikimiz.

Olanları sonra Neslihan anlattı bana. Köpekler yeniden inmiş bahçeye, Cömert tüfeği çekip dördünü de vurmuş, Neslihan, biz sesleri duyup içeri çekildikten bir iki saat sonra gelip haber vermiş Şeref e, "Üçer metre arayla serilmişler yere, kan içinde yatıyorlar. Sen kalkmamıştın daha, keşke haber vermeseydim, kaldırıp atsaydık köpekleri. Tutamadım Şeref i, arkasından koştum ama... Ben yetişene kadar... Cömert'i sürükleyip dışarı çıkarmış, yumrukluyor, dövüyor baktım onu. Ağzı, yüzü kan içinde Cömert'in, burnu kırılmış, bakılacak gibi değil. Geri durdum. Elini kaldırmadı Şeref e hiç..."

Gidip bakmadım, öğleye doğru köpekleri çuvallara koyup arabayla çöplüğe taşıdılar. Dişi köpek, hamileymiş... Gi-

ray söyledi. "Olgun, görür görmez bağırarak koşmaya başladı, bahçe kapısında yıkıldı. Yerden kaldıramadım, bağırtısını duymadın mı? Odasına götürdüm ama kendinde değil," dedi.

Şeref sonra duvardan atlayıp üst araziye çıkmış. "Yukarıdan yürüyüp gitti evine, bilmiyorum ne yaptı..."

"Perdeleri kapalıydı, içeri çekilmiş... Günlerce çıkmaz artık, ümidinizi kesin Şeref'ten," dedim, "nasıl vurmuş dördünü birden... Çıt olsa dağılırlar, bir tanesi bile kaçamamış mı... Tabii, saklanmıştır aşağılık herif, kendini göstermeden hiçbir hayvanı vurmazmış, gizlenip vurdu... Köpekleri tuzağa düşürmüş."

"'Çok gürültü ettiler, hırlaştılar dibimde, kendimi kaybettim, değersizdi bu köpekler, vahşileşmişlerdi' diyor, çok üzüntülü, oturdu yatağın üstüne, ağladı, istemeden oldu diye, Giray'la Ferah'a bırakıp döndüm, ne yaptılar haberim yok, hastaneye götürelim seni diyorlardı, gitmek istemiyordu."

Neslihan söylemedi ama biliyorum, o gece Cömert'in yanındaydı, teneke evde... Şeref de anlamıştır mutlaka...

Olgun'la konuşmaya gittim, odasında yoktu. Öğleye doğru arıtma tarlasında buldum. Bir ağaca yaslanmış, vadiye bakıyor öyle.

Deponun suyunu kapayıp soluklandım. Teneke evin bahçesine indiğimde içimdeki sızı dinmemişti daha. Neslihan kurbağaların ötmeye başladığı haberiyle dönüp geldi, "Dün ölü gibi uyuşuktular, dirilmişler, vıcık vıcık ortalık. Şu başa kadar duyuluyor sesleri, çık dinle Tebessüm, arkası gelir artık, kışı attık üstümüzden..." dedi. Kurbağaların zıpladıklarında havaya zehir fışkırttıklarına inanıyor, ben çocuk-

ken öyle anlatılırdı, diyor, akrep ve yılan gibi zehri var kurbağaların... Dinlediği bir masalı mı anımsıyor, bilemiyorum.

Neslihan'ın ruhu uçuyor söylediğim gibi; dağdan aşağı, vadiye... Karşı tepelere, yukarı... Nerede görseniz soluk soluğadır. Saçıyla eteğiyle savrulup rüzgâra dönüşecek bir gün. Yarı insan, yarı rüzgâr... Bende yarattığı duygu bu. Yolda anlatmadım size, hikâyede o da var.

Şanslı Cömert, kurbağalara denk düştü. Şarkılar söylenir bu gece. Şeref in sevincine diyecek yoktur şimdi. İlk ötüşlerinde coşar. Birkaç gündür iyi görünmüyordu. "Geçen sene hiç susmadılar, suyu bol buldular tabii, şelaleyi bitirdi Şeref, dört bir yanda su çağlıyor, her sene bir iki ay ötüp susarlardı... Tebessüm kurbağa fırtınası diyor, sanki göğü aşağı indirecekler... Kimsenin ne dediği duyulmaz artık."

"Kışa kadar bize uyku yok anlayacağınız, siz burada güle güle oturun, yatar uyursunuz rahat rahat."

Bırakıp çıktım onları, Cömert arkamdan yetişti, "Tebessüm Hanım, yanlış anlamayın da, sizde de bir moral çöküklüğü hissettim," dedi, durup şaşkınlıkla baktım yüzüne, "Sözüme pek değer vermediniz ama insanlar sizi yormuş galiba... Düşünün siz, ne tür bir yardımım olabilir, beni gerekli konularda yetiştirirseniz... Şu yerleşme işi bitsin, ne deniyor adına, asistan mı? Yani her tür işinize koşarım..."

Doğrusu buraya hiç bu kadar iyi kalpli bir bahçıvan gelmemişti.

Bostanın yakınlarında Cavidan Hanım'a rastladım, Cömert'e merhaba diyecekmiş. "Solmuşsun, iyi görünmüyorsun Tebessüm, ne oldu?" dedi. Bahçenin kuytu bir köşesinde onunla karşılaşırsanız, elini alnınıza götürüp ateşinizi ölçer hemen. İnsanların hastalandıklarında kediler gibi otların

arasına kaçtığını mı düşünüyor neyse. Hep yaptığı gibi ellerini saçlarının arasına daldırıp aceleyle boynumu yokladı. "Terlemişsin... Üşüttün mü yoksa?" diye mırıldandı. Profesör Bey, bu hafta sonu çıkıp gelmez umarım. Toplantıya katılıp 'Ada Ekonomisi' konusunda bir bildiri sunmayı düşünüyormuş. Giray'a söylemiş bunu. Cavidan Hanım'ın hikâyesi üzücü ama açıkçası pek o kadar duygulanamıyorum artık. Şeref'e gönderdiği mektupta, "Bende olmayan bir şeyin, cesaretin, kendini ortaya koyma gücünün sizde var olduğuna inanıyorum," diye yazmış. Cavidan Hanım eczacı. Birkaç dil biliyor. Belleğini, Profesör Bey'le ilgili anılarına ve her çeşit fiziksel rahatsızlığa, ruhsal sıkıntıya iyi gelecek şifalı otların reçetesine ayırmış, başka şey konuşmuyor. Olgun'a, sabahları aç karnına, fıstık çamının taze sürgünlerini koparıp yemesini öğütlemiş, bağırtısı dinsin diye mi, bilmiyorum artık. "Onun bol vitamin alması, balık yağı hapı içmesi lazım, diye düşünüyorum... Siyah üzümün çekirdeğinden ceviz yaprağına kadar pek çok şeye ihtiyacı var bu çocuğun, ama insan yanına sokulmaya çekiniyor... Zaten ben gençlerden ürkerim..." Gözünüz rüzgârdan azıcık ıslanacak olsa, hemen size taze, kuru otlardan bir karışım hazırlayıp getirir. Ferah hiç hoşlanmadı ondan. Bana sorarsanız, Şeref'le Cavidan Hanım'ın, karşılıklı oturup önlerine bitki kitaplarını açarak anlamadığı bir dilden konuştuklarını duymaya katlanamıyor... Cavidan Hanım, onun gözünde, varlığıyla bahçeyi daraltıp küçülten bir canlı... "Ot süpürgelerini toplayıp başımızdan gitse rahatlayacak buranın havası," diyor, "kocasına âşık mıymış, üzüntülü müymüş umurumda değil, aşka yazık..." İçi öfkeyle dolduğunda eliyle dünyayı tersleyen bir işaret yapar Ferah, dönüp arkamı yanından uzaklaşırım hemen. Sanki o geldikten sonra bahçe genişleyip büyümüş gibi...

"Eczanemi kapatıp yanınıza gelmek, orada yaşamak istiyorum, vereceğiniz her işi üstlenmeye hazırım, mutfağı çe-

kip çevirebilirim, sekreterliğinizi yaparım, bahçe sularım..." Daha neler yazmamış Şeref e... Ferah anlattı bana. "Evlilik defterini de kapattım artık... Çocuklarımız yetişkin... Elim kolum bağlı değil..." Geldiği günlerde çimleri biçmeye gönüllü olmuştu. Gölden alt bahçeye su pompalayan motorun kablolarını biçti dalgınlıkla. Şerefi elektrik çarptı. Arada bir ofiste sıkılarak telefona bakıyor sadece.

Ne yazık ki, Profesör Bey otuz sekiz yılın kayıtlı olduğu evlilik defterlerini getirip Unutma Bahçesi'nin orta yerinde açıverdi, sayfaları rüzgârda uçuşup duruyor...

"Kırk odam varsa benim Cavidan, otuz dokuzu sana ait, tek bir oda yahu, tek bir odanın anahtarı o kızcağızda. İnsan dilenciye verir o tek bir anahtarı değil mi? Yapma böyle, biraz anlayış göster, bir kaza oldu, kaza yahu... Hayatta en önemli şey nedir, ayakta kalabilmek, bu halin beni üzüyor Cavidan, tanıdığım en zeki insanlardan birisin, yatıştır kendini lütfen, kaza de şuna... Beni seviyorsan..."

"Hayır, bu kaza çok uzun sürdü, olmaz. Kaza o kadar uzun sürer mi, aptal mıyım sevgilim, bir buçuk yıldır devam ediyor. Kaza deme, daha çok kırılıyorum, bırak o kızı peki, kazaysa başkasını bul, ayrıl öyleyse. Sana ben bulacağım birini..."

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ferah gelinceye kadar, Şeref'in, amacımızı doğru yansıtıp yansıtmadığım konusunda bana karşı pek bir güvensizliği yoktu. İnsanların sordukları sorulardan düzeylerini sezip onlara uygun yanıtlar verme kıvraklığını, esnekliğini gösteremediğimi söylemiş Şeref'e. Hep aynı ses tonuyla, ezberlenmiş cümlelerle konuşuyormuşum ben. Daha kötüsü kendimi sordukları her soruyu yanıtlamak zorunda hissediyormuşum. Birkaç gün önce, beyin üstüne çalışan üç doktor ziyaretimize geldi. Böyle heyecan verici konuklarımız olur arada bir... Neyi nasıl unuttuğumuz konusunda bilgi sahibi, derin düşünceleri olan insanlardı... Birlikte bahçeyi dolaşıp gölün kıyısında bir süre sohbet ettik. O sırada Giray sessizce yanıma sokulup elime bir kâğıt tutuşturdu, Ferah göndermiş, açıp okuyunca sinirlendim, 'Susma hakkını kullan' diye yazmış kâğıda, kime karşı, neden susma hakkımı kullanacakmış. Konuklarımızla unutma biçimlerinden söz ediyorduk. Onları uğurladıktan sonra Şeref'in yanına çıkıp kâğıdı gösterdim.

"Sinirlerimi bozuyor bu kadın, sen mi konuşacaksın onunla, ben mi?" diye sordum. Susup yüzüme baktı. "Ben konuşa-

cağım, ama onunla değil, seninle. Otur karşıma... Sakinleş önce... Kahve ister misin?" dedi. Sonra da, düşüncelerini tam anlamıyla aktaracak yetkinlikte olmadığımı hissettirecek sözler etmeye başladı. "Onlara hakkımızda neler anlattığını bilme şansımız yok... Her şeyi unutun mu diyorsun... Ziyarete kapatmayı düşünüyorum burayı..." Ferah, benim insanlarla denetimsiz ilişki sürdürmemden rahatsız oluyormuş. Hakkımda ne anlattığını bilmiyorum ama Şeref'te soruların karşısında duracak birikimden yoksun olduğum duygusu uyanmıştı. Zaten düşüncelerime pek değer vermez... "Öyleyse Ferah yapsın bu işi, ziyaretçilerle o ilgilensin," dedim, "daha güzel cevaplar veriyorsa." Teklif etmiş Ferah'a ama gelip gidenlere ayıracak zamanı yokmuş. Onun bu işe talip olmamasına üzülmüş görünüyordu Şeref. İnsanlarla nasıl konuştuğunu bilse...

"Herkesin bana öyle durmadan soru sorduğu yok, kimseye hesap vermeye de uğraşmıyorum. Neyi söylemeyi bilmiyormuşum, az önce giden insanlar doktordu, asıl ben onlara soru sordum," dedim.

İyi de, ne sormuşum peki? Anlamlı sorular sorabilmek için de insanın az çok birikime sahip olması gerekiyormuş. Sende zaten yoktu, olanı da unuttun... Kendisi burada hiçbir şeyin birikmesine izin vermez... Yaşayacağı her şeyin unutacağı hafiflikte olmasını istemiş...

"Ben bir şey biriktirmiyorum, unutuyorum her şeyi, biriktirmekten vazgeçtim senin gibi, bana kalsa, gelin hep beraber geçtiğimiz bin yılı, iki bin yılı, geride bıraktığımız binlerce yılı unutalım, geleceğe doğru ilerlediğimiz düşüncesinden kurtulalım, hep birlikte ilkelleşme yarışı başlatalım, geçmişe doğru bir maceraya atılıp adım adım bulduğumuz, keşfettiğimiz, yaptığımız her şeyi kaldıralım ortadan... Kafamda böyle şeyler var ama merak etme, kalkıp insanlara bunları anlatmıyorum."

"Saçma fikirlerini kendine saklaman daha doğru olur," dedi.

"Söylediklerimin hepsi senin yazdığın şeyler, korkma, insanda unutma gücü var... Aşk gibi, uyku ve rüyalarımız gibi, sözü edilmeye değer bunun da... Üstünde durup düşünmeliyiz... Kendindeki bu gücü kullanarak hayatını değiştirmek isteyen kişilere kapımız açık... Gelip burada ağırlıklarından kurtulabilirler. Bunları söylüyorum Şeref."

"Ferah, yanlış anlamalara yol açabilecek biçimde konuştuğunu düşünüyor, uyarmak benim görevim."

"O zaman ısrar et, onu görevlendir bu işle. Bırakıyorum ben... Gelip gidenlerle o ilgilensin artık, vaktim yok diyorsa sen de kapatırsın kapıları öyleyse."

Konuşacak bir şey kalmadığı için yavaşça dışarı süzülüp terasın parmaklığına iliştim. Sözlerini geri almasını bekliyormuşum gibi...

Ferah hem sürekli olarak, "Benim buraya uğrayıp gidecek kişilerle konuşacak hiçbir şeyim yok," diyor, hem de içeri bir grup insan süzüldüğünde, göle inen merdivenlerin başında beliriveriyor. "Merhaba, burası Unutma Bahçesi, en çok unutmak istediğiniz şey nedir? Söylemeyeni sokmuyoruz içeri," diye gelip söze karışıyor. Ben insanları web sayfamızda yer alan bilgiler doğrultusunda aydınlatmaya çalışıyorum. "Sahibi tarafından yasal düzenlemeler yapılarak başka insanların kullanımına açılmış bir toprak parçası burası. Bizler toplumsal oyunu tümüyle reddetmiş insanlarız. Burada yaşama istekliliği gösterenlerin, kimliklerinden sıyrılması gerekiyor. Sözünü oluşturup söyleme imkânı bulamamış, kendi eserini yaratıp ortaya çıkaramamış, böyle şeylerin düşünü bile kuramamış dilsiz, yenilmiş insanlar da, toplum içinde kendilerine bir yer edinme çabasına son vermeleri koşuluyla burada var olabilirler," diyorum.

Ferah sözümü kesip, "Eskiden ne olduğumuzu yeni bir hayatın içinde unutmaya çabalıyoruz. Kimliklerimizden sıyrılıp burada gözlerimiz açık uykuya daldık, hepimiz yeni bir gündüz rüyası görmek istiyoruz," demeye başlıyor, Şeref böyle laflar ettiğini duysa sinirlenir ona.

Kendi isteğiyle yazışma sorumlusu oldu, sanki biz onu zorlamışız gibi, "İçim sıkılıyor, bana yine yazı işi verdiniz, niye bahçede çalışmıyorum ki ben..." diye yakınıp duruyor sürekli. Başvuruları incelemek, gelen mektupları yanıtlamak Ferah'ın görevi... Hepimiz büro nöbeti tutuyoruz ayrıca, özellikle yaz aylarında telefonla bize ulaşmak isteyenlerin sayısında artış oluyor.

Yaza unutma mevsimi, diyorum ben... Kışa anımsama.

Enginar, kuşkonmaz yetiştirmek istiyormuş. Son zamanlarda akşam yemeklerinde Şeref'le sadece bu konuyu konuşuyor. Şeref ten *Sebze İlmi* diye bir kitap almış, kaçıncı sayfasında olduğundan hepimizin haberi var. O gün ne okuyup öğrenmiş... "Ne kadar ilginç Şeref, demek bakla toprağı zenginleştirirmiş öyle," deyip duruyor.

"Orkide yetiştirsene Ferah... Daha güzel, aslında bonsai de yapabilirsin, on yılda bir açan kaktüsler var... Kaktüs de yetiştirebilirsin..." diyorum ona. Şimdilik okuyormuş, düşünüp karar verecekmiş. Hangi sebzeye, hangi çiçeğe yöneleceğini merak ettiğimizi sanıyor.

Sonunda Şeref de sıkıldı bu konuşmalardan, "Patlıcan biber yetiştirsen olmuyor mu, patates soğan yetiştirsen... Olmaz tabii, bu yakışmaz size hanımefendi. Toprağa elini sokacaksın, kafanda hâlâ ne düşünceler dolaşıyor, gösteriş için sebze yetiştirmeye kalkarsan toprak sana bir tane bile enginar vermez, deneyip görürsün..." dedi, yüzüm aydınlandı.

Bugün dünyada, ağaçları küçültüp sebze boyutuna indirmeye, sebzeleri de büyütüp ağaç haline getirmeye çalışıyor-

larmış... Saksılarda, kirazlar, elmalar, şeftaliler... Taşınabilir meyve ağaçları çağındaymışız... Ülkelerarası tohum savaşlarından filan söz edip duruyor işte...

Bir defasında adamın biri, "Çok iyi anladım Ferah Hanım, endişeniz olmasın," dedi, "size unutma yatakları yapayım, insanlar yatıp istedikleri rüyayı görsünler." Heykeltıraşmış. Fikir çok hoşuna gitti Ferah'ın, "Aaaaa... Çok güzel, yapın tabii," dedi, adam da elini onun omzuna koyup, "Bakalım, unutmazsam," dedi. Tabii bir daha da uğramadı buraya.

Duymaktan en rahatsız olduğum şey de, "Mahrem ve görünmez bir yaşam kurmaya çabalıyoruz," demesi. Sürekli olarak kitlenin şeffaflaştırma girişimlerine maruz kaldığımızdan, insan ruhunun onarılmaz biçimde zedelendiğinden söz ediyor. Ta içimizde kalması gereken şeyler dışımıza çıkarılıyormuş. Işık altından çekilip kendine kaçmış insanlarmışız bizler. Ferah burada kendi ruh dünyasına kapanmış, kabuğunu yeniden örüp içine çekilmiş... Hani ağını onaran örümcekler yok muymuş? Gelenler, öncelikle böyle bir onarım sürecine giriyormuş burada...

"Yapmayın Ferah Hanım, bu cennet bahçede kendi içinize kapanıp kalmayın canım, tadını çıkarın şu güzelliklerin..."

Her sabah kalktığında burada olmanın anlamını yeniden keşfediyormuş... "Kaçıp gitme düşüncesi olan herkesle kendimi dayanışma içinde hissediyorum, bu olanaktan bütün insanlar yararlansın, buradaki varlığımızdan haberdar olsunlar, kendilerini çaresiz hissetmesinler istedik... Bin yıllardır insanlar toplum baskısından kaçıp kurtulmaya çabalamışlar..." Kaçaklar için uğranacak bir durakmış aynı zamanda burası. "Kaçaklardan buraya bağlanmalarını beklemiyoruz tabii, biliyorsunuz, her yerden kaçmayı düşünür onlar," diyor.

Sanki burayı kurma düşüncesi Şeref'in değil de onun kafa-

sından çıkmış gibi, gelenlerle konuşurken Şeref'in adını bir kez bile anmıyor. Gerçi o buna aldırmaz ya, birileri geldiğinde kaçıp evine saklanır. Geçtiğimiz ay, briç kulübünden, kendisiyle tanışmaya gelen insanları, "Yetkili kimse yok, ben buranın bahçıvanıyım," diyerek kapıdan geri çevirmiş.

Bahçıvanımız... Doğru.

"Ferah Hanım, sizi anlıyorum da, terk edildim, aşktan gözlerim kapanmış, size sığındım... Terapi gibi bir şey mi uyguluyorsunuz? Özetle öğrenmek istediğim, unutma dersleri filan mı veriliyor burada..."

"Hayır beyefendi, biz toplumsal oyunu tümüyle reddedenlere kucak açmak istiyoruz," diye anlatmaya başlıyorum, sözü ağzımdan alıp aşk hakkındaki düşüncelerini açıklamaya başlıyor.

Bir kez yine böyle konuşurken adamın biri tutup, "Aşk kırgınları nasıl gelecek buraya, biz bulmakta zorluk çektik, yolunuz çok bozuk, arabayla ulaşmak zor, yolunuzu yaptırmayı düşünüyor musunuz?" dedi. Daha da ileri gidip, "Neden bir otoparkınız yok?" diye soranlar da oluyor, "Bahçe girişine bir tabela koyun hiç değilse, yolumuzu kaybedip ta aşağılardan dönüp geldik."

"Belki biz aranarak bulunmak istiyoruz, olamaz mı?" diyor Ferah. Saklambaç oynuyormuşuz gibi.

Başvuruların gizli tutulduğunu söylemiştim size. Buraya gelmek isteyenler, kütüphanedeki bilgisayardan girilen bir adrese yazıyorlar. Şeref'le Ferah dışında şifresini bilen yok aramızda. Zaten ben bilsem de girip okuyamam. Normal posta adresimize mektup gönderenler de var, ama sayıları daha az. Şeref'le Ferah'tan önce hiçbirimiz açıp okumayız mektupları. Onların okumamızda sakınca görmedikleri mektupları okuyabiliyoruz ancak. Çoğu adresi belirsiz, aşk kırgınlarından gelen mektuplar. Giray her gün sahile yürür,

dönerken köyün içinden geçip postaneye uğrar. Geliş tarihlerine göre mektupları karton kutulara yerleştirme görevi de ona ait. Okumamıza izin verilen mektupların hepsini okuyor aynı gün. Gizlice mektup arkadaşları bile edinmiştir kendine... Ben yalnızca Şeref'le Ferah'ın haftadan haftaya seçtiği mektupları okuyorum. O kadarı bile yetiyor açıkçası... Gerçekten anlamlı mektuplar seçiyorlar, bunu söylemeliyim.

Dünyanın her yerinde bizim gibi bir düşünce etrafında toplanan insanların yarattığı özel yaşama alanlarına ulaşmak için yürüme zahmetine katlanmak gerekiyor. "Hayır, yolumuzun toprak kalmasını istiyoruz, bu bölgede yaşayan ilk insan topluluğunun kullandığı bu yolu olduğu gibi korumak istiyoruz..." diyorum.

Hepsinden daha can sıkıcı olan, insanlar artık gitmek üzereyken, Ferah'm, "En güzel toprak unutturur..." deyip gülerek ölümden söz etmesi.

Elbette, unutma rüzgârı!.. Bahçe kapımızdan içeri giren insanların çoğu, böyle bir rüzgâr olduğunu öğrenerek çıkıp gidiyor buradan. Söylemiştim, unuttu...

... Zamanın tuhaf bir adaleti var sanki. Eski defterleri karıştırıp geçmişi anımsamak bugünü unutmamızı sağlıyor.

Unutmak için defterler yapmaya karar vermiştim bir zamanlar. Tek ortalı çizgili defterler alıp, onları toprak yüzlü kâğıtlara sarıyor, okunması zor yazımla uçarcasına yazıyordum. Unutmamı sağlamıyordu yazmak ama bir esrime yaratıp zamanı uyuşturuyordu. Onları saklama zahmetine bile katlanmıyordum, nasıl olsa bu yazıyı kimse anlamaz, binlerce sayfayı kimse okumaz deyip avutuyordum kendimi. Yazdıktan sonra onları yakmayı, toprağa gömmeyi kuruyordum.

İnsanın unutması gereken çok önemli şeyler olmalıydı hayatta. Tuttuğum defterler bana unutmaya değecek hiçbir şey yapamadığımı gösterdi. Yazmayı bırakıp hayata attım kendimi. Unutmak isteyeceğim değerde bir yaşam arzuluyordum, kalabalıklara karıştım.

Bilinçli bir unutamamışlık, şaşkın unutkanlıktan iyidir. Bunu bulduğuma memnunum.

Artık ufak tefek unutuşlarla yetinemeyecek sınıra gelmiştim. Kendimi kandırmam giderek zorlaştı. Her yolu denedim, unutamamayı sevimli hale getirmeye bile çalıştım, olmadı. Ben artık kendimi toptan unutmak istiyorum.

Kitap yazmayı denedim, bir unutma pratiği olarak görüyordum yazmayı. Bir kitabı yazmaya ancak onu unuttuğumuz an başlarız ne de olsa. Yazdıkça içime çekiliyordum, insan içine düştükçe anımsıyor, anımsadıkça daha da yaklaşıyor kendine. Unuttuğum rüyaların bile parmaklarımın ucuna geldiğini gördüğüm gün fırlattım kalemimi.

Evin her tarafı defterle dolmuş zamanla. Beni yutan o toprakslı yığından kendime sehpalar, masalar, dolaplar yapmaya başladım. Unutmayı başaramadım ama unutma defterlerinden kurulmuş bir evim var artık. Mırıldanarak kâğıttan duvarlarla konuşuyorum.

Ben böyle duvarları unutup satırlarıyla örülmüş unutma evimde doğayı düşleyip mırıldanarak yaşamaya çabalarken bir gece tuhaf bir rüya gördüm. Bir zamanlar unutma çalışmaları yaparken internete yoğunlaşmıştım. Benim gibi birinin sanal uzamda nasıl dağıldığını düşünün artık. Her gün kendime unutmak zorunda kalacağım çuvalla malzeme topluyor, okuyup gördüklerimin ağırlığından uyuyamaz oluyordum. İnterneti unutmaya çalışıp defterler yaptığım, sonra onlardan da sıkılıp mırıldanma direnişine geçtiğim gecelerden birinde, bir kitap kapağı gördüm rüyamda. Kapak bir internet sitesinin açılış sayfasında duruyordu. Üzerinde Unutma Bahçesi yazılıydı. Yaşlı bir çınarın oyuğundan bir dere fışkırıyor, bulutlanan dağdan aşağıya inen gökkuşağı bir

nilüferin yaprağıyla gölgeleniyordu. Biçimsiz bir bulutumsunun üzerinde, ancak dikkatle bakanların görebileceği bir ada vardı. Dalgaların hareketini bugün gibi anımsıyorum; mavi ağaçları, uçan balıkları, derilerini soyup iyice çıplaklaşmış insanları seçtim o adanın üzerinde. Bilmediğim bir dili konuşuyorlardı ama ilkel bir neşenin izleri okunuyordu yüzlerinde. Tuhaf bir cennet tasviri, hiç böylesini görmemiştim. Sabah uyandığımda başım dönüyordu, hemen internete girip sayfanızı buldum. Bir an beni yalnızca sizin anlayabileceğinizi hissettim. Teminimi bozdum, yıllar sonra yeniden bir defter yaptım.

Kendimi unutmak için yaptıklarımı gün gün size yazacağım bundan sonra. Hem defterlere elyazımla, hem de internetten adresinize. Unutmayı başarabildiğim gün benden haber alamayacaksınız. Meraklanmanızı istemem. O zaman gerçekten mutlu bir insan olduğuma, ilahi huzura kavuştuğuma emin olabilir, benim için sevinebilirsiniz.

Size son olarak yıllar önce, anarşist bir âşık olduğum günlerde kaleme aldığım manifestoyu yollamak istiyorum

1. Okuduğun bütün kitapları, çektiğin fotoğrafları, yaptığın resimleri unutacaksın.

2. Adını, geçmişini, geleceğini, yazdıklarını, yazacaklarını unutacaksın.

3. Çocukluk rüyalarını, bildiğin ağaç adlarını, toprağın neden kendini parçaladığını, yağmurların en çok hangi mevsimde yağdığını unutacaksın.

4. Tahta kulübeye giden yolu, içinden sular geçen köyleri, parçalanan defter sayfalarını unutacaksın.

5. Gitmek istediğin adaları, yıktığın evleri, kırık gitarı, dizdiğin odunları, kurduğun düşleri, tanıdığın kuşları, karıncaların yaşamını, sevdiğin bütün yüzleri unutacaksın.

6. Gezindiğin bedenleri, katettiğin ülkeleri, yüzdüğün denizleri, kuruttuğun toprakları, ektiğin ağaçları, suladığın bahçeleri, okşadığın çocuk yüzlerini, tırmaladığın kedileri unutacaksın.

7. Söndürdüğün yangınları, taşan göletleri, sabahlara kadar dans ettiğin geceleri, sevgilinin adını sayıklayarak ter içinde uyandığın sabahları unutacaksın.

8. Sana yazdıklarımı, senden sakladıklarımı, almadığın hediyeleri, verdiklerini, çığlıklarla koşturduğun günleri, duvardaki yumruk izlerini, parçalanmış bedenini, tuvalette baygın yatanı unutacaksın.

9. Buzlar ülkesinde yanan masal kahramanlarını, palyaçoları, yunusları, avucundan kaçan sincapları, ateşlerde yanan silinmiş yazıları unutacaksın.

10. Çocukluğun düşler ülkesi olduğunu, gençliğin duvarlarla kıstırılmışlığını, arabanla gökyüzüne uçtuğun zamanları, uyuyup kaldığın beyaz odaları unutacaksın.

Bir tek şeyi unutmayacaksın. Onun da ne olduğunu sana söylemeyeceğim.

Olgun'la Giray, bu ay unutmadılar, sözlerini tutup benim için yazıcıdan çıktı aldılar. Şeref'in seçip sayfasına koyduğu, diğer iki mektubu okumak için, ekranın karşısında ürperek zaman harcamam gerekmedi.

Mekânlar da Ölür

Ben, Ferah gibi, aramıza katılan kişilerin önce yırtılıp parçalanan ağlarını onarıp sonra kendilerine kapanarak iç dünyalarını seyre daldıklarına inanmıyorum. Belki, burada oda kiralayan sanatçılar arasında böyle deneyimler yaşayan kişiler vardır. Onlarla yalan ilişki içinde değilim. Daha çok geldikleri gün hemen birileriyle eşleşip bahçede ikili, üçlü gruplar halinde gezinmeye başladıklarına tanık oluyorum insanların. Sırlarını açacakları birer dost edinmekte öylesine acele ediyorlar ki, kurulup bozulan dostlukların kırgınlığı, öfkesiyle açığa vurulan şeylere kulak verecek olsanız ümitsizliğe kapılırsınız.

Şeref'i seyrediyorlar, herkesin gözü onun üstünde. Kimseye zarar vermediği halde, varlığından sürekli rahatsızlık duyulan kişi de Olgun.

Yakın bir zamana kadar, Şeref, Olgun hakkındaki şikâyetleri, onun, burada kalma mücadelesi veren gençlerden biri olduğunu söyleyerek geri çeviriyordu. İnsanların Olgun'u dışlayan bakışlarla süzdüğünü ilk önce fark edip nasıl oluştuğunu bilemediğimiz bu haksız, olumsuz duyguya karşı be-

ni ve içimizden bazı kişileri sarsıcı biçimde uyaran da o oldu. "Şu günlerde burada bir öfke patlaması yaşansa kim linç edilir, Olgun mu? Çekinmeden söyleyin düşüncenizi," demişti. Duyduğum anda, unutamayacağımı hissettiğim bir sözü de budur Şeref'in. Sonra Olgun onun kızacağı bir şey yaptı ve şimdi buradan gitmesini istiyor.

Arada bir kopardığı bağırtıdan, yüksek sesle şarkı söylemesinden, geceleri odasından yayılan müzikten rahatsızlık duyanlar, Olgun hakkında yazılı şikâyette bulunmuşlar Şeref'e. Durumu Giray iletti bana, Olgun'la konuşup ona evlerin uzağındaki kulübeye geçmesini önermiş. Bize de oraya taşınırsa sorun ortadan kalkar gibi gözüktü. Dışlandığını düşünür diye korkup Olgun'a, kulübenin yan tarafında, kargılarını yerleştirebileceği açıklıklar olduğunu, orada rahatça bağırabileceğini, sesini istediği kadar yükselterek müzik dinleyebileceğini söyledim...

Ağaçların arasından denizi, vadiyi gören minicik bir kulübe... Taşındıktan birkaç gün sonra, görüntüye engel oluyor diye kulübeyi saran ağaçları birer birer kesmeye başlamış. Arazinin gözden uzak bir köşesi, Şeref bile durumun sonra farkına vardı. "Zaten ters bir şey yapacak diye bekliyordum, haklı çıktım, doğru sezmişim, kabul etmeyeceksin ama içi öfke dolu bu çocuğun, onun öfkeyi unuttuğunu sanmaya devam et... En aptalca şeyi yapıp öfkesini ağaçlara bulaştırdı dangalak, söyle yer değiştirsin, çıksın oradan, aynı odaya da dönmesin sakın... Çok sinirlendim, yoksa ben konuşurdum onunla. Bundan sonra bahçede dikkatli yürüsün, fazla sokulmasın ağaçlara. En doğrusu gitsin buradan, hiç değilse bir zaman için... Unutsun ağaçlar onu, benim de kafamdan çıksın bu olay..."

İnanamadım gözlerime, kırk yıldır orada durup duran ağaçlar... İnsanın eli nasıl uzanır? Kulübeyi bir kenarından

sarıp arka duvar boyunca araziyi şenlendiren saat çiçeğini de kesmiş o arada. Sarmaşığın bilek kalınlığındaki gövdesi, toprağa saplanmış ölü bir sopaya dönmüş. "Buhran geçirmiş herhalde, bu normal bir durumda yapılmaz," dedim Şeref'e, "ağaçları öyle keserse, bir buhran geldiğinde bizi de keser, şu aralar dikkat edin ona, herkesi de uyar, iyi niyetli olmaya gelmez böyle şeyler. Ben konuşmak istemiyorum, şimdi kötü sözler çıkar ağzımdan. Sabaha karşı uyanıp öğleye kadar sulama yaptım bugün, o günden beri solgun ağaçlar, aylardır susuz kalmış gibi cansız görünüyor yaprakları... Yaptığı şeyi anlamama imkân yok, her yerim acıyor, oturduğum yerden kalkamadım... Kendine arkadaş olarak seçtin onu... Gidip konuş."

Olgun'a kulübeyi bırakması gerektiğini söylemek bana düştü. Kulağında çengelli iğneyle dolaşıyordu bir süredir. Dilinin ortasına da minicik metal bir top diktirmiş, konuşup güldükçe ağzından beyazımsı metal ışıltılar saçılıyor... Kargı kesmeye gidip gelirken yeni arkadaşlar edindi sanırım. "Nedir o ağzının içinde parlayan Olgun?" diye sordum,

"Sevişirken işe yarıyor," dedi. Sesimi çıkarmadım. Umarım, bir gün gerçekten işe yarar... O kadar yalnız ki...

"Kulübem," diye bir şiir yazmış, bana şiirini okudu.

"Şeref ağaçları kesmene kızdı Olgun, kulübeyi boşaltmanı istiyor. Odana da dönemiyorsun, başka bir odaya geçeceksin..." dedim, "Dikkat et bundan sonra, aynı anda üstüne birkaç ağaç birden devrilebilirmiş..."

"Zaten ağaçları keserken sol elimin parmaklarını kestim, saatlerce kanadı. Kolumu da yaraladım... *AsalMasal* için bir şey yazmaya başladım, bitirince boşaltırım, daha ilk sayıda geciktik diye Giray acele ediyor," dedi. "Olur, tabii, Şeref'le konuşurum ben, ne yazıyorsun peki, korkuluk sayısı için mi?" dedim,

"Şeref'i yazıyorum, o buranın korkuluğu ya..." dedi, "Ama

hiç kötülemiyorum onu, kahraman ruhlu bir korkuluk olarak hayal ettim, kargaların tarafını tutuyor, kızmaz herhalde..."

"Sanmıyorum, kızmaz öyle şeylere... Yine de yayımlamadan önce ona okut istersen..."

Olgun'dan sonra kulübe aylarca boş kaldı. Yakında bir filozof yerleşecek oraya. Geçtiğimiz hafta birkaç günlüğüne gelip geri döndü. Kulübeyi istiyor, burada bizimle temelli kalacak sanırım. Giray, "Tek sözünü bile kaçırmadığım bir insan, istesin kölesi olurum," diyor. Ben adını ilk kez duydum, ama Giray, onun bazı kitaplarını buralara yalan yerlerde yaşayarak yazmış olduğundan bile haberli. Sağda solda yayımlanmış eski yazılarını bulup okuyormuş...

Ayaküstü söylediklerinden onun da diğerleri gibi yapılması gereken basit işlere eğilecek pek vakti olmayacağını anladım. Korkusunu, üzüntüsünü öyle gizlemeye çalışacak birine benzemiyor, ayrılacağı şehirle ilgili duygularından söz etti bana. Üniversitelerin bakkal dükkânından bir farkı kalmadığını söyledi. Bu konuda yorum yapabilecek durumda değilim, benim uzak olduğum bir ortam... Öğretim görevlisi olarak yaşamını devam ettirmesi imkânsızmış. "Her şey gibi mekânlar da ölüyor..." dedi. Anlattıklarından, yaşadığı şehri unutmak istediği duygusuna kapıldım. İnsan, bir şehri kaç yılda unutabilir? İçinde ne kadar zaman yaşadıysa, unutmak da o kadar zaman alır.

"Erdem Bey, şehirde, insanların hareketi, kımıltısı, çokluğu... Koşuşturması gözü nasıl yorarsa, burada da ağaçların rüzgârda o yandan bu yana sallanıp durması gözü öyle yoruyor; bazen, bu ikisi aynı şey mi acaba diye düşünüyorum," dedim, "burada da bütün gün ağaçlar sallanıyor işte, biraz izleyin, kendinizi bir sokak dolusu insanın arasında sıkışıp kalmış gibi hissederseniz." Bir an şaşkınlıkla yüzüme baktı.

"Aynı şey değil tabii..." diye düzelttim, "Ağaçların hareketini izlemek daha iyi tabii, çok daha iyi... Şikâyet etmiyorum..."

Umarım Şeref gibi, o da böyle ağzımdan çıkıveren sözlerden rahatsızlık duymaz. "Kulübeyi istemişsiniz, orası size çok küçük gelmeyecek mi peki?" diye sordum. Eliyle hafifçe başıma dokunup İngilizce bir şiir okudu bana, sonra şefkat dolu bir gülümsemeyle, "Çevirebilirim, çevirmemi ister misiniz?" dedi.

"Memnun olurum," dedim. "Bilgece bir yaşam özleyen bir şaire ait," diye mırıldanıp bir kez daha başıma dokundu. "Arı uğultularını dinleyerek küçük bahçesinde fasulye yetiştireceği bir kulübede yaşamanın mutluluğundan söz ediyor şair."

Sonra ertesi gün, akşamüzeri, felsefeci ve filozof ayrımı üstüne bana bir şeyler anlattı ama doğrusu pek ilgimi çekmedi. Başka ülkelerde böyle bir ayrım yapılmıyormuş. Yine bir şiirden dizeler mırıldandı.

Boş arzu sonunda boş pişmanlıkla,
El ele gidince ölüme; her şey boşlaşınca,
Ne dindirebilir ki unutulmamış acıyı
Ve öğretebilir unutmamışa unutmayı?

"İngiliz bir şairin, adını unuttum..." dedi, "Bir Türk çevirmiş, onun da adı yok aklımda." Gülerek elini başımın üstünde dolaştırdı ve "Yazmamı ister misin?" diye sordu bu defa. "İsterim, hoşuma gitti," dedim. Şeref'i şöyle bir yokladım, gelme nedeni gerçekten şehir filan mı diye, "Felsefeci niye gelir buraya, düşün bakalım, herhalde unutmayı unutmak için. Erdem Bey, bizim düşüncemize karşı çıkıyor..." dedi. Buna biraz şaşırdım, bana her şeyi unutmak istiyormuş gibi geldi çünkü.

"Yaşadığın her an, her yaşadığın an yaşar," diyormuş... Unuttuğumuz şeyler bile! Aklımızdan çıkıp giden ne çok

şey var, onların hepsi nerede yaşıyormuş acaba, hayatımıza nasıl katılıyormuş, doğrusu merak ettim. Anılarımızın bizden bağımsız sonsuz bir ömürleri mi var öyle? Unuttuğumuz şeyler kendi kendilerine yaşayıp gidiyor... Bizim bundan haberimiz olmuyor muymuş... Aşağı yukarı böyle bir şey söylüyormuş Erdem Bey, "Hiçbir şeyi unutmamak gerekir, zaten de unutulamaz," diyormuş.

Erdem Bey aynı zamanda toplumların unutma gücüyle, yaratıcılığı arasında bir ilişki olduğuna da inanıyormuş. Şeref, bu konuda onun bir tartışma toplantısı düzenleyeceğini söyledi. Ayrıca, buraya yerleştikten sonra okuma saatlerimiz olacakmış. Her akşam üzeri bizi toplayıp bilmemizde yarar gördüğü önemli metinleri sesli olarak çevirip, unutma ve anımsama konusunda –hatırlama farklı bir şeydir diyormuş, buna sevindim– derinlemesine konuşulmasını sağlayacakmış burada.

Aklımdayken, ayaküstü konuşurken mutfakta boş kavanoz olup olmadığını sordu bana. Büyük, küçük... Fark etmezmiş. Herkese söyleyip evlerden boş kavanozları toplamamı istedi, turşu ve reçel yapacakmış. Neslihan hamur açmayı biliyor muymuş, bunu da sordu. Biliyorsa da haberim yok, doğrusu bir felsefecinin hamurla ne işi olabilir anlayamadım. Aklımın karıştığını hissetti herhalde, "Hamurla mantık yapacağız pazar günleri," dedi. Bir kez daha başıma dokundu, sonra beni iki eliyle omuzlarından tutarak hafifçe kendine doğru çekip bıraktı, "Oğlum küçükken mantıya mantık derdi, mantı yapacağız pazar günleri hep birlikte, yapalım mı, ne dersiniz?" dedi. "Bilmem, yapalım istiyorsanız, ama Şeref'in bundan hoşlanacağını sanmıyorum," dedim. "Sorarım Neslihan'a, o bilmiyorsa ben hamur açabilirim."

Mantının kıymasını kendisi hazırlayacakmış, güvenip bu işi kimseye bırakamazmış. "Akşam yemeğinde konuşuruz herkesle..." deyip başıma bir kez daha dokunmadan uzak-

laştım Erdem Bey'den. Düşündüğüm gibi Şeref, fikri duyar duymaz karşı çıktı, "Hamurla felsefeyi karıştırıp burada tarih oluşturmaya niyetlisiniz galiba. Siz hep beraber mantınızı yapın, ben o gün inmem aşağı," dedi. Erdem Bey, onun şaka yaptığını sanıp güldü. Belki de tartışmak istemedi, bilmiyorum. Ferah'ın çağrısı üzerine buraya yerleşmeye karar verdiğini o akşam, yemekte Giray'dan öğrendim. Şeref mutlaka düşünmüştür onların arkadaşlığı üstüne... Ferah'la ikisi pek konuşmadılar, birlikte pek zaman geçirmemeye özen gösteriyorlar... Arkadaşlıklarının derinliğini hissetmemizi istemediklerinden olsa gerek. Bu, benim bile dikkatimi çektiyse, Şeref in gözünden kesinlikle kaçmamıştır.

Diyeceğim kimsenin yaptığı gizli saklı kalmadığı gibi, ağaçlara, çiçeklere zarar verenler cezasız bırakılmıyor... Burada kimseyle ilgili kimseyi de uyarmak doğru değil. Olgun'la ilgili uyarımızdan sonra Neslihan'ın huzuru kaçtı. Başından beri ona karşı bir çekingenliği vardı zaten. Korkusunu işitilmedik, garip suçlamalar biçiminde dışavurmaya, o yokken evine girildiğini, eşyalarının yerlerinin değiştirildiğini söylemeye başladı. Geçenlerde yine gelip, "Çoraplarımı yıkayıp sandalyenin üstüne atmıştım, biri yok, birini de tuvaletin içinde buldum," dedi bana. Şeref içeri köpeklerin girmiş olabileceğini söyleyip onu rahatlatmaya çalıştı. "Sadece bu değil ki, perdelerimi açıp dışarı çıkıyorum, döndüğümde kapalı buluyorum. Gece yatağıma giriyorum, yatağım ıslak, bardak bardak su dökülmüş gibi, üstüne yorganı çekip kapatmışlar, gelin bakın isterseniz... Ama iki gece önceydi, yatak kurudu çoktan... Daha önceden biliyorum, böyle su dökülür yataklara, biri dileği tutsun diye yapmıştır, ben çocukken de annem böyle bir sene boyunca yatağını ıslak bulmuştu..."

Sonra, küçük bir sorunda kapılar vurulur, aralıksız çalışan hidrofor un sesiyle ortalık ayağa kalkar, evlerin telefonları çalmaya başlar, uyuyanlar uyandırılır. Kimin musluğu su sızdırıyor, sulamaya kimler katıldı, suyu kim açık unuttu... Araziye yakın yamaçlarda bir inek belirecek olsa, Şeref görmeden onu kovalamanın telaşına düşer herkes... Gece karanlığında basılarak kırılan çiçekler, kökünden sökülüp alt tarlaya, üst yamaca atılır. Toprağı, yerleri düzlenir... Mutfaktaki yiyecek ve içeceklerin gece evlere taşındığı, sonraki gün için hazırlanan yemeklerle dolu tencerelerin boşaltıldığı haberiyle bir huzursuzluk baş gösterir insanlarda. Şeref, mutfak ve erzak deposunun kilitlenmesi önerisine öfkeyle karşı çıktığı için alarm sistemi kurulmasını isteyenlerle istemeyenler arasında sürüp giden tartışma alevlenir... Mahzendeki yüz şaraptan altmışı çalındı geçen yaz içinde. Şeref, "Böyle şeyleri aranızda konuşup halledin, bana sorun olarak getirmeyin, duymak istemiyorum," diyor, "mutfaktan kim sorumluysa görevini yapsın, kilit de yok, alarm da... Ben burada hırsız yakalamak istemiyorum." Önlem almayı reddediyor. "Ne yapacağız o zaman, sırasıyla gece nöbeti tutalım," diyenler çıkıyor. "Bir saniye konuşabilir miyiz?" diyerek yanınıza yaklaşanları püskürtmezseniz kendinizi bir merdiven başında, ya da bir ağacın altında toplantı yaparken bulursunuz. Bir anda çevrenize insanlar toplanır.

Başta Giray tabii... Gün içinde en az üç ayrı yerde yakalayıp sıkıştırır insanı. Doğrusu çözemediğim bir toplantı sevgisi var onda. Oyunculuk günlerini özlüyor sanırım... Aklıma başka bir şey gelmiyor, sahne tutkusundan mıdır bu? Sabah akşam toplantı masamızı siler, parlatır... "Bir gün de tozlu kalsın Giray, bırak, toplanıp ne konuşacağız her gün..." deseniz alınıp küsüyor hemen.

Cavidan Hanım'a, gidip biraz uyuyacağını söylemiştim ama yola indiğimde bu kez de kurbağaların sesi geldi kulağıma... İlk ötüşlerinde içim hep üzüntüyle dolar... Sanki inleyerek canlanmaya çalışıyormuş gibi kesik kesik duyulur sesleri. Bir an, dinlemek için duraladığımda, aklımdan deprem sırasında Cömert'in avda olabileceği düşüncesi geçti. Av elbiseleriyle kalmıştır o zaman...

Bugüne kadar kaç domuz vurmuştu kim bilir? Kaç keklik, kaç ördek... Sarısırma... Karatavuk... Aynı zamanda bir hikâye avcısıydı o, ama tümüyle habersizdi bundan...

Eve çıkamayacağımı hissedip göle doğru yürümeye başladım. Giray'ın Şeref'i, gaz deposunun önünde lafa tuttuğunu gördüm uzaktan. Giray, kollarını iki yana açıp tek ayak üstünde, sağa sola bükülerek konuşur Şeref'le hep. Üstüne geldikçe Şeref geri çekilir, Giray ona doğru teklemeye başlar. Böyle üst yola kadar çıktıkları olur bazen. İkisinin hiçbir konuşması başladığı yerde son bulmaz.

"Şeref, Starliçe açmış gördün mü? Arıcılar kovanlarını getirmiş... Bir kulübe yapmışlar üst kapının dibine... Çabuk,

göle gel hemen Şeref... Kurbağalar balıklara saldırdı... Alakargalar suya girdi Şeref, gölde yıkanıyorlar... Normalden küçük bunlar, yavru alakargalar herhalde, gelip bak..." Giray'ın Şeref'e söylediklerini, ara merdivenlerden bağırarak ona ulaştırdığı haberleri duymalısınız işte. İnsana acı verecek kadar ona yakın olma isteğiyle doludur.

Dün sabah, "Şeref çık, koş çabuk, aşağıda bir yaratık var," diye bağırdı. Heyecanlanıp ben de dışarı fırladım. Peşpeşe dizilmiş tırtıllar... Yol boyunca, metrelerce tırtıl... Fotoğraflarını çektiler tırtılların. Biz yukarı çıktıktan sonra Giray üstlerine kireç döküp öldürmüş hepsini. "Bitkilere zarar verirler," demiş Şeref. Olgun, ağlamaklı bir sesle bana telefon etti. Koşup yanlarına indim...

"Öldür dedi mi sana peki? Hayır... Bu yaptığın korkunç bir şey Giray, bakamayacağım. Beyaz beyaz seni yakıp öldürseler... Haberin olsun, toplantıda kavga çıkaracağım," dedim, "umarım, her gece rüyanda milyonlarca tırtıl görürsün."

"Zapço gibiydiler, üstüme gelme Tebessüm," dedi, "bağırma böyle, ben rüya görmüyorum... Pijama pijama dizilmişlerdi, yapraklara saldıracaklardı, kaç metrelik ordu..." On santim olsalar öldürmezmiş.

Üstüne giderseniz duyguları altüst olur, düşünceleri dağılır, bocalamaya başlar. Ağzından hep böyle, kimsenin ne anlama geldiğini bilmediği sözcükler dökülür. Bir hocası için, "Gılgaz herifin tekidir," demişti, birlikte arşivine bakarken. Anladığım kadarıyla pek fazla duygulanmaması gerekiyor onun...

"Sana da kızgınım Olgun, ağaçları kestin, şimdi tırtıllar için ağlama, böyle bir şeyi anlamama imkân yok benim," dedim.

"Tırtıllar konvoy halinde bir yere gidiyordu, ağaçlarla aynı mı? Ağaçlar durup duruyordu kulübenin önünde, tırtıllar

bir şey yapmaya karar verip yola çıkmışlardı..." dedi. Susup bakakaldım yüzüne.

Giray'la aramız giderek kötüleşiyor. Birkaç gün önce okuyup düşüncemi söylemem için elime bir proje taslağı tutuşturdu. Kafasının içi proje doludur, aramızda bu konuda Şerefle yarışacak tek kişi Giray. Benden çok Ferah'a yakın hissediyor kendini, daha iyi anlaşıyorlar. Arkadaşlıklarının ilerlemeye başladığı sıralarda onun için de, "Sılasem bir kadın," demişti. Ne anlama geldiğini de anlatamadı. Hoş mu demek, zeki mi?

Projesinin adı biraz tuhaf: "Değil." Çok güzel bir giriş metni yazmış. Ama yapmayı düşündüğü şey, her zamanki gibi saçma geldi bana. Erdem Bey'e de okutmuş. Birkaç düzeltme yapmış metnin üstünde Erdem Bey. Ama beğenmiş... Bundan sonra yazdığı her şeyi okutacakmış ona. Bir grup sanatçıyla birlikte gerçekleştirmeyi planlıyormuş projesini. Sahnede dans ediyorlar, kitap okuyorlar, kavgalı gürültülü tartışmalar oluyor, hatta bir ara yumruklaşıyor oyuncular. Sonra hep birlikte yere uzanıp birbirlerine sarılarak uyuyorlar... Seyirciler de sessizce oturup onların uyanmasını bekliyor, çıt çıkarmadan... Sonra dağdan müzik sesleri yükseliyor, ve her yerinden plastikler, naylon torbalar sarkan develerle müzisyenler inip geliyor bahçeye...

Düşüncem neyse söyledim. "Peki Giray, defterlerini çıkarıp niye bir şey yazmıyor senin bu oyuncuların çok merak ettim," dedim. "Aklıma gelmedi, düşünürüm bunu," dedi. "Gerçekten ne hissettiğimi merak ediyor musun... Sinirlendim, baştan sona saçma bir proje." Niye kızdığımı anlatmam için ısrar etti. "Her şeyine kızdım ama en çok plastiklere, naylonlara... Kâbus... O develer nereden çıktı peki? Yolda mı gördün..."

"Başarmışım demek ki, ben de bunu yapmak istiyordum. Senin gibi, naylon, muşamba benim de kâbusum Tebessüm, biliyorsun," dedi.

"İyi de develerle ne ilgisi var naylon denen şeyin..."

"Deve bu bölgenin hayvanı," diye tutturdu. Giray'la çatışıyoruz... Ben bu çeşit gösterilerin düşüncemizi hafiflettiğine, buradaki varlığımızı anlamsız hale getirdiğine inanıyorum. Ama size söyledim, erkenden uyanıp bilgisayarın karşısına geçiyor ve bu türden işler yapan gruplarla yazışıyor. "Şeref'e okutma, üzülürsün Giray," deyip sustum. Burada bir amfitiyatromuz var. Böyle bir sahne-seyirci düzeninin eskidiğini söyleyip duruyor. Kafam karışıyor doğrusu, bir yandan dünyanın keşfi zamanından kalma ada düşleri...

"Ferah fikri çok beğendi," dedi. İkisi gerçekten iyi anlaşıyorlar.

"Amfitiyatronun ortasına bir amfitiyatro maketi yaptırıp koyarız, bırakırız durur orada öyle. Oyunlar bahçede, ağaçların altında oynanır..." demiş, bu hoşuna gitmiş Giray'ın... "Benden böyle fikirler çıkmayacağını biliyorsun, niye okutuyorsun o zaman bana," dedim. "Senin aklın annemin aklına benziyor, ne var yani, soruyorum öyle," dedi. Burayı sanki bir şeyleri unutmaya değil, hatırlamaya gelmiş Giray.

Ama yazdığı giriş metni de unutmayla ilgili. Okurken başlığını unutursanız hoşunuza gideceğini sanıyorum. (İmla hatalarını düzelttim.)

DEĞİL

Unutmak için gittiğiniz bir yer düşleyin. Bu yer dünyaya benzemesin. Toprak bile olmasın, gökyüzü, ağaçlar yok. Yolculuk etmeden hep buraya gidin sonra, ışınlanır gibi. Açıktası-

nız ama sonsuzluk hissi veren bir derinlik içinde, genişlik ortasında değil. Giyiniksiniz ama elbiseniz sizin deriniz, etinize acıyla yapışmış bir deri değil bu, hafif pütürlü, esnek, mat. Dışarıdan görülebilen tek şeyin kendiniz olduğu bu yerin rengine bürünmüş olun, görülmedik bir renk olsun bu da. Sadece üzerine yaslanır gibi oturduğunuz bir yükseklik var, hiçbir şey yok başka... Yine insan gibi biçimlisiniz. Herhangi bir şeyi unutmak için insanın kafasında bir zıtlık oluşturması gerekir, düşünerek yapamazsınız bunu. Düşünceler kapmaya çalıştığınız yere ve zamana aittir, gidin. Unutmak için, kendinizi olmayan bir yerde düşleyin.

Şeref'in eskiden Olgun'la bilgisayarın karşısına oturup saatlerce çalıştığı olurdu. Ama başka zamanlar onların bizden ayrı bir şeyler konuştuğunu hiç görmedim. Olgun daha bugüne kadar Şeref'in terasına çıkmış değildir. Bir kez bile ara merdivenden bağırarak ona seslendiğini de duymadım. Neslihan'ın kuşkuları yersiz bana kalırsa. Kimsenin evine girip çıkmaz öyle. İkimiz yakın arkadaş sayılırız ama kapımdan içeri eğilip bakmamıştır. Ağaçları kesip hakkında şikâyette bulunanları haklı çıkarmasına kızdım ama yine de onun burada bizimle kalmasını istiyorum ben... Şeref'le konuşmaya gittim bunu.

"Yaptığı bağışlanmaz bir şey benim için..." dedi. Gölün kıyısında, tenekelerine sığmayan nilüferlerin yumrularını kesip ayırırken buldum onu. Gölde ne kadar nilüfer varsa dışarı alıp tenekelerinden çıkarmış, çimin üstüne dağıtıp saçmıştı hepsini.

Tenekeleri kesip sağa sola atmış... "Burada büyük bir kaza olmuş gibi görünüyor... Ne yapmışsın nilüferlere... İrkildim, dayanılmaz bir görüntü, git bak yukarıdan..." dedim.

Bir işe yoğunlaştığında dışarıdan gelen sese hiç açık değildir.

"Nasıl bu kadar rahat kesebiliyorsun bunları, bana de öğret... Patates doğrar gibi... Ölüp giderler diye korkmuyor musun? Elimi bile süremem ben..."

"Sen kesersen ölüp gider hepsi, tabii... Ama ben kesersem çoğalırlar... Ne soracaksan sor, oyalama beni, görüyorsun işim var..." dedi.

"Olgun'la ilgiliydi, ama acelesi yok... Onun zeki bir çocuk olduğunu söylersin ya hani..." dedim.

"Ben onun zekâsını tartışmıyorum, hepinizden daha zeki belki, benden üç dört kat zeki en azından, yetenekli de... Ama onun tasarladığı hiçbir şeye güzel diyemiyorum, hiçbir konuda fikir geliştiremiyor çünkü... Dağılıp gitmiş çocuk... Ne düşündüğünü kim anlayabiliyor... Sadece sen anlıyorsun sözde... İyilik etmiyorsun ona, bak. Ne zamandır söyleyeceğim sana bunu... Dağılan bir varlığa kucak açacak akılda mısın, sor bakalım kendine... Kucak aç ona, genişleyecek yer bulsun, daha da dağılsın öyle mi? Düşünme hiç, daha da hoşuna gidecek laflar eder, eğlenir, mutlu olursun..."

"Giderse ne olacak peki? Giray, Olgun'un sürdürdüğü işleri alıp götürebilir mi? Ondan başka bilgisayardan anlayan yok... Ne düşünüyorsun, Giray'la mı çalışacaksın bundan sonra," diye mırıldandım.

"O bunu çok istiyor, görüyorum ama Giray benim birlikte çalışabileceğim bir insan değil," dedi, "yirmi defa anlatsan gidip yine yanlış tornavida getiriyor, kendim alsam daha az yorulurum."

"Bir işe koyulduğunda hemen koşup yardım etmek istiyor, seviyor seni, üstünde durursan öğrenir..."

"Öyle sanıyorsun, öğrenemez, hayır... Kaç defa yazıp eline verdim, defterine de not ediyor her şeyi, kafası başka yerde onun da... Sen biriyle çalıştığını sanıyorsun, o, orada değil..."

"Bilmiyordum böyle olduğunu... Haklısın, bu durumda çalışamazsınız tabii."

"Sentetik boyanın üstüne selülozik boya çekmeyeceksin... Kabarır... Gidip çekiyor... Elinden güzel iş çıkmıyor... Bir an önce yapayım, bitsin... Bulduğu her şeyi, bulduğu her şeyin üstüne sürüyor, o kafada bir herif... Ben onu kendime yardımcı seçer miyim bu durumda, seçmem... Oturup yazısını yazsın..."

"Bilmiyorsun ki, belki de sinirlendiğin için öğrenemiyor bunları. Burada senin dışında bu işlere el atacak birileri gerekiyor."

"Evet, ama o Giray değil... Zaten beceremediğinin kendisi de farkında... Neyse işte, biz burada kimseyi yargılamak durumunda değiliz."

İkimiz de sustuk sonra. Yanında kalıp sessizce çalışmasını izledim. O işine dalıp gitti, ben de düşüncelere...

"Şu kovayı alıp bana toprak taşı, tenekeleri hurdalığa götür, boş oturma öyle... Kesip biçemiyorsun, hemşirelik yap bari," dedi. Daldığım düşüncelerden sıyrılıp, "Ameliyathaneye çevirmişsin burayı, şimdi bu nilüferlerin kendilerine gelmesi birkaç yıl sürer en azından..." dedim.

Şeref'i çalışırken rahatsız ederseniz, cezasız bırakmaz sizi. Unutamayacağınız bir şey söyler.

Hepimizin iyi ve kötü yanlarını görüyormuş, çünkü, kimin ne yaptığına, burayı hangimize emanet edip gidebileceğini düşünerek bakıyormuş. Hiçbirimiz bu bahçede tek başımıza bir gece bile geçirmemişiz daha. "Aranızda bir tek Olgun'a güvenim var bu konuda, korkmadan kalabilir o... Ge-

ce yarısı bir fırtına patlasa Giray kaçıp gider, sen de kaçıp gidersin, Ferah da. Siz olsa olsa birbirinize yaslanarak kendinizi dağa çıkmış sayabilirsiniz, tek başınıza dağın uğultusuyla baş edebilecek yaratıklar değilsiniz..."

Hava aydınlanınca ne yaparmışız peki? Gündüzün işlerine dönersek, Olgun'u hiç hesaba katmamak gerekiyormuş. Giray, güçlü insanlardan koruyamazmış burayı, ben zayıflardan... Birbirimize karşı bir üstünlüğümüz yokmuş kısacası. Ferah, iki günde eğitim bahçesine çevirirmiş burayı, amacından saptırırmış.

Hiç bilmiyordum, bizi böyle ölçüp tartıyormuş Şeref... "Elinden güzel iş çıkmıyor ama Giray'ın hep bir şeyler yapmak istediğini görüyorum, ondaki bu heyecana da değer veriyorum, herkeste bulunmayan bir özellik. Ama tek başına bir şey yapıp çıkaramıyor ortaya, başkalarına ihtiyaç duyuyor. O yüzden eğilip bükülüyor, farkındasın herhalde, hepinizden daha yumuşak başlı, iyilik taşıyor ondan ama iyiliği sahici bir iyilik değil, zorunlu olarak iyi Giray... Kimseyi de yargılamak niyetiyle söylemiyorum bunları, sen burayla ilgili bir sorumluluk taşıyorsun, ben de ister istemez bakıyorum neyi nasıl yaptığına. Güç karşısında gerilemezsin, bocalayabilirsin, o ayrı... Sonuna kadar direnirsin ama... Senin zayıf yaratıklar tarafından ele geçirilmeye müsait bir yapın olduğunu görüyorum... En basitinden şunu sezebilmelisin ki... Toplumu reddedenlerle, toplumun reddettiklerini ayırt edebilmelisin hiç değilse. Bu çok derin bir farklılık, kolayca da görülebilecek bir şey ama reddedilenler kendilerini toplumu reddettiklerine inandırıp bizi de buna inandırmaya çalışırlar..."

Söylemeyi unuttum, burada sürekli olarak, neredeyse her an, topluma karşı sözler edilir. Şeref de, "Toplum diye bir şey yok, bu sözcüğe yaslanmadan konuşun," diye uyarır in-

sanları. O niye yaslanıyor şimdi? Dayanamayıp söyledim, kızdı bana.

Giray, durumun hiç farkında değil... Şeref ne zaman arabasını çalıştıracak olsa, yoluna çıkıp önünü kesiyor hemen. Uykusunda bile duyar Şeref'in motor sesini... Bağırarak koşup arkasından yetişir, bahçe kapısından çıkmadan yakalayıp adayıverir arabasına.

Son defasında öyle kötü bir yüzle dönüp geldi ki, yolda kavga ettiklerini sandım.

"Cavidan Hanım'ı bulalım, yatıştırıcı bir çay hazırlasın Giray, ne olmuş sana böyle? İfaden karışmış..." dedim.

"Bir daha gitmem onunla," dedi, "bu son olsun, birini öldürecek sandım, zaten arabasına binmek cesaret istiyor, o kadar hızlı kullanıyor ki... Dönerken arabayı yola çıkan bir ineğin üstüne sürdü. Çıtımı çıkaramadım, ödüm patladı, iki saattir kendime gelemiyorum. Öyle bir yürüyüşü var ki, herkes dönüp bakıyor, birlikte olduğumuzu anlamasınlar diye çaktırmadan arkasında kalıyorum... Sanayide dükkânların önünde iki genç şakalaşıyordu. Biri geri geri gelip Şeref'e çarptı, boynundan kavrayıp yumruğunu pat diye göğsüne oturttu çocuğun. Korkudan aptallaştı oğlan, şaşkına döndü... Bir daha kesinlikle binmeyeceğim arabasına..." İnanmış gibi başımı salladım, yarın unutur söylediğini.

Giray'ın da Şeref'le ilgili düşünceleri var. Saklamayı da beceremez bunları. Şeref'in buradan hiç dışarı çıkmaması gerektiğine inanıyor. "Kesinlikle kendini kaybediyor, bu defa gerçekten korktum Tebessüm, sanayiden çıktık, bir arabayı kovalamaya başladı, ne yaptığını bilmiyordu. Hemen toplanıp onun dışarı çıkmasına nasıl engel olacağımızı konuşmamız lazım bizim."

İçinde olanı anlatsın diye ciddiye almış gibi davrandım. "O zaman gizlice toplanacağız, en iyisi, arıtma tarlasında yapalım bu işi Giray," dedim, şöyle bir yüzüme baktı. "Ama herkesi çağırmayalım, sadece Şerefe yakın kişiler... Neslihan'ı da durumdan haberdar etmeyelim şimdilik..."

"Doğru, Şerefe bir şey olacağını sanıp korkar Neslihan..." dedi, "Aslında ben söyleyecektim yolda ama ikimiz erkek olduğumuz için konuşmamız zor, bilirsin bunu... Böyle şeyleri erkeklere kadınların söylemesi daha iyi... Erkekler erkeklere çabuk sinirleniyor, takışmak istemiyorum onunla."

"Haklısın, takışmayın zaten. Eğer sen onunla bir kadının konuşması daha iyi olur diyorsan, toplanıp zaman kaybetmeyelim. Ferah'tan rica et, gidip Şerefe söylesin o, ben konuşmak istemem, Cavidan Hanım'ı da dinlemez..."

"Biz bunu Ferah'la ne zamandır konuşuyoruz zaten aramızda," dedi, "dadılarla büyümüş Şeref... 'Bebekken dayak yemiştir onlardan' diyor Ferah. Bu çeşit nedeni belirsiz öfkelerin altında genellikle böyle şeyler yatarmış. Bunu Şerefe söylemiş."

Söylemiştir eminim, her şeyi ona kolayca söylüyor olmasıyla övünüp duruyor.

Şeref, bebeklik günlerinden kalma bir insan tiksintisiyle bakıyormuş dünyaya.

Onun dışarıdan sarsılmış olarak döndüğünü ben de görüyorum, ama yaşadığı gerginliği böyle saçma düşüncelerle açıklamaya kalkmadım hiç. Çoğunda birkaç gün perdelerini kapatıp dışarı çıkmaz. Bir tek Neslihan girip çıkabilir yanına, onun da götürdüğü yemekleri yemeyi reddediyor. İlk zamanlar, bir etkisi olacağını sanıp böyle davranarak kendine zarar verdiğini anlatmaya uğraşmıştım ona. "Açlık meselemi ben kafamda çözüyorum, senin düşünmene gerek yok

bunu," dedi. Ben de ilgilenmeyi bıraktım ondan sonra. Yapılacak en doğru şey, perdelerini açana kadar onu yalnız bırakmak... Birkaç gün kapanıp usulca başını dışarı uzatır, önce evinin bahçesinde, sonra, dokunaklı bir yorgunlukla arazide gezinmeye başlar. Sıcak bir yaranın acısı yüzüne vurmuş gibi kısık bakışlarını o çiçekten bu ağaca dolaştırarak...

Şeref'le Giray'a doğru yürürken, deprem sırasında Cömert'in avda olup olmadığıyla neden ilgilendiğimi anlamak için yavaşladım; düşüncelerim dönüp dolaşıp onun buraya av elbisesiyle gelmesine takılıyordu. İşte, mantıklı bir açıklama bulabilirsem, garajdan ben gördüklerimin anlamı değişebilirdi biraz. Hâlâ buna uğraşıyordum. Kapıldığım saçma düşünceyi haklı çıkarmak istediğimden değil kesinlikle. Onu böyle gelmeye içinde bulunduğu koşullar zorladıysa, kendimi gördüklerimin düş olduğuna inandırmam kolaylaşacaktı... Soluklanıp Giray'la Şeref'i yakalamak için hızlandım. Gaz deposunun önünden, gölün yamacındaki meşelere doğru yürüyüp gitmişlerdi o sırada.

Şeref, Cömert'in tüfekle geldiğini öğrenmişti. "Doğru bu, adam avcı... Onunla konuşmayı sana bıraktık, bakıp bir karar vereceksin, biz de ona göre davranacağız artık..." dedim.

"Birlikte çalışmadan kimse hakkında bir şey söyleyemem," dedi, "çalışırsam nasıl biri olduğunu, uğraşmaya değip değmeyeceğini söylerim size."

"Tüfeği ne olacak peki? Yolda söyleyecektim ama Tebessüm bırakmadı, yasak değil mi, buraya tüfekle girmek?"

"Düşünmedim tüfeğini daha Giray, bu o kadar kötü bir şey olmayabilir..."

"Yasak değil mi buraya tüfekle girmek... Düşünecek bir şey yok ki..."

"Daha önce buraya tüfekle gelen olmadı, yeni bir durum bu, ne yapmayı düşünüyor tüfeğiyle bilmiyoruz. Tüfek onun için ne anlama geliyor... Çalışmaya istekli mi? Ağaçları tanıyor mu, seviyor mu?.. Bilgisi, hevesi var mı, işe yatkın mıdır, değil midir, anlayalım önce bunu da..."

Şeref in kendisine Cömert'i yardımcı seçmesine Giray'ın çok üzüleceğini söylememe gerek yok sanırım.

Ağaçları, çiçekleri, otları tanıtmak, arazinin neresinde ne ekili, yerlerini göstermek, toprakaltı, topraküstü sulama sistemini açıklamak, vanalar, şalterler... Bunları anlatmak bile başlı başına bir iş sayılırdı. Hele de Şeref in bunu, her budama mevsiminde nasıl bir beklentiyle kaç kişiye açıklayıp anlatmış olduğu düşünülürse...

Bir önceki bahçıvanımız, suyun akışını sağlamak için hangi vanayı açıp hangi vanayı kapatması gerektiğini bir türlü öğrenememiş, onun, toprakaltı sulama sistemini kullanmayı reddetmesi Şeref'e anlaşılmaz gelmişti.

"Yorulmadan bütün araziyi sulayabileceğimi söylüyorum, karşıma geçip 'hortumla sulamak daha kolay diyor' nasıl sevebilirim ki ben böyle bir sersemi... Aylarca uğraşıp toprağın altına metrelerce boruyu niye döşedim, oturup ben bunu düşüneceğim şimdi, o hiçbir şey düşünüp anlamaya yanaşmayacak..."

Buraya çalışmaya gelenler arasında sadece iki kişiyi iyi duygularla anıyor Şeref. Teneke evi kuran demirci ustalarından büyüğünü ve evlerin dış kaplamasını yapan genç marangozu. Yalnızca bu ikisinin adam gibi adamlar olduğunu söylüyor. "İşlerini paralarını alıp gitmek için yapmadılar, in-

ce ruhlu insanlardı, işlerinin üstüne titrediler... Senin gibi her önüme gelene soylu diyemiyorum gördüğün gibi, tembelleri zarif bulamıyorum... Nasıl didindiler, görmeliydin, böyle insanlarla hiç sorunsuz yıllarca çalışırım, benim gözümde soyluluk budur işte."

Kışa girerken, Giray'ın çevresinden bir heykeltıraş burada yaşamak için başvuruda bulunmuştu. Neler yazdığını bilmiyorum ama Şeref in onun mektubundan etkilendiğini hissetmiştim. Kimseyi buraya çağırmakta acele etmez.... Fırtınalı bir sabah, gidip garajda karşıladık Giray'la onu. Yağmur altında şaşkın, coşkulu koşuşturup duruyordu. Daha gelme heyecanı yatışmamıştı bile, Şeref beni yanına çağırıp, "Konuş onunla gitsin buradan," dedi. Buraya kimin geleceğine karar verme yetkim yok. "Onu ben çağırmadım ki Şeref.. . Ferah söylesin, neden o konuşmuyor, burayı ikiniz yönetiyorsunuz."

"O da, ben de ters giriyoruz söze," dedi.

Birkaç gün önce, akşam, yemekten sonra oturup konuşmuşlar. Ben erkenden uyumaya gitmiştim. Burası için bir şeyler tasarladığını söylemiş çocuk. Heyecanlanmış Şeref de, "Yarın sabah getirirsin, ne tasarladığına bakarız birlikte," demiş. Adı Çağrı çocuğun. Kimle karşılaşsa gülümseyerek yerlere kadar eğiliyor. Tuhaf hareketleri var yani, pek ısınamamıştım ona.

"Buranın yerleşim planını istedi, gece geç vakit bulup verdim eline, sabah gelip kapımı çaldı, 'Hazır değilim, çalışmam lazım üstünde' dedi, pekâlâ... Sonra akşama doğru geldi bu, yerleşim planının üstüne bir şeyler çizip karalamış, buna canım sıkıldı zaten... Çocuk ne kayaları anlamış, ne insanları, ne boşluğu... Nasıl heykeltıraşsa... Bahçedeki bütün yolları, geçişleri, merdiven altlarını, üstlerini kayalarla kapatacakmış, tasarladığı bu... Hiçbirimiz hiçbir yere gidip gele-

meyeceğiz kayalardan. Öyle bir tasarlama gücü ki, bıraksak, çocuk hepimizi evlerimizin içine hapsedecek. 'Peki nereden inip çıkacağız biz, yolları, merdivenleri böyle kapatırsan kayalarla?' dedim. 'İnip çıkmayı da unutmak gerekmiyor mu?' dedi... Dangalak, alay ediyor bizim düşüncemizle... Şakalaşıyor, ilginç bir şey söylediğini sanıyor."

"Konuştuğunuzda ona kapı projenden söz etmiş miydin?" diye sordum Şeref'e, "Sende de kaya takıntısı var, oradan akıma gelmiştir belki..." "Yok canım, yaptığı öyle bir şey değil, beyni tıkanmış... Kalıp burayı da tıkamasın. Rahatsız etti beni, konuş onunla toparlanıp gitsin bu çocuk."

"Benim de tüfeğim var Giray. Kafası nerede, bakacağım, telaşlanma... Gerçek bir avcıysa zaten onu burada tutamayız, dayanamaz... Acelesi yok, akşam yemekte tanışacağız nasıl olsa..."

"Korkunç şeyleri gülerek anlatıyor, göreceksin..." dedi Giray, "Ben rahatsız oldum ondan."

"Doğayı iyi tanıyor, o açıdan ilginç... Sen tüfekle soluk alıp vermiyorsun ki Şeref, bu adam biraz öyle," dedim ben de.

"Mutfakta yardıma ihtiyaç varmış, gidip işinize bakın... Anladım, haberim oldu neyle geldiğinden, boş dolaşmayın ortalıkta."

Haftadan haftaya bütçe oluşturup yemeklerimizi birlikte yiyoruz. Şu aralar gidip gelenler fazlalaştı. Mutfağı çekip çevirme işini geçici olarak Ferah üstlendi. Akdeniz mutfağından denemeler yapıyor. Kırmızı eti kaldırdı, soya etiyle pişiyor yemekler. Kullanacak olursanız kıymasından köfte yapmamanızı öneririm, yenir gibi değil. Bir mutfak, yemek tartışması da sürüp gidiyor bu arada...

Ferah aynı zamanda odaların, çevrenin temizliğinden sorumlu. Gerçi bu işleri Neslihan yapıyor ama sorumlu o işte. Odaların, yedek malzemelerin bulunduğu deponun anahtarı onda duruyor. Yazmayı kesin olarak bıraktığını söylemişti bize ama sonra bir gün ağzından kaçırdı, ara sıra kendisi için anlarla ilgili yazıyormuş. Bundan şüpheleniyordum zaten. Gerçekten herkes tanıyor onu. Bir kez denizde, açıkta yüzerken yakınımızda başını sudan çıkaran bir kadın, "Aaa... Merhaba, siz O'sunuz!" diye çığlık attı, "Son romanınıza bayılmıştım."

"Yaa.. Öyle mi?" dedi Ferah, "Bayıldıysanız ne güzel..." Başka da bir şey söylemedi, başını suya daldırıp dipten yüzerek uzaklaştı yanımızdan. Kadın ona soracaklarını bana sormaya başladı... Ne söyleyeceğimi bilemedim, utandım yaptığından.

"Kusura bakma, seni zor durumda bıraktım..." dedi sonra.

"Yüzüp gitmen saçmaydı ama..."

"Anlamıyorlar, yazdıklarımı her an hatırlamaya hazır olmayabilirim... Hatırlamak bana acı veriyor... Benim için anı onlar artık," dedi.

Uzak olduğum bir konu, neden hatırlamak istemediğini bilemem. O burada olduğu sürece tek bir satırını bile okuyacağını sanmıyorum. Ama merak ettim neden unutmak istiyor kitaplarını.

"Başı sonu olan bir şey yazılamaz artık, öyle düşünüyorum, elim gitmiyor... İçime bir duygu çöktü, yaptığımız her şeyi yarısında bırakmamız gerektiğini düşünmeye başladım... Kim ne yapıyorsa, başlar başlamaz vazgeçmeli, dünyanın haline uygun olan bu... Yarım bir roman yazmaya cesaretim olsa..."

İnsanların eline yarısından sonrası olmayan bir kitap tutuşturamadığı için yazmayı bırakmış sözde... Kendini anlat-

maya kaptırdığı için ona belli etmedim ama benim için söylediği şeyi kavramak o kadar zor değildi. İşte, bir şeyleri bitirip sona erdirme çağı kapandı dünyada, demek istiyordu... Zihnimiz uçup gidiyormuş...

"Hikâyeler başlıyor, evet... Ama biz hikâyelerden çok daha hızlıyız artık, dünyanın bütün hikâyelerini geride bırakacak bir hızla almış başımızı gidiyoruz... Daha büyük, daha başka bir hikâyenin hızı mı bu? Anlamaya uğraşıyorum... Bir zamanlar herkes herkesten sözünün sonunu getirmesini beklerdi..."

Konuşmak istediğini hissedip, "Onun için mi anlarla ilgili yazıyorsun?" diye sordum.

"Anlatması uzun sürer," dedi, "sen bu konulara yabancısın."

Doğru, öylesine sormuştum, çok da öğrenmek istediğimden değil. "Ben sadece hikâyelerin nasıl başladığını merak ediyorum... Bunu bilmek isterdim... İzleyelim izlemeyelim, başlayan şey bir sona varıyor... Benim heyecanım, her şeyin başlama anıyla ilgili... Başlamayı anlamak isterdim," dedim.

"Yazmayı bırakmasaydın, burada yaşadıklarımızı yazardın değil mi?"

"Düşündüm bunu, evet... Ama Şeref'i yazmadan burayı anlatmak olmaz. Onun da yazılacak bir hikâyesi yok. Kimseyle ilişki kurmaya yanaşmıyor, her şeyi boşluğa atıyor... Tutamıyorsun onu, kayıp gidiyor insanın elinden. Belki biri gelir, yakalar onu bir gün..."

"Sadık Bey dışında arkadaşı yok bildiğim kadarıyla," dedim, "onu da bir yolunu bulup hayatından çıkarmış... Senin niye yazılamaz dediğini anladım ben... Birinin ondan baskın çıkması gerekiyor... Olursa o zaman diyorsun... Şeref'in hikâyesi yazılabilir."

"Kafan iyi çalışıyor Tebessüm," dedi, "buraya gelip giden yazarlardan gizli gizli ders mi alıyorsun yoksa?"

Unutmanın canlılık getiren bir rüzgâr olduğunu işte bu konuşma sırasında söylemiştim ona. Yaşamadığımız, hiç yaşamayacağımız şeylerin anısına sahip olabileceğimizi de. Duymadı bunu, yoksa gelip gidenlere anlatıyor olurdu şimdi.

Şeref le Giray'dan ayrılıp gölün kıyısında dolaştım bir süre. Alt bahçeyi suladım, atölyelerin terasında gezindim... Mutfağa inmek içimden gelmedi. Ofiste, odasında Olgun'u aradım, birlikte sahile yürüyüp döneriz diye... Ferah'la Cömert'e bakmaya gitmişler. Zen bahçesinde karşılaştık üçümüz. – Evet, sözünü etmiştim, burada bir taş bahçemiz var, Sadık Bey'den hatıra. Koca koca kayalar duruyor ortasında. – Tüfeği satmak için getirmiş, dediler. Şaşırdım, yolda söylemedi bize bunu... "Avcıların toplaştığı bir kahve var mı, biliyor musunuz?" diye sormuş Cömert. Bunun anlamını araştırırken yüzüm gölgelenmiş... "Ne var ürkecek, hiç tüfek görmedin mi?" dedi Ferah, "Köylüler her gün avlanıyor dibimizde." Dünya öyleymiş ki, düşününce her türlü şiddeti onaylamak geliyormuş içinden.

Giray'ın bir sevgilisi vardı. Kış içinde ayrıldılar. Sessiz, çekingen bir kızcağız. Odalardan birini kiralayıp burada, bizimle kaldı. Pek karışmaz aramıza. "Böcek var!.." diye bağırarak dışarı fırlayıp ortalığı ayağa kaldırıyor. "Savaş çıkarsa ne yapacaksın, ilk günden ölüp gidersin," diye azarlayıp tersliyor kızı.

"Parası yok, küçük bir ödeme yapsak iyi olacak," dedi, böyle de düşüncelidir Ferah, bahçıvanımızın durumu üzmüş onu. Belgesel izlediğini, haberleri kaçırmadığını, bilmeceye meraklı olduğunu öğrenmişler. "Depodaki çanak anteni alacak," dedi Olgun, "bunu telefonda konuşmuştuk zaten, yedek televizyonlardan birini vereceğimizi söylemiştik ona."

Yürüyüp gittiler, uzaklaştı ikisi, arkalarından bakarken uyku bastırdı, kayalardan birinin üstüne oturdum, kum zambakları yapraklanmış. Ters dut, keçi boynuzu... Süs eriği çiçeklenmiş, gözlerim kapandı. Şeref...

Ellerini toprağın içine sokmak istemiş... Gücü tükenmiş... Birden gevşemiş parmakları. İki kolu yana düşmüş... Yavaşça ona doğru yürüdüm, omuzlarından tutup sarstım... Kapalıydı gözleri, kirpiklerini hafifçe aralayıp su ışıltısı gibi incecik bir bakışla gözlerimin içine baktı, bütün gövdesiyle yana devrildi. Merdivenlerin başından alt bahçeye kadar akmış kanı...

Cömert hâlâ oradaydı, aşağı indiğimde duvarın başında elinde tüfekle dikiliyordu, bir daha baktığımda göremedim onu, gitmişti.

Akşam, Cömert'le Neslihan birlikte geldiler yemeğe. Av elbiselerini çıkarmıştı üstünden Cömert, tıraş olmuştu. Kumaş pantolon giymişti... Kareli gömlek, mont... Elinde bir kutu pişmaniye. Neslihan, Cömert'in ilk akşamı diye fırına cevizli irmikli kek koyacakmış. Bakışımdan tedirgin oldu sanırım, "Çocuklar tatlı niyetine sıcak sıcak atıştırıyor, hoşlarına gidiyor," deyip mutfağa attı kendini. Ben ayrıldıktan sonra sohbeti koyulaştırmışlar anlaşılan.

Şeref içeri girdikten sonra çıkıp bahçede dolaştım biraz, soluklandım... Gün boyu, ikisi karşılaştığında ne olacağını merak etmiştim. Cömert'in ayağa kalktığını, Şeref'in gülümseyerek onun elini sıktığım gördüm. Bir an, birbirlerinden uzaklaşıp sonra kucaklaştılar, Şeref kolunu Cömert'in boynuna dolayıp yanaklarından öptü onu.

Bahçede soluklanırken, ikisinin göz göze geldikleri ânın heyecanı, parlayıp sönen bir imgeyle akıp gitti üstümden...

Şeref, arazinin sınırına bir meyve ağacı dikmiş. Elbirliğiyle sulayıp büyütmüşüz biz o ağacı. Tek bir meyve ışık-

lanmış dalında, altın sarısı pırıltılar saçan o bir tek meyve, bizim hikâyemiz, masalımızmış... Cömert gelip koparmış onu, hikâyemiz ona kısmet olmuş... Ne Ferah'a, ne bana... Ne Giray'a...

Uzun zamandır hikâyelerin nasıl başladığını merak edip anlamaya uğraşıyorum. Cömert bize yolda rüyasını anlatana kadar aklıma gelmemişti. Bir an canlanıp sönen bu meyve koparma imgesiyle bahçeden ağır adımlarla dönüp sessizce içeri süzüldüm.

Bütün hikâyeler, ilk hikâyenin başladığı gibi başlıyor...

"Daha bir hafta olmadı, el arabasının içindeki yağmur suları donmuş... Baktım, ortasında bir kurbağa yüzükoyun buz kesmişti."

"Yaşar o... Bir şey olmaz, soğukkanlıdır kurbağalar," dedi Cömert. Şeref in yüzüne bir gülümseme yayıldı.

Giray inanmadı ona, "O incecik derileriyle... Yaşar mı hiç, ölmüştür..." diye mırıldandı.

"Soğukkanlıdırlar... Doğru, yaşayabilir..." dedi Şeref, Giray'a. Yüzüne bakmadan söyledi bunu. "Dehşetli bir fırtına atlattık... İlk geldiğim sıralarda yine böyle su basmıştı araziyi. Dolu, yağmur... Bu defaki daha uzun sürdü. Gölden bir tilki yavrusu çıkardım, boğulmuş zavallıcık. Kimse bakamıyor, kaçışıyorlar etrafından. Güzel yüzlüdür tilki yavruları, gözleri açık kalmış... Neslihan'la götürüp gömdük alt tarlaya."

"Yakınlarda yuvaları var demek ki," dedi Cömert, "haklısınız, tepeden tırnağa zarafet denecek cinsten... Tilkile-

rin koşmasına biterim en çok, güzel hayvandır, ben de severim..."

Olgun'la bakıştık bu kez. Şeref varken Giray'ın yüzü hep ona dönük olur çünkü.

"Çok iş bekliyor sizi... Bahçe iyi durumda değil."

"Sıcaklık altı derece birden arttı bugün..." Giray araya girdi yine.

"Haberim var, gündoğusu başladı sabahtan..."

"Gündoğusu yağmur getirir..." dedi Cömert. Bir sessizlik oldu. Rüzgârları da biliyor... "Arkadaşlara durumumu arz ettim, bir iki gün izin vereceksiniz bana, başlarız... Serbest bir zaman tanırsanız... Ne de olsa gurbete çıktık, gerçi yerimiz yurdumuz kalmadı ya, olsun..."

Kabul ettiğini belirten bir el işareti yaptı Şeref, "Yarın dinlenirsiniz... Bu hafta yorulacağız hep birlikte, konuklarımız var..."

Ferah, yan masadan başını çevirip "Biz burada herkes için bir defa üzülüyoruz, o da geldikleri günün akşamında... Kimsenin durumuna her gün üzülmüyoruz öyle..." diyerek güldü. Arkası bize dönük, önündeki dergiyi karıştırıyordu. Kurbağalara karşı.

"Sevinmelisiniz, sağ kurtulmuşsunuz hiç değilse... Nasıl oldu, anlatın bize..."

Cömert'in insana neler anlatabileceği konusunda bir fikri olsa onunla böyle konuşmazdı sanırım.

"İki kat yerin dibine gömüldü bizim apartman. Giriş katı, bir üstü, öldü kim varsa, ben ancak bir çocuğu çıkarabildim. Kız çocuğu, kollarımda öldü, üstüne ranza kapanmış. Biz üçüncü kattaydık, kurtulduk, altımızdaki iki kat toprağa battı, gömüldü. Karanlıkta bir yolunu bulup atladık aşağıya. Sabah farkına vardık asıl felaketin, hani size anlattım yol-

da, o beni jandarmaya şikâyet eden komşular, kendini aşağı atan adam, hiçbiri yaşamıyor, karşı sıramızdaki apartmanların tamamı yerle bir olmuş. Sonra üç gün boyunca enkaz altından ölü çıkardım, bittim artık, uyudum. Saatlerce uyumuşum, uyandıramamışlar beni, uyanınca eve çıktım, apartman sallanıyor, bizimki bana kova kova su taşıyor, tutturdu çiçeklerim diye, dengesi bozuldu... Çiçek sulatıyor bana. Kalorifer panellerine, kapılara, ampullere kadar her şeyi söküp çıkardım, kırılıp dökülmüş, çarpılmış ne varsa indirdik, attık aşağıya. Sonra ben tüfeği astım omzuma, üç gün kayboldum ortalıktan, dağ bayır dolaştım, gücüm tükenene kadar... Yüzlerce kuş vurdum... Vurdum... Vurdum..."

Hepimiz susup kaldık, bakışlarımız Cömert'in yüzünde dondu.

"Bizim dilimizde buna doğadan intikam almak deniyor," dedi Şeref, önüne bakarak, yavaş yavaş söyledi bunu. Sinirlendiği zaman çok yavaş konuşur.

"Alacaksın ki rahatlayabilesin, biz nasıl rahatlayabiliyoruz sanıyorsunuz Şeref Bey," dedi Cömert.

"Kalanların hepsi sizin gibi rahatlarsa, ne olur kuşların hali, düşünmüyorsunuz bunu..." dedi Ferah.

"Kalanlar mı? Hepsini paslı bir tankere doldurup yollayacaksın okyanusa, zifiri karanlıkta batıracaksın tankeri, dünya temizlenir..." dedi Cömert, "Hepsini demeyelim de yüzde doksanını... Depremden sonra hayata daha çok bağlandım, insanlardan soğudum..."

"Kuş yerine insan vursaydınız öyleyse..."

Sustu, cevap vermedi Cömert.

Sert bir tartışma çıkacak diye korktuk biz. Neslihan masanın altından gizlice elime dokundu. Hep gülünsün, mut-

lu olunsun ister. Kulağına eğilip ürkmemesini söyledim ona. Çocukken evlerine misafir geldiğinde gülünüp eğlenilmemişse ağlamaya başlarmış. Bunu her anlatışında babasını anımsayıp gözyaşı döker. "Zaten Şeref i sevmem de o yüzden, babamın da siniri, küsme huyu vardı..."

Kısa bir sessizlik oldu, Şeref yerleşip yerleşmediğini sordu Cömert'e, "Sorun yok, hallettik, evin önüne küçük heykelimizi de diktik. Sağolsun, Neslihan dolaştırdı beni, bir göz attık şöyle etrafa... Büyük tesis, bu kadarını beklemiyordum, çok emek verilmiş..."

Şeref, sesini, ifadesini değiştirmeden, "Ne avlıyorsun?" diye sordu.

"Ördek, tavşan, domuz... Hepsini avlarım..."

"Bildiğin en büyük avcıyı söyle..." Cömert hiç düşünmeden,

"Küçük kayınbiraderim," dedi, "beni ava o alıştırdı... Uluslararası ava... Ekip halindeler, çok geniş ilişki ağları var bunların, anlatsam, nerelerde avlanıyorlar, harika bağlantılar kurmuş durumda, dünyanın öbür ucundan uçaklarla geliyorlar, ta Amerika'dan, yılda iki üç defa, teleskobik dürbünü kuruyorlar, iki üç kilometre dağı taşı tarıyorlar, ama hangi niyetle, adam beş yıl önce bir koçu yaralamış, onu arıyor, o koçun peşinde, öyle her avı vurma düşüncesinde olmayacak kadar bilinçli adamlar, artık felsefesine girmişler bu işin..."

"Sen de onlara hayranlık duyuyorsun öyle mi? Bu dağlara gelip koç vuracaklarına katil devlet başkanlarını vursunlar," dedi Şeref, "kahraman olduklarını mı düşünüyorsun? Bu çok eski bir hikâyedir, yerli rehberle ava çıkmak... İki yüzlü aşağılık adamların hikâyesi, dinlemek istersen, bir gün anlatırım sana..."

"O yönü benim de kafama takılıyor, ama avcılık ayrı bir ruh... Millet, sınıf işine sığmayacak türden bir zevk olarak

görünüyor bana, bağlanma meselesi bu, merak... Kayınbiraderimle çok muhasebesini yaptık biz... Erkeğin içinde olan bir istek... Bugün bir tüfeğin varsa büyük şans, atalarınla bağın kopmamış oluyor... Tabii, herkes kendi dağında, ormanında avlansın, orası öyle, doğru söylüyorsunuz..."

"Çocukken babamla ava giderdim. Bir gün sarıasma vurmuştu çok, o gece bir rüya gördüm, sonra dedem yasakladı gitmemi. Omzumdan vuruluyordum rüyamda... Hiç unutmam... Elimle omzumu kavrıyordum, bir sarıasma saplanmış omzuma... Bütün gövdesiyle... Parmaklarının altında başı kımıldıyor... Elimi geri çekiyordum. Sarıasma şakıyarak ölüyor, omzumda. Başı yana düşüyor... Çılgına dönmüşüm, yastığını kucaklayıp çıkmışım yataktan, dedem çığlıklarıma uyanmış. Uykumda bağırmışım, anımsamıyorum. Kendimi yastığa sımsıkı sarılmış koridorda dikilirken buldum... Sadık var arkadaşım, mimarımız, onun dedesi toplar götürürdü bizimkileri. On yedi, on sekiz yaşlarındayken bir kez de ördek avına gittim, son oldu... Buz tutmuş bir gölde, buzları kırarak kayıkla sazların içine girip çıkıyoruz... Sazlarda *di di didicik* diye ötüşen kuşların sesi günlerce kulağımdan silinmedi. Havada bulut gibi, dağılıp toplanan ördekler... En büyük avcı güneştir, sistemin avcıbaşısı... Güneş... Işığını salmış üstümüze tutulmuşuz. Dünyamız alıp başını bir yere gidemiyor, dönüp duruyor aynı yerde."

"Bir daha elim basmadı desenize, Şeref Bey," dedi Cömert, "fabrika sahibi bir adam vardı, ünlü bir aile bunlar, adı aklıma gelse tanırsınız da, çıkaramıyorum şimdi... Av arkadaşımızdı, birlikte çok ava gittik, intihar etti genç yaşında... Son zamanlarında o da sizin söylediğiniz gibiydi. Elim basmıyor, durdu bu iş, içim kaldırmıyor, koptum bu zevkten deyip uzaklaştı gitti bizden. Gidiş o gidiş..."

"Öyle sapsarı bir kuşu nasıl vurabildiklerini hiç anlayamıyorum, kanatlarını açıyor ya hani... Güneş gibi parlıyor gökte..."

"Sarılı siyahlıdır... Tam sarı değil..." dedi Cömert, "rengine göre vurulmuyor kuşlar, Tebessüm Hanım, rengi güzel olmayan kuş var mı? Öyle bakarsanız, insanın tek bir kuşu bile vurmaması lazım..."

"Muhasebesine girmişsin, ama yaptığın şeyle ilgili benim duygumu değiştirecek bir düşünceye sahip misin, değil misin... Onu anlayamadım."

"Düşünüyorum da, aklım o kadar yukarılara basmaz, sen aklını güneşin aklına uydurmaya çalışıyorsun Şeref Bey, ben aklımı köpeğin aklına uydurmaya çalışıyorum, nasıl daha iyi avlanırım hesabı... Avın sesini nasıl daha iyi duyar ayırırım, benim derdim bu..."

"Ters düşünüyorsun... Avcı aklını avlayacağı hayvana uydurur, bırak köpeği, o sana uyar, merak etme... Av köpeği sahibinin ne zaman ateş edeceğini hisseder..." dedi Şeref, ve ara vermeden, "Kaçında başladın avlanmaya?" diye sordu. "Yirmi beşimden sonra," dedi Cömert. "Bayağı geç, sonradan olma avcısın demek ki... Beş yaşında başladı bizim Sadık..."

Kafamda bir soru belirdi bu konuyla ilgili ama soramadım, birbirlerine güçlü, yoğun duygularla baktıklarını görüp vazgeçtim. İkisinin de yüzü aynı anda hem dostluk, hem düşmanlıkla parlayan bir ışıkla aydınlandı.

"Dünyayı güneşin eline düşmüş bir canlı gibi düşünürsek kopartırız bağlantıyı, işimiz bitti demektir, ondan sonra hiçbir şeye eh gitmez insanın Şeref Bey..."

Yine bir sessizlik oldu. Neslihan keki dilimlerken Şeref dışarı çıktı. Böyle sessizce kalkıp gittiğinde dönmez bir daha.

Sonra, Olgun Cömert'e internetten iş bulmayı nasıl akıl ettiğini sordu. "Benim oğlanın aklına geldi, DJ nedir biliyorsunuz herhalde..."

"Bilmez miyiz, buralar o dediğinle dolu," dedi Ferah. "Benim oğlan haslarındandır, bir numara, bilgisayar kurdudur ayrıca. Deneyelim dedim, nişanlısı da doçent, onlar yazıp verdiler... Kulağı filan küpelidir ama inancı sağlamdır, ağzına içki koymaz kesinlikle, efendi çocuktur... Sohbete devam edersek... Anlatırım, matrak bir hikâyemiz var oğlumla... İkimiz zıt karakterliyiz, şimdi konuyu dağıtmayalım..."

Onun da bize sormak istediği şeyler varmış çünkü. "Sakıncalıysa söylersiniz bana susarım, girmek zorunda değiliz, daha çözemedim sizleri," dedi, "Şeref Bey neden böyle bir kural koymuş, buradaki herkes eskiden meslek sahibi... Sonra bırakmak nereden icap ediyor... Anladığım kadarıyla kendisi de bırakıp gelmiş işi gücü..."

Ferah yanıt verdi buna. Şeref'i, Neslihan'dan da, benden de çok daha eskiden tanıyormuş; bütün yeteneklerini, eksikliklerini o seziyor, hakkındaki her şeyi o biliyormuş gibi. "Doğru anlamışsın, bırakıp gelmiş o da, yoksa burada olamazdı zaten değil mi... Nükleer santral ne demek biliyorsundur herhalde, eskiden nükleer bir santralde çalışıyormuş, mühendis Şeref Bey, birileri sonradan aklını başına getirmiş onun..."

Ferah'ın bıraktığı yerden söze Giray devam etti. "Varlıklı bir ailenin oğlu, bırakmış işi gücü buralara gelmiş. Motosikletle, on yıl ıssız bir koyda yaşamış, suya, dağlara, gökyüzüne bakarak... Tek başına... Sonra gelip burayı almış... Arazinin sahibi olan adam oğullarına küsüp bir adaya kaçmış, son yıllarını tek başına geçirmiş adada. Mezarı orada. Kayıklara, teknelere doluşup tepesinde mum yakmaya filan gidiyorlar. Web sayfamızda adanın kıyıdan çekilmiş bir fotoğrafı

var, yakınlarda gidip ben de mezarın fotoğrafını çektim, gösteririm bakmak istersen..."

"Ben gördüm, dikine bir taş duruyor, çok güzel. Adanın arka taraflarında, pembe kumlu küçük bir kumsal var, denizin içi pembe taşlarla dolu, bir sepet dolusu taş toplayıp getirdim oradan... Şeref, oğullarından satın almış burayı... Herkese verdim, istersen sana da veririm o taşlardan."

Ferah, Neslihan'ın sözünü kesip, "İlk gelenler evlerinin yapımı için gerekli parayı ödemişler, ama burada mülkiyet hakkı tanınmıyor kimseye, ölünceye kadar yaşama hakkı... Şeref için de geçerli bu..."

Kalkıp mutfağa gittim, çay almak için, konuşma uzayacak gibi görünüyordu. Neslihan peşimden süzüldü, "Bu kadın niye böyle konuşup duruyor Şeref'in arkasından sürekli... Üstünde hak sahibiymiş gibi... Söyleyeceğim gidip Şeref'e," dedi.

"Umursamaz, ona bu izni Şeref verdi, sana kızar sonra, bırak ne anlatırsa anlatsın..." dedim.

"Çiçek saatimi geri alacağım ondan, para vereceğim deyip vermiyor, o tel bebeklerden kaç tane yaptırdı bana..."

"Bir daha yapmazsın, geri almak olmaz."

Neslihan'ın yaptığı şeylere güzel demeye çekinip korkuyoruz hepimiz. Çünkü hemen, "Satayım sana," diyor. Sonra da, "Olmaz mı parayla?.. Çok istiyorsan parasız da veririm. Ama sen parayla al... Alacaksan eğer parayla olsun... Parayla mı alacaksın?" İrkilip geri çekiliyorum, içim üzüntüyle doluyor. Olgun'la olduğumuz kadar yakınız onunla ama bu her şeyi satmak isteyen haline alışamadım.

"Hepsini dağıtmış, bana yaptırıp arkadaşlarına veriyor..."

"Şeref'e sormuş, karşılığını ödemek istiyorum diye, Şeref kabul etmemiş. Kural böyle Neslihan..."

"Biliyorum, ben zaten o kadına kural diye katlanıyorum Tebessüm, yoksa ona bebek yapmam ki... Buraya katkım olsun diye yapıyorum, Şeref istediği için... Bilmiyor muyum, sanatımı kıskanıyor, gözü çok kötü, elimde taş görse almak istiyor, ilk defa sana söylüyorum bak..."

Hepimiz tembihliyiz bu konuda. Şeref, "Para verirseniz kaldıramaz bunu, böyle devam ettirin, dengesini bozmayın," diyor.

Neslihan'la mutfaktan dönüp geldiğimizde, "Birazdan dağılacağız herhalde arkadaşlar, öyle anlaşılıyor, sözü uzatmayacağım... Gelin şu matrak hikâyeyi anlatayım size..." dedi Cömert.

"Oğlan para ayırmış bir kenara, bu yıl kurbanı ben alacağım dedi. Ama çalışıyor çocuk, akşamüstü uyanıp doğruca işe koşuyor. İki gün öncesinden parayı getirip teslim etti bana, arkadaşlarla pavyona gittik, yedik kurban parasını. Bayram günü ben yataktan çıkamıyorum, ne diyeceğim çocuğa şimdi, oğlanın yaptığına karşılık babanın yaptığına bakın siz. Hanım şüphelendi artık, gidip gelip yorganı başımdan çekiyor."

"'Ölümü öp doğru söyle harcadıysan, ne yapacak sana çocuk, babalıktan atacak hah yok ya seni, bayram günü' demeye başladı. Allah yardımıma küçük kayınbiraderimi gönderdi, geciktiler, gelsinler diye dua ediyorum içimden zaten, eee... Onların da kurbanı var, neyse çaldı kapı, seslerini duyuyorum içeriden, 'Ne yatmasıymış bayram günü' diyor, 'herkes kurbanını çoktan kesip dağıttı.' Kapıda ablası bir şeyler fısıldamış ona, 'Kalk kurban almaya gidiyoruz' diye başıma dikildi. Çıktım yataktan, tanıdığım en akıllı insan. İyi de para kazanıyor. Bayram günü ucuzluyor koyunlar, gülüyor bana, ne adamsın diye. 'Oğlunun hatırına Allah

kabul eder, gidince sen bir abdest al...' Yükledik kamyonete kurbanlığımızı, bizi bir gülme tuttu, eve kadar, koyun arkada durmadan meleyip duruyor... Hanım sevindi, bak mübareğe üstümüze ay doğdu diyorum. Yani karanlığı buldu bizim hayvanı kesmemiz..."

Dergisini katlayıp dışarı çıktı Ferah. "Bir daha düşünün üstünde, kestiğiniz koyun muydu dersiniz? Emin olmayın o kadar, bana insanlar bu bayramlarda birbirlerini kesiyormuş gibi geliyor... Anlaşılan oturacaksınız siz, hepinize iyi geceler..."

Sonra geri dönüp başını içeri uzattı, "Yoldan geldim de... Otobüs sarsıyor insanı, bahçıvanım ya ben, uyumam lazım... Ağaçları budamaya başlayacağım yarın..." dedi Cömert'e bakarak. Böyle, dolambaçlı biçimde laf dokundurma huyu vardır.

Cömert, "Ferah Hanım biraz sert mizaçlı galiba..." diyerek sigarasına davrandı.

"Şeref nasıl inanıyor ona, görsen... Bana iyi kalpli o diyor, içi çok yumuşak olduğundan böyle ters konuşuyormuş. Gücü yetse yıldızlara tükürüp söndürür bu, bilmiyor..."

Neslihan'ı yatıştırmak için, "Olabilir, yaralanırım endişesiyle... Hırçınlık ederek koruyorsa kendini... Bakmayın, aslında duyguludur Ferah" dedim.

"O kadarını bilemeyeceğim de, konuşmaları bana ters geldi, neyse uzak duracağız anlaşılan... Uğraşsam açarım da, önce bir tanışalım, zamanla bakarız çaresine."

"Biz burada kaldık ya, onun hırsı... Arkasını karartmadan gidemez, kovan yok, otur sen de..."

Hafiften başlayıp hızlanan yağmurun sesiyle susup sessizleştik hepimiz.

Hiçbir Şeyi Unutmak İstememiştim Ben

Bütün gün bahçede dolaşmıştım, eve girmemiştim daha. Ara merdivenleri tırmanacak gücüm kalmamıştı. Toprak, ot... Taze baharat kokuyordu gece. Işıklarım söndürmüştü Şeref. Ses etmemeye çalışarak onun terasından geçtim. Ara bahçeye köpekler inmişti yine. İri beyaz köpekler... Duvardan yukarı kaçıp gittiler dağa doğru... Dağın karaltısından göğe çekildi bakışlarım. Bulutları gri, sarı bir ışıkla aydınlatarak hızla kayıp gidiyordu ay... Yüzümü ıslatan iri yağmur damlalarıyla dönüp arkama baktım birden. Ateş dikenlerinin dibinde Şeref... İki kolu yana düşmüş, avuçlayıp bırakmış toprağı...

Gece göğünün altında, bir ürpertiyle yalnızlaştım. Bağırsam sesim çıkmayacaktı. Şeref'in camını tıklattım usulca. Bir kanadı açıktı penceresinin. "Uyudun mu? Benim, Tebessüm... Korktum... Köpekler inmiş bahçeye," dedim.

"Köpekler mi? Uyuyorum... Ne istiyorsun..." dedi, "İnmişlerse kovala kendin..."

Geri çekilip eve doğru adımladım karanlığı. Aşağıda, yemekhanede kalanların konuşarak dağılıp gittiklerini duydum. Giray'ın, Neslihan'la Cömert'in... Uzaktan uzağa ku-

lağıma bir ses çalındı. Sanki vadinin derinliklerinde bir kamış nefeslenmiş... Olgun ney üflüyormuş gibi... Durup dinledim, ötüşleriyle geceyi genişletip büyüten baykuşlar haberleşiyor... Mutlu bir kalp çarpıntısıyla süzüldüm evimden içeri. Cömert'le Neslihan'ın geceyi birlikte geçireceklerini düşünerek uzandım yatağıma... Yağmur şiddetlendi giderek, oluklardan akan suların şırıltısıyla uykuya daldım. İkisinin yağmurun alanda çırılçıplak koştuklarını gördüm rüyamda. Evimin çatısında yalınayak dikilmiş, Şeref'in dürbünüyle arkalarından bakıyordum. Çalıların, ağaçların üstünden atlayarak alakargaların mekiksi uçuşuyla vadiye doğru uzaklaşıp küçülüyorlar... Uyanıp gözlerimi açtığımda yağmur dinmemişti daha... Şeref'le kendimi görmüşüm ben... Vadiye çırılçıplak savrulan ikimizmişiz meğer...

Vurulduğu sabah ilk ben yetiştim ona. Uyuduğu odanın penceresi, uyuduğum odanın penceresiyle karşı karşıya. Arazinin üst başında evlerimiz... Sessiz yaz gecelerinde Şeref'in sayıklamalarını bile duyduğum oluyor... İkimiz aynı karanlıkta dalıp gidiyoruz uykuya... Onun ayaklarını vadiye, başını dağa yaslayarak uyuduğunu; benim onun çaprazında, başım denizde, ayaklarım dağın eteklerinde kendimden geçtiğimi düşünüp kederlendiğim ne çok gece var... İnsan, sabah olunca unutuyor böyle şeyleri.

Sonra, Neslihan atladı duvardan aşağı. Yukarıdan koşup gelmiş, teneke evden...

"Ev toplanmış gibiydi, ama bilemedim, o zaman uyansaydım, atılırdım üstüne... Gitme hazırlığı içindeymiş, bana hiç hissettirmedi bunu... Sen de sormadın, yoksa söylerdim ilişkimiz olduğunu, Cömert anlatma diye tembihliyordu, Şeref duyarsa kızar, ayırır bizi diye çekmiyorduk, ona saygısından evleniriz diyordu, ama yabancının biri kalkıp gelmiş buraya,

mazisini doğru mu açıklıyor, anlayıp güvenmeden... Ne yapayım, kocam beni sevişmeye alıştırıp öldü Tebessüm, içimi ayaklandırdı... Allah onu elimden aldı... Dağın taşın ortasında tek başıma... Kapıldım, mani olamadım kendime, dağın ucuna baksam elim ayağım uyuşuyor..."

Cömert tüfeğini alıp çıktığında Neslihan teneke evde onun yanındaymış. "Ne halde olduğumu sana bile söylemeye çekindim, topraktan dikilip top top açan dikenler var ya, onları görsem aklım başımdan gidiyordu, yalanım yok, resmini yapıyorum hani, pembe pembe..."

Böyle sarsıcı bir savunma karşısında kim olsa susar. Neslihan dikenlerle heyecanlanıyormuş... Ne diyebilirim, sesimi çıkarmadım.

Ada– Kara, toprak, ayrı, kopuk...
Kendisiyle sınırlı olan, bağlantısız.
Pırıl pırıl gün ışığının her yere eşit
dağıldığı denizler içindeki dünya

Ada– Yokluk, yalnızlık, sıkıntı, tutsaklık...
Denizler içindeki durmuş zaman ülkesi
Tekin olmayan, işitilmedik
kötülüklerle dolu

Derin Hanım geldiğinde güneş batmamıştı daha. Yol ayrımında, meşelerin arasında gezinerek bekledim onu. Bir saatten fazla belki, acele etmişim.

Teneke evin aşağısında yer alan bu açık alanın çevresinde, tombul karatavukların, gergin kanatlı ürkek kuşların yuvaları var. Alakargaların, taşçalanların, sinirli kuyruksallayanların... Sonra ibibikler gelip gider. Ne kadar sessiz olmaya çalışsanız da ayağınızın altında bir dal kırılır, onlarca kuş aynı anda havalanıp ağaçlara çarparak vadiye doğru uçar gider.

Öğleden sonra güneşle yağmaya başladı yağmur, rüzgârla... Vadinin ortasından dağların ardına doğru kavislenen iç içe gökkuşakları çıktı yine. Penceremden Olgun'la Giray'ın su kulesine tırmandıklarını gördüm. Olgun'un yağmur altında kulenin tepesinde kamışıyla dans ettiğini, Giray'ın yağmurdan korunmaya çalışarak bu sonsuz, sevinçli görüntünün fotoğrafını çektiğini... Sonra, rüzgâr bulutları sürükleyip götürdü...

Uçup giden kuşların arkasından baktığımda hüzünlenirim hep. İçim o çocukluk duygusuyla titrer; salıncaktan sanki o an indirilmişim gibi... O uçuşu kaybedeli uzun yıllar oldu, derim kendime...

Bu kez başka bir duyguyla baktım vadiye uçan kuşların arkasından, rüyamı anımsayarak... Bana geri verilmeyecek her şeyi unutma isteğiyle, yüzümü dağa dönüp soluklandım.

Sonra, kovuğundan dışarı sürünmüş uyuşuk bir yılan çarptı gözüme. Derin Hanım'ı soğuk canlıların dalgınlığıyla karşıladım. Uzaklarda çiçeklenmiş badem ağaçlarının dumansı hafifliği, ufukta beyazlanan denizin serinliğiyle...

İlk bakışta Derin Hanım'ın yüzünü ışık içinde gördüm, bir daha da bu ışık hiç silinmedi. Ertesi gün, sabah kahvaltısında farkına vardım, sağ köpek dişine minicik bir pırlanta kaktırmış.

İnsan yüzüne bakamıyor konuştuğunda. Çevresine, söylediği sözlerin anlamını çarpıtan gülücükler veriyormuş gibi görünüyor. Ağzından uzak bir adanın kumsalında parıldayan deniz kabuklarının sihirli ışıltısı sızıyor... Elli yaşlarında bir hanım. Güzelliğini korumak istemesine diyeceğim bir şey yok. Ama bir sonraki sabah göz rengi de değişmişti. Lens takıyormuş. Yüzü alnından çenesine, içinde ne sakladığını görmenize engel olan mavimsi bir ışıkla örtülüydü. Böyle bir yüzü ilk kez görüyorum. Taksiden iner inmez bir sinirlilik gösterisinde bulundu. Sayamadığım için kaç bavul-

la geldiğini bilemiyorum, yanında getirdiği garip bir eşyaya gözüm takıldı. Ayaksız koltukla, boyunluklu minder arası bir alet. Ne olduğunu çıkaramadım, sırt ve boyun ağrısı çekenler için tasarlanmış bir şeymiş.

Yol ağzında gezindiğim sırada, telefon edip taksi şoförünün hemen geri döneceğini, ona yemek hazırlamamız gerektiğini bildirmiş. Burada kimseye acele servis verilmiyor. Ferah bunu bilmiyormuş gibi Cömert'i yanıma koşturup ne yapacağımızı sordu bana. Yemek hazırlamak sorun değil ama kurallarımıza aykırı bu. Cömert, "Sizin bileceğiniz iş, benim evde bir şeyler yapıp koyarım adamın önüne, uygun görürseniz, Şeref Bey görmeden postalarız gider," dedi. Başkalarına iyilik olsun diye burada gizli iş çeviremeyeceğimizi söyledim ona. "Şeref Bey'i karşınıza alıp mantık ölçülerinde konuşun, böyle küçük şeylerin sorun olması sizi yıpratır Tebessüm Hanım. Adamı alacağım şuradan yukarı, alt tarafı önüne bir tabak yemek koyacağım, bana göre tutumunuzda bir yanlışlık var, aç gitmesin, ne olur ki..." dedi.

Yapmak zorunda değiliz... Derin Hanım'a bunu söyledim, öfkeli bir tanışma yaşadık. Elimde bir sap bordo pembe orkide, ayak bileklerimde papatyaların, ballıbabaların hışırtısı... Susup dikildim karşısında.

Şeref in ada projesi, dünya haritasına, insanın varoluşundan bu yana düşleyip özlemini çektiği erişilmez mutluluğu ifade edecek sembolik bir adanın çizilmesi önerisinden ibaret. Haritada küçük bir değişiklik yapılmasını istiyor Şeref.

Giray'dan, önerisini destekleyen kişilerle bir internet grubu oluşturduklarını duymuştum, yazışmaları takip etmek istersem bana yardımcı olabileceğini söylemişti.

Kendi bilinç okyanusunda kurduğu düşsel adanın, bir ortaçağ ressamı tarafından haritaya yerleştirildiğini görmüş rüyasında. Akşam yemeğinde Derin Hanım'a anlatırken

duydum. Dünya ülkelerini bu yönde karar almaya zorlayacaklarmış. Daha ilk akşamdan, gerçeğin ötesinde duran bu özlem adasının haritada hangi denize çizilip kondurulacağı konusunda aralarında tartışma çıktı. Şeref, Akdeniz'in tam ortasına diyordu, ama Derin Hanım bu sembolik adanın daha büyük bir denize yakışacağı düşüncesindeydi... Uyumaya gittiğimde Şeref'e boyun eğecek gibi görünüyordu. Tartışmanın nasıl sonuçlandığını merak edip sormadım.

Kurbağalara bayılırmış Derin Hanım, ama odasının her türlü böcekten arındırılmış olması gerekiyormuş. "Arındırdık, endişeniz olmasın. Örümceklerle birlikte uyumaya hazırlayın kendinizi yine de," dedi Ferah. Çığlık attığında dişindeki pırlantanın ışıltısı keskinleşiyor. Ferah'ın gözünden kaçmaz, Derin Hanım'ın yüzünde ne olup bittiğini benden önce anlamıştır o.

Gece boyunca içten içe üşüyüp durdum. Uzak, soğuk denizleri düşünerek uykuya daldığımdan olsa gerek, rüyamda, bahçemizde depreme benzer bir doğa olayı gerçekleşti. Arazi sular altında kaldı. Sonra suların ortasından iki ada yükseldi. Styrax adaları... Adını daha önce duymuşum ben bu adaların. Sabaha dek uyku arasında bu adaların bizim yasal malımız olup olamayacağını tartıştım kendi kendime. Issız kayalıklara sahip çıkılabilir, ama adalarla ilgili yasalardan haberim yok.

Sadık Bey'in tuttuğu inşaat günlüğünde, Şeref'in çocukluğundan beri büyük şeylerin özlemiyle dolu olduğunu anlattığı bir bölüm var. Sonradan dosya kâğıtlarına yazıp katlayarak defterin son sayfasına bantlamış... Yeniden okudum o bölümü...

"Şeref'in bu yamaca oturtmak istediği, hurdaya çıkmış

herhangi bir gemi değil, Nuh'un gemisiydi..." diyor Sadık Bey. "Küçüklüğünden beri yaşama isteksizliği gösterdi Şeref... Her şeye karşı beğenmezlik içinde oldu. Onun unutmak istediği bütün bir dünya... Dünyayı sevmiyor... İkimiz bir ada alabilirdik ama teklifimi geri çevirdi, nedenini bildiğim için ısrar etmedim. Doğuştan insan tiksintisiyle dolu, bu hepimizde bir ölçüde var belki. Onun burnu bir tanrının burnu kadar hassas... İlkokula birlikte gittik, Şeref o zaman bile, sınıftaki bütün çocukların pis koktuğunu söylerdi. Ben onun söylediği gibi bir koku almazdım. Karşı çıkıp yatıştırmaya çalışırdım onu. 'Sadık sen de kötü kokuyorsun, gidip eve yıkan' derdi bana. Biliyordum, onun adası haritada yoktu, olmayan bir yere gitmek istiyordu Şeref. Özlem dolu yüzünü, kederli bakışlarını severdim. Düşünüyorum da, daha o zamanlar sevgimin karşılıksız kalacağını hissetmişim, o beni ikimiz çocukken yalnızlaştırdı. Niye sevdim Şeref'i o kadar bilmiyorum... Kardeş gibiydik, Şeref'le büyüdüğüm için, ne yaşadıysam sevincim eksik kaldı. Mutluluğum yarım, gölgeli..."

Sadık Bey, günlüğe sonradan eklediği bu bölümde, kayıp kardeşini arayıp bulmuş, onu yeniden yitirmişçesine kederli sözler ediyor... Yaptığı evlerin güzelliği, özleminin ve ona ulaşma ümidinin tükenmezliğini yansıtıyormuş demek ki...

Şeref sanki binip gideceği gemiyi yapma izni vermiş ona... Denize Sadık Bey'i gemiye almadan açılmış... Sadık Bey reddedileceğini bilerek gelip yapmış bu evleri... Onun tarafından hiç kaçırılmamış, bir yere götürülmemiş olmak...

Bu sayfaları yeniden okuduğumda, Ferah'ın da günlükten Şeref hakkında epeyce şey öğrendiğini anladım. Şeref'in bu eklenmiş sayfalardan habersiz olabileceği de geldi aklıma. Sadık Bey'in bunları giderayak yazdığı anlaşılıyor.

Derin Hanım, akşam bir ara Şeref'in bu sembolik adaya verdiği adı da tartışma konusu yapmak istemişti. Daha hoş bir isim aranabilir, kulağa sert geliyor, diye. Şeref'in adasının adı Styrax. "Bunu kimseyle tartışmam," dedi Şeref, susturdu onu. Uyku arasında kendi kendime düşünüyordum işte, Styrax adaları... Bu adalar birine ait, ama kime ait? Bir türlü anımsayamıyordum. Şeref'e anlatmaya çekindim. Üzüleceğim bir şey söyler, rüyamı düşüncesini çalmak istediğime yorar diye. Gün boyu etkisinden sıyrılamadım gördüğüm rüyanın, dayanamayıp Giray'a anlattım.

"Neden bir değil de iki ada acaba, düşündün mü?" diye sordu bana. Bu bahçede kendimi Şeref'le yan yana, iç içe görmek istiyor olabilirmişim. Pişman oldum anlattığıma, gidip Ferah'a söyleyecek şimdi. Onunla olan yakınlığı Giray'ın düşüncelerini kötü yönde etkilemeye başladı. Bana düzenbaz demeye kalkmasına, Ferah'ın verdiği kâğıdı koşup elime tutuşturmasına kızmıştım ama ilk kez benimle böyle imalı konuştuğunu duyuyordum. Gerçekten canım sıkıldı, "Ferah mı anlatıyor bunları sana..." dedim, "Senin hakkında da bir yargısı var, ne dediğini biliyor musun, çevrende hep gölgesine sığınacak güçlü bir insan arıyormuşsun. Nedeni de abinin boksör olmasıymış. Zayıf figürmüşsün sen..." Giray'ın Şeref'ten babalık talep ettiğine inanıyor Ferah...

"Her şeyi biliyor hakkımızda, bizi bizden daha iyi tanıyor, sana söylemiştir bunu herhalde, o kadar yakınsınız..." dedim.

Ertesi sabah kahvaltıda gelip yanıma oturdu Giray. Kırıldığım için yüzüne bakmadım. "Olgun'la *AsalMasal* için fotoğraf çekmeye gideceğiz, gelmek ister misin, gel istersen, çok güzel iki korkuluk bulduk," dedi. "Neslihan'ı götürün, onun daha çok hoşuna gider," deyip başımı çevirdim, "burada kalıp Derin Hanım'la ilgilenmek zorundayım."

Derin Hanım'la Şeref, yan masada kirpiler üstüne sohbete dalmışlardı, Giray geldiğinde onları dinliyordum.

"Lütfen bir kirpi gösterin bana Şeref Bey, var mı burada kirpi, kirpi görmek istiyorum..." Sabah sabah Derin Hanım'ı bir kirpi heyecanı sarmıştı.

Giray anladı kırıldığını tabii... "Adamın karısı yapmış korkulukları, eğlencesi bizim hanımın, bebek gibi oynar onlarla diyor, atla dolaşan ihtiyar bir adam var ya hani... Şeref, sen tanırsın o adamı... Atla yolumuza çıkmıştı, onun bostanıymış..."

"Ne bostanı.. Ne anlatıyorsun Giray, duymadım, biz başka şey konuşuyoruz burada," dedi Şeref.

"Postaneden gönderdiler beni, korkuluk arıyordum, fotoğrafını çekmek için. Dün mektupları almaya indiğimde dere yatağından öbür köye yürüdüm, kırbaçla karşıma dikildi adam, sokmadı beni içeri. 'Bilet alacaksın' dedi, sonra ayıldım, para istiyor, önce anlamadım, bedava çektirmiyorlarmış, turistler para veriyormuş bunun için. Yanımda para yoktu. Biri erkek biri kadın korkuluk... İki tane... 'Yırtık elbise giydirmez bizim hanım onlara' diyor... Yakından bakmama da izin vermedi, köyün dışında tek bir ev. Tepeye kayalıklara tırmanıp yukardan baktım, bostanın bir ucunda kadın, bir ucunda erkek olanı... Koşup birbirlerine sarılıp kucaklaşacaklarmış gibi, öyle yapmış ki nine... O da oradaydı, iki büklüm oturuyordu evin önünde. Büzülmüş, eşiğe çökmüş... Kayalara oyulmuş kral mezarları varmış, onları görmeye geliyormuş turistler..."

"Bakın ne oluyor Şeref Bey, herkesin kirpi gördüğü bir bahçede ben koşup göremiyorum, kirpi buharlaşıyor, duvarlarla çevrili bir bahçede... Asla göremiyorum, hiç ama. Yıllardır, bir kez bile. Kirpiler kaçıp saklanıyor benden..."

"Atı güzel, kendisi sevimsiz bir adam," dedi Şeref, "pazara peynir sebze getirirler, eskiden beri, pazarcılık yaparlar. Artık kendisi gelmiyor, büyük oğlu duruyor tezgâhta. Daha burada kuyu açılmamıştı o zaman, traktörle su taşıtıyor-

dum, küçük oğlu yapardı bu işleri. Bu bölgeye ait el yapımı araç gereç, alet... Burası için, ileride müze filan kurulur diye düşüncelerim vardı başlarda, öyle şeyleri buldukça satın alıyordum... Oğlu traktörle her gelişinde tencere tava ne bulursa getirip bana satmaya uğraşırdı... O zamanlardan bir tanışıklığım var bu aileyle, hepsi de sevimsiz yaratıklar... Gidip parayla korkuluk fotoğrafı mı çekeceksiniz şimdi, soysuzlara alet olacaksınız..."

"Sizin de yaşamınızda böyle bir kovalamaca var mı, Şeref Bey? Bir kuşla, bir balıkla yaşadığınız... Nedir bu korkuluk meselesi, özel bir konu değilse, öğrenebilir miyim..."

"Hayvanat bahçelerinde vardır, gidip bir tanesine girin. Sizin için kirpi görmek o kadar önemliyse yapın bunu, kurtulursunuz bu gerilimli meraktan," dedi Ferah.

Derin Hanım kirpileri doğal ortamda görmek istiyormuş.

"Hanımefendinin merakını anlıyorum ben, ama daha uyanmadı kirpiler. Uyanırlar yakında... Şöyle bir ay kadar gecikmeli gelseydiniz ben size kirpi gösterirdim hanımefendi," dedi Cömert, "dişilerinin doğum zamanı yaklaşıyor. Siz kirpi yavrularını göreceksiniz, beyaz beyaz yumuşacık dikenleriyle, bir doğa harikasıdırlar... Dört tane yavrular..." Şeref şaşkınlıkla dönüp Cömert'e baktı, yüzüne belli belirsiz bir gülümseme yayıldı.

"Korkulukla turist avlamaya kadar vardırmışlar işi demek," diye mırıldandı, aklı başka bir şeye takılmış gibi duraksadı...

Derin Hanım'ın her türlü işlenebilir malzemeyle biçimlendirilmiş kirpili obje koleksiyonu varmış... Cam, demir, tahta... Seramik, gümüş, altın... Peluş, plastik, hasır...

"Civarda başka korkuluk yok mu? Garaja gidip minibüsçülerle konuşun, bulamazsanız Neslihan size bir korkuluk yapar... Fotoğraftan önce ne diyeceğinizi düşünün siz..." dedi Şeref, "Bir fikir geliştirin, sizin için ne anlama geliyor kor-

kuluk, bunu oturtun kafanızda... Modern güvenlik sistemleri de bir çeşit korkuluk mudur örneğin... Ben hep korkuluk gördüğümde acınası basitlikte malzemeler kullanılarak yaratılmış bir şeyle karşı karşıya olduğum duygusuna kapılırım."

Giray, Erdem Bey'den Japon şiirinde korkuluğun sıkça geçtiğini öğrenmiş.

"Ferah'la konuşmuşlar, haftaya geliyormuş Erdem Bey..."

"Kitaplarıyla, masasıyla... Taşınıyor..." dedi Ferah, "Sana da bitki kitapları getiriyormuş Şeref, Erdem de bonsai yapıyor... Söyledi mi sana bunu?"

"Söyledi, evet... Kurutmuş hepsini..." dedi Şeref, "Anlattı, ozondaki delikten oluyor, bitkiler bir günde ölüp gidiyor diyor..."

Cavidan Hanım'ın da baykuş objeler koleksiyonu varmış, Derin Hanım'la porselen biblolar, tahta kuşlar, kamışlardan sazlardan yapılan ördekler, kuğular, hasır ve tel sepetler üstüne bir sohbete daldılar.

"Burayı bir kuş cenneti yapabilirsiniz, Şeref Bey, gölde ördekler yüzse, bahçede tavuskuşları dolaşsa..."

"Tilkileri siz mi bekleyeceksiniz, ördekler ne yer, ne çıkarır bilmiyorsunuz tabii," diyerek kalkıp gitti Şeref sonunda.

Derin Hanım, "Çimlerin üstüne bir masa çıkarın, bizi oraya taşıyın," dedi Cömert'e, "Kahvelerimizi dışarıda içeriz değil mi? Beni kim alışverişe götürecek, siz mi?"

Sonra bana dönüp, "Merkezde iyi bir kuaför var mı? Doğru dürüst, temiz bir kuaför..." diye sordu. "Gittiğinizde araştırırsınız, bilmiyorum, vardır herhalde..."

"Programınızı yapın siz hanımefendi, bakarız duruma..." dedi Cömert, "Ayarlarız arkadaşlarla, saati bize bildirirsiniz... Tebessüm Hanım'la konuşacaksınız bu işleri, benim için müsaadeyi de ondan alıyorsunuz."

"Bilmeniz gerekir, hanım konuklar geldiklerinde soracaklar size... Odalarda saç kurutma makinesi bulundurmanız gerekir."

"Derin Hanım, geçip kahvenizi için, sonra burada ne bulundurup ne bulunduramayacağımızı konuşuruz sizinle."

Masalar için de örtüler gerekliymiş, battaniyeler yetersiz, sadece iki küçük havluyla olmaz, büyük havlular bulunmalıymış odalarda, desenli nevresim kullanmak yanlış, desenli yatak örtüleri... Düz renkleri tercih etmeliymişiz, çiğ beyaz değil, bej... Pastel renkler...

Servis işini ayrıca konuşacakmış bizimle zaten. Cömert kahve yapmak için mutfağa geçtiğinde, "Ben hizmet edecek insanı bakışından tanırım, bu beyi tutun elinizde, kaçırmayın, hop! gidiverir bunlar, hoş tutacaksınız. Çalışanlar ortada koşturan patron sevmez, sizin pek deneyiminiz olmadığı anlaşılıyor bu konuda. Sigarayla servis yapıyor bu bey, yanlış..." dedi, "O ortalıkta dolaşan temizlikçi kızcağızı da bir ele almak gerekiyor. Hiçbir şey yapamıyorsa, örsün saçlarını, ne güzel bir kız, iş önlüğü giysin... Yürüyerek kıyıya iniliyor mu buradan?"

"İniliyor, evet... Ama uzun sürüyor biraz, arkamızdaki koy daha yakın, beş on dakikada gidilir oraya..."

"Batık kulenin olduğu koyu soruyorum... Buraya taksi çağırılıyor mu, her gün inmem gerekiyor, Şeref Bey bırakıp alabilir belki..."

"Sanmıyorum, ama sorarsanız kendisine... O kimseyi bir yere bırakıp almaz."

... Unutmak isteyip de unutamayanlar; mağlupların belleği! Tıkılanlar, itilenler, örselenenler, ezilenler, sürgün ruhlar, unutamayanlar! Oysa asıl ötekiler unutmamalı.

Herkes Her Şeyi Hatırlamalı!

Hiçbir şeyi unutmak istememiştim ben. Hep hatırlamak, hep hatırlamak! Bellek, o ne güzel, ne müthiş sözcük! Ama bellek, beden yazısı, bedenime kayıtlı ve sınırlı, ne yazık ki, evrenin ve insanın tüm tarihini kapsayamayacak kadar sınırlı!

Unutmadan anımsanamaz denmiş. Belki yer açmak için bellekte. Unuttukça unutulur acısı yaşamanın ve unuttukça açılır insan yeni deneyimlere. Hatırlamamak çocuk belleğinin saflığına geri dönmek olmasa da, macera, keşif ve deneyimleme mümkün olabilir mi unutmadan? Tekrar tekrar yenilmek mümkün mü unutmadan?

Ama unutmak, kişiliğimizin de göstergesi değil mi? "Bana neyi unuttuğunu söyle sana kim olduğunu söyleyeyim!" Nesne-

leri ya da olayları değil, herkes kendini anımsıyorsa eğer, unutmak, kendini red olmaz mı? Ya unutmamak, neyin kabulüdür kendinden ve kendine sığdırabildiğin o koca hiçlikten başka?

Hiçbir şeyi unutmak, unutturmak istememiştim ben. Herkes her şeyi hatırlamalı! Tıpkı o pankartlardaki gibi, "...unutulmadı, unutulmayacak!"

"Herkes her şeyden sorumlu; en çok da ben!" dememiş miydi İvan Karamazov? Yeryüzünde bir bellek ya da vicdan olup dolanmaktan, bir lanet gibi gece uykularını kaçırtmaktan daha anlamlı ne olabilirdi bu hayatta? Adalet, varsa, olmalıysa, olsa daha iyi olacaksa, bellek de olmalı o zaman.

Hiçbir şeyi unutmak istememiştim ben. Kimse unutmasın istemiştim.

Hatırlıyorum. Hatırladıkça suskunlaşıyorum, sımsıkı yumuyorum ağzımı, dişlerim birbirine kenetleniyor, dilimi ısırıyorum, susuyorum, içim dibe iniyor iyice, hatırladıkça kımıldıyor içim, dibe doğru, çöküyor, birikiyor, ağırlaşıyor, artık istesem bile açamayacak hale geliyorum ağzımı, açsam tek ses çıkmayacak biliyorum, kimse anlamayacak, kimse duymayacak sesimi, ben bile duymayacağım kendi sesimi, başkasının sesiyle de çıksın istemiyorum ağzımdan laflar, susuyorum. Hatırlıyorum.

İyi ki unutuyoruz, yoksa yaşayamayız diyen kimdi? Nietzsche mi? Unuttuğu için mi bir atın boynunda buldu deliliği?

Unuttuğu için mi delirir insan, unutamadığı için mi?

Bir daha asla geri dönemeyeceğiz; bir daha asla cennet bahçesine dönemeyeceğiz, masumiyete dönemeyeceğiz, Auschwitz öncesine, Hiroşima öncesine dönemeyeceğiz, Vietnam öncesine, Cezayir, Filistin, Irak öncesine dönemeyeceğiz... Maraş öncesine, 1 Mayıs '77 öncesine, 12 Eylül öncesine, Sivas öncesine, "hayata dönüş operasyonu" öncesine dönemeyeceğiz! Hepimize dışkı yedirilmemiş gibi, makadımıza cop sokulmamış gibi, kolumuzu iş makinesi koparmamış gibi yapamayız; kurşuna dizilmemişiz gibi, işkence görmemişiz gibi, on yedi yaşında

idam edilmemişiz gibi, gece baskınlarında alınıp götürülmüş ve bir daha geri dönmemişiz gibi yapamayız. Çocukluğumuza tecavüz edilmemiş gibi, aşklarımız ve inançlarımız elimizden sökülüp alınmamış gibi, töre cinayetlerinde öldürülmemiş, bilmem kaç kez intihara kalkışıp bilmem kaç kez çığlık çığlığa uyanmamışız gibi karabasanlardan ve defalarca boğulmamış gibi çığlığımız, gözlerimizi ayırmadan günlerce bakmamışız gibi duvara... unutamayız... televizyon karşısına geçip, sersem sersem gülüp oynayanları aynı şevk ve heyecanla seyredemeyiz hiçbir şey olmamış gibi...

Hiçbirimiz geri dönmemeliyiz! Unutmamalıyız!

Unutamayanlar intikamlarını almalı galiplerden, cellatlardan... Damarlarımızı açıp mı girmeliyiz onların o pek gösterişli, nazik, korunaklı dünyalarına ve yüzlerine, o temiz, şık giysilerine, eldivenli ellerine mi sürmeliyiz belleklerimizden akan kanı ki alkışçıları, seyircileri şaşırsın hiç olmazsa bu oyun niye bozuldu, görgü kuralları niye böyle hiçe sayıldı diye?

Hatırladıkça susuyorum. Konuşursam unutmaktan korkuyorum. Sözcüklere döküldükçe anlamsızlaşacak, evrende yok olup gidecek her şey diye korkuyorum. İçimin boşalmasından korkuyorum.

Unutuyorum ama. İstemeden. Bedenim ihanet ediyor ve unutuyorum. Hatırlamaya çalıştıkça unutuyorum. Yaşadıkça unutuyorum. Pisliğin ve kötülüğün dibindeki aynalarda kendi yüzümü gördükçe unutuyorum. Unuttukça kendimi unutuyorum. Kendimden utanıyorum. Unutuyorum. Bilerek unutuyorum. Unutmak istiyorum. Hatırladıkça yüzümü kızartan, kendimi iyice aşağılamak için en ince ayrıntısına kadar hatırlamak için çabaladığım her şeyi unutmak istiyorum. Unuttuğumu ve unutmak istediğimi biliyorum.

Bellek de intihar eder çünkü. Dayanamaz. Ve o zaman, her bir parçası ince birer kıymık gibi, parça tesirli el bombası gibi, en kılcal damarlara kadar saplanır kalır. Belleğin ta kendisi ol-

duğunda kişi, ne unutmak vardır, ne de unutmamak... Ve orada, artık zaman yoktur, ne unutacak ne hatırlayacaktır insan, orada "mutlak huzurlu"dur. Beden, yersiz yurtsuz, tarihsiz bir coğrafya: yakılmış eller, örselenmiş kollar, dağlanmış cinsellik, kurşun doldurulmuş mide, hakarete uğramış yürek ve dışlanmış beyin. Belleksiz. İstiap haddini çoktan doldurmuş bakışlar, boşluğu görür her yerde..

Herkes alsın payını bu lanetten ve birer zombi gibi dolanıp dursun yeryüzünde o sonsuz ölümsüzlüğüyle boka batmış belleğinin!

Gece uyku arasında tüfek atıldığını duydum, beş altı el, ardı ardına... Sonra çıldırtıcı bir sessizlik kapladı her yeri. Vurulmuş gibi kasıldım kaldım yatağın içinde. Cömert yaptı, diye düşündüm. Kalbim çarptı, titremeye başladım. Gözlerimi açtığımda gökyüzünde parıldayan yıldızları gördüm. Kayıp gidecekmiş gibi titriyordu bir tanesi. Uçaktı belki... Dünya dönüyor, dedim, boşlukta kayıyoruz, kendimi hiç olmadığım kadar yalnız hissettim.

Anonsları duymuştum, av yasağı kalktı yakınlarda... Orada burada sürekli tüfekler patlıyor. Gecenin, sabahın en sessiz yerinde. Gün ortasında... Bir işe dalmışken...

Sabah bahçeye çıktığımda güneş yeni doğuyordu daha. Karatavukların cıvıltısıyla uyanmıştım, garajda yaşadığım ani heyecanı anımsayarak göle doğru yürüdüm önce, sonra bir sezgiyle teneke evden tarafa yöneldim, arazinin girişindeki açıklık alanda Cömert'in elinde kahve fincanıyla gezindiğini gördüm. Uzaktan selamlaşıp güldük birbirimize. "Nasıl gidiyor, üstüne pas filan yağmıyor ya..."

"Unuttum onu canım, attım kafamdan," dedi, "geç vakte

kadar dolaşıyorum ortalıkta, uyku tutmuyor... Erkenden de uyanıyorum böyle... Buralarda gece öten kuşlar olması iyi... Gece bir iki el patlattım, yıldızlara doğru, kuşlara iyi geceler diledim."

"Sendin demek... Duydum... Bir daha yapma lütfen, tüfek sesinden nefret ediyoruz hepimiz."

"Bana böyle bir kısıtlamanız olduğu söylenmedi."

"Aklımıza gelmedi çünkü..."

"Anlayamadım, burada en üst derece kim, her birinize ayrı ayrı izahat vereceksem... Tek kişiyle muhatap olmak isterim."

"Öyle üst derece, alt derece diye bir şey yok bizde, kim ne yeteneği varsa ortaya koyuyor. Kendi adıma Şeref'in düşüncesini sormadan bir saksıyı bile yerinden oynatmak istemem. Her şey için uygun olan yeri görecek göz onda var."

"O kadarını anladım canım... Sizin kaptan o."

Dönüp yürüyecektim, "Benden önce kim yaşıyordu burada?" diye sordu, "Buzdolabının yumurtalığını yakmışlar, buna hayret ettim işte, düşünüp çözemedim, buzdolabının içini nasıl yakabilirler aklım almadı. Dolabın içinde yarısı yanmış kâğıt para buldum... Bunu da hiç anlayamadım. Parayla mı yakmışlar?"

"Önceki bahçıvanımızla karısı yaşamıştı... Kuş adam diyorduk ona, güvercin besliyordu..." dedim.

"Sessizce ağaçların arasında yürüyen genç bir kadın var."

"Evet... Aydan... Giray'ın eski sevgilisi."

"Buralarda geziniyordu, kendimi tanıtmak istedim, ürktü. Konuşamadı, hasta mı bu hanım arkadaş? Heyecanlandı çok, 'Şey... şey... şey... şey... şey... şeeey...' Suçlandım, içime bir şüphe düştü, gelip size şikâyette bulunmasın, üstüme atılıp tırmalayacaktı neredeyse beni..."

"Bulunmaz... Gitmesini söylüyorum ama beni duymuyor, kimseyi duymuyor."

"Kuş gibi kanat çırptı... O öyle yapınca ben de heyecanlandım... Avsal duygularım ayaklandı... İnanın özlemişim o heyecanı Tebessüm Hanım... Sakıncası yoksa bir şey sorabilir miyim size, dün sabahtan beri aklımda... Kural mı bu, siz hepiniz niye yalnızsınız burada?"

"Hayır, böyle bir kuralımız yok..." Sinirlendiğimi hissedip, "Niye sorduğumu açıklayayım, müsaade edin, benim hanım da beni boşadı, depremin ardından... Bir celsede. Vallahi şaka yapıyor sandım. Dağ bayır dolaşıp indim, mahkemeye sürükledi beni. Baktım kararlı, 'O çatırtı aklımı başıma getirdi' diyor. Dengesi bozuldu dedim ya... Ut çalacağım diye tutturdu, kursa yazıldı, paramız yok, sağdan soldan borç bulup bir ut satın aldık hanıma. 'Git' dedi bana, nereye gidebilirim, düşünmeye başladım... Hayat böyle miymiş... Yolda anlatamadım size... Epey oldu ama duruma alışamadım daha, kaç yıllık beraberlik..."

"Eeee... Tüfeğe karşı ut... Hayat böyleymiş demek ki... Sadece insan alışamıyor... Alışırsınız. Unutursunuz yavaş yavaş... Her şey unutulur burada."

"Yemeğe de katılmıyor o genç hanım galiba," diye mırıldandı, "akşam yoktu yanılmıyorsam... Sabah da görünmedi..."

"Gelmez, topladığı otlarla besleniyor. Tek başına çıkar dolaşır bahçelerde."

Ertesi gün, öğleye doğru teneke evin yakınlarında yine tüfek atıldığını duydum. Şeref'le Giray, odalardaki eksikler için malzeme almaya gitmişlerdi. Öfkeyle arka duvarı aşıp dağın eteklerinden teneke eve koştum. Bir kayanın başında elinde tüfekle diliyordu Cömert. "Burada avlanamazsın," diye bağırdım uzaktan.

"Avlanan mı var? Kim avlanıyor... Taşları sıraladım, onlara ateş ediyorum... Allah Allah, yasak mı... Tüfeğimizin sesini duymamıza da mı izin yok..." diye terslendi bana.

"Tebessüm Hanım size su içmeyin desem razı gelir misiniz, sizin için su neyse, benim için de bu ses o..."

Ellerimi açıp parmaklarımı boşlukta gererek susturdum onu, dönüp uzaklaştım yanından.

Bak şu yanından otlanarak geçip giden sürüye: dün nedir, bugün nedir bilmez, oraya buraya zıplar, otlanır, dinlenir, geviş getirir, yeniden zıplar, hep böyle sabahtan akşama, günden güne, haz ve acısıyla sıkı sıkıya ânın boyunduruğuna bağlıdır. Bu yüzden de ne hüzünlenir, ne sıkılır. Bunu görmek insana koyar, çünkü o, hayvan karşısında insanlığıyla böbürlenir, ama gene de onun mutluluğuna kıskançlıkla bakar – zira tam istediği budur, hayvan gibi ne hüzünlü, ne sıkıntılı olmak, ama boşunadır bu istediği, çünkü o bunu hayvan gibi isteyemez. İnsan sorar herhalde hayvana: niye bana mutluluğunu anlatmıyorsun da öyle bakıp duruyorsun? Hayvan da yanıt vermek ve şöyle demek ister; şundan dolayı ki, ben söylemek istediğimi hemen unuturum – ama bu yanıtı da hemen unutur ve susar. İnsan da şaşkınlığıyla kalır.

Ama kendi kendine de şaşar, unutmayı öğrenememesine, ve geçmişlere sürekli asılı kalmasına: ne kadar uzağa, ne kadar hızlı koşarsa koşsun, zincir de yanında koşar.

Erdem Bey'in çalışma masası kulübenin kapısından sığmadı. "Buraya Cömert geçebilir, siz de teneke eve yerleşirsi-

niz," dedi Şeref, "masanızdan ayrılmamış olursunuz. İsterseniz atölyelerin üstündeki daire de boş... Hem masanız, hem kitaplarınız oraya rahatça sığar..."

Ferah gülerek Erdem Bey'e sarılıp, "Burada böyleyiz işte... Hadi bakalım, bu kapı seni bir seçime zorluyor, masa mı, kulübe mi? Geçmişini mi seçiyorsun, geleceğini mi, karar ver çabuk..." dedi.

"Kulübeyi istediğimi biliyorsun, görür görmez boş mu diye sordum sana. Peki, ne yapalım? Masayı dışarıda bırakacağız," dedi Erdem Bey.

"Çözebilir miyiz düşünelim, masanızdan ayırmayalım sizi... Ortasından kesip içeride birleştirsek olur mu? Olabilir... Yapılmaz değil... Kabul ederseniz, önce sokarız içeri, ben onu eski haline getiririm," dedi Şeref, "ortasında bir çizgi görmeye razıysanız..."

"Hayır canım, öyle bir iş çıkarma kendine... Büyük odalardan birine koyalım, dursun orada... Sığmadı deriz... Üzülmem o kadar, merak etme. Konukların var senin, uğraşma hadi... İşine dön," dedi Erdem Bey.

"İşimiz bu şimdi... Anlaşıldı, yan duvarı söküp öyle sokacağız içeri," dedi Şeref.

Erdem Bey, gülerek iki omzundan tutup kendine çekti Şeref i, sevgiyle kucakladı.

"Olmaz diye bir şey yok, siz masayı istediğiniz yere koyun, ben etrafına kulübe yaparım Erdem Bey, ama zaman ister bu... Çatıyı askıya alıp yan duvarı ayıracağız önce... Cömert'le hallederiz biz... Siz gidip konuklarla ilgilenin... Giray, senin de burada kalmana gerek yok, mutfağa inip arkadaşlarına yardım et..." Onda beni kızdıran bir şey olduğunu söylemiştim size, Giray şaşkın... Mırıldanarak birkaç adım geri çekilip durdu. Ne söylediğini duyamadım, bakışının ikiye bölündüğünü gördüm sadece. Dayanamayıp başımı çevirdim, bir gözüyle Erdem Bey'e, bir gözüyle Şeref'e

bakıyor... Erdem Bey'le gizlice konuşacağım onun hakkında, belki Giray'ı kendisine yardımcı seçer. Şeref'in yanından çekilmesini kolaylaştırır bu. Bazı insanları, iyiliğini istemeden unutmanın olanağı yoktur; asıl o nedenle kızıyorum Giray'a, başka türlü onu aklımdan çıkaramayacağımı bana sürekli hissettirdiği için... Yoksa, şaşkın diye kızınam kimseye.

Doğrusu Erdem Bey'in ne zaman insanın başına, omzuna dokunacağı belli olmuyor. Kulübeden aşağı yürürken, "Size evlerden bir sürü kavanoz topladım, unutmamışım bakın, hepsini de yıkadım, pırıl pırıl oldular," dedim. "Elli tane kadar da ben getirdim, çok iyi," diyerek elini açıp başımın üstüne koydu. Sonra, "Ne olmuş böyle Tebessüm, aktivistler basmış burayı," deyip öteki eliyle omzumu kavradı, kendimi geri çekmeye uğraşırken ayağım kaydı. Düşmemek için yamaç aşağı koşup bir ağacın gövdesine dolandım. Akşama kadar gidip gelip, "Bir yerine bir şey olmadı ya," diye sordu bana.

Ferah'ın başına, omzuna hiç dokunmuyor. Üçümüz yola inip yemekhaneye doğru yürüdüğümüzde dikkatimi çekti bu. Uzun yıllar, aynı hayatın içinde kalmış, birlikte yıpranmış, ruhları aynı yorgunluğu taşıyormuş gibi bir ses uyumuyla mırıldanıp duruyor ikisi. Ne hissedeceğimi bilemedim önce. Ferah'ı böyle tanıyamadığım için üzülecek oldum bir an, sonra kendini bizden sakındığını düşünüp öfkelendim.

"Şimdi ben ne konuşacağım bu insanlarla Ferah... Sıkılırım, yanımdan ayrılma sakın."

"Ayrılmam, elimi tut... Gidip yanlarına oturacağız öyle... Kendi işimize bakacağız biz, yarın akşamüzeri okuma toplantılarımızı başlatırız Erdem... Ah canım, sıkılırsın sahiden... Merak etme, Şeref anladı durumu, ilk gün toplantının yarısında çıkıp bahçede gezinmeye başladı, üzülmesin

diye ne olduğunu sormadım... Aklında olsun, bir şey söyleme... Alınır."

"Dünya meselelerini keyif haline getirmiş insanlarla ne işi var onun anlamadım ki... Yani, burada ne oluyor şimdi diyorsun, gelenler kendi kendilerine mi toplanıyorlar?"

"Biraz öyle oldu, Şeref çekilince... İlk iki gün bir şeyler konuşuldu galiba... Onun projesi diye ben katılmak istemedim, Giray katıldı bizden. Anlattırırız ona... Toplantı masasının üstüne haritaları sermişler... İlk gün şöyle bir girip çıktım. Şeref'in adasına deniz beğeniyorlar... Dikkat etmedim ben, birinci, ikinci dünya savaşında kullanılmış haritalar... Kararını vermiş Şeref, Akdeniz diyor, o denizini çoktan seçmiş..."

İkisi yanlarında yürüdüğümü unutmuş gibiydiler... Erdem Bey, göle inen merdivenlerin başında, "Sen ne diyorsun Tebessüm bu işlere..." deyip elini omzuma attı.

"Anahtarlarını denize düşürmesinler de... Odalarının yolunu kaybedip beni uyandırmasınlar gece yarısı... Bir şey diyeceğim yok Erdem Bey," dedim.

Hemen Ferah da Erdem Bey'in omzuna elini atıp, "Gelenlerden ikisi, ortaçağ yemekleri uzmanı mıymış neymiş... Şeref bizim mantı yapmamıza karşı çıkıyor... Neyse, konuşacağız daha bunları... Tebessüm'ün eline bir liste tutuşturmuşlar, son gün burada yemek pişirmeyi düşünüyorlar..." dedi. Üçümüz öyle kenetlenmiş olarak inemedik merdivenden aşağı. Bir gülüşmeye çözüldük. Önden Erdem Bey insin diye geri çekildim ben.

"Yooo... Onlara da kızdı... 'Bizden istemesinler, ne gerekiyorsa kendileri alıp getirsinler, söyleyin Derin Hanım'a' dedi Şeref."

"Dün topluca müze ziyaretine gittiler. Cavidan Hanım'ın kocası buradaydı, o götürdü onları. Su altından çıkan şeyle-

ri görmek istiyorlarmış, batıkların sergilendiği bölüm kapalıymış, buna çok sinirlenmiş Derin Hanım. Bize de kızmış, bundan niye haberimiz yokmuş diye... İnsanları eksik bilgiyle yola çıkarmamız hataymış. Müze müdürüyle tartışmışlar... Başı kopmuş mermer heykellerin arkasına geçip kafalarını heykellerin üstüne koyup fotoğraf çektirmişler, bütün gece fotoğraflarına bakıp güldüler. Şeref yemeğini tabağında bırakıp kalktı... Zaten Cavidan Hanım'ın kocasına katlanamıyor, gelenlerin hepsiyle senli benli dost olmuş," dedi Ferah.

"Her gün üç dört saat kıyıya iniyorlar, Derin Hanım motor kiralamış önceden, ikiz adalara geçiyorlarmış," dedim, "dün Cavidan Hanım'ın kocası da onlarla gitti, adaların arasına gözlerini dikip denizin içine bakıyorlarmış..."

Bir mucizedir olan: bir an, şimdi burada, şimdi geçip gitmiş, önceden bir hiç, sonradan bir hiç, yine de hayalet olarak geri gelir ve sonraki bir ânın huzurunu bozar. Sürekli, zaman rulosundan bir yaprak kopar, dışarı düşer, uçuşup gider – ve birden uçuşup geri gelir, insanın kucağına düşer. O zaman insan, "Anımsıyorum," der ve hayvanı kıskanır; hayvan hemen unutur ve her anı, gerçekten ölen, karanlıklara gömülen ve sonsuza dek sönen bir şey olarak görür. Böylece hayvan tarihsiz yaşar: çünkü o tümüyle şimdinin içine gömülür, geriye de bir şey kalmaz; o aldatmayı bilmez, hiçbir şey saklamaz ve her an tümüyle olduğu gibi görünür. Yani dürüst olmaktan başka bir şey yapamaz.

Neslihan ve Cavidan Hanım, mutfaktan çıkamamışlar hiç. İçime doğmuş sanki, konuklarımızdan anahtarlarını kaybedenler olmuş, Olgun bahçede anahtar arıyormuş. Neslihan

onu görevlendirmiş bu işle. Derin Hanım, beni görür görmez servisten şikâyet etmeye başladı. Cömert'i bulup hemen mutfağa getirmeliymişim.

Erdem Bey, "Geçici olarak biz hizmet edeceğiz size hanımefendi, Cömert'le Şeref, şu anda benim yaşayacağım kulübeyi sökmeye uğraşıyorlar, çalışma masam kapıdan sığmadı..." diyerek Derin Hanım'ın karşısındaki sandalyeye yerleşti. Konuklarımız kıyıdaki pansiyonlara geçmek istiyorlarmış. Derin Hanım, laf arasında, birkaç kişinin sabah oturumuna katılmadığını, zaten aşağıda, kıyıda geceledikleri söylemiş. "Ağzında bir şey parlıyor, cam gibi... Gözüm kamaştı..." diyerek, durumu bize sonra açıkladı Erdem Bey. Konuklarımız gitmek istiyormuş...

Cavidan Hanım dışında hepimiz sevindik buna.

Yaptığı ot çayı karışımlarına konukların gösterdiği ilgi onu çok mutlu etmişti. Neslihan'a o arada küçük bez torbalar diktirmiş. Aynısafa, nane çiçeği, sinameki... Konukların her birine özel armağanlar hazırlamış... Gölün kıyısında dinlendiğim bir sırada, istemeyerek Profesör Bey'le yaptıkları tatsız bir konuşmaya tanık olmuştum, o yüzden birkaç gündür Cavidan Hanım'a bakmakta zorlanıyorum. Kedi gibi Profesör Bey'in üstüne sıçrayıp ağzından öpmeye çalışıyordu onu. Meşelerin arasından görüp saklandım, gölün öteki tarafındaydım, Profesör Bey dayanılmaz bir tiksintiyle itip uzaklaştırıyordu Cavidan Hanım'ı kendinden.

Şeref in düş adası Styrax'a gidecek ilk gemi denize açılamadı... Erdem Bey, "Senin adanı ne sanıyorlarmış, eğlence adası mı? Onları gemiden atman iyi oldu, pek öyle dalgalarla çarpışacak insanlara benzemiyordu bunlar... Bak hepimiz bekleşiyoruz... Mürettabat eksiksiz burada, karşında oturu-

yoruz. Ne yapacaksın şimdi, karar ver... Yalnız mı gidiyorsun adana, bizimle mi?" dedi.

"En iyisi ikimiz gidelim Şeref, Styrax'ta lotos yetiştirir, dönüş yolunu unuturuz... Biliyor musun o hikâyeyi... Lotosyiyenleri... Unutuş Ülkesi'ni..."

Şeref'in yanıt vermesini beklemeden, "Gitmeyecek Erdem o, boşuna uğraşma," dedi Ferah gülerek, "onun kendini hep kaçış halinde hissetmesi gerekiyor, burada mutlu, sürekli olarak herkesten, her şeyden kaçtığını birilerine hissettirebiliyor, anlasana, bizi kullanarak duygusunu canlı tutuyor, hem yakınındayız, hem yok gibiyiz... Alıp başını daha da uzağa, tümüyle insansız suların ortasında bir adaya giderse ele geçirilmez olmak anlamını yitirecek onun için."

Şeref duymazlıktan geldi Ferah'ın söylediklerini. "Konuklarımızda deniz kültürü vardı Erdem, boş insanlar değillerdi, haksızlık etmeyelim... Kimseyi gemiden de atmadım ben... Sadece ümitleri fazla geldi bana..." dedi. "Kendilerini denizin derinliklerinde yaşayan bir sualtı uygarlığının varlığına inandırmışlar. Bin yıllardır su altında yaşayan insanlar varmış... Söylediklerine bakılırsa..."

"Dört kapıdan su üstüne çıkacaklarmış... Kapılardan biri, ikiz adaların arasındaymış. İkinci gün sabah oturumunda bize bir kaset dinlettirmek istediler, Şeref kızıp kapattırdı hemen..." dedi Giray.

"Kızmadım hayır... Onlara böyle bir şeye inanmamın mümkün olmadığını söyledim, kovulduklarını düşünmüşler demek ki... İlk kez başımıza gelmiyor... Suyun yedi bin, sekiz bin metre derinliklerinde yapıyorlarmış sözde... Dev fanusların altında... Anlattıkları bu, kapalı bir eko sistem geliştirmişler..."

"Önümüzdeki bir zaman içinde yeryüzüne çıkacaklarmış... Onları beklemeye gelmişler buraya..."

"Yani, senin projen hafif kaldı, öyle mi?" dedi Ferah.

"Bilmiyorum, ilgilenir gözüktüler başta... Anladığım kadarıyla bizim bahçenin konumu heyecanlandırmış onları... Burada konaklayabileceklerini düşünmüşler..."

Altın çağ sona erdiğinde insanlar üç gruba ayrılmış. Bir grup güneşin doğduğu yöne gitmiş, bir grup güneşin battığı yere... Bir grup da su aşırı derinliklere inmeyi tercih etmiş...

"Güzel hikâye..." dedi Erdem Bey.

"Güzel olmaz mı? Suyun yüzünde belirip dünyayı kurtaracaklar... Toplanıp gittiler şimdi, denizden Atlas'ın torunları çıkacak diye kıyıda bekleşiyorlar... Sırf bu yüzden aralarında buralara yerleşmeyi düşünenler var, arsa fiyatlarını sordular bana... Dünyanın paylaşılmış olduğunu akıllarına getirmiyorlar, bunu söyleyip canlarını sıktım, suyun altından çıkarlarsa, savaş olmaz mı dünyada diye sordum... Dünyayı kurtarmak için bizlerle savaşmaları gerekecek, düşünmemişler bunu."

İnsan ise geçmişin büyük ve hep büyüyen ağırlığına karşı direnir; bu onu yere bastırır, eğip büker, onun yürüyüşünü bir görünmez ve karanlık yük gibi zorlaştırır. O bunu görünürde yalanlayabilir, kendi gibilerle ilişkilerinde yalanlamaktan da hoşlanır: onları kıskandırmak için. Bu yüzden bir yitirilmiş cennet bulmuş gibi gelir ona, otlanan sürüyü, ya da daha yakından bildiği, çocuğu gördüğünde – çocuğun yalanlayacak bir geçmişi yoktur daha, geçmiş ile geleceğin yarları arasında neşeli bir körlükle oyun oynar. Ama onun oyunu da bozulacaktır: çok geçmeden unutulmuşluktan geri çağrılacaktır. O zaman "idi" sözcüğünü anlamayı öğrenecektir. O, kavga, acı ve sıkıntıyla insana gelen çözücü sözcük, ona varoluşunun temelde ne olduğunu anımsatır – hiç tamamlanmayacak bir geçmiş zaman. Sonunda ölüm özlenen unutmayı getirse de bunun-

la aynı zamanda şimdiyi de varoluşu da altına alıp ezer, böylelikle de o bilgiye mührünü basar – varoluşun kesintisiz bir olmuşluktan başka bir şey olmadığı bilgisine; kendi kendini değillemekle ve yiyip bitirmekle, kendi kendini çelmekle beslenerek yaşayan bir şey.

İlk okuma akşamında, Olgun, yine yapacağını yapıp Erdem Bey'e, "Felsefeci ne işe yarar?" diye sordu. Giray da kendisine yakışan davranışı gösterip Erdem Bey'e saygısından onu susturmaya çalıştı. "Belirli hiçbir iş yapamaz, ama yaptığı işi çok iyi yapar," dedi Erdem Bey. Olgun, kargısı boynunda, sallanarak "O zaman ben çok iyi bir felsefeciyim," dedi. Bir şeyler daha söyleyecekti ama Giray'ın yaptığı işaretlerden tedirgin olup, "Ben anladım kendimin öyle olduğunu..." deyip dışarı çıktı.

"Galiba hiçbir şey yapmamayı çok iyi yaptığını söylemek istedi..." dedim gülerek

"Doğru değil, bir şeyler yapıyor Olgun," dedi Şeref, "yaptığını da iyi yapmıyor... Keşkeyapabilse... Varlığı bir hoşluktan ibaret burada, durumuna üzülüyorum onun."

"Senin için hepimiz bir hoşluktan ibaretiz..." dedi Ferah.

Doğrusu, söylediğim şeyi niye o kadar ciddiye aldıklarını anlayamadım, buradaki varlığımızın anlamını sorgulamaya varacak bir tartışmaya neden olmak istemezdim.

"Alt edebilseniz siz beni hoşluğa dönüştüreceksiniz, ele geçireceksiniz... Amacınız bu, o zaman haklı çıkacaksınız hep birlikte..."

"Bizim karşımızda kendini haklı hissetmen, haklı olsan bile, şu gerçeği değiştirmeye yetmiyor, burada hiçbir şeyin birikmesine izin vermiyorsun Şeref!" dedi Ferah.

Erdem Bey gelinceye kadar hiç böyle konuşmuyordu, dü-

şüncesine katılıp katılmadığım aytı konu, kendi sesine kavuştu Ferah.

Şeref'in de onunla kendi sesiyle konuştuğunu duymak, benim için rahatlatıcı oldu. Erdem Bey farkında bile değil... İkisine büyük bir iyilik yaptı gelmekle.

"Sen benim yerimde olsan, Unutma Bahçesi'nde neyin birikmesini isterdin, burayı okul bahçesine çevirmeye kalkmayın... Siz ikiniz, okul istiyorsanız, kendinize bir okul kurun," dedi Şeref, "ben sizinle aynı kafada değilim, burayla da, benimle de boşuna uğraşmış olursunuz... Kimse kimseye bir şey öğretmeye kalkmasın tamam mı, benim özlediğim ilişki biçimi bu... İnsanlar, öğrenmek istedikleri bir şey varsa, öğrenirler. Bilenlerin ona buna saldırmasına gerek yok. İnsan, öğrenmek istediği şeyi öğrenmenin yolunu bulur, kim kime ne öğretiyormuş bu dünyada! Erdem Bey, siz bana ölümü öğretin hadi, kuşlara bakarken kalbimin niye çarptığını öğretin, alnınızdan öpeyim sizi. Öğrenmek isteyenlerle bir sıkıntım olmadı şimdiye kadar, öğretmek isteyenleri sevemiyorum..." dedi Şeref.

"Söyler misin peki, hep birlikte mana yapağımızda biz kime ne öğretmiş oluyoruz, Şeref?" diye sordu Erdem Bey.

"Bizi saçma bir biçimde şenlendirip ev ahalisi olmaya zorlayamazsınız," dedi Şeref, "ben burada insanların sizin anılarınızın kurbanı olmasına izin veremem."

Bir sessizlik oldu... "Arkadaşlar müsaadenizle ben kalkıyorum," deyip doğruldu Cömert. Erdem Bey okuma toplantısına onun da katılmasını istemişti.

"Konuya pek vakıf olamadım, yalnız gitmeden bir şey söylemeyi düşündüm size, izin verirseniz, Şeref Bey sizi hakikaten seviyor Erdem Bey, benim gözlemimi hesaba katar mısınız bilemem de, şu anda omzundan yaralı kendisi, saklamam lazımdı bunu ama... Tembihlenmiş durumdayım Şeref Bey tarafından... Kulübenin çatısı kafama iniyordu, kaydır-

dım elimden, benim hatam oldu... Sizi istemese uğraşmazdı, bakmayın, konuşurken söylenir böyle şeyler..."

"Tamam, yok bir şey... Çekil diyorum, giriyor altına... Kendini tehlikeden sakınmıyor arkadaşımız, yüzü parçalanacaktı, bağırdım, gözümün içine bakıyor hâlâ... Bir şey söylüyordunuz Erdem Bey... Laf dinlemez bir yaratık, ölüm korkusu işlememiş içine, çekil dedikçe altına giriyor..."

Mutfağa doğru süzülüp kayboldu Cömert. Arkasından bakıp başımı çevirdiğimde Şeref'le göz göze geldim, söylediğinden çok daha derin bir şey sezmiş gibiydi, ümitsizce başını salladı, ürperdim o anda, dayanamayıp oturuşumu değiştirdim.

"Burayı kurmuş olmakla sen ne yapmış olduğunu sanıyorsun... Açıklayabiliyor musun kendine bunu?" diye devam etti Erdem Bey. "Beni heyecanlandıran şey ne oldu, anlatayım istersen... İlk gün, merdivenlerin başında durup şöyle bir baktım göle, sonra dönüp kendine yaptığın eve baktım, öteki evlere... Buraya geldiğim günü hatırlıyor musun, o gece hiç uyumadım. Yıldızları seyrettim, ağaçların arasında gezindim... Seninle aynı yaşlardayız Şeref. Kanatlanmışsın... Ben de kanatlandım o gece... Ama boş kafayla, boş yürekle mi uçuyorsun, kesinlikle hayır... Burada her şey düşünülerek yapılmış, hangi ağacın altına hangi çiçeğin ekileceğini bilen bir adamın ruhu dolaşıyor bu bahçede..."

"Yerini bulamayanlara bir mekân yaratmış olduğumu sanıyorum Erdem Bey, gelmeye talip olanların üstlerindeki çulu çaputu kapıda bırakıp kendilerini keşfe çıkacakları bir yer olsun diye yaptım burayı... Okuyup çevirdiğiniz bu metni, kim yazmışsa yazmış... Biliyorum, sizin hayran olduğunuz büyük bir filozof... Ama ben, hayvanlar hakkında yanlış düşünceleri olduğunu hissettim. İlk günlerde, öfkelenip bir ineğe ateş ettim burada. Öldürmek için değil, bacağından vurdum, aradan yıllar geçti... Sakat kaldı o inek, gidip

bu bölgedeki bütün ineklere acısını anlattı, hepsi bana düşmandır. Hayvanlar hiçbir şeyi unutmaz Erdem Bey, inekler, sahiplerini atlatıp ısrarla bu bahçeye girmeye çalışıyorlar, gözleri de uzağı iyi görür, dürbünle izliyorum onları, su kulemizin arka tarafındaki kayalıktan evimi gözlüyorlar. Sizin filozof, ineklerin ne kadar intikamcı olduklarını bilmiyor. Çevredeki bütün ineklerin benim ne zaman uyuduğumdan, ne zaman uyandığımdan haberi vardır. Söyleyeceğim şeye inanmanız zor olacak, bahçeye ben uyurken giriyorlar ve en sevdiğim bitkilere zarar veriyorlar. Birkaç ay önce, üç yıl uğraşarak tek tek, dağlardan evimin önüne taşıdığım orkidelerimi söküp götürdüler. Düşünerek keşfettim, kayalıktan neredeyse bütün arazi görünüyor, en çok hangi ağacın, hangi çiçeğin çevresinde dolaştığını izleyip tespit ediyorlar... İneklerde zaman duygusu var, bellekleri de gayet yerinde..."

Tartışma geç saatlere kadar uzadı. Şeref, konuştukça Ferah'la Erdem Bey'in karşısında yalnızlaşıyordu. Bırakıp çıktım onları.

Cavidan Hanım arkamdan süzülüp gölün kıyısında bir fısıltıyla durdurdu beni.

"O kız var ya Tebessüm," dedi, "kocamın âşık olduğu... Bunlar üç kardeşler, araştırdım her şeyi, üç kız... Ben evime dönsem, onlar buraya gelse... Size çok faydaları dokunur. Ama nasıl yaparız bunu, şu kızla gizlice tanışıp aklına girsen... Onları buraya getirsen, evime dönsem ben de... Kocamdan çocuk doğuracak diye korkuyorum... Benim için yapar mısın bunu?"

"Yapamam Cavidan Hanım, olmaz çünkü, gidip uyumaya çalışın," dedim. Geleceğin bana nasıl ve kimler aracılığıyla değeceğini görebiliyorum. Cavidan Hanım benim yaşamımın dışında...

Merdivende bir an durup göğe baktım, içimden dışıma bir duman çekilip süzüldü sanki, ayın ışığıydı bu...

Sonra, eflatun avluda Cömert'le burun buruna geldim. Aydan'ın odasından çıktı. Kolumdan tutup avludan yola kadar sürükledi beni. "Kötü bir şey yok, mutfaktan meyve getirdim ona, acıdığım için... Bu sabah benim eve uğradı, konuşup tanıştık ikimiz... Anlaştık aramızda," dedi. Vakit kaybetmiyor...

Sertçe kolumu çekip omzundan iterek kurtardım kendimi, sesimi çıkarmadan öfke içinde avluya döndüm. Ara merdivenleri hızla yarısına kadar tırmanıp durdum. O anda verdim kararımı, yoksa çok geç... Başlayan bu hikâyeyi durdurmam gerekiyordu. Tüfeğini alıp gitmeliydi buradan. Ateş dikenlerinin arkasından dolanıp Şeref'in terasına çıktım. Eve dönmesini bekleyecektim onun.

Buraya geldiğimden beri yaşadığım en sessiz gece bu... İçeriden iki sandalye çıkardım, hafif rüzgârlıydı hava, içim serinledi, terasın ışığını kapadım, açık bırakmıştı Şeref. Oturup başımı arkaya yatırdım, göğe bakarak beklemeye başladım, yıldızların çokluğu düşüncelerimi siliyor.. Yavaş yavaş bir canlılık geldi üstüme, doğruldum, dirseklerimi dizlerime dayayıp yüzümü ellerimin arasına aldım. Bu kez içime bir şey doldu, düş gördüğüm zamanlardaki gibi.

Uyumaya gidecektim... Şeref, ağaçların arasından usulca süzülerek yaklaştı... Onu bekleyeceğimi biliyormuş gibi yüzüme bakıp yanımdaki sandalyeye oturdu.

Gümüşlük Akademisi, 2002-2004

Not: Kitap içinde kullanılan, başka yazarlara ait metinler, sayfa sırasıyla şunlardır:

s. 78-79:
Jose Ortega y Gasset, *Avcılık Üstüne*, Yapı Kredi Yayınları, 1997, çev. Derin Türkömer, s. 51.

s. 110-111, 152:
Platon, *Kritias*.

s. 159-160:
Gürel Yontan'ın bir mektubu, "Unutma İsteği".

s. 200-203:
Pelin Özer'in bir mektubu, "Unutma Bahçesi İçin Bir Unutma Defteri".

s. 260-263:
Işık Ergüden'in bir mektubu, "Hiçbir Şeyi Unutmak İstememiştim Ben"

s. 267, 271, 274-275:
Nietzsche, *Tarihin Yaşam için Yararı ve Sakıncası Üzerine*, 1874, çev. Oruç Aruoba.

"Gelenlerin çoğu karar ânıyla ilgili buna benzer şeyler anlatır. Dinlemek beni sarsardı eskiden. Hep bir çatlama, kopma sesiyle, ayrılma hışırtısıyla zihnimde beliren, dönmemek üzere giden insan imgesinin yerini, ansızın içimde uyanan bir sezgi sonrasında, bir yırtınmayla dünyaya gelen insan görüntüsü aldı. Nasıl doğduklarını anımsayıp bilmeden bunu anlattıklarını düşünmeye başladım. Ben artık böyle dinliyorum öykülerini. Ama söylemiyorum kimseye."

Latife Tekin *Unutma Bahçesi*'nde, toplumdan ve şehir hayatının rutin dayatmalarından uzaklaşmaya çalışan bir grup insanın umut yüklü hikâyesini anlatıyor. Erdem ve özgürlüğün peşindeki kahramanları Tebessüm, Şeref, Olgun ve Cömert'in bir Ege kasabasında buluşarak, kendilerine doğayla iç içe bir cennet bahçesi kurmalarının izini sürüyor. Yazar, yeni bir yaşam kurmak için yola çıkan kahramanları arasında gezinip onlara söz verirken, okuru geçmiş, kimlik, unutma, cennet ve cehennem gibi kavramlar üzerine düşünmeye davet ediyor.

"Yeni bir dil oluşturduğu *Unutma Bahçesi*'nde, ikircikli bir anlatı kuruyor Latife Tekin. Ve romanlarının göç güzergâhının sürdüğünü ima edercesine çarpıcı bir belirsizlikte karar kılıyor."

Jale Parla

